ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

inkılâp nedir?

dr. HİKMET KIVILCIMLI

mdd çizgisinin eleştirisi

cilt 2 /sayı 12
1974 aralık

ilke Aralık / 1974
Sayı : 12

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

Sahibi : Oya Baydar / Yazıişleri Müdürü : Aydın Engin / Yazışma ve havale adresi : P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi : Cağaloğlu, Molla Fenari Sokak 23/3 İstanbul / Abone şartları Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi-Baskı : Murat Matbaacılık Kollektif Şirketi / İlân : Tam sayfa 500 lira. Diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 1 Aralık 1974

olaylar / yorumlar / belgeler

21 Ekim 1974'den 22 Kasım 1974'e

21 Ekim 1974

● AP Büyük Kongresi başladı. Yeniden Genel Başkan seçileceği hemen hemen kesinleşen Demirel, delegelerin büyük tezahüratıya karşılandı ve uzun bir konuşma yaptı.Demirel konuşmasında 12 Mart'ı AP'nin seçim yenilgisinin başlıca sebebi olarak niteledi, hükümetin Kıbrıs politikasını «Harekâtın bilançosu açıklanmamıştır» şeklinde eleştirdi ve AP içindeki kendisine yönelik muhalefeti, «amilleri bilinmeyen, imzasını açıklama cesareti gösteremeyenlerinin, muhatap alınamayacak bir hareketi» olarak değerlendirdi. AP büyük Kongresi'nin öğleden sonraki oturumunda konuşan öteki Genel Başkan adayı Profesör Orhan Oğuz ise delegeler tarafından yuhalandı. Bu arada konuşmasında Demirel'i sert bir dille eleştireceği sanılan

Kamuran İnan'ın konuşma metninin, İnan'ın yeğeninin elinden zorla alınıp Demirel tarafından önceden tetkik ettirildiği bizzat İnan tarafından iddia edildi.

● Yunanistan'da seçim kampanyası başladı. Kampanyada Mavros, Merkez Birliği Partisi adına Patras'ta yaptığı konuşmada Karamanlis'i sağcı bir yönetim kurmakla suçladı. Pan Hellenik Sosyalist Hareket (PASOK) Partisi tarafından gene Patras'da düzenlenen toplantı ise tam bir miting havasında geçti ve Amerikan aleyhtarı gösterilere yolaçtı.

● Genel İş Sendikası bir süre önce alınan İzmir Belediye grevini erteleme kararını kaldırması için İzmir Sıkıyönetim Komutanlığına başvurdu.

● Batı Almanya'da işsiz oranı 1 milyona ulaştı. Bu rakam çalışan nüfusun yüzde 4,5'unu oluşturuyor.

22 Ekim 1974

● AP Büyük Kongresinin ikinci gününde genel başkanlığa resmi aday Ünat Demir ile gayri resmi aday Kamuran İnan, adaylıktan çekildiklerini açıkladılar. Demirel'e tek rakip Orhan Oğuz kaldı.

● 1967 Yılında Yunanistan'da faşist bir darbe ile işbaşına gelen cuntanın lideri ve uzun süre Devlet Başkanlığı yapan Papadopulos hakkında, Atina Başsavcısı tarafından soruşturma açıldı. Papadopulos, «Politeknik Katliamı» diye anılan ve 18 öğrencinin ölümüne yol açan olayın baş sorumlusu olarak yargılanacak.

● Petkim İş Sendikasının grev kararı aldığı Aliağa rafnerisi, 20 gün süre ile bakıma alındı. Petkim Sendikası, olayı, «dolaylı bir grev kırıcılık» şeklinde niteledi.

● Mozambik'te zenci - Beyaz çatışmasında 37 kişi öldü. Portekiz birliklerinin çekilmesinden sonra yönetimi ele alan Frelimo örgütüne karşı direnişe geçen sömürgeci beyazlar Frelimo yanlısı bir zenciyi yol ortasında dövdüğü için çıkan çatışmaları, Frelimo ve Portekiz'den yeniden gönderilen askeri birlikler tarafından bastırıldı.

Cunhal'le Portekiz Komünist Partisi üzerine bir konuşma

Tam 48 yıl boyunca boğucu kıskacını Portekiz'in üzerinden eksik etmeyen Faşizm sona erdikten sonra, hem Portekiz halkı, hem de tüm dünya, ülkede beliren kargaşalığın içinden, bir tek örgütün güçlü ve birlikli çıktığını görmüşlerdir: Portekiz Komünist Partisi. Gizli polis örgütü PİDE'nin bütün takip ve işkencelerine rağmen ayakta kalabilen bu parti. Portekiz'in karışık döneminde, halkın en büyük desteği olarak ortaya çıkmıştır. Parti birinci sekreteri Alvaro Cunhal, sürgün yıllarını geçirdiği Prag'dan Lizbon'a geldiğinde binlerce kişi tarafından karşılanmış ve sadece bir liberal olan Spinola bile partinin gücü karşısında Cunhal'a bakanlık vermek zorunda kalmıştır.

Portekiz Komünist Partisinin, faşizm altında geçen uzun dönemde nasıl

çalıştığı henüz açığa çıkmamış, parti tarihi daha yazılmamıştır. Ancak Alvaro Cunhal Herald Tribune gazetesi muhabiri ile konuşmasında bunun nedenlerine de ışık tutmaktadır. Cunhal hakkında çıkan bu yazı şöyledir:

Gizli siyasi faaliyet, mahkumiyet (Bay Cuhal bir zamanlar tam 8 yıl hücreye kaptılmış fakat sonunda müthiş bir şekilde kaçmıştı hapisten) ve sürgünle geçen uzun yıllar 60 yaşındaki bakana, «bütün anti faşist güçler»i birleştirmenin, ve 48 yıllık siyasi susuştan sonra birden açıkça politika konuşabilen halkla yakın ilişkiyi sürdürmenin önemini öğretmiştir. Sao Bento hükümet sarayındaki bürosu devamlı olarak ziyaretçilerle dolup taşmaktadır. Bu ziyaretçilerin içinde yabancı elçiler olduğu gibi, Nisan darbesinden önce görevde olan bazı hükümet memurlarının, **Saneamento** (temizlik) kampanyasına rağmen hala yerlerinde olmalarını şikayet etmeye gelen köylüler ve kasabalı küçük guruplar da vardır. Cunhal odasının kapısını işaret ederek, «bu kapı kimse için kapalı olamaz» demektedir... Fakat Cunhal, Parti üyelerinin 25 Nisan darbesinden önce ve sonraki sayılarını vermeye gelince bu kadar kesin konuşmamaktadır.

«Portekiz'de hala güçlü bir anti Komünist akım vardır, ve parti yeraltında geçirdiği yılların tarihini yayınlamayı henüz düşünmemektedir. Belki bir gün yayınlar ve üye sayımızı açıklarız. Fakat şu anda bizim bile bilemediğimiz hususlar vardır.»

Yeraltı faaliyetini yürüttükleri yıllarda parti kendini korumak için üye kartı vermemiş ve pek az yazılı belge saklamıştır. «Kayıt tutmadık, bilgileri hücreleştirme metodu ile çalıştık. Her üyenin tanıdığı üye sayısı kısıtlıydı ve bu isimler ezberleniyordu. PIDE bunu biliyor, ve bu beyin 'arşivlerini' elde edebilmek için üyelerimize işkence yapıyordu. 25 Nisandan sonra üye kartları vermeye başladık ilk defa olarak, ama üyelerimizi koruyabilmek için sonradan bu dağıtıma da son verdik»

Hangi gruplar arasında en fazla taraftarı olduğu sorulduğunda Cunhal şöyle cevap vermiştir: sanayi proleteryası, güney latifundialarında (yarı-feodal çiftilikler-) çalışan tarım işçileri, aynı zamanda da küçük burjuvalar ve aydınlar arasında»

Parti militanları faaliyetlerinin büyük bir kısmına legal hükümet sendikalarında başlamışlardır. 1935'e kadar kanuni olmayan paralel bazı sendikalar vardır; ancak 1943 ten sonra sanayi bölgelerindeki parti faaliyetleri legal sendikalar içinde yoğunlaşmıştır. Hükümetçe siyasi eğilimleri bilinmeyen bir çok komünist bu sendikalar içinde liderliğe yükselmişlerdir. Bunların bir örneği sendika başkanı Jose Vitoriano'dur ve tutuklanarak 18 yıl hapiste kalmıştır.

Ama hala büyük çapta bir tarım ülkesi olan ve sanayinin sadece büyük kentler çevresinde yoğunlaştığı Portekiz'de, komünistlerin sadece şehir proleteryasına dayanmaları olanaksızdı. Güneyden gelen istediğini elde edememiş çok sayıda tarım işçisi parti saflarını genişlettiler. Çoğu zaman büyük toprak sahibinin yanında yarı feodal koşullarda çalışan Güney Portekiz tarım emekçilerinin, İspanya'daki Endülüs işçileri gibi eski bir devrimci gelenekleri vardır.

Portekiz'de parti üyelerinin ve taraftarlarının sayısını bilmek olanaksızdır. Ancak Komünistlerin sanayi kentlerinde ve güneyde çok kuvvetli oldukları da açıktır. Küçük üretimin egemen olduğu kuzeyde ise siyasi bir izolasyon ve kollektif eylem eksikliği vardır. Kimsenin tahmin edemediği bir husus da Silâhlı Kuvvetler Hareketi genç subayları içindeki Komünistlerin sayısı

dır. Son olaylar bu subayların bazı kesimlerin sandığından daha da solda olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Cunhal 1964'de yayınladığı «Zafere Giden Yol» isimli kitabında ancak silâhlı kuvvetler hükümete karşı çıktığında Portekiz'in diktatörlükten kurtulabileceğini söylemişti.

23 Ekim 1974

● AP Büyük Kongresi sona erdi. Demirel ezici bir çoğunlukla yeniden Genel Başkan seçildi. 1440 Delegenin 1308'i Demirel'e, 76'sı ise Profesör Orhan Oğuz'a oy verdi. Kongre'de önemli tüzük değişiklikleri de yapıldı. 4 Genel Başkan Yardımcısı ile Genel Sekreter ve Genel Başkandan oluşan Merkez İcra Organı, Genel İdare Kurulunun bazı görev ve yetkilerini üstüne aldı. Ayrıca partinin il ve ilçe kongrelerinin delege sayıları da artırıldı.

● İsveçli televizyon kameremanları Güneş Karabuda ve karısı Barbara Karabuda, Yaşar Kemal'in hayatı ile ilgili bir filmin çekimini tamamladıktan sonra İsveç'e dönerlerken siyasi polis tarafından Yeşilköy'de tutuklandılar ve Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılandılar. Mahkeme, Yaşar Kemal'in kefaleti ile Karabuda'ları serbest bıraktı.

● Almanya ve Türkiye Hükümet yetkilileri arasında bir süredir devam eden, Almanya'daki işçilerimizin yanlarında bulunmayan çocukları için ödenen çocuk paraları ile ilgili görüşmeler geçici bir çözüme bağlandı. Esas çözüm «Almanya'da ekonomik hayat normale döndüğü zaman» yeniden başlayacak görüşmelerde saptanacak. Geçici anlaşmaya göre İşçilerimizin Türkiye'deki çocuklarının birincisi için işveren 10 DM., ikincisi için 25 DM., üçüncü ve dördüncü çocuklar için 60 DM., beşinci ve daha sonraki çocuklar için de 75 DM., ödeyecek.

● Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Sosyal İşler Komisyonu, Şili'deki bütün siyasi tutukluların serbest bırakılmasını isteyen bir karar tasarısını 9'a karşı 83 oyla kabul etti. Karara karşı çıkan tek büyük devlet: ABD.

● 1967 Faşist Yunan Cuntasının 5 kuvvetli adamı, Yunanistan Devlet Başsavcılığı tarafından tutuklandı ve Kea adasına gönderildi. Tutuklananlar şunlar: Papadopulos, eski İçişleri Bakanı Pattakos, Cutanın sivil Başbakanı Markeziniz, ilk İçişleri Bakanı Ladas ve Eski Haber Alma Servisi Başkanı Rufogalis.

24 Ekim 1974

● AP Büyük Kongresinde çekişmenin asıl kaynağını oluşturan Genel İdare Kurulu seçimi ile ilgili sayım sonuçlandı. Demirel'in çevresi olarak nitelenen kadrodan sadece Nuri Bayar ve İhsan Sabri Çağlayangil Genel İdare Kurulu'na üye olabildiler. İsmet Sezgin, Mustafa Gülcügil, Ahmet Topaloğlu, Nizamettin Erkmen, Hasan Dinçer seçilemediler. AP'nin yeni Genel İdare Kurulu şöyle: Nahit Menteşe, Kamuran İnan, Cihat Bilgehan, Necmettin Cevheri, İsmail Hakkı Yıldırım, Kasım Önadım, Cemal Tercan, Mehmet Atagün, İsmail Hakkı Tekinel, İhsan Sabri Çağlayangil, Sabit Osman Avcı, Selahattin Kılıç, Orhan Demirsorguç, Hüsamettin Atabey,li Gürhan Titrek, Orhan Eren, Rasim Küçükel, Ahmet İhsan Kırımlı, Hüseyin Özalp, Önol Şakar, Nuri, Bayar, İhsan Ataöv, Sabri Keskin.

● Türk Tabibler Birliği Merkez Konseyi yayınladığı bir bildiri ile ilaç

hammaddelerini devletin ithal etmesini istedi. Bu arada kar hadlerinin indirilmesi ile ilgili olarak Sağlık Bakanlığı ile Eczacılar arasında başlayan çatışma şiddetlenerek sürüyor.

25 Ekim 1974

● Fuel Oil'e yeniden zam yapıldı. Bir ay içinde ikinci defa on ayda 12 defa zam gören Fuel Oil'in tonu 1683 lira 50 kuruşa yükseldi.

● Kıbrıs'ta «nüfus kaydırması» adı verilen iç göç, açıkça başlatıldı. İlk ağızda Taşkent (Dohri) köyünden 350 kişilik bir Türk kafilesi Lefkoşe'nin Türk kesimine göçetti.

● CHP içindeki çekişmenin yansıması olarak değerlendirilen Gençlik Kolları içindeki çatışma devam ediyor. Zonguldak İl Gençlik Kolu Kongresi de CHP Genel Merkezi tarafından ertelendi. Orhan Eyüpoğlu'nun başında bulunduğu CHP Genel Merkez kadrosu, demokratik sol eğilimli CHP'liler tarafından Gençlik Kolu kongrelerinde hile yapmak ve kavga çıkartmakla suçlandı.

● İNSA (İstanbul Naylon Sanayii) Patronu, işten atılan 9 işyeri temsilcisi için direnişe geçen 280 İNSA işçisine karşı lokavt uygulamasına girişti. İşçiler 9 arkadaşlarının yeniden işe alınmasını ve işverenin Teksif Sendikasına üye olmaları için yaptığı baskının son bulmasını istiyorlar. İNSA fabrikasının bir Sabancı Holding kuruluşu olduğu bildirildi.

● Adana'nın Yumurtalık İlçesinde, bir hakimi öldürmekle suçlanan Yılmız Güney'in davası Ankara'da başladı. Hakimi öldürmediğini bildiren Güney lehinde, mahkeme içinde ve dışında büyük tezahürat yapıldı.

● İtalya'da Cumhurbaşkanı Leone tarafından Komünist Partisi'ni dışarda bırakacak bir merkez-sol koalisyon hükümeti kurmakla görevlendirilen Hristiyan Demokrat Parti lideri Amintore Fanfani görevi iade etti. Haber kaynakları Cumhurbaşkanı Leone'nin hükümeti kurmakla bir başka Hristiyan Demokratı görevlendireceğini bildiriyorlar.

İTALYA'DA SON HÜKÜMET BUNALIMI

İtalya yakın tarihinin son 30 yılının 32. Hükûmet Bunalımını yaşıyor.

Fanfani, İtalya'da ongün önce devraldığı hükûmet kurma görevini iade etti ve görev yine Aldo Moro'ya verildi.

Fanfani, dört partiden oluşan merkez - sol koalisyonunu ayakta tutmayı denemiş, bunun için on gün uğraşmıştı. Ancak bütün bu uğraşılarının, bitmez tükenmez teklifleri, karşı tekliflerin sonunda, bu göreve devam etmenin faydasız olduğunu anladı. Bir yandan merkez - sol'un desteği ile bir azınlık hükûmetinden söz edilirken, diğer yandan erken seçim önerileri ileri sürülüyor.

Sosyalistlerin, Fanfani'ye kesin bir şekilde «hayır» demeleri, İtalya'da hükûmet bunalımı sorununun çözümleneceği umutlarını bir anda yok ediverdi. Fanfani, anayasa dışı; gerçeğe aykırı bulduğu sendikalarla birlikte hükûmet kurma düşüncesi dışında, sosyalistlerin her türlü isteklerini, programlarının özellikle daha çok halkçı girişimlerini kapsayan bölümlerini kabule yanaşmıştı. Fanfani sosyalistlerin, hükûmetin kurulması ve atamalarla ilgili isteklerini dikkate alıyor, savunma, adalet ve içişleri bakanlıkları arasında koordinasyonu sağlayarak devletin güvenliğini garanti etmeye çaba gösteriyor, sosyalist lideri De Martino'ya polis kuvvetlerinin anti işçi fonksiyonunda kullanılmayacağını garanti etmek için bu koordinasyona çalışma bakanlığının da katılmasını öneriyor, kanun dışı sermaye ihracına se.

bep olan, destekleyen kamu yöneticilerinin görevlerinden alınacağını belirtiyordu. Ancak «ekonomik bunalım, reform politikası, üretim yatırımları sorunları beş değil, dört partiden oluşan bir hükûmetin görevidir» diyordu Fanfani...

Sosyalistler sendikanın koalisyonun beşinci partisi olduğu iddiasında değiller. Ancak hiç bir şekilde sendika kararlarıyla çelişkiye düşecek bir siyasal platformda yer almak da istemiyorlar.

Komünist Partisi sendikal hareketin değil, işçilerin doğrudan temsilcisi olarak görüşlerini ortaya koyduğu için sendika ile diyalektik bir ilişkiye sahiptir. Bu eylemin basit bir delegesi ya da sözcüsü değildir. Hıristiyan Demokratlara ise parti içindeki sol kanat, PSI (Sosyalist Parti gibi davranırken, diğer kanat sendikaya karşı gelmekte, bir bölüm de işçi sınıfı ile PCI (Komünist Parti)ninkine benzer bir ilişkiyi tercih etmektedir. PCI'nın, DC'ye yaptığı tarihsel anlaşma çağrısı, bugün için tümüyle bu rolü artık PCI'ye rakip olarak değil, tam bir anlaşma içersinde yerine getirmeye katolikleri davet niteliğini taşımaktadır. İkinci merkez-sol deneyinin bunalıma girmesinin ana nedeni de bu olmaktadır.

Bu konuda İtalya'da değişik alternatifler ortaya atılmaktadır. Birincisi merkez - sol partilerin yitirdikleri arabuluculuk kapasitelerine yeniden kavuşmaları; ikincisi, hiç olmazsa kısa sürede, sendikal hareketin kendi parlamenter temsilciliğini elde etmesi ve hükûmete katılması; üçüncüsü sendikal harekete karşı mücadele edecek parti güçlerini hükûmete getirerek bir reaksiyon politikası güdülmesi; dördüncüsü ise PCI gibi işçi sınıfını doğrudan temsil eden ve sendikal hareketi daha genel bir siyasal çizgi içerisinde kanalize edebilecek partilerin iktidara gelmesidir.

Bu arada erken seçim görüşü de var. DC ne yapacak şimdi? Eski iktidar çerçevesi içinde dörtlü koa-

30 YILDA 32 BUNALIM

Kriz süresi (Gün)	Hükûmet kuruluşu tarihi	Hükûmet	istifa tarihi
—	21.6.'45	Parri	24.11.'45
16	10.12.'45	De Gasperi (1°)	1.7.'46
13	14.7.'45	De Gasperi (2°)	20.1.'47
13	2.2.'47	De Gasperi (3°)	13.5.'47
18	31.5.'47	De Gasperi (4°)	12.5.'48
11	23.5.'48	De Gasperi (5°)	12.1.'50
15	27.1.'50	De Gasperi (6°)	16.7.'51
10	26.7.'51	De Gasperi (7°)	29.6.'53
17	16.7.'53	De Gasperi (8°)	28.7.'53
20	17.8.'53	Pella	5.1.'54
13	18.1.'54	Fanfani (1°)	30.1.'54
11	10.2.'54	Scelba	22.6.'55
14	6.7.'55	Segni (1°)	6.5.'57
13	19.5.'57	Zoli	19.6.'58
12	1.7.'58	Fanfani (2°)	26.1.'59
20	15.2.'59	Segni (2°)	24.2.'60
29	25.3.'60	Tambroni	19.7.'60
7	26.7.'60	Fanfani (3°)	2.2.'62
20	22.2.'62	Fanfani (4°)	16.5.'63
36	21.6.'63	Leone (1°)	5.11.'63
29	21.6.'63	Moro (1°)	26.6.'64
27	23.7.'64	Moro (2°)	21.1.'66
34	24.2.'66	Moro (3°)	5.6.'68
20	25.6.'68	Leone (2°)	19.11.'68
24	13.12.'68	Rumor (1°)	5.7.'69
31	5.8.'69	Rumor (2°)	7.1.'70
79	27.3.'70	Rumor (3°)	6.7.'70
32	7.8.'70	Colombo	15.1.'72
21	5.2.'72	Andreotti (1°)	26.2.'72
120	25.6.'72	Andreotti (2°)	12.6.'73
20	8.7.'73	Rumor (4°)	2.3.'74
11	13.3.'74	Rumor (5°)	3.10.'74

lisyondan değişik bir çözüm bulmaya çalışacağı akla ilk gelenlerden. Bu arada sosyalistlerin, Sosyal Demokratları dışarda bırakarak DC - PSI - PRI (Cumhuriyetçi Parti) den oluşan bir güçlü koalisyon teklifi var. Ancak bu teklife Hıristiyan Demokratların yanaşması olanaksız görülüyor. DC - PSDI (Sosyal Demokratlar) ve PRI'den oluşan bir başka üçlü koalisyon deneyinin ise, sosyalistlerin desteğine ihtiyaç duyacağı ve buna da PSI'nin yanaşmayacağı bir gerçek. DC - PRI koalisyonu da aynı sorunu taşıyor. DC'nin azınlık hükûmeti kurması da yine Sosyal Demokratları karşısında bulacağı, Sosyalistler arasında güvensizlik yaratacağı anlamını taşımaktadır. Liberallerin katılacağı bir koalisyon, belki Sosyal Demokraların işine gelmektedir, ama Hıristiyan Demokratlar arasında bir bölünme yaratacağı da bilinmektedir.

26 Ekim 1974

● Papadopulos cuntasını devirip yerine geçen ve Kıbrıs olayları sırasında devrilen Gizikis Cuntasının perde arkasındaki kuvvetli adamı General Yoannidis ve Yunanistan askeri polis örgütünden (ESA) 9 yüksek rütbeli subay, Kıbrıs'ta faşist bir darbe yapmakla suçlanarak mahkemeye verildiler. General Yoannidis ve 9 subay tutuksuz olarak yargılanacaklar. Yunanistan'da Karamanlis Hükümeti tarafından devrik cunta üyelerine karşı girişilen soruşturma ve tutuklamalar, sol kanat tarafından «samimi olmayan bir siyasi manevra» şeklinde niteleniyor ve eleştiriliyor.

● Arap Zirve Konferansı, Fas'ın başkenti Rabat'ta başladı. Arap devletleri arasındaki 8. Zirve Toplantısı olan konferansta 20 Arap ülkesinin devlet başkanları bulunuyor. Filistin Halkı ise Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) lideri Yasser Arafat tarafından temsil ediliyor.

● Büyük Kongreden sonra Hükümet sorununu görüşmeye başlayan AP Genel İdare Kurulu, Ecevit'in 9 önerisine karşı verilecek cevabı tesbit etmeye uğraşıyor. Bu arada formüllerden herhengi birine göre kurulacak hükümetin programının ilkelerinin ne olacağı konusunda Demirel, Ecevit ile bir görüşme yapacak. Bu arada AP, CGP, MHP liderleri arasında üçlü görüşmeler yapılıyor.

Hükümet bunalımı

Oya BAYDAR

«Hükümet bunalımı» adı verilen, aslında egemen sınıfların hükümet edemez duruma gelmelerinden başka birşey olmayan siyasal çalkantı, sürüyor. Gerek vakit kazanmak için, gerek içten içe «ya tutarsa» mantığıyla, gerekse, büyük sermaye çevrelerinin çok kısa vadeli çıkarlarını alelacele çözümleyebilmek hevesiyle uygulanan, yeni «tarafsız hükümet» formülü, bunalıma son vermek bir yana, daha da artıracağa benziyor.

Türkiye, 12 Mart sonrası dönemi aştıktan sonra, neden «hükümet bunalımı» adı verilen egemen sınıfların yönetim bunalımından kurtulamaz hale geldi?

Hatırlanacağı gibi, 14 Ekim seçimlerinden sonra, hiç bir Partinin Meclis'te

salt çoğunluğu elde edememesi ve bir koalisyon hükümetinin zorunlu olması yüzünden, hükümet bunalımı 100 gün, yani üç aydan fazla sürmüş ve CHP-MSP koalisyonu güç belâ kurulmuştu. Bizzat Ecevit'in «tarihî yanılgıların yıkılması» olarak nitelediği (yani Batıcı-laik, Doğucu-islamcı çatışması yerine halkın temel çıkar birliğine dayandığı söylenen) ve dört yıl süreceğini ifade ettiği koalisyon, resmen 7 ay, aslındaysa daha az yaşadı. CHP'nin isteği ve zorlamasıyla, CHP-MSP koalisyonu bozulunca, yeni bir hükümet bunalımı dönemi açılmış oldu. Sözde «tarafsız» Irmak hükümetinin kurulduğu ve programını Meclis'e sunmaya hazırlandığı şu günlerde, bunalım halâ sürüyor, daha bir süre de süreceğe benziyor. Hem de bütün «aba altından sopa» göstermelere, «aman ha, rejim elden gider» tehditlerine rağmen.

Egemen sınıflar, neden hükümet edemez durumdalar?

Hükümet bunalımları, egemen sınıfların bunalımlarıdır. Egemen sınıflar bazı dönemlerde, çeşitli şartlar yüzünden eski siyasal iktidar formüllerini uygulayamaz hale gelirler. Bunun başlıca nedeni, şüphesiz ki, toplumun alt yapısının, ekonominin gelişmesi, bu gelişme sonucunda toplumsal değişmenin hızlanması, halk kitlelerinin hareketlenmesi ve uyanması, kitlelerin demokratik ekonomik mücadelelerinin güçlenmesidir. Böyle dönemlerde, egemen sınıfların bir bocalamaya düştükleri, yeni yönetim ve hükümet formülleri aradıkları görülür. Bu formüllerden en uçta olanı, tekelci mihrakların açık ve kanlı diktası demek olan faşizmdir. Ama faşizmin de kendi şartları vardır. Faşizmin sağlamca yerleşmesi, klasik olarak ordu-din kurumları, büyük sermaye (banka) sacayağının sağlamlığına ve sıkı birlikteliğine bağlıdır.

Faşizm, çeşitli kılıklarda uygulanır. 12 Mart sonrasındaki gibi bir ölçüde örtük veya Yunanistan'da olduğu gibi açık olabilir.

Hükümet bunalımı dönemlerinde, hükümet etmekte güçlük çeken egemen sınıfların uygulamaya çalıştıkları bir başka formül de, yıpranmış, eskimiş olan kendi siyasal partilerini kısa sürede yeniden onarmak, gereğinde at değiştirmek ve parlamanter demokrasi çerçevesinde, kendi siyasal iktidarlarını kendi has partileri vasıtasıyla sağlamlamaktır. Ama kitle muhalefetinin, artık bu sermaye partilerine ne kadar yeni boyalarla boyanmış olurlarsa olsunlar-iltifat etmemesi halinde, kitlelerin demokratik özlemlerine cevap verebilecek bazı koalisyonlara da gidilir.

Nihayet, yönetim bunalımına düşen egemen sınıflar, yükselen halk muhalefetini bir ölçüde tatmin edebilmek için, özellikle ileri kapitalist emperyalist ülkelerde, kitlelerin uyanış ve hareketlenmisini, mücadelesini devrime götürecek gerginliği önleyebilecek oranlarda ekonomik ve siyasal haklaı tanıyan «Sosyal demokrat» alternatifler denerler.

Bunalıma düşen egemen sınıfların formülleri bunlardan ibaret değildir. Ancak en sık rastlanan en saf biçimler bunlardır.

İşte Türkiye'de, 1960 sonrasında hızla gelişen tekelci kapitalizm, 1960 sonrasının nisbî demokratik ortamında kök salmaya başlayan sol ve sosyalist akımlar, yoğunlaşan kitle muhalefeti ve hareketliliği, emekçi hakın ve demokratik güçlerin uyanışı ve hareketlenmesi, Türkiye egemen sınıflarını bir bunalıma doğru götürmeye başlamıştı. Güdük, tekelci gelişme sermaye birikimine ihtiyaç gösteriyor, emekçi kitlelerin ekonomik talepleri bu sermaye birikimini bir yandan kısıtlarken, Türkiye büyük sermayesinin, tekelcilerin geleneksel ortakları prekapitalist sömürücü sınıfların (Tefeci, Bezirgân ağa) sömürüden aldıkları paylar da, tekelci zümrelerin temel çıkarlarına aykırı düşmeye başlıyordu.

1971 başına gelindiğinde, bir yandan kitlelerin ekonomik demokratik hareketliliği, öte yandan ekonomik bunalım, sömürücü egemen sınıfları siyasal bunalımla da karşı karşıya getirmişti. O sırada, tekelci kesiminin, prekapitalist ortaklıklarına fazla pay ayırmaktan kurtularak, prekapitalizmin tasfiyesiyle tekelci kapitalizmin daha hızlı gelişmesine dayanan **uzun vadeli** çıkarları ile, alelacele bazı günlük tedbirlere yönelen **kısa vadeli çıkarları** çatışmaktaydı. Somutlayacak olursak, 12 Mart Erim kabinesinin getirdiği toprak reformu, ticaret düzenlemeleri vb. gibi ekonomik tedbirler, finans kapitalin uzun vadeli çıkarlarına yönelikti ve belki de güdük ve bağımlı Türkiye finans kapitalinin yapısal boyutlarını da aşıyordu. İşte bu yüzden, hatırlayacak olursak, Karaosmanoğulları'nın ve benzerlerinin yer aldığı I. Erim hükümeti, egemen sınıflarca çok sivri, hatta «sol» bulundu. 12 Mart'dan sonra, kısa süre içinde, finans kapitalin kısa vadeli çıkarları hakim geldi ve 1. Erim hükümetinden sonraki çeşitli hükümetler, bu kısa vadeli çıkarların temsilcisi oldular. Tekelcilere, 2 yıl içinde, yeterli olmasa bile küçümsenmeyecek bir sermaye birikimi ve güçlenme imkânı yarattılar. Şüphesiz ki bu, emekçi kitlelerin daha da yoksullaşması ve her türlü ekonomik, demokratik mücadelenin önüne faşizan bir şekilde geçilmesiyle mümkün oldu.

1971 baharında, egemen sınıflar bir yandan ekonomik bunalımlarını, öte yandan da siyasal bunalımlarını atlatabilmek için, AP başta olmak üzere kendi yıpranmış siyasal örgütlerine güvenemediler; bu yüzden parlamento sözde korunmakla birlikte, bir süre için parlamenter alternatiften ve burjuva demokrasisinden vaz geçtiler. O sıradaki formül «tarafsız başbakan», «tarafsız hükümet» oldu. Beyin takımlarıyla, uzmanlarla kurulan tarafsız hükümetlerin övgüsü yapıla yapıla bitirilemedi. Ama sonunda bu «tarafsız» ların ne menem «tarafsız» olduğu görüldü.

Tarafsız hükümet olur mu?

Sınıfsal toplumlarda tarafsızlık yoktur. Farklı sınıfların yer aldığı, farklı sınıf çıkarlarının çatıştığı toplumlarda, tarafsızlık, doğrudan doğruya egemen sınıflardan yana taraf tutmaktır. Nitekim hatırlayacak olursak, egemen sınıfların ve zümrelerin de en güçlüsü finans kapital, kitlelerin ezilmesi bahasına güçlenme imkânına en fazla tarafsız hükümetler sırasında kavuşmuştur. 12 Mart sonrası hükümetleri hatırlayalım. Hepsi de «tarafsız» dılar. Ve sonunda ilericiler, devrimciler, yurtseverler, işçi sınıfından ve emekçi halktan yana tüm güçler için darağaçları kuracak, zindanları dolduracak, insan avı yapacak kadar taraflı olduklarını gösterdiler.

Türkiye'de tekelcilerin en hızlı gelişmesi tarafsız hükümetler dönemine rastladı. Başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi kitlelerin en ağır sömürü ve baskı altında kaldıkları dönemler de tarafsız hükümetler dönemi oldu. İşte bu yüzden, bugün halkımız «tarafsızlık» ın ne anlama geldiğini artık kendi deneyleriyle biliyor.

Türkiye'de egemen sınıfların içine düştükleri bunalımlar sırasında, en fazla denedikleri formül, buz gibi sermayenin adamlarından kurulu bir «tarafsız hükümet» formülü olarak gözüküyor. Böylece, bir yandan zaman kazanılıyor, öte yandan da, gerek ekonomik, gerekse siyasal alanda emekçi halkın üzerinde yoğunlaşan baskı ve tahakkümün sorumlusu, günü gelince tekelcilerin yeniden işine yarayacak bir siyasal parti değil de «günah keçisi» bir takım tarafsızlar oluyor.

Bir düşünelim, 12 Mart'ın günahlarını kim yüklendi diye... Bugün Demirelinden Bozbeyli'sine kadar herkes 12 Mart rejimine karşı... Ecevit ise sünger çekmekten öteye gidemedi, gidemezdi.

Yeni hükümet bunalımı neden doğdu

Egemen sınıfları yine «tarafsızlık» formülüne zorunlu kılan yeni hükümet bunalımının neden doğduğuna da bir bakalım:

Görünüşte bu yeni bunalım daha öncekilere benzemiyor. Dışardan, parlamento dışı güçlerden bir müdahale yok; bir darbe tehditi -hiç değilse açık olarak- mevcut değil. Siyasal partilere dayanan bir hükümet imkânları sonuna kadar zorlanmış durumda. Yani, «tarafsız hükümet» formülüne, bu defa adeta son çare, bir zorunlu çözüm olarak varıldı.

Önce, neden parlamentoya dayalı bir hükümetin kurulamadığına bir göz atalım. Sermayenin siyasal örgütleri yıpranmış durumda, parababaları, eğer yeni bir faşist uygulamadan hiç değilse şimdilik yarar ummuyorlarsa, kendi siyasal örgütlerini onarmak zorundalar. Ancak toplumdaki artan çelişkiler ve kitlelerin uyanışı, sermaye partilerini, sermayenin «sosyal demokrat alternatifi» dışında fazla destekleme umudu vermiyor. Yani mevcut sermaye partilerinin sandıktan çıkmaları artık oldukça güç. Üstelik de, AP, DP, CGP, MSP gibi egemen sınıf partileri, kendi sınıf ve zümre tabanlarının çelişkilerini de yansıtıyor ve bir türlü bir ortaklık kuramıyorlar. Bunun tek nedeni başlarındaki liderler veya sübjektif anlaşmazlıklar değil. AP'nin, DP'nin, MSP'nin ve CGP'nin temsil ettikleri çıkarlar arasında, hepsi egemen sınıfların çıkarları olmakla birlikte, belli farklar ve ayrılıklar var. Bu fark ve ayrılıkların bir dönem sonra giderilebileceği düşünülebilir, ancak bugün için bir «sağ koalisyon» imkânı kapalı görünmektedir.

Bir ayağı tekelilikte ve sermayede, öteki ayağı başta küçük burjuvazi olmak üzere çalışan sınıflarda olarak tanımlayabileceğimiz CHP'ye gelince, 14 Ekim seçimlerinde zafer kazanmış olmakla birlikte, salt çoğunluk alamamıştır. Öte yandan da, hele koalisyon iktidarında kanat olduktan sonra ve Kıbrıs olayları sonrasında, yöneticileri seviyesinde, sermayeye yaslanan ayağı ağır basmaya başlamış ve parti içinde kanatlar ve huzursuzluk artmıştır. CHP'nin tek derdi, bugün, seçimdir. Çünkü CHP, seçimlere, dayandığı sınıflar ve programının hiçbir zaman üstesinden gelmesine imkân vermeyeceği ekonomik güçlükler içinde daha fazla boğulmadan, ekonomik çıkmazın yükünü daha fazla yüklenmeden ve Kıbrıs başarısının meyvaları tam olgunlaşmışken-hatta artık çürümeye başlamışken - bir an önce gitmek istemektedir. Kendisinin tek seçim şansının bu olduğunu bilmektedir. Koalisyonu bu yüzden bozmuş, kitleleri bezdiren ve erken seçimleri gerekli kılan bir hava yaratarak, eninde sonunda erken seçime gidileleceğini hesaplamıştır. Ancak her geçen günün kendi aleyhine işlediğini bilmekte ve bu yüzden en erken seçimde israr etmektedir.

Önceleri, erken seçimlere hiç yanaşmayan diğer siyasal partiler, gerek kamuoyunun, gerekse olayların yarattığı baskılar karşısında, CHP'nin hesabına uygun olarak büyük çoğunluğuyla seçime yanaşmış görünmektedirler. Hergün biraz daha da yanaşmaktadırlar. Ama bu arada, CHP yine şansını gölgelememek ve aradan geçecek sürenin sorumluluğunu yüklenmemek için, muhalefete geçebilmek ve son aylarda, sermayeye verdiği tavizlerin menfi yolda etkilediği parti içi ve parti dışı kanatları belki de yine soldan muhalefet yaparak yeniden kazanabilmek ve toparlayabilmek için, işsizlik, pahalılık ve yok'luğun sorumlusu görünmemek için, hükümette kalmaya bile yanaşmamış ve Demirel'in deyimiyle «hükümeti terketmiştir.»

Türkiye tarihinde belki de ilk defa, iktidar, hiçbir siyasal partinin talip olmadığı bir **ağır yük** haline gelmiştir. Egemen sınıfların ve siyasal örgütlerinin artık Türkiye'nin sorunlarına ve kitlelerin taleplerine cevap getiremez olduklarının en kesin belgesi bu durumdur.

Böylece, diğer sermaye partileri de, ne tek başlarına, ne de koalisyon kurarak iktidarı almayı, hükümeti kurmayı kabul etmemişlerdir.

Çok olağanüstü durumlar ortaya çıkmadıkça, bir erken seçim mukadder göründüğüne göre, kimse seçim şansını yıpratmak istememektedir. Çünkü, mevcut düzen korundukça, ekonomik çıkmaza, kitlelerin taleplerine ve dağ gibi yığılmış sorunlara bir cevap bulunamayacağı anlaşılmaktadır.

Hükümeti kurmakla görevlendirilen diğer parti liderlerinin, Demirel'in başarısız girişimlerinden, özellikle de Cumhurbaşkanı'nın Ecevit'in azınlık hükümeti kurmasına karşı çıkması ve böyle bir hükümette tarafsızların yer almasını önermesinden ve diğer siyasal partilerin de azınlık hükümetine karşı çıkmalarından sonra, görünüşte Cumhurbaşkanının aslında tekelci mihrakların ve perde ardındaki ortaklarının buldukları çözüm bir kere daha «tarafsız hükümet» olmuştur.

Büyük sermaye, yeni bir bunalım döneminde, bir kere daha **çok kısa vadeli** çıkarlarına dönük bir hükümet deneme amacındadır.

Böylece «tarafsız» adı altında, Irmak hükümeti kurulmuştur. Hükümet kurulur kurulmaz, gerek yeni hükümetin yapısı, gerekse Başbakan'ın söz ve davranışları, yeni «tarafsız» hükümetin, büyük sermayeden yana ne derece taraflı olduğunu göstermiştir. Irmak hükümeti kesinlikle tekelcilerin hükümetidir. Ve böyle bir hükümetin, gerek Irmak'ın gerekse sermaye çevrelerinin tüm isteklerine rağmen uzun vadeli olamayacağını, hatta güvenoyu bile alamayacağını bilen sermaye çevreleri, çok kısa vadeli bir hesap içindedirler. Hükümet bunalımı sürdükçe, bu hükümet güven oyu almamış da olsa istifa etmeden kalabilir. Nitekim Irmak «görevi bırakamam» gibi vatanperverane sözlerle bunu ifade etmiştir. O arada, Hükümet kurulurken çeşitli pazarlıklar dönmüş, bir istihbarata göre, bu hükümetten, parlamentoya dayanan bir hükümetin kolay kolay göze alamayacağı devalüasyon kararını çıkarması sözü alınmış, sermaye grupları, kendi iç çelişkilerini çözümlemeye uğraşmışlardır. Özetle, ömrü kısa olacak bu hükümet, tekelcilerden yana, onların çıkarlarına ve uzun süreden beri bekledikleri bazı çözümlere dönük ne karar alsa kârdır. Nitekim, tüm sermaye kuruluşları ve bu arada Türk-İş hükümeti desteklemeye ve kendisinden hizmet beklediklerini ifade etmeye başlamışlardır. Irmak da, ilk günlerde seçim hükümeti ağır basarken, giderek «icraat hükümeti» formülünü ağır bastırmaya yönelmiştir.

Kısaca, egemen sınıfların artık hükümet edemez duruma düşmelerinden doğan egemen sınıflar bunalımı bir kere daha, bilinen «tarafsız» adı altında sermaye hükümeti formülünü gündeme getirmiştir.

Ancak, gittikçe uyanan ve bilinçlenen emekçi kitlelerin artık bu türden formüllere tahammülleri kalmamıştır.

Egemen sınıflar faşizm alternatifini göze almadıkça,-ki dönemin şartlarının, CHP'nin kazandığı yüksek bürokrasi ve ordu ile çatışmayan, gün geçtikçe bütünleşen ve eski CHP'ye doğru hızla giden yeni yapının ve başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kitlelerin uyanışı ve 12 Mart sonrası döneminden aldıkları dersların böyle bir alternatifin yollarını şimdilik kapadığı söylenebilir. - Bu türden hükümetler artık çok kısa ömürlü olacaklardır.

Şimdi erken seçim, CHP'nin de gayretleriyle kitlelerin önüne tek çözüm olarak çıkarılmaktadır ve yaratılan bıkkınlık, bir kere daha umutların seçime bağlanmasına götürmektedir.

Işçi sınıfı siyasal örgütü, iktidara veya ikidar ortaklığına aday olacak güce erişene kadar, yani başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi kitlelerin örgütlenme seviyesi iktidara aday bir noktaya ulaşana kadar, egemen sınıfların hükümet edememeleri demek olan hükümet bunalımları sürüp gidecektir. Bu arada egemen sınıflar faşizan özlemlerden sosyal demokrat alternatiflere kadar,

çeşitli formüller deneyebileceklerdir. Ama kesin formül ve kesin çözüm, ancak emekçi halkın demokratik iktidarıyla mümkün olabilecek, hükümet bunalımlarının sonu ancak böyle gelecek ve yönetkenler artık yönetenler tarafından yönetilmek istemedikleri anda, kendileri yönetebilecek örgütlü güce eriştikleri zaman, sorun kökünden çözümlenebilecektir.

Bu yüzden, dün olduğu gibi bugün de, ilk görevimiz işçi sınıfının siyasal örgütünü güçlendirmek ve kitleler içinde kök salmasını sağlamaktır. Örgütsüz olarak yürütülen tüm demokratik hareketler, direnişler, protestolar kitlelerin tüm hareketliliği bir kısım noktaya gelir düğümlenir. Kavramamız gereken, «hükümet bunalımları»nın kesin çözümünün emekçi halkın demokratik iktidarından geçtiği, bu iktidarın da ancak örgütlü güçle elde edilebileceğidir.

27 Ekim 1974

● Hükümet bunalımının çözümü yönünde henüz hiç bir adım atılamadı. Demirel ile Ecevit görüşmesinden sonra, her iki lider de «bazı konularda birbirimizi aydınlattık» demekle yetindiler.

● CHP Gençlik Kolları tarafından düzenlenen «Demokratik Sol Forumu» Ankara'da başladı. Forumda 16 tebliğ tartışılacak. Forum'un ikinci gününde de Ecevit'in konuşacağı bildiriliyor.

● Halk Sektörü adlı ekonomik girişimin temelini oluşturacak olan Hayat Holding'in ana sözleşmesi imzalandı. Holding'in ana sözleşmesine Etibank, Sümerbank, TPAO, İpraş gibi İktisadi Devlet Kuruluşları, THY, Emekli Sandığı ve İş Bankası, Türk İş ve DISK imza koydular. Holding'in 1 milyarlık sermayesi yüz bin eşit paya bölünecek ve Ana sözleşme hükümlerine göre hiç bir kuruluş kendi sermayesinin yüzde 35'inden, Hayat Holding'in de yüzde 49'undan fazla paya sahip olamayacak.

● CHP İstanbul İl Gençlik Kongresi yapıldı. Sağ ve sol kanadın sert çekişmelerine sahne olan kongreyi Genel Merkezcilerin adayı olan Süha Akıncı kazandı. Kongreye, Eyüpoğlu-Topuz kanadı tarafından iptal edilen Eyüp kongresinde seçilen delegeler ile, yaptırılmayan Şişli, Fatih ve Sarıyer Kongreleri delegeleri katılamadılar. Bu ilçelerde, demokratik sol kanadın hakim olduğu söyleniyor.

28 Ekim 1974

● İslam Zirve Konferansı'nın üçüncü gününde Ürdün Kralı Hüseyin ile FKÖ lideri Yasser Arafat arasında çok sert bir tartışma çıktı. Birbirlerinin yakasına yapışan iki lideri, Enver Sedat ve Kral Faysal ayırdılar. Tartışma, Arafat'ın, Ürdün Kralının Filistin halkıyla ilgili önerisinin reddedilmesini istemesinden çıktı. Ürdün Kralı Hüseyin, «Filistin Halkının tek ve meşru temsilcisinin Filistin Kurtuluş Örgütü olduğu» ibaresinin yeraldığı bir karar taslağının kabulü halinde Cenevre görüşmelerine katılmayacağını söyledi.

● Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Kıbrıs sorunuyla ilgili görüşmelerine başladı. Kıbrıs Rum delegasyonu Ada'dan bütün yabancı askeri güçlerin çekilmesini isteyen bir karar tasarısı sundu.

● CHP Gençlik Kolları tarafından düzenlenen «Demokratik Sol Forumu»nda Bülent Ecevit de bir konuşma yaptı. Demokratik sol'un tanımlamasını yapmaya çalışan Ecevit, uzun konuşmasında, ağırlığı, bilimsel sosyalizmden ayrıldıkları noktaları açıklamaya verdi.

Ecevit'in «Demokratik sol forumu» ndaki konuşması

CHP gençlik kolları tarafından düzenlenen «Demokratik Sol» forumunda Başbakan Ecevit, özellikle demokratik sol'un bilimsel sosyalizmden farkını vurgulayan ve parti içi sol kanada uyarı mahiyetinde bir konuşma yapmıştır. Ecevit'in konuşması özetle şöyledir:

«Demokratik sol düşünce forumu»nun daha başlarken benimsediği bir kural, bu forum bir partinin gençlik kolları tarafından düzenlenmekle beraber düşüncelerin tam bir özgürlük içinde ortaya konulması ve tartışılmasıdır. Aynı tartışma özgürlüğünün bu toplantıda da devam edeceğinden eminim. Demokratik solu, CHP'de kendi aramızda da tartışırken elbette bir partinin demokratik disiplin anlayışı içinde, geniş tartışma özgürlüğümüz vardır. Ancak bu tartışma özgürlüğünü kullanırken, temel ilkemizi ve temel ülkümüzü tartışmanın dışında tutmaya çalışmamız gerekir. Ülkümüz, kimsenin kimseyi ezemiyeceği, sömüremiyeceği, insan kişiliğinin her türlü toplumsal engelden kurtulmuş olarak özgürce gelişebileceği, dinamik, yaratıcı ve hakca bir düzen kurmaktır. Temel ilkemiz ise, bu ülküye doğru, demokrasi kuralları içinde ilerlemektir.

TEK GERÇEĞE BAĞLI KALANLAR

Bu ilkeye ve ülküye bağlı kalmak insanlık anlayışımızın gereğidir. Bu ilkenin ve ülkünün çerçevesinde araçları, yöntemleri özgürce tartışabilmek, yolumuzu özgürce araştırabilmekse, demokrasi anlayışımızın gereğidir. Bizim demokratik sol anlayışımızı bilimsel sosyalizm açısından yargılayanlar ve eleştirenler olduğunu biliyoruz. Elbette kendi inandığımız rejim içinde bu eleştirileri yapmaları haklarıdır.

Bunlardan yararlanmaya da çalışırız. Ancak, bunlardan yararlanırken, eleştirileri, yargılamayı yapanların bakış açılarını ve değer ölçülerini de daima gözönünde tutmamız gerekir. Bu açıdan CHP'de oluşmakta olan, demokratik sol akımını eleştirenler, (Siz solcu değilsiniz, siz düzen değiştiremezsiniz) derler, (Siz burjuva revizyonistisiniz) derler. (Siz işi yozlaştırıyorsunuz) derler. Bunları söylerken dayandıkları kanıtlar delliler elbette bizim için önem taşır. Fakat, bu gibi savlarda bulunanların yargıları bizi bir ölçünün ötesinde de ilgilendirmelidir. Bu açıdan bizi yargılayanların hareket noktası, aslında bilimsellik kavramı ile çelişen bir doğmatizmdir. Bilimselliğin temelinde kuşkuculuk vardır. Kuşkuculuk derken, insanı karamsarlığa ve, hareketsizliğe götüren kuşkuculuğu kasdetmiyorum. İnsanları yanılgılardan kurtarıcı, insanları bütün doğru bilinenleri sınamaya yöneltici, yapıcı, ileriye götürücü, bir kuşkuculuğu kasdediyorum. Bu anlamda kuşkuculuk dünyadaki bilimsel gelişmenin daima itici gücü olmuştur.

Eğer insanlar belli dönemlerde doğru bilinenlerin, gerçek bilinenlerin doğruluğundan, gerçekliğinden kuşku duymasalardı, dünyada bilim diye birşey olmazdı.

Belli aşamalarda doğru bilinenlerin doğruluğundan kuşkuya kapılmak suretiyle yola çıkanların yarattıkları oluşturdukları bir olgudur. Onun için, bilimsel sosyalizm kavramını bile, bir anlamda ben, bilimsellikle çelişir görüyorum. Özellikle sosyal ve siyasal bilimlerde tek doğrunun, kesin gerçeğin bulunduğunu iddia etmenin bilimsellikle bağdaşamayacağını sanıyorum.

Kendi bildiklerinin ve bellediklerinin kuşku duyulmaz ve tartışılmaz gerçekler ve doğrular olduğuna inanan kimseler ve siyasal güçler, tarihin her döneminde görülmüştür. Solda görülmüştür, sağda görülmüştür. İnsanlık en büyük acıları böylelerinin elinden çekmiştir. Çünkü, bir insan veya bir siyasal güç, (benim toplum sorunları için yaptığım çözümleme, çözümlemelerin en doğrusudur. Bundan başka doğru çözümleme olamaz) diye düşünürse, veya (Benim toplum sorunları için öngördüğüm çözüm, tek doğru çözümdür) diye düşünürse, o çözümü topluma kabul ettirebilmek için zor kullanma hakkını da kendinde görür onun için, zora başvurur, baskıya başvurur, insan kişiliğini ezici ve toplumları baskı altında tutucu yöntemlere başvurmayı kendinde hak olarak görür. O bakımdan biz, gerektiğinde kendi inançlarımızı da kuşku sınavından, deneyinden geçirme gereğini kabul eden kimseler olarak, kendi inandıklarından başka hiçbirşeyin doğru olamayacağına inananların, o kanıya varanların bizim hakkımızdaki yargılarına, bir ölçünün ötesinde önem vermezsek, bizi mazur görmelidirler. Siyasette geçerliliğin önemi herhalde küçümsenemez. Siyasette geçerlilik, hiç değilse, tutarlılık kadar önem taşır. Geçerlilik ölçüsünü kullandığımız zaman ise, herkesin herhalde kabul edeceği gerçek şudur ki, CHP'nin demokratik sol siyaseti Türk Toplumunun objektif, nesnel koşulları içinde geçerliliğini şimdiden kanıtlamıştır. Solun ülkemizde en çok kötülendiği bir dönemde, (Ben soldayım) demenin bir insanın veya topluluğun başına en büyük tehlikeleri getirebildiği bir dönemde, sola, ayırım gözetilmeksizin solun değişik biçimlerine, en ağır kuşkuların ve ithamların yöneldiği bir dönemde, CHP demokratik solda olduğunu söyleye söyleye, haykıra haykıra, halktan en çok oy alan parti durumuna gelmiştir. Bunu ne olduğumuzu, ne düşündüğümüzü bütün açıklığı ile halka anlatarak başarabildik ve halkla anlaşarak başarabildik.

HALKLA ANLAŞMA

Aslında halkla anlaşma deyimini tercih ederim. 9. Eğitim Şûrasında da söylediğim gibi, halka anlatılmaz, halkla ancak anlaşılabilir. Ancak halkı hor görenler, halkı anlamalardır ki, kendilerini halka birşeyler anlatabilme yetkisinde görürler. Topluma yön vermek isteyenlerin, ülkeleri yöneltmek isteyenlerin, aslında en büyük bilgi kaynağı halktır. Çünkü onlar halkın sorunlarını çözmekle yükümlüdürler, Halkın sorunlarını ise, en iyi halkın kendisi bilir. O bakımdan halka anlatmak biraz fazla iddialı bir deyimdir. Halkla anlaşma deyimini tercih ediyorum. CHP'deki demokratik sol hareket, halkla anlaşarak kendini halka kabul ettirebilmiş ve bugünkü gücüne erişebilmiştir.

KAVRAM KARGAŞASI

CHP'nin içinde bu mücadele sekiz yıl kadar çetin bir biçimde sürmüştür. Bu mücadelenin sonlarına doğru birara kendi içimizde de, Türkiye'nin genellikle aydın çevrelerinde olduğu gibi, kendi içimizde de bir kavram kargaşalığı olasılığı ortaya çıkmıştır. O zaman CHP'ye, «ortanın solunda» diyerek yola çıkmıştık, sonra «demokratik sol» sözünü de yerine göre kullanmaya başladık. Sosyal demokrasi sözünü de yerine göre kullanmaya başladık.

Ben bu değişik terimleri kullanırken, özde hepsini bir tutuyorum. Ama değişik durumlara göre, bu terimlerden biri bizim tutumumuzu daha iyi anlatabil-

diği için yerine göre birini, yerine göre öbürünü kullanıyordum. Fakat gördüm ki, ve yönetici arkadaşlarımla birlikte gördük ki, bu kavram ayrılığı giderek kavram kargaşalığına yol açabiliyor ve her parti içinde doğal olarak bulunabilecek kişisel gruplaşmalara ve çekişmelere, bu kavram farklılıkları, birer kılıf, birer giysi olarak giydirilebiliyor. Buna son vermek amacıyladır ki, bu yıl CHP tüzüğünü değiştirirken, bu terimlerden birini seçmeyi kararlaştırdık ve Partinin yetkili organı olan Parti Meclisi ve ondan daha yetkili organı olan Kurultay, demokratik sol terimi üzerinde birleşti.

Demokratik solu tercih edişimizin, hiç değilse benim açımdan belirgin nedenleri vardı. Bir kere, yıpranmamış, yozlaştırılmamış bir terimdi, fazla kullanılmamıştı, onun için, kastettiğimiz, güttüğümüz anlamı, o terimin içeriğine biz verebilecek durumdaydık. Ayrıca demokratik sol, kendi kendini tanımlayan bir terimdi. Demokrasiye bağlılığın altını çizen bir terimdi. O bakımdan demokratik sol terimi üzerinde birleştik. Şimdi bu birleşmeden sonra CHP'nin içinde, demokratik sol kavramı ve tanımlaması üzerinde de, bir anlaşmazlık bulunduğu izlenimini vermekten dikkatle kaçınmalıyız. Eğer gerçekten bu terim üzerinde, bu terimin anlamı, içeriği üzerinde aramızda bir ayrılık varsa, bunu partimizin demokratik gelenekleri içinde, özgürce tartışmalıyız. Fakat tartışmaya değecek kadar büyük bir ayrılık yoksa, o zaman yanlış izlenimler vererek, halkta gereksiz kuşkular uyandırmamalıyız. «CHP'nin içinde, (demokratik solda olanlar, olmayanlar var) gibi izlenimler yaratarak, gereksiz kuşkular uyandırmamalıyız. Halkın güveninin ve umudunun en çok üzerimizde toplandığı bir dönemde, temelsiz olarak gereksiz olarak böyle kuşkular uyandırma hakkını kendimizde görmemeliyiz. Aksi halde önümüze çıkan bir tarihsel olanağı kaçırma tehikesi ile karşı karşıya kalabiliriz.

Sözlerimin başında belirttiğim gibi, demokratik sol akımı benimsemiş CHP olarak ülkümüz, kimsenin kimseyi ezemeyeceği, sömüremeyeceği, insan kişiliğinin her türlü toplumsal engelden kurtulmuş olarak özgürce gelişebileceği dinamik ve yaratıcı bir toplum düzeni kurmaktır. İlkemiz de, bu ülküye doğru demokrasi kuralları içinde ilerlemektir. Acaba bu ülküye doğru hem de gelişme halindeki bir ülkede, pek çok ekonomik ve sosyal sorunları, ağır sorunları bulunan bir ülkede, özgürlükçü demokrasi kuralları içinde ilerlenebilir mi? Hiç değilse Türkiye'de ilerlemenin, o yoldan ilerlemenin mümkün olduğunu artık tartışılayamacak bir açıklıkla ortaya koymuş olduğumuz inancındayım. Özgürlükçü demokrasiyi Türkiye'deki başka partiler kadar da değil, Türkiye'deki başka partilerin hepsinden daha çok benimseyen parti olarak, CHP, geride bıraktığımız birkaç yıl içinde solda olduğunu açık açık söyleyerek, düzeni değiştireceğini açık açık söyleyerek ve kurulu düzen savunucularının suç saydığı düşünceleri, suç saymadığını söyleyerek, o suçlardan dolayı mahkûm edilmiş olanları serbest bırakacağını ve suçları, suç olmaktan çıkaracağını söyleyerek en zor koşullar altında, demin belirttiğim gibi, Türkiye'nin en çok oy alan, halktan en çok destek gören partisi durumuna gelebilmiştir. Halk, bazı şeyleri, toplumsal, ekonomik, siyasal sorunlarla ilgili bazı şeyleri anlamaz kuşkusuna kapılanlar, aslında halkı anlamayanlardır ve halkla yabancılaşanlardır.

Solda bir düzen değişikliği isteyenlerin, halkı bir yana itmeğe kalkışmaları (biz bu işi halksız yapacağız, halka dayanarak bu iş yapılamaz, çünkü halk anlamaz) diye yola çıkmaları pek akıllıca bir davranış da sayılmaz. Çünkü, solda bir düzen değişikliği yapmak isteyenler, zaten o düzenin bütün egemen güçlerin karşılarına alırlar. Bir de halkı yanlarına almazlarsa neye dayanarak, hangi güçten güç alarak yollarında ilerleyebileceklerdir? Ellerindeki tek çare zora dayanarak ilerlemeye çalışmaktır. Oysa kendilerinin karşı çıktıkları bir dü-

zende, kendi kullanabilecekleri zorlardan daha baskın zorların da karşılarına çıkması kaçınılmazdır.

TERS REJIM

Halkla bütünleşebilmenin hiç değilse Türkiye için kesin bir koşulu vardır. O da halkın isteklerine, özlemlerine ters düşen bir rejim peşinde koşmamaktır. Türk halkı, artık görülmüştür ki, demokrasi ile gelmeyen hiçbir şeyi benimsemeyecektir. Fakat sadece demokrasi de yetmez. Demokratik rejim içinde de halk güçsüz kalabilir. Oysa halktan yeterince güç alabilmek için, halktan alınacak güçle iktidara gelebilmek için, önce halkın yeterince güçlü olması gerekir. Sadece siyasette güçlü olmak, halkı güçlendirmek, siyasal örgütlenmelerle halkı güçlendirmek yeterli değildir. Siyasal gücün temeli ekonomik güçtür. Eğer halk ekonomik bakımdan yeteri kadar güçlü değilse, eğer halk üretim ilişkilerine kendi istediği yönü verebilecek olanaklara ve güç düzeyine kavuşamamışsa, o zaman halkın siyasetteki güçleri kâğıt üzerinde kalır. Anayasanın ve yasaların sayfaları üzerinde kalır. Onun için biz demokratik sola inanan bir parti olarak, herşeyden önce, ekonomide halkı güçlendirmek, ekonomide halkı en büyük güç haline getirmek amacına yönelmiş bulunuyoruz. Bizim dışımızdaki bazı solcular, halkı güçlendirebilmek için ekonomik gücün devlet elinde bulunması, yoğunlaşması gereğini savunurlar ve devletin bu gücü halk yararına, halk için kullanabileceğini ileri sürerler.

Bunun böyle bir olanak sağlamadığı dünyada, hiç değilse şimdiye kadar yapılmış deneylerden görülmüştür. Ekonomik güç bir ölçünün üstünde devletin elinde yoğunlaştı mı, o sırada devleti yönetenlerin başında kimler bulunuyorsa, onlar güçlenmiştir. Halk adına diyerek, halkı güçlendireceğiz diyerek, halkı yönetenler güçlenmişlerdir ve o rejimler içinde halk bir takım maddî olanaklar elde edebilmiş olsa bile, demokratik solun vazgeçilmez ülküsü olan özgürlüklerine kavuşamamıştır. Özgürlükçü demokratik rejimi kabul edince, ister istemez, girişim özgürlüğünü de kabul edeceğiz, bir özel sektörün de bulunmasını kabul edeceğiz. Ama devletin elinde özel sektöre toplum yararına yön verebilme disiplin sağlayabilme gücünü, olanağını da bulunduracağız. Ayrıca, bununla da yetinmeyeceğiz ve yetinmedik, işçilere demokratik sendikal hakları tanıyarak özel sektör karşısında, büyük sermaye karşısında kendi haklarını ve özgürlüklerini savunabilme gerçekleştirme olanağını tanımak gerekir ki, Türkiye'de bu esasen yapılmıştır.

«İŞÇİLER KÂRDAN PAY ALMALI»

Türkiye'nin koşulları içinde güçlü bir devlet sektörü de vardır. Bu ihtiyaç devam etmektedir ve bu güçlü devlet sektörü içinde de halkın, çalışanların hak ları yine demokratik sendikal özgürlükler yoluyla korunabilmektir. Fakat halkın yönetime ağırlığını koyabilmesi, iktidar olabilmesi, hiç değilse iktidara katılabilmesi için bu da yeterli değildir. Devlet sektöründe işçilerin, çalışanların yönetime etkin biçimde katılabilmeleri, kârdan hakları olan payı alabilmeleri gerekir. Bu, şimdiye kadar Türkiye'de gereken ölçüde sağlanmamıştır. Demokratik solun gerçekleştireceği amaçlardan biri de bu olacaktır, bu olmalıdır. Tabiî, devlet sektöründe çalışanlara yönetime katılma yetkisini, hakkını, kârdan pay alma hakkını verirken, daima halkla birlikte gelen sorumluluğu da işçiler kabullenmek, üstlenmek durumunda olacaklardır. Yönetime ve kâra etkin biçimde işçilerin katılması sağlandı mı, artık o işletmelerin iyi işlemesinden, verimli işlemesinden yalnız devlet değil, o işletmede çalışan işçiler de halkın gözünde, halkın önünde sorumlu olacaklardır.

Fakat bizim için, varlıkları kaçınılmaz olan bu iki sektörün üstünde, asıl

önemli olan, gerçek ve etkin bir «Halk Sektörü»nün ortaya çıkmasıdır. Halk sektörü derken, bunun elbette sadece işçi yatırımlarından oluşacak bir sektör olacağını düşünemeyiz. Halk sektörünün belki daha önemli bir unsuru da köylüler olacaktır.

Demokratik sol akımı, başka bâzı sol akımlardan, bu arada, bilimsel sosyalizmden ayıran bir önemli nokta da, köylüye verdiği önemdir, belli doktrin kalıpları içinde dönüp kalmış olan bazı doktriner sosyalist düşüncelerden hareket edenler, kendi öngördükleri düzeni tasarlarlar, o düzene doğru yürümeye çalışırken, köylüyü ne yapacaklarını, nereye koyacaklarını, bilemezler. Çünkü, doktrinlerinin içinde köylünün iyice tanımlanmış bir yeri yoktur. Onun için çıkar yolu köylüyü ihmal etmekte, köylünün kendiliğinden işçi haline gelmesini beklemekte bulurlar. Biz, bunu gerçekçi ve geçerli bir tutum olarak, bir yaklaşım olarak görmüyoruz.

Türkiye gibi bir ülkede, işçinin güçlenmesiyle köylünün güçlenmesi çelişmemelidir. Eğer böyle bir çelişki varsa, eğer işçinin güçlenmesi, köylünün güçlenmesini zorlaştırıyor veya geciktiriyorsa, bunun mutlaka çâresi bulunmalıdır. Aksi halde, köylü ile işçi birbirine yabancılaşır, çalışanlar arasında âdeta bir sınıf karışıklığı, mücadelesi ortaya çıkar ve bundan işçiler de yararlanmaz, köylüler de yararlanmaz. Ancak, ikisini de ezebilmek, sömürebilmek için fırsat kollayan bâzı egemen çevreler yararlanabilir.

Şu anda seçimler yapılsa da CHP oyların çoğunluğunu alarak hükûmet kursa bile, biz yine bir süre için gerçek anlamda iktidar olamayacağız. Çünkü, karşıtı olduğumuz, muhalifi olduğumuz bir düzeni ve o düzenin ömrüne ömür katmak isteyenleri karşımıza almış olacağız. Yani, daha bir süre, tek başımıza iktidara gelsek bile, halk çoğunluğunun desteği ile iktidara gelsek bile, daha biz bir süre, bir anlamda muhalefette kalacağız, düzene karşı muhalefet görevimizi sürdüreceğiz. Ancak, halk iktidarı tam anlamıyla gerçekleştiği vakit, demokratik solda bir partinin gerçek iktidarından söz edilebilir. O ana, o aşamaya gelinceye kadar CHP, büyük çoğunluğa dayanarak hükûmet kurabilse bile, gerçek anlamda iktidara gelmiş olamayacaktır. Bunun için de halk iktidarını gerçekleştirebilmek için de, halkın ekonomik alanda örgütlenmesini hızlandırmamız, etkinleştirmemiz ve desteklememiz gerekir. Hükûmette olsak da, hükûmette olmasak da bunu yapmamız gerekir.

HÜKÜMET, SORUNU

Bugün CHP'nin gerçek durumu şudur ki, kendi istediği, özlediği özgürlükçü demokrasinin bütün kurallarını hükûmette kendisi olsa bile işletebilecek durumda değildir. Bu gerçeğe gözümüzü kapatamayız. Bize göre Türkiye'de düşünce, anlatım ve örgütlenme özgürlüğüne konan bazı sınırlamalar, demokrasiye aykırıdır. Biz hükûmetteyiz ve bu sınırlamaları kaldıramıyoruz. Kaldırmaya parlâmentodaki gücümüz yetmiyor, başında bulunduğumuz koalisyon hükûmetindeki gücümüz yetmiyor. Düzen olduğu gibi devam ederken, düzenin bütün kurumları olduğu gibi devam ederken, öyle sanıyorum ki biz, bu yıl gelir dağılımında Türkiye tarihinin belki de en büyük adaletini sağlamış bulunuyoruz. Birkaç aylık hükûmet dönemimizde büyük çoğunluğu ile köylünün ve işçinin millî gelirden şimdiye kadar alabildiğinin bir hayli üstünde bir pay alabilmesini sağlamış bulunuyoruz.

Yedi sekiz aylık bir kısa ömrü bulunan hükûmetimiz döneminde liseyi bitirenlerin hepsi ilk kez bu yıl yüksek öğrenim yapma olanağına kavuşabilmiştir.

Kısa bir hükûmet dönemi sonunda dış politikada Türkiye, artık en güçlü devletlere karşı bile haklarında direnebilecek bir etkinlik düzeyine erişmiştir.

Batı Anadolu'daki yoksul yörelerin dilediği ürünü yetiştirebilme hakkı, dünyanın direncine ve tehditlerine rağmen gerçekleşirken bu hükûmet zamanında yalnız o yörelerin, o bölgelerin halkı güçlenmedi, aynı zamanda Türkiye, çok daha güçlü ve dünyada çok daha itibarlı, saygın bir ülke haline gelmiş oldu.

Rum sermayesi ile yabancı sermaye işbirliğinin ezdiği, köleleştirmek istediği Kıbrıs Türk halkını ezilmekten, tutsaklıktan, kölelikten kurtarırken, yalnız onları kurtarmış olmadık, aynı zamanda Türkiye'yi de dünyada hatırı sayılan bir devlet durumuna getirmeyi başarabildik. Bizi, daha solumuzdan, bilimsel sosyalizm açısından, eleştirenlerden hepsi değil, fakat küçük bir kısmı Kıbrıs Barış Harekâtını da eleştiriyorlar, bunu emperyalizmin bir oyunu olarak, kapitalizmin bir oyunu olarak görüyorlardır. Oysa, yıllardır Kıbrıs'ta Türkler, dünya kapitalizminin sömürüsü altındaydılar, o zaman hiç sesleri çıkmıyordu.

Bizim dışımızdaki sol akımlar darmadağın olurken, CHP'nin oluşturduğu demokratik sol akım, en zor şartlar altında hükûmet kurabilecek duruma gelmiştir. Bu yana geçen bir yıl içinde, demokratik sol doğrultudaki CHP, bugün seçim yapılsa, tek başına oyların çoğunluğunu alabilecek duruma gelmiştir.

Demokratik sol kavramının, demokratik özünü tartışamayız. Çünkü demokratik kavramın demokratik özünde, halka inanmak vardır.

Bugün için hükûmette kalamayabiliriz, bugün için yeni bir hükûmet kuramayabiliriz. Bunların hiç bir önemi yoktur. Bize yeni adımlar attırmayacak hükûmetler içinde yer almaktansa, hükûmetlerin dışında kalmayı tercih ederiz. Halk iktidarını gerçekleştiremiyecek hükûmet formülleri içinde kendimizi eritemeyiz. Halk, iktidar oluncaya kadar zaten biz hükûmet kurabilsek de, bir anlamda halkın muhalefeti olacağız. Halkın iktidarını gerçekleştirme yolunda biz, halkın muhalefeti olarak da ilerleyebiliriz. Herhalde, elimizin kolumuzun bağlı kalacağı hükûmetlerle ilerleyebileceğimizden çok daha hızlı ilerleyebiliriz.»

29 Ekim 1974

● Turan Güneş, Türkiye.nin Makarios'u Kıbrıs Devlet Başkanı olarak tanıyamayacağını söyledi. Aynı konuda bir demeç veren Denktaş ise «Makarios dönerse Klerides ile yaptığımız anlaşmalar geçersiz kalır» dedi.

● INSA'daki 280 işçi tarafından sendika seçme özgürlüğü için sürdürülen direnişi desteklemek amacıyla Ambarlı Elektrik Santralında çalışan ve TES-İŞ Sendikasına bağlı 300 işçi bir «dayanışma yürüyüşü» yaptı.

● Hükûmet bunalımı sürüyor. AP Genel İdare Kurulu, AP'nin cevabının en erken 1 Kasım'da açıklanacağını belirtti. CHP ve AP arasında, seçim sistemi üstüne bir takım gizli pazarlıklar yapıldığı söyleniyor. Bu arada, AP Genel İdare Kurulu çok önceleri almış olduğu CHP ile koalisyon yapmama kararını kaldırdı.

● Kıbrıs konusunu görüşmeye başlayan Birleşmiş Miletler Özel Siyasi Komisyonunda konuşan Kıbrıs Türk Toplumu sözcüsü Vedat Çelik, «Rum tasarısının kabulü haline toplumlar arasındaki ikili görüşmelerin kesileceğini» söyledi. Bazı tarafsız ülkeler «uzlaştırıcı bir karar tasarısı için» yoğun çalışma yapıyorlar.

● Rabat'taki Arap Zirve Konferansı'nda, Ürdün Kralı ile FKÖ lideri Arafat'ı uzlaştıracak bir karar tasarısı, oybirliği ile kabul edildi. Karar tasarısı temel ilke olarak «Filistin halkının kendi kaderini kendisinin tayin etmesi hakkının dokunulmazlığını ve değiştirilmezliğini» benimsiyor.

FİLİSTİN DEVLETİNİ FİLİSTİN KURTULUŞ ÖRGÜTÜ KURACAK

Son on gün içinde dünyanın «dinamit kutularından» biri olan Orta Doğu'nun kaderi üzerinde büyük rol oynayacak iki toplantı birden yapılmış ve yıllardır ulusal kurtuluş savaşı veren Filistin halkı zafere bir adım daha yaklaşmıştır. Önce Rabat zirve toplantısında Arap liderleri, Filistin Kurtuluş Örgütünün Filistin halkının tek temsilcisi olduğunu kabul etmişler, daha sonra da, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Filistin sorununu görüşürken Yaser Arafat'ı resmen Filistin temsilcisi olarak dinlemiş ve, bir Filistin devletinin kuruluşu yolunda ilk önemli adımlar atılmıştır.

Rabat zirve toplantısı hem Arap ülkeleri hem de Filistin sorunu için gerçekten çok önemli bir yer işgal etmektedir. Bu zirve, bir bakıma, Ürdün'ün cüce kıralı Hüseyin'in çöküşü, Filistin Kurtuluş Örgütü lideri Yaser Arafat'ın ise, yükselişi olarak kabul edilmektedir. Kukla Kral Hüseyin ikinci dünya savaşından sonra tarafından kurdurulan Ürdün Kırallığının Filistin halkının tek temsilcisi olduğunu yıllarca iddia etmiş ve siyonist liderlerle gizli görüşmeler, pazarlıklar yapmıştır. Ancak Filistin gerilla örgütleri Ürdün'ü hiç bir zaman kendi temsilcileri olarak kabul etmemişler ve 1970 yılında Hüseyin'in kendilerine yaptıklarını unutmamışlardır. Hüseyin'in yüzlerce insanın kanını dökerek Filistin halkını kendi topraklarından söküp atması ve mülteci kamplarında yaşamaya mahkum etmesi unutulacak olaylardan değildir.

Üstelik Hüseyin, yine yıllarca tutucu Arap liderlerinin, özellikle kendisi gibi emperyalist yardakçısı olan Kıral Faysal'ın desteğini görmüştür. Ancak Rabat zirve toplantısında işler tersine dönmüştür. Bugün bütün Arap halkları, Filistin gerilla örgütlerine karşı büyük bir sempati beslemekte ve haklı mücadelerini desteklemektedirler.

Orta Doğu'nun uluslararası sermayenin yardakçıları olan tutucu kıralları, şeyhleri, emirleri, zaten diken üzerinde oturdukları için, halklarının bu eğilim ve sempatilerini görmezlikten gelememişlerdir. Ayrıca Orta Doğu'da İsrail'in varlığı, Arap sermayesinin çıkarları açısından da daimî bir tehlike arzetmektedir.

İşte bu yüzden, Fas'ın Rabat kentinde yapılan Arap zirve toplantısı Hüseyin'in yenilgisi ile sonuçlanmış ve Arap liderleri Orta Doğu'nun çehresini değiştirebilecek bir kararı oy birliği ile vermişlerdir. Hüseyin gizli yapılan oturumlarda Şeria nehrinin İsrail işgali altındaki Batı yakasından Kırallığının bir parçası olarak bahsetmiştir. Hem bu yüzden, hem de İsrail'in Filistin'in tek temsilcisi olarak kendini tanıması bahanesiyle Orta Doğu'da barış yolunun ve filistin sorununun hallinin sadece kendinden geçtiğini iddia etmiştir. Suriye, Irak, Cezayir liderleri Hüseyin'e kesinlikle karşı çıkarak, Filistin Kurtuluş Örgütünü sonuna kadar desteklediklerini bildirmişlerdir. Hüseyin tam Mısır ve Suudi Arabistan'dan yardım umarken bu iki lider ve diğer tutucuların ağızlarını bile açmadıkları görülmüştür. Yapılan oylamada İsrail işgali altındaki Batı yakasını kurtarma sorumluluğu Filistin Kurtuluş Örgütüne verilmiş, böylece örgüt sadece bir «cephe» olmaktan çıkıp tam anlamıyla bir siyasi örgüt niteliğine bürünmüştür.

Filistin Kurtuluş Örgütü bir zafer kazanmıştır. Bu arada Hüseyin'in kırallığının en verimli, en zengin kısmı da elinden gidivermiştir. Artık Orta Doğu gözlemcilerinin birleştikleri nokta, Hüseyin'in bir Kıral olmaktan çıkıp bir «emir» haline geldiğidir. Ancak Arap devletleri Hüseyin'in ağzına bir parmak bal çalmışlardır. Rabat zirvesinde Hüseyin'e 4 milyar 200 milyon, Filistin Kurtuluş Örgütüne de 700 milyon lira verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu 700 milyonun şimdiye kadar bir gerilla örgütünce elde edilen en yüksek yardım miktarı olduğu bildirilmekte, Amerika'nın İsraile aynı miktarı vermesi halinde

ödemeler dengesindeki açı ğın büyüyeceği söylenmektedir.

Rabat zirvesinin sonucunda, sürgünde bir Filistin hükümetinin kurulacağı da artık belli olmuştur. Kral Hüseyin bu sürgün hükümetini derhal tanıyacağını hatta Ürdün'e yaşayan Filistin'lilerin Ürdün Uyruğunda yada Filistin uyruğunda kalmak arasında tercih yapabileceklerini söylemekte, daha doğrusu söylemek zorunda kalmaktadır.

Öte yandan, Filistin için ikinci ama belki birincisinden daha da önemli olay, Yaser Arafat'ın Birleşmiş Milletlerde de Filistin halkının tek temsilcisi olarak kabul edilmesi ve Birleşmiş Milletlerde günümüzün en önemli konuşmalarından birini yapmasıdır. İsrail delegelerinden başka bütün Birleşmiş milletler delegelerinin katıldığı ve sık sık ayakta alkışlarla kesilen bu konuşma kahraman filistin halkının ulusal kurtuluş mücadelesinde önemli bir noktanın simgesidir. Böylece emperyalizm haklı bir mücadele karşısında bir kez daha yenilgiye uğramaktadır Filistin halkının önünde daha çetin bir yol bulunduğu muhakkaktır ancak diplomasi alanında kazanılan bu zaferi diğerleri de izleyecektir.

New York'ta ve Birleşmiş Milletlerde büyük güvenlik tedbirleri arasında bir devlet başkanı olarak karşılanan Yaser Arafat, 90 dakikalık konuşmasında, Filistinlilerin Müslüman, hristiyan ve musevilerin eşit koşullarda yaşayabileceği, aynı haklara sahip olabilecekleri, aynı görevleri yapacakları, ırk ve din ayrımı olmayan bir devlet istedikleri üzerinde durmuştur. «Ben bir asiyim ve amacım özgürlüktür. Halkımın kendi toprakları üzerinde ulusal egemenliğini kurması için size çağrıda bulunuyorum» diyen Arafat «geleceğin Filistin'inin» sadece 1948 de İsrail'in kurulması ile yerlerinden olan filistinlileri değil, aynı zamanda laik bir devlet altında hristiyan ve musevilerle birlikte yaşayan diğer müslümanları da içereceğini söylemiştir. Arafat konuşmasında, «devrimci ile terörist arasındaki fark mücadele sebeplerinde yatar. Kim olursa olsun, adil bir gaye güden, vatanının işgalciler, ve sömürgecilerden kurtuluşu ve özgürlüğü için mücadele eden kişi terörist olarak adlandırılamaz. Yoksa İngiliz sömürgecilere karşı bağımsızlık mücadelesi veren Amerikan halkı da terörist sayılırdı.» demiştir.

Kendisine verilen konuşma hakkının ırkçılık ve emperyalizme karşı mücadele eden bütün kurtuluş hareketlerine de verilmeşini tavsiye eden Arafat'ın bir sözü bütün basın yayın organlarında yer bulmuştur «Buraya bir elimde zeytin dalı, diğer elimde bir özgürlük savaşçısının silahı ile geldim. Zeytin dalının elimden düşmesine izin vermeyin.»

Peki bütün bunlara karşılık İsrail ne yapmaktadır? İsrail, emperyalizmin ve maşalarının içinde bulunduğu büyük yanılgılardan birine düşmüştür. Henry Kissinger'in kişisel başarı hırsıyla da pekişen siyaseti de eklenince, emperyalizm Orta Doğu politikasına bir yanlış daha katmış, Arapların bir gerilla örgütünü tanımayacakları varsayımından hareket etmiştir. Oysa Filistin kurtuluş örgütünün haklı mücadelesi, Uluslararası işçi hareketinin, sosyalist kampın ve Arap halklarının desteği de eklenince, siyonizmin Orta Doğu'da sürdürmek istediği «ne savaş ne barış hali» suya düşmüştür. İsrail şimdi kısmi seferberlik halindedir. Bölge de patlama her an beklenmektedir. Bir yandan da «savaşın kaçınılmaz olduğu ve bunun muhtemelen bir nükleer savaş olabileceği» tehditlerini yağdırmaktadır. Kendisi gibi emperyalizmin yardakçısı olan Kıral Hüseyin yerine Filistin Kurtuluş Örgütü ile Cenevre Barış Konferansı masasına oturmaya kesinlikle niyetli değildir. İsrail egemen sınıfları ve dünya emperyalist ve uluslararası siyonizm çevreleri barıştan korkmaktadırlar. Çünkü adil bir barış, yeni yeni işgallerden, ve bu işgal altındaki toprakların sömürgeleştirilmesinden vazgeçmek demektir. İsrail ve amerikalı parababaları işgal altındaki arap topraklarını yağma ederek, silah satarak ellerine geçirdikleri süper - kârlardan vazgeçeme mektedirler. İsrail'de kurulan «savunma» endüstrisi fazla tehlikeli olmayan kü

çük savaşlar, ve siyonizmin «ne savaş ne barış» planı yüzünden büyük kâr lar getirmektedir. İsrail komünistlerinin de belirttiği gibi, saldırı ve genişleme politikası, bugün ülkeyi gittikçe artan bir şekilde Amerikan tekellerine bağlamıştır. İsrail'in bütün mali gruplarının yabancı sermaye ile göbekten bağlı olduğu da çok iyi bilinmektedir. İşte İsrail'de mevzilenen emperyalizmin işine, Filistin sorunun çözümlenmesi yolunda atılan bu adım ve Filistin Kurtuluş Örgütünün kendini bütün dün yada bileğinin hakkıyla kabul ettirmesi gelmemektedir. Onlar için 1973 savaşından önceki durum en iyi durum olarak görülmüş, hatta savaştan sonraki durum bile ehven-i şer olarak kabul edilmiştir. Uluslararası özellikle de ABD Finans - kapitalinin yardakçısı siyonist liderler için, sadece saldırgan emeller uğruna bozuk para gibi harcanabilecek piyonlar olan İsrail halkı da, artık yavaş yavaş uyanmaktadır. Zaten Filistin sorunundaki çözüm yolunun, uluslararası işçi sınıfının desteğinden, Arap halkının bağımsızlık mücadelesinden geçtiği kadar, İsrail halkının uyanışı ve emperyalizme karşı mücadele azmi sonucunda halkların zaferinden de geçtiği asla unutulmamalıdır.

30 Ekim 1974

30 Ekim 1974

- Hükümet Bunalımı ile ilgili herhangi bir gelişme olmadı. Ecevit CHP Merkez Yönetim Kurulunda yaptığı bir konuşmada «AP'den olumlu yada olumsuz bir cevap bekliyorum» dedi. AP «yetkili organlar»ı, hükümet sorununu görüşmeye devam ediyor.
- Arap Zirve Konferansı'nda petrolün silâh olarak kullanılmaması» kararlaştırıldı. Kararı açıklayan Ürdün Kralı Hüseyin «Bu karara vardık çünkü petrol iki yüzü keskin bir kılıç» dedi.
- İtalya'da hükümeti kurma görevi Aldo Moro'ya verildi. Moro'ya görevi veren Leone'nin «Komünist Partisi'ni dışarıda bırakan bir koalisyon hükümeti» konusunda ısrarlı olduğu bildiriliyor. Ancak iyi haber alan kaynaklar Moro'nun de başarı kazanamayacağından emin görünüyorlar.
- ABD Başkanı Ford, Kongre'nin Türkiye'ye yardımı kesme kararını tekrar eleştirdi. «Kongrenin hata işlediği yolundaki kanaatim değişmemiştir» dedi.

31 Ekim 1974

- Kıbrıs sorunu Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda görüşülmeğe başlandı. Genel Kurul'da bir konuşma yapan Yunanistan Dışişleri Bakanı Bitsios, Türkiye'yi, «baştan beri taksim peşinde olmakla» suçlarken, ABD ve Sovyetler Birliği delgeleri arasında sert tartışmalar oldu.
- Federal Almanya hükümeti bir süre önce alınan bir kararını resmen açıkladı. Buna göre 350 bin turist işçi en kısa zamanda sınır dışı edilecek. Aynı karara göre Almanya 1975'te Türkiye, Yunansitan ve Yugoslavya'dan hiç işçi almayacak.
- Millî Güvenlik Kurulu halen 10 ilde devam etmekte olan sıkıyönetimin Ankara, İstanbul, Adana ve İçel illerinde bir ay daha devam etmesi, öteki illerde ise kaldırılması için hükümete tavsiyede bulunmağa karar verdi.
- Irk ayrımı siyasetini resmen uygulayan Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milleterden çıkarılmasına ilişkin, üç Afrika ülkesi tarafından Güvenlik Konseyi'ne sunulan karar tasarısı üçe karşı 100 oyla kabul edildi. Ancak karara karşı oy kullanan ABD, İngiltere ve Fransa, oylamadan hemen sonra kararı «veto» ettikleri için, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin BM'den çıkarılması «reddedilmiş» oldu. Sonuç özellikle Afrikalı BM üyesi devletler arasında tepki yarattı.

● Hükümet Bunalımı ile ilgili görüşmelerini tamamlayan AP Parlamento grupları, ortak toplantı sonunda, Demirel'e «tam yetki» verdi.

● TBMM'nin yeni yasama yılına girmesi dolayısıyla yapılan grup yöneticileri seçimlerinde, AP dışındaki partilerde eski yöneticiler yeniden seçilirken, AP'de oldukça sürprizli sonuçlar alındı ve Demirel'e muhalefet edenlerden İzmir Milletvekili Ali Naili Erdem, AP Millet Meclisi Grup Başkan Vekilliğine seçildi.

● Makine Kimya Endüstrisi Kurumunun Ankara'daki işyerlerinde çalışan 4 bin 500 işçi, Metal-İş Sendikası ile Çağdaş Metal-İş Sendikası arasındaki yetki uyuşmazlığı ile ilgili olarak direnişe geçti ve oturma grevine başladı. Direnişin, MHP eğilimli bir kadronun yönetimini elinde tuttuğu Metal-İş Sendikası tarafından yürütüldüğü bildiriliyor.

● Yeni Bir geziye çıkmış bulunan ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'in 8 Kasım günü Türkiye'yi ziyaret edeceği «resmen» açıklandı. Bu arada ABD'nin Ankara büyükelçisi ile görüşen Başbakan Ecevit'in «hükümet kurulamamış olmasına rağmen Kissinger'in gelmesinde hiç bir sakınca olmadığı» konusunda teminat verdiği söyleniyor.

● Bakanlar Kurulu, Sıkıyönetimin 6 ilde kaldırılması, 4 ilde ise bir ay daha uzatılması konusunda millî Güvenlik Kurulu tarafından alınan tavsiye kararını aynen kabul etti.

● Devletleştirilen özel yüksek okulların bir çoğunda öğrenciler antidemokratik yönetmelikleri protesto amacıyla boykota başladılar. Özellikle İktisadi ve Ticari İlimler Akadamilerine bağlı yüksek okullarla Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademileri Yüksek Okullarındaki boykotlara karşı, okul idarelerinin ve polisin yaptığı baskılar protesto ediliyor.

● BM Bloksuzlar grubu, BM genel kurulu'na Kıbrıs konusunda yeni bir karar tasarısı sundular.

Birleşmiş Milletler'in Kıbrıs konusunda aldığı karar

Kıbrıs meselesini görüşen, uluslararası barış ve güvenlik için bir tehlike teşkil eden Kıbrıs bunalımının devam etmesinden büyük endişe duyan, meselenin, gecikmeksizin, Birleşmiş Milletlerin gaye ve ilkelerine uygun olarak, barışçı yollarla çözülmesi ihtiyacını hatırdan çıkarmayan, görüşmeler sırasındaki konuşmaları dinleyen ve Kıbrıs konusunda özel siyasî komisyonun raporunu gözönünde bulunduran Genel Kurul'u

1 — Bütün devletleri, Kıbrıs Cumhuriyetinin egemenlik, bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne ve hiç bir bloka dahil olmamasına saygı göstermeye ve Kıbrıs Cumhuriyetine yönelmiş her türlü hareket ve müdahaleden kaçınmaya çağırır.

2 — Kıbrıs Cumhuriyetindeki bütün yabancı silâhlı kuvvetlerin ve yabancı askerî varlık ve personelin süratle çekilmesini ve Kıbrıs'ın işlerine her türlü yabancı müdahaleye son verilmesini diler.

3 — Kıbrıs Cumhuriyetinin anayasal düzeninin Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk cemaatlerini ilgilendiren bir mesele sayar.

4 — İki cemaatin temsilcileri arasında eşit şartlar altında ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin arabuluculuğu ile temas ve görüşmelerin devam etmesini tavsiye eder ve tarafları, temel ve yasal haklara dayalı, ve tarafların serbestçe ve karşılıklı olarak kabul edebilecekleri siyasî bir çözüm bulunması için görüşmeleri devam ettirmeye çağırır.

5 — Bütün mültecilerin güvenlik içinde evlerine dönebilmeleri lüzumunu belirtir ve tarafları bu yönde âcil tedbirler almaya çağırır.

6 — Bu kararın hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla, Birleşmiş Milletler çerçevesinde, gerektiği takdirde görüşmeler dahil olmak üzere her türlü çabaların devam edeceğini ve böylece Kıbrıs Cumhuriyetinin temel hakkı olan bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğünün teminat altına alınmış olacağını ümit eder.

7 — Genel Sekreterden Kıbrıs'ın bütün halkı için Birleşmiş Milletler insancıl yardımını devam ettirmesini ister ve bütün devletleri buna katkıda bulunmaya çağırır.

8 — Bütün tarafları, gerektiği takdirde takviye edilebilecek olan Birleşmiş Milletler Barış Gücü ile işbirliği yapmaya devam etmeye çağırır.

9 — Genel Sekreterden ilgili taraflar arasında arabuluculuğunu devam ettirmesini ister.

10 — Genel Sekreter, bu karar tasarısını Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin dikkatine sunmaya çağırır.

2 Kasım 1974

● Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Makina Kimya Endüstrisi Kurumu'nun Ankaradaki işyerlerinde 4 bin 500 işçinin giriştiği oturma grevini yasakladı ve 117 işçiyi gözaltına aldı. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın konuyla ilgili bildirisinde «...kanunen alınmış bir grev kararı olsa dahi grev uygulamasına geçilmemesi...» şeklinde bir ifade dikkati çekiyor.

● Kimya İş Sendikası, İNSA Fabrikasında işverenin, işten atılan arkadaşları ile ilgili olarak giriştikleri direnişte jandarma vasıtasıyla baskı yaptığını ve işçilerin «süngülerin gölgesinde» çalıştırıldığını belirterek, durumu Başbakana çektiği bir telgrafla protesto etti.

● Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Kıbrısla ilgili görüşmeler sona erdi. Genel Kurul Hindistan, Yugoslavya, Mali ve Cezayir tarafından hazırlanan tasarıyı oybirliği ile kabul etti. Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs delegelerinin de karara «kabul» oyu kullanmaları ilgi çekti. Gerek Türk, gerek Yunan delegeleri, Genel Kurul kararını değerlendiriyorlar. Bu arada Türkiye Dışişleri Bakanı Turan Güneş, BM Genel Kurulu çalışmaları arasında Yunanistan Dışişleri Bakanı Bitsios'la gizli görüşmeler yaptığı yolundaki haberleri doğruladı. Güneş'in açıklaması, iki ülkenin Kıbrıs konusunda anlaştıkları şeklinde yorumlanıyor.

Halk birliğinin kuruluşu

Aşağıda, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) genel Sekreteri Ezekias Papayannu ve Merkez Komitesi Sekreterliği ve Polit Büro üyesi Dinos Konstantinu'nun Kıbrıs konusundaki yorumları yer almaktadır. Papayannu'nun yorumu, Kıbrıs'daki Faşist Sampson darbesinin ve Türkiye'nin müdahalesinin hemen öncesinde Akel'in 13. Kongresi üzerine yazılmıştır. Konstantinu'nun yorumu ise, faşist darbeden ve müdahaleden sonrasına aittir.

Ezekias PAPAYANNU

Gerginlik ve zıtlaşma ile karşılaşmadan yumuşama ve işbirliğine doğru gidilirken, uluslararası durumda kararlı bir dönüm noktası yaklaşmaktadır. 28 Nisan'da sona eren AKEL'in 13. Kongresi, uluslararası durumun bu karmaşıklığı içinde oluştu; gelişti.

İsrail saldırganları, komşumuz Suriye'ye karşı silâhlı kışkırtmalar ve Lübnan'a barbarca hava akınları düzenlemiştir. Kapitalizmin derinleşen uluslararası ekonomik ve politik bunalımı, başta ABD ile AET ülkeleri arasında olmak üzere, dünyanın beli başlı kapitalist ülkeleri arasındaki zıtlıkları derinleştirmiştir.

Şimdiki yumuşama, emperyalizm ve neofaşizmin saldırgan planlarını terkettiği anlamına gelmemektedir. Gerçek şunu göstermektedir ki, yakın geçmişte Şili'de yaptıkları gibi, onlar şu veya bu ülke üzerine reaksiyoner, neofaşist rejimleri zorlama olanağını bekliyorlar. Faşizmin dayanakları, İspanya, Yunanistan vd. yerlerde, dahası, Güneydoğu Asya ve Ortadoğu'daki gerginlik noktalarında hala varlığını sürdürmektedir.

Barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm ile savaşçı emperyalist ve neofaşist çevreler arasındaki kesin mücadele devam etmektedir. Yumuşamaya doğru dönüş bir gerçektir, ama dünya barışı ve işbirliğinin önemli olan önceliği için, halkların uyanıklık göstererek karşı durmaları gereklidir.

Süveyş kanalı bölgesinden Mısır ve İsrail birliklerinin uzaklaştırılması ile, Kıbrıs'a karşı düzenlenen emperyalist oyunlar yeni bir döneme girdi. Bu saldırılar, EOKA-2 tedhişçilerinin silâhlı sabotajları, Başkan Makarios'a karşı düzenlenen müteaddit saldırılar ve Atina dikta rejiminden ultümatomlar şeklinde kendini göstermiştir. Sina yarımadasındaki birliklerin çekilmesi, çok geçmeden gemilerin Süveyş Kanalından geçmeye başlamasına yol açtı. Böylece, emperyalistler için Kıbrıs'ın stratejik önemi artmış oldu.

Kıbrıs'ın Doğu ve Batı ile Kuzey ve Güney arasındaki dörtyol ortasında bulunması nedeniyle, Ada, Asya ve Afrika arasında önemli bir bağlantı halkası olup, ilerici Arap rejimleri ile sosyalist ülkeler arasında İspanya ve İtalya'dan Yunanistan, Türkiye, Kıbrıs ve İsrail'e kadar uzanan bir tarafsız bölge oluşturmada emperyalist strateji plânlarında anahtar bir elemandır.

Cumhuriyete karşı hazırlanan yeni oyunun arkasında, emperyalizmin erişilmesi uzak amaç ve çıkarları yatmaktadır. Süveyş kanalını temizlemekle ilgili

olduğu ileri sürülen ve Kıbrıs'taki bir İngiliz üssü olan Dikelya'daki Amerikan deniz piyadelerinin varlığı bu çıkarların ne olduğunu açıklamaktadır.

EOKA-2 tedhiscileri ile faşist ekstremistlerin eylemleri, milliyetcilik propagandası ve Enosise ilişkin konuşmalar, Kıbrıs'ı bölmek veya bir yana-Türk kon domiumu kurmak ve adayı NATO'nun bir kalesi haline sokmak için, emperyalistlerce hazırlanan plânlarla hızlandırılmaktadır.

Emperyalistler kendi planlarını Kıbrıslılara uygulatmak için milyonlarca dolar ayırmışlardır. Halkı parçalamak ve direnişini kırmak için, antikomünist propaganda kulanılmıştır. Bu propaganda, hergün başında, demokrasi ve hukuk düşmanı görüşlerin açıklanması suretiyle yürütülmektedir. Antikomünist basının küçük bir satışı vardır ve aşikar bir şekilde para yardımı görmektedir. Emperyalist ellerindeki asıl güçten yararlanarak, Kıbrıs üzerine faşist zulmü uygulamak isteyen emperyalist ve neofaşistler, başta gençlik olmak üzere halkın ulusal duy gularını sömürmektedirler.

Eskiden olduğu gibi şimdi de, emperyalistlerin amacı, faşist ekstremistlerin yönetimi ellerine geçirebilecekleri ve işçi sınıfının partisi AKEL ile diğer çalışan halkı vuracakları bir darbe hazırlamaktır. Kıbrıslılar ve Yunan halkına karşı bu (komployu) düzenleyip, finanse etmekte olan emperyalist kuruluş, Atina' dan yönetilmekte olup adı CIA'dır. General Grivas'ın ölümünden sonra, Atina askerî diktatörüğü, maskelerini de kaldırmış ve en reaksiyoner NATO çevrelerine ait plânın açık uygulayıcısı haline gelmiştir.

Emperyalist komploya ayrıca Türk reaksiyoner ve şovenistleri de katılmak tadır. Bu, onların görüşmelerdeki uzlaşmazlıkları, Kıbrıs halkının demokratik güçlerine karşı düşmanlıkları ve devlet içinde devlet kurma israrlarında görültedir.

Ulusal Muhafız Ordusu, kendini yasaların üstünde görmektedir. Bazı yüksek rütbeli subaylar çatışmaya girmişlerdir. Ve Cumhuriyetin kanunla seçilmiş Başkanının düşmanları gibi davranmakta, bir darbeye zemin hazırlamak için çabalamaktadırlar. Müteaddit defalar UMO kamplarından silâhlar kaybolmuş ve EOKA-2'nin elinde bulunmuştur. Solcu görüşleri veya Devlet ve onun başkanına bağlılıkları dolayısıyla, subayların, sivilleri dövdükleri birçok defalar görülmüştür, Tam anti komünist bir beyin yıkama yöntemi uygulanmaktadır. Mahkemeler, bazı Ulusal Muhafız subayları gibi davranmaya zorlanmaktadırlar.

Böyle olmakla beraber, Kıbrıs düşmanlarının darbe plânları, ciddî gerilemelere maruz kalmıştır. Bunun nedenleri şunlardır: Halk ve hükümetin birliği, AKEL' in sürekli, halk birliği ile uluslararası dayanışmanın devamı için gösterdiği des tek; özellikle Kıbrıslıların büyük dostu ve savunucusu güçlü Sovyetler Birliği tarafından gösterilen güçlü ve hiçbir çıkara dayanmayan destek.

Akdeniz'deki Sovyet donanmasının varlığı, bu bölgede ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme için savaşan hem Kıbrıs halkı hem de diğer halkları koruyan bir kalkandır.

Buna rağmen, AKEL'in 13. Kongresi şu önemli nokta üzerinde durmuştur: Parti ve halkın, düşmanın caniyane plânlarından vazgeçtiğini sanarak oturup kalması, çok ciddi, gerçekte ölümcül bir hata olacaktır.

Şimdiye kadar Kıbrıs'ı emperyalist oyunlardan kurtarmış olan, halkın birliği ve kitlesel hareketi, devlet güvenlik güçlerinin erken davranışı ve uluslararası dayanışma ve destektir.

AKEL, kurtuluş mücadelesinde başarı için, ilk gereklilik olan yurtsever birliğin önde gelen savaşçısı ve bayraktarıdır. Düşmanlarımızın, Kıbrıslıları bölmek ve 'emperyalizmden tam bağımsızlık, olan esas amaçlarından halkı uzaklaştırmak için ideolojik ayrılıklardan yararlanmaları, ellerinden geleni yapmaları bir

rastlantı değildir. Kıbrıslıların savaşı henüz antiemperyalist, ulusal kurtuluş dönemindedir. Bu durumda, ideolojik ve politik ayrılıklara bakmadan yurtsever birliğin korunması hem mümkün hem de gereklidir. Bu, özellikle, az bir nüfusa sahip küçük bir ada olan Kıbrıs için doğrudur.

Faşist ekstremistler, haksız olarak, AKEL'i zengin azınlık ile ittifak kurmakla suçlarlar. Mücadelenin henüz antiemperyalist ulusal kurtuluş döneminde olduğu gerçeğine bakmadan, parti içi anlaşmazlıkları körüklemek ve böylelikle, halkı bölmek ve emperyalizm yanlısı reaksiyoner emellerine daha kolay kavuşmak isterler.

Merkez Komite, Kongreye sunduğu raporda şunlar üzerinde durmuştur: Oluşturmayı başardığımız birlik, organik değildir; farklı politik grup ve kesimleri tek bir bütün halinde birleştirmemiştir.

Makarios ve onun politikası arkasında birleşen güçler; Bunlar birbirleri ile bağlantılı olmayıp karşılıklı temas yürütmüyorlar, çok seyrek anlaşmaya varmaktadırlar ve çoğu zaman aralarında anlaşmazlık ve çatışma vardır. Bundan da öte, Makarios'un ardındaki birlik, kişisel amaçlar, ya da şu veya bu ekonomik, sosyal veya politik sorunun çözümlenmesindeki güçlükle yıkılmayacak veya rahatsız olmayacak kadar güçlü bir politik tabana sahip değildir. Oluşturduğumuz birliğin ayırıcı karakterinin ışığında, aşağıdaki nokta özellikle önemlidir: Başkan Makarios'un ayrı sosyal sınıf, tabaka ve grupların çıkar ve sorunlarına objektif olarak yaklaşma yeteneği, parti içi ayrılıkları ve sınıf çatışmalarını şimdiki koşullar altına gereksiz yere şiddetlendirmemeyi amaçlayan partimizin durumu ve Makarios'un politikasını destekleyen örgütlü politik güçlere aramızda daha yakın ve daha sık temas kurulması yönünde istekli katkılarımız... Birlik için görevini yapmak, birliği güçlendirmek ve daha etkin bir hale getirmek isteyen herkes, bu belirleyici karakteri ve ondan doğan zayıflığı aklına iyice yerleştirmelidir.

AKEL tarafından kazanılan birliğin bu kısa tanımlaması, bu birliğin yapısını anlamaya, onun ne kadar dengesiz ve cılız olduğunu ve halkın yurtsever birliği ile ilgili her soruna ne kadar dikkatlice yaklaşılması gerektiğini anlamaya yardım etmektedir. Bu birlik, halkın günlük mücadeleleri sürecinde kurulmuştur. En büyük düşmanı da sekterliktir.

Kongre, Partinin kazançlarının gelişeceğini ve halkın yurtsever birliğinin, antiemperyalist, ulusal kurtuluş mücadelesinin bir desteği haline getirilerek, sonuca ulaşana kadar bunun kullanılacağını belirtmiştir.

Kongre kendini, Rum ve Türk Kıbrıslılar arasındaki ilişkilerin anahtarı olarak görmektedir. Rumlar, ada nüfusunun 4/5'ünü, Türkler de 1/5ini oluşturmaktadır.

Geçmişte İngiliz sömürgeciler, emperyalistlerin «böl ve yönet» formülünü kullanarak, iki toplum arasındaki farklılıklardan yararlanarak Türk toplum liderliğinin desteğini kazanmışlardır. Sonuç, Aralık 1963'de kan dökülmesi, gittikçe artan güvensizlik ve kin olmuştur.

Türk toplumunun şovenist liderliği, gençliğe, Kıbrıslı Rumlara karşı nefret telkin etmeyi başarmıştır. İçinden Kıbrıs Rumlarının geçemediği ayrı bölgelerde, Kıbrıs Türklerinin kendilerini tecrit etmeleri olgusu ile «Türkten Türke» parolasının ekonomide uygulanması, Türkleri ayırarak ayrı bir devlet kurma plânlarının göstergesidir.

İlk bakışta ulusal çıkarları korumak gibi görünen bu politika, gerçekte Türk işçi sınıfına karşı yönelmiştir. Bundan yararlanan, sadece kendi soydaşlarının zararına çıkar sağlayan bazı Türk sömürücülerdir. Kıbrıs Türklerinin ekonomik de diğer sorunlarının çoğu, ayrılık üzerinde inatla israr eden ve Kıbrıs Rumları ile işbirliğini reddeden liderlerin şovenist politikasının meyvesidir.

AKEL Kongresi, cemaatler arası işbirliğine karşı olan politikanın, tüm halkın yararına olan tüm alanlarda işbirliği politikası ile değiştirilmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Hem hükümet, hem de işçi sendikaları tarafından, bu doğrultuda bazı adımlar atılmış bulunmaktadır. Ekonominin Rum kesiminde çalışan Kıbrıslı Türklerin sayısının gittikçe artması ve sorunlarının çözümünde gördükleri yardım, tüm halkın çıkarları için iki toplum arasında güven ve ilişkilerin düzelmesine yaramaktadır. Kıbrıslılar arası görüşmeleri ilerletecek olan Türk toplumu ile işbirliği ve yaklaşma için, anlayışlı bir politikanın geliştirilmesi çok önemlidir.

İşçi sınıfının partisi AKEL, tüm Kıbrıslıların çıkarları doğrultusunda konuşmaktadır. İki küçük grubu oluşturan Ermeniler ve Maronitlerle beraber, Kıbrıs Türklerine kardeşlik ve işbirliği elini uzatmaktadır. Emperyalizm ortak düşmanımızdır. Tam ulusal bağımsızlığı kazanmak ve Kıbrıs'ı emperyalistlerin varlığından ve etkisinden uzaklaştırmak için ortak savaş vermeliyiz.

Kıbrıs görüşmelerinde esas ayrılık noktası, Kıbrıs Türk liderliğinin, gerçek federal kontrolu kabul etmeyen, bölgesel kendi kendini yönetime dayanan ve federal bir bayrak altında ayrı bir devlet kurmaktaki ısrarıdır.

Kıbrıs Rumları, Türk toplumunun eğitim, din ve kültür konularında Rum toplumunun müdahalesi olmadan karar verme hakkına kavuşacakları ve etkin devlet kontrolu altında geçerli yürütme yetkisine dayanan bölgesel kendi kendini yönetim hakkına sahip olacakları tek bölünmez bir devleti savunmaktadır. Her iki toplum da, orantılı olarak hükümet, parlamento vd. kamu kuruluşlarında temsil edilecektir.

Federasyon gerçek dışı ve kabul edilemez bir fikirdir; çünkü Kıbrıs Türkleri tüm adaya dağılmış bulunmakta olup, nüfus karışıktır. Bu ise federal ilkenin uygulanmasını olanaksız, haksız ve tehlikeli kılar. Federal bir devlet, sırf toplumlardan biri bunu istemediği için değil, durum bunu zorladığı için kurulamamıştır.

Kıbrıs'ın hiçbir parçası tamamen Türkler tarafından iskân edilmiş değildir. Bu koşullarda federal ilkenin uygulanması gayri tabiî ve Rum toplumu ile günlük sürtüşme kaynağı olacaktır. Bunun yanında, her iki toplum için de zararlı olan, Kıbrıs'ın bölünmesi tehdidine yol açabilecektir.

Kıbrıs'taki güncel koşulların gerekli kıldığı şekil, tek ve bölünmez bir devlettir.

Kongre ekonomik durumu da incelemiştir. Ekonomik gelişme Kıbrıs tarihinde ilk defa görülen ve büyük zarara yol açan 1972 ve 1973 kuraklığı ile dünya kapitalist sisteminin bunalımı sonucu yavaşlamış, öncelikle çok uluslu tekellerin faaliyeti ve aşırı kârlar peşinde koşmaları yüzünden, kapitalist dünya pazarında ki yükselen fiatlara ek olarak, Kıbrıs ticaret kapitalinde artan bir ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak, ihtiyaç mallarının fiatları yükselmiş ve özellikle düşük ücretli katagorilere dahil emekçi halk, acı bir durum içine düşmüştür.

AKEL, bir seri tedbirler üzerinde çalışmış ve bunları hükümete sunmuştur. İhtiyaç maddelerinin fiatları ile halkın ekmeğiyle oynayan spekülatörleri engellemek için bazı adımlar da öngörülmüştür. Parti, aşırı kârlar üzerine yeni vergiler ve genel olarak kârlar üzerinden vergilerin artırılmasını önermiştir. Fiat ve gelir politikasını çözümlemede ve ulusal gelirin dağılımında daha eşit bir paylaşım istenmektedir.

Toplu sözleşmelere şartlar koyarak, artan fiatlara göre ücretlerin otomatik ayarlanması, haftalık ve aylık kazançları olanlar için büyük kazançtır. Bu enflasyon ve ekonomik kriz döneminde Kongremiz, tam bir fiat ve gelir politikasının, sert bir fiat kontrolünün sağlanmasını istemiştir. Kanun dışı kazançlar in-

celenmeli, emekçi halkın gelirlerinin ulusal gelire paralel olarak gelişmesine çalışılmalıdır.

Kongre, ekonomik kriz ve enflasyonu sona erdirmek için, tarımsal ve endüstriyel üretimin artırılmasının gerekliliği üzerinde durmuştur. Konut politikası, başta düşük gelirliler olmak üzere emekçi halkın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.

Halk sağlığı politikası, parasız tibbî yardım ve ilaç veren ulusal bir sistemi sağlamalıdır. Sosyal sigorta sistemi geliştirilmeli ve genişletilmeli; parasız eğitim tüm orta dereceli okulları kapsamalı ve 15 yaşına kadar öğrenim zorunlu olmalıdır.

Kongre ayrıca işçi, köylü, zanaatkâr, aydın, gençlik ve kadınların sorunlarını ve bunların meslekî, politik vb. kitle örgütlerinin güçlendirilmesiyle ilgili adımları tartışmıştır.

AKEL etkin bir kitle partisidir. Bu, partimizin tüm oyların %40. 7'sini topladığı 1970 genel seçimlerinde doğrulanmıştır. Bunun diğer bir kanıtı Partimizin tüm kitle mücadelelerine ve Kıbrıs halkının geçmiş yıllardaki diğer eylemlerine olan kararlı katkısıdır.

Bu etkinlik, bağımsızlık ve parlak bir gelecek için halkın döktüğü kanlar ve yendiği güçlüklerle belirlenen bir gelişimin sonucu olan halkın sosyal, ekonomik, ulusal ve politik sorunlarını çözmedeki yarım yüzyıllık mücadelenin sonucudur.

Bu yarım yüzyılda Parti, birçok güç sorunla çarpışmak zorunda kalmıştı. Teorik eğitim ve tecrübe yetersizliği, parti liderliğinde bazı kişilerin tutumu ciddi bunalımlara yol açtı. Fakat bu, partiye bağlı sadık işçilere iyi bir ders oldu. Bunlara rağmen, AKEL her deneyden eskisinden daha güçlü, daha tecrübeli ve emekçi halkın dertlerini daha ehliyetli bir şekilde ele alabilir bir halde çıkmıştır.

Kıbrıs toplumunda AKEL'in durumu, ona çok önemli görevler yükler. Buna bağlı olarak, Kongre, örgütlenme ve politik çalışmaları genişletmeye karar vermiştir.

Bölgesel parti kolları canlı ve aktif bir durumda olmalı ve halkın hayatındaki tüm sorunları tartışmalı ve çözüm yolları aramalıdır. Parti kollarının toplantıları, üyeleri politik olaylara içiçe tutmaya çalışmalı ve bunların çözümü için, ilham verip kılavuzluk etmelidir. Böyle yüksek bir örgütsel ve politik çalışma düzeyini kazanmak için, parti organı sekreteri ve diğer üyeler her toplantıyı en iyi şekilde hazırlamalıdır.

Kadro sorunu özellikle güçlük arzeder. Orta veya yüksek öğrenim bilimsel veya politik eğitim yeterli değildir. Bunlar işçi sınıfı üniversitesiyle tamamlanmalıdır. Işçi sınıfı ve sosyalizme güven kazanmak ve partimizin yüksek idealleri için etkin bir şekilde savaşmak isteyen herkes bu güç üniversiteden geçmek ve sınıf mücadelelerinde devrimci tecrübe kazanmak zorundadır.

Marxizm-Leninizm, dünyadaki veya sözkonusu ülkedeki objektif sosyal koşullara bağlı ve soyut birşey değildir. Bu nedenle Marxist-Leninist dünya görüşünü, hüküm süren koşullara bakarak kılavuz olarak kullanmalıyız.

AKEL, Marxizm-Leninizm ve proleter enteryasyonalizmini kılavuz edinmiştir. Nihai amacımız toplumu sosyalist çizgide yeniden örgütlemektir. Kıbrıs'ın henüz özgür bir ülke olmadığını unutmuyoruz ve emperyalizmin varlığı ve etkisinin de farkındayız. Bu politik gerçeği görmeyen ve mücadelenin bugünkü aşamasını atlamakta ısrar edenler, işçi sınıfını gerçekte, antiemperyalist, ulusal kurtuluş hareketi aşamasında Kıbrıslıların baş düşmanı olan emperyalizmle mü-

cadelede tüm halkı toplumun sosyalist şekillendirilmesi mücadelesinde yenilgiye itmeye çalışmaktadır.

Olgunlaşmamış sosyalist sloganlar ve zamansız eylemler, sosyalizm amacını ve genel olarak halkın çıkarlarını zedeler. Bu, uluslararası işçi sınıfı hareketinden alınan bir derstir. Bütün dünyada on binlerce devrimcinin kanları pahasına öğrenilmiş bir derstir.

Kıbrıs'ta darbe

Dinos KONSTANTİNU

Dünya kamuoyunun dikkati Kıbrıs olaylarının gelişimine ve Kıbrıs üzerine çevrildi. Başpiskopos Makarios'un meşru hükümetine karşı, Yunan askerî cuntası tarafından yönetilen canîyane isyandan sonra, Kıbrıs'da son derece karmaşık ve patlamaya hazır bir durumun oluştuğu biliniyor. Durum başdöndürücü bir hızla değişiyor ve bugüne dek, hâlâ bir çok şey çözümlenmemiş durumda.

Bugün şu satırları yazdığım sıralarda, askerî darbe ile iktidara gelmiş olan, Kıbrıs'ın zorba «Başkan»'ı Sampson, istifasını bildirdi bile. Kıbrıs Devleti Başkanlığı görevleri, Kıbrıs temsilciler meclisinin (parlamento) başkanı, Glafkos Klerides tarafından üstlenildi. Söylentilere göre, Klerides başkanlık koltuğunda geçici olarak oturuyor.

Kıbrıs olaylarını kısaca özetleyecek olursak, Kıbrıs halkının yaşamış olduğu trajedinin birinci nedeni, Kıbrıs Millî Muhafızları Yunanlı askerlerin, Atina askerî cuntasının desteği ve Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığının korunmasını istemeyen, Kıbrıs halkının özgürlüğünü yok etmek, onu baskı ve zulüm altında tutmak, Kıbrıs'ın ilerici güçlerinden kurtulmak isteyen NATO askerî blokunun bazı çevrelerinin onaylaması ile gerçekleştirdikleri, kalleşçe eylemlerdir.

Olaylar tüm açıklığı ile göstermiştir ki, darbe, NATO'nun kurmaylarınca düzenlenmiş, ve müdahale açıkça, hiç gizlemeye gerek görmeden, faşist düzeni kurmak ve Kıbrıs'ı, NATO emperyalist blokuna bağımlı kılmak amacı ile Yunanistan Silâhlı Kuvvetlerinin yardımı sayesinde gerçekleştirilmiştir. Adada, Yunan askerî kuvvetleri, bir avuç Kıbrıs'lı kukla ile birlikte, emperyalizmin saldırgan tasarılarının uygulayıcıları olmuşlardır. Eğer tırnaklarına kadar silâhlı 1500 Yunan subay ve askerî darbeye katılmamış olsalardı, darbe başarısızlıkla sonuçlanır ve entrikacılar bir kaç saat içinde bozguna uğrarlardı.

Yunan cuntasının askerî müdahalesi, Cumhuriyetin meşru hükümetinin devrilmesi ve daha sonra da Kıbrıs'ın Türk Silâhlı Kuvvetlerince işgali sonucunu doğurdu. Partimiz, bu yeni saldırganlığı kesinlikle, halkımıza, özgürlüğüne ve onun demokratik haklarına yapılmış bir suikast olarak nitelendirdi. AKEL, halkı, mücadele ile kazanılmış hakların korunması adına direnişe çağırdı.

Kıbrıs bugün, Yunanistan, Türkiye ve İngiltere'nin üçlü bir işgali altında bulunuyor. NATO'nun üyesi bu üç ülke tarafından bölüşülmek ve tamamen bağımlılaştırılmak tehditi altında. Kıbrıs halkı, ülkedeki ilerici hareketin tasfiyesi ve Karamanlis siyasî, iktisadî ve sosyal zaferlerin kaybedilmesi tehlikesi ile karşı karşıya. Ada, NATO'nun «batmaz uçak gemisi» durumuna dönüştürülmek ve komşu Arap ülkelerine, Arap ve Kıbrıs halklarının savunucusu Sovyetler Birliği'

ne karşı askerî bir provokasyon aleti haline getirilmek isteniyor. Temmuz ayı boyunca, Kıbrıs'da oynanan trajik olayların kaba taslağı bu. Nedenini nerede aramalı? Kıbrıs'ın önceki durumu nedir?

Uluslararası gericilik ve emperyalist girişimler, Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığına ve barışçı dış siyaset çizgisine karşı uzun zamandan beri dolaplar çeviriyorlardı.

Kıbrıs halkı, bağımsızlığını, uzun ve çetin bir savaştan sonra kazandı. Şurası da bir gerçektir ki, Londra ve Zürih andlaşmalarına dayanan bu bağımsızlık, eksik ve sınırlı idi. Ve, o sıralarda bile, bu andlaşmalar, çoğunlukta olan Kıbrıs Rumları ile azınlıkta olan Kıbrıs Türkleri arasında sürtüşme tohumlarını barındırıyordu. Sömürgeci İngilizler, Kıbrıs topaklarının ortalama 100 mil karesini işgal eden askerî üslerini adada muhafaza ederken, kendilerini «garantör» devlet olarak tanıtan Türkiye ve Yunanistan, kendi askerî birliklerini Kıbrıs'a yerleştirmişlerdi.

1960'da, Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığının tanınmasından beri, iç ve dış gericilik, yabancı müdahaleyi doğrulamak için, bir çok nedenler yaratmaya çalıştı. Atina tarafından desteklenen, gizli terörist örgütler, «Enosis», yani, Kıbrıs'ı Yunanistan'a katma parolası ile, yıkıcı faaliyetlerini, bir gün dahi ara vermeden sürdürdüler. Böylece, Adadaki Rum ve Türk toplumları arasında normal ilişkilerin kurulması önleniyordu. Rum ve Türk halkları arasında ilk silâhlı çarpışmalar, anayasanın farklı yorumu ve uygulanması ile 1963'de tahrik edildi, 1964 ve 1967'de aynı tahrikler tekrarlandı. Uyuşmazlığı körüklemeyi amaçlayan tahrik edici hareketlerde, açıkça, Kıbrıs'ı Doğu Akdeniz'de, Kuzey Atlantik Blok'unun askerî kalesi yapmayı hayal eden NATO'nun strateji uzmanlarının parmağı hissediliyordu. Kanların akmasından başka, bu çatışmalar önce Türkiye'nin ve daha sonra İngiltere'nin Kıbrıs'ın iç işlerine karışmalarını ve Birleşmiş Milletler birliklerinin adaya yerleşmelerini doğurdu. Bu arada, darbeden önceki son günlere kadar, iki toplum tarafından da kabul edilebilecek bir çözümün bulunması ve Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler'in himayesi altında, barışçı bir yolla çözülmesi için Kıbrıs'da görüşmeler devam ediyordu. Normal ilişkiler, toplumlar arasında yavaş yavaş yerleşmeye başlıyordu.

Oysa, bu barışçı gelişim emperyalistlerin işine gelmiyordu. Kıbrıs devleti tarafından uygulanan tarafsızlık siyaseti, tüm ülkelerle, özellikle sosyalist devletlerle ve Sovyetler Birliği ile dostluk ve işbirliği siyaseti emperyalistlerin, özellikle Amerikan emperyalistlerinin hoşuna gitmiyordu. Kıbrıs hükümetinin demokratik iç siyaseti, Kıbrıs'da Emekçi Halkın İlerici Partisi AKEL'in kanunî çalışması, onların isteklerine uygun değildi. AKEL'in yurtsever politikası ve kitlelerin siyasî, iktisadî ve sosyal hakları için verdiği uzun mücadele sayesinde hazanmış olduğu etki ve büyük güç de onların emellerine uygun değildi.

İşte, bu nedenle, Kıbrıs Cumhuriyetinin varlığının ilk gününden itibaren, ona karşı tuzaklar kurmaya ve plânlar hazırlamaya başladılar. Herşeyden önce, Kıbrıs hükümetini ve Cumhurbaşkanı Makarios'u kendi saflarına kazanmaya çalıştılar. Bu deneyin başarısızlığa uğramasından sonra, Makarios'a karşı bir çok suikastlere girişildi; meşru hükümetin devrilmesi ve iktidara, NATO'ya ve Amerikan emperyalizmine sadık kişilerin getirilmesi için deneylerde bulunuldu. Bu plânlar da fiyaskoyla sonuçlanınca, darbeye ve Kıbrıs'ın iç işlerine müdahale yoluna başvurdular. Bütün bu dönem boyunca, Kıbrıs halkı, birlik içinde emperyalistlerin plânlarını bozmayı başarmıştı. Bu konuda, ülke içinde, Kıbrıs'da Emekçi Halkın İlerici Partisi ve ülke dışında Kıbrıs halkının çıkarlarının sürekli savunucusu Sovyetler Birliği ve dünyanın diğer sosyalist ve demokratik güçleri önemli bir rol oynadılar.

Emekçi Halkın İlerici Partisi, (AKEL) Kıbrıs halkının bağımsızlığı ve kendi

kaderini tayin etmesi yolundaki demokratik haklarını savunmak için mücadeleden vazgeçmeyeceğini bir kere daha açıklıyor. Kıbrıs bağımsız, egemen bir devlet olmalıdır ve toprak bütünlüğünü korumalıdır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 20 Temmuz tarihli ateşkes kararını olumlu ve yapıcı buluyoruz. Uygulanmasında yardımcı olacağımızı bildiriyoruz.

Halkımızın istekleri şunlardır:

- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin ateşkese ve Kıbrıs'da barışın yeniden kurulması hakkındaki kararına titizce uyulmalıdır.
- Kıbrıs'ın iç işlerine karışmış tüm yabancı birlikler geri çekilmelidir.
- Kıbrıs'da anayasal düzen ve normal durum yeniden yerleşmeli, halk tarafından seçilmiş hükümet, Cumhuriyetin meşru hükümeti, başkanı Başpiskopos Makarios ile birlikte iktidara gelmelidir.
- Kıbrıs'ın iç işlerine tüm müdahaleler sona ermelidir.
- Kıbrıs devletinin bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü korunmalıdır.

Kıbrıs sorunu, çok ağır deneylerden geçmiş olan tüm ada halkının çıkarı doğrultusunda, yalnızca bu şekilde çözümlenebilir ve çözülmelidir.

Kıbrıs'ın kritik günlerinde, ilerici dünyanın kamu oyunun halkımıza olan destek ve dayanışmasının tüm gücüyle gerçekleşmiş olduğunu memnuniyetle kaydediyoruz. İlk yardımı yapan, Kıbrıs halkının büyük dostu Sovyetler Birliği oldu. SSCB bir kez daha, Enosis'e, yani, Yunan askerî kliğinin, adayı NATO'nun askerî üssü haline dönüştürmeyi amaçlayan yürekten dileklerine karşı, kesin olarak Kıbrıs Devletinin bağımsızlığı ve egemenliği lehinde olduğunu ispatladı. Sosyalist topluluğun diğer ülkeleri, çok sayıda bloksuz ülkeler, kardeş İşçi partileri, Dünya Barış Konseyi ve çok sayıda uluslararası demokratik örgüt de bağımsızlık için çarpışan Kıbrıs'lı savaşçılarla ve Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi ile olan dayanışmalarını gösterdiler.

Uluslararası düzeydeki destek ve dayanışma, emperyalizme karşı ülkesinin kurtuluşu için çarpışan Kıbrıs halkının bu güç mücadelesinde, çok güçlü bir silâh oldu ve olmakta devam ediyor. Bu deney günlerinde, Yunan askerî kliğinin işlemiş olduğu cinayetler karşısında seslerini yükseltmiş olan herkese müteşekkiriz.

Gelecekte, Kıbrıs halkının bağımsızlık ve cumhuriyetinin egemenliği mücadelesinde maddî ve manevî destekte bulunmaları için tüm işçi sınıfı partilerini, demokratik ve barışçı devletleri, demokratik örgütleri, barışa tutkun tüm insanları, ellerinden gelen her şeyi yapmaya çağırıyoruz.

Kıbrıs'da Emekçi Halkın İlerici Partisi, tüm gücünü, ülkede barışın ve normal durumun sağlanması ve anayasal düzenin yeniden yerleşmesi yoluna hasredecektir.

3 Kasım 1974

- Demirel nihayet Ecevit'in dokuz önerisini cevapladı ve önerilerin tümünü reddetti. Grubundan tam yetki almış olan AP Genel Başkanının verdiği cevaptan sonra, CHP ile AP arasında işbirliği olanaklarının kapandığını söyleyen Ecevit, bir azınlık hükümeti kurma eğiliminde olduğunu belli etti. Ecevit, Demirel'i «bir onuncu öneri bile getirmemekle» suçladı. Demirel'in tavrının AP Genel İdare Kurulu içinde de sert tartışmalara yol açtığı bildiriliyor. Özellikle CHP ile bir koalisyona gidilmesinden yana olan Çağlayangil ve Kamuran İnan Demirel'i suçladılar.
- Türk İş Genel Başkanı Halil Tunç düzenlediği bir basın toplantısında 20

Kasım'a kadar Hükümet kurulmadığı takdirde, Türk İş'in 24 saatlik genel grev uygulayacağını söyledi. Tunç, daha önce de çeşitli vesilelerle genel grev tehdidini savurmuş, ancak hiç bir defasında uygulamaya geçilmemiştir.

● Kıbrıs'ta Türk Yönetimi Yasama Meclisi üyesi sekiz milletvekili «özgürlük grubu» adlı bir bağımsız grup oluşturdular. Grupta Denktaş'a ve politikasına muhalif olan milletvekilleri yer alıyor. Ancak bu muhalefet hareketi «danışıklı döğüş» olarak da niteleniyor.

4 Kasım 1974

● Hükümet bunalımı sürüyor. Ecevit, önceki gün Bozbeyli'nin yaptığı bir konuşmada «yeşil ışık» yakması üzerine, azınlık hükümeti kurmadan önce DP ile bir kere daha görüşmeyi tercih etti. Görüşmeden sonra CHP Parti Meclisi toplanacak ve kesin karar alınacak. Başkent çevreleri DP-CHP görüşmesinden «bir hükümet çıkmayacağını» söylüyorlar.

● TBMM Birleşik Toplantısında Sıkıyönetimin Ankara, İstanbul, Adana ve İçel illerinde bir ay daha uzatılması, diğer altı ilde ise kaldırılması yönündeki hükümet teklifi kabul edildi.

● İtalya'da hükümeti devirmeyi amaçlayan bir faşist darbe girişimi ortaya çıkarıldı. Girişimi «son derece ciddi olarak niteleyen İtalya Savunma Bakanı, darbecilerin 1970 yılından beri girişimlerini uygulamak için fırsat kolladıklarının ve bir kaç defa da darbeyi ertelediklerinin tesbit edildiğini açıkladı.

● Tekstil ve Teksif Sendikaları arasında Çukurovadaki bazı tekstil fabrikalarındaki yetki uyuşmazlığının çözümü için Adana İş Mahkemesi sayıları 30 bine yaklaşan tekstil işçileri arasında «referandum» yapılmasına karar verdi.

● CHP Genel Merkezinin, gençlik kollarındaki «demokratik sol» kanada karşı giriştiği antidemokratik uygulamaları protesto etmek amacıyla üç genç CHP Ankara İl Merkezinin önünde «ölüm orucu»na başladılar. Gençler Genel Merkez yönetimini elinde tutan sağ kanadı, «parti içi demokrasiyi ayaklar altına almak» ve «18 il'de gecekondu kongreler yapmakla» suçluyorlar.

● Bazı yüksek okullarda devam eden boykot hareketleri genişliyor. Son olarak Galatasay Mühendislik Yüksek Okulu, İstanbul Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu ve DGSA'ne bağlı Devlet Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulu öğrencileri de, ders geçme sisteminde öğrenciler aleyhine işleyen antidemokratik hükümler taşıyan yönetmeliğin değiştirilmesi için boykota başladılar.

5 Kasım 1974

■ CHP Parti Meclisinde, CHP'nin azınlık Hükümeti kurması kararı alındı.

● İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ile DGSA'ne bağlı Nişantaşı Eczacılık Yüksek Okulu dışında kalan bütün Yüksek Okullarda, öğrenciler, yönetmeliğin değiştirilmesi için boykoto giriştiler. Boykot yapan öğrenci sayısı 17 bine yükseldi.

● DP'nin Nisan ayında yapılacak bir seçime yanaşmaması üzerine kesin karar vermek üzere toplanan CHP Parti Meclisi, oy birliği ile «azınlık hükümeti» kurulmasına karar verdi. Parti Meclisinde bir konuşma yapan Turan Güneş «Kissinger gelmeden bir hükümetin kurulması gerekmektedir. Mevcut müstafi hükümet, Anyasa'ya aykırı hale geldi» dedi.

● Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, Ankara il sınırları içindeki bütün kapalı ve açık toplantıları, grevleri, iş

yavaşlatmalarını, gösteri yürüyüşlerini, derneklerin faaliyetlerini ve benzeri direniş ve kitle eylemlerini «izne bağladı». Komutanlığın, bu kararı, Kissinger'in 8 Kasım'da yapacağı geziyle ilgili olarak aldığı söyleniyor.

● Kağıthane'deki Boronkay Karoseri Fabrikasında çalışan 900 işçi, baş temsilcinin işine son verilmesi üzerine oturma grevine başladı. Işçiler baştemsilci yeniden ve «baş temsilci» olarak işbaşı yapmadığı takdirde direnişlerinin devam edeceğini açıkladılar.

● Kıbrıs'ta 8 milletvekili tarafından oluşturulan Özgürlük Grubu, Denktaş tarafından iki gün önce, ortaya atılan «kurucu Meclis»e karşı çıktı. 8 Milletvekili Ecevit'e gönderdikleri açık mektupta «Kurucu Meclisin toplanmasını gerekli kılacak ortam ve şartın Kıbrıs'ta mevcut olmadığını» söylediler.

● Amerika Birleşik Devletlerinde Temsilciler Meclisi'nin tamamı, Senato'nun üçte birini yenilenmesi için seçimler bugün yapılıyor.

ABD'DEKİ SEÇİMLERİ DEMOKRATLAR BÜYÜK FARKLA KAZANDI

ABD'de Senato'nun üçte birinin yenilenmesi ve Temsilciler Meclisi'nin tümünün değişmesi için yapılan seçimler, seçim kampanyası boyunca Cumhuriyetçileri açıkça destekleyen Başkan Ford'un ve Cumhuriyetçilerin kesin yenilgisiyle sonuçlandı.

Cumhuriyetçiler, Temsilciler Meclisi'nde geçen seçimlere oranla 44 iskemle fazla kazandılar ve 143 Cumhuriyetçiye karşı 292 üyeyle Meclis'e geldiler. Senato'da, kazandıkları üç yeni üyelikle, temsilci sayısını 58'den 61'e çıkardılar. Böylece Senato'nun yeni bileşiminde 37 Cumhuriyetçi Senatöre karşılık 61 Demokrat senatör yer alıyor.

ABD'deki bu son seçimlerde, en önemli nokta, seçimlere katılma oranının yüzde 38'i aşmaması oldu Amerikalı seçmenlerin siyasete karşı gösterdikleri ilgisizlik ve partilerden umutsuzluk, güvensizlik, bu düşük katılma oranında bir kere daha kendini gösterdi. Böylece ABD seçimlerinin, Amerika'da sadece bir «biçim» şeklinde anlaşılan demokrasi açısından bir başarı olduğu söylenemez. Çünkü yeni seçilen Meclisler Amerikan halkının gerçek eğilimlerini yansıtmaktan uzaktır, gerçek bir çoğunluğa dayanmamaktadır.

Seçimlerin ilk sonuçları, hemen hemen bütün bölgelerde, hatta geleneksel olarak Cumhuriyetçi olarak bilinen bölgelerde bile demokratların önde geldiğini gösteriyor. Demokratlar, bugüne kadar Cumhuriyetçilerin kaleleri olarak bilinen New York, Şigago, Detroit, Denver gibi şehirlerin banliyölerinde de başarı kazandılar. Cumhuriyetçi parti en muhafazakâr üyelerinden bir çoğunun Meclislerde temsil edilmesi olanağını kaybetti. Özelikle, Nixon'un ünlü Watertgate soruşturması sırasında, Nixon'u suçsuz bulan Meclis Adalet Komisyonu üyelerinden dördü seçimleri kesinlikle kaybettiler.

Demokratların kazandığı başarının Başkan Ford'u ciddi şekilde sarstığı ileri sürülüyor. Seçim kampanyası sırasında kampanyaya Cumhuriyetçilerden yana katılması ve Cumhuriyetçilerin bozgunu, aynı zaman da Ford'un kişisel başarısızlığı olarak niteleniyor. Ford'un yakın dostlarından bazıları bile, Başkan'ın 1976 seçimlerinde aday olmaması gerektiğini söylüyorlar.

Seçim başarısı, şimdi, Demokratları kendi içlerinde ve ülkede çok önemli sorunlarla karşı karşıya getiriyor. Parti içinde yaşlıların ve «eskilerin» vesayetine karşı ayaklanacak olan «gençler»in son seçimlerle takviye almaları sonucu, yeni bir parti içi çatışma kaçınılmaz görünüyor. Öte yandan, ekonomik planda, bir kısım demokratlar, seçmenlere yapılan vaadlerin mutlaka tutulması gereğin

den yanalar. Bunu için de parti içindeki muhafazakâr lara ve klasik liberal ekonomi yandaşlarına karşı Devlet'in ekonomik hayata daha fazla müdahalesini, bir çeşit «New Deal» yönetimini savunanlar güç kazanıyor.

Dış politikaya gelince, demokratların zaferi, Kissinger'in eylem özgürlüğünü ve yetkilerini kısıtlayacağa benziyor. Demokratların liberal kanadının Kissinger'in «Yumuşama», Avrupa ve Orta Doğu politikasına cephe alması bekleniyor.

6 Kasım 1974

● Ecevit'in azınlık hükümeti kurma girişimi, CHP dışındaki bütün partilerin çok sert tepkileriyle karşılaştı. Demirel azınlık hükümetini «hükümeti işgal» olarak nitelerken, DP Genel Başkanı Bozbeyli de «Bir azınlık hükümeti için DP'nin 42 kırmızı oyu var» dedi. Bu arada Ecevit'in ABD'nin Ankara Büyükelçisi Macomber'i çağırtarak, Kissinger'in gezisini ertelemesini istediği bildiriliyor.

● Kıbrıs'ta 219 Türk, 45 Rum tutsak Üniversite öğrencisi karşılıklı olarak değiştirildi.

● Bangladeş'de hüküm süren büyük açlıkta şimdiye kadar 150 bin kişinin açlıktan öldüğü bildiriliyor.

7 Kasım 1974

● Ecevit görevi iade etti. CHP Genel Başkanı demecinde, «Bir süre bekleyeceğiz. Ya hükümet kurulur, yada seçimlere gidilir. Aksi halde, makul bir sürenin sonunda hükümet görevini de bırakacağız» dedi. Korutürk ise bunalımın çözümü için Meclis ve Senato Başkanlarının da katılacağı bir liderler toplantısı çağırısı yaptı. Bu arada AP, CGP, MHP liderleri arasında «sağ koalisyon»la ilgili görüşmeler sürüyor. Feyzioğlu, Bozbeyli ile de görüştü.

● Kissinger'in Türkiye'ye gelişinin ertelendiği resmen açıklandı. Erteleme kararına, MSP'nin «Kıbrısla ilgili BM kararını kabul etmediği» ve «Ecevit'in, Kissinger'le yapacağı görüşmelere hükümet kanadı olarak izin vermeyecekleri» şeklindeki açıklamasının başlıca etken olduğu söyleniyor.

● Kissinger'in Türkiye'ye gelmesini protesto etmek üzere ODTÜ'de boykot kararı alındı. Bugün başlayacak olan boykot 11 Kasım Pazartesi gününe kadar sürecek. ODTÜ duvarlarına protesto boykotu» ve «Katil Kissinger defol» yazıları yazıldı. Bir öğrenci grubu da Ankaradaki Amerikan Haberler Merkezi, önünde Kissinger aleyhinde bir gösteri yaptı. Gösteride «Katil Kissinger Defol» diye bağıran devrimci gençler bir Amerikan bayrağını da yaktılar. Bu arada İstanbul'da da Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bir afişleme kampanyası ile Kissinger'in gelişini protesto etti.

● Ceyhan'da 6 genç, İş Bankası Ceyhan Şubesini soydular. 600 Bin lira alanların kimliği henüz bilinmiyor.

● Arjantin'de İsabella Peron yönetimine karşı gerilla eylemlerinin yoğunlaşması üzerine olağanüstü hal ilân edildi.

● ABD'nin İspanya ve Portekiz'deki ABD askerî üsleriyle ilgili anlaşmaları yenilemek üzere görevlendirdiği elçi Mc. Closkey 7 Kasım'da Lizbon'a geldi ve başta Başkan Costa Gomes olmak üzere hükümet yetkilileriyle görüştü. 7 Kasım'da Sovyet Devriminin 57. yılını büyük bir coşkuyla kutlayan Portekiz'de, basın, Amerikan gizli servislerinin ve CIA'nın ülkedeki faaliyetlerinin yoğunlaşmasından duyulan endişeyi bildiriyor.

● Büyük Ekim devriminin 57. yıldönümü Sovyetler Birliğinde ve diğer sosyalist ülkelerde törenlerle kutlandı.

Ekim Devriminin dünya tarihindeki yeri

1917 Büyük Ekim Devrimi, Dünya tarihinin en önemli dönüm noktasıdır. Dünya toplumu sınıfsız-ilkel sosyalist-toplumdan çıktıktan sonra, sömürü esasına dayanan sınıf egemenliği giderek tüm dünya toplumuna egemen olmuştur. Özellikle kapitalist üretim tarzının ortaya çıkması ve sömürgeciliğin güçlenmesi, dünya üzerindeki kapitalist ve prekapitalist sömürü ortaklığını getirmiş, kapitalizmin tekelci aşamaya girip emperyalistleşmesiyle, uluslararası finans kapital (emperyalist burjuvazi) yeryüzünde diğer sömürücü sınıf ve zümrelerle de birleşerek, tüm insanlığı sömürü ve tahakkümü altına almıştır.

20. yüzyıla dünya toplumu, işte böyle yoğun bir sömürü ve baskı ağı altında girmişti ve metropollerdeki proletaryadan en geri ülkelerin en çok ezilen köylülerine kadar, yüzmilyonlarca emekçi, yeryüzündeki emperyalist kapitalist ve prekapitalist sömürü ortaklığının doğrudan veya dolaylı egemenliği altında inletilmekteydi.

İŞÇİ SINIFININ MÜCADELESİ VE BİLİMİ:

Öte yandan Batıdaki kapitalizm, aynı zamanda kendi temel çelişkisini de birlikte getirmiş ve üretimin sosyal karakteri ile mülk edinmenin özel niteliği arasındaki çelişki, burjuvazinin güçlenmeğe başladığı ilk dönemlerden itibaren giderek derinleşmeğe başlamıştı. Kapitalizmin bu temel çelişkisi, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin giderek kızışması şeklinde yansıyordu. 19 yüzyıl Kapitalist dünyası, bu mücadelenin yeni boyutlara ulaştığı, ve büyük politik çalkantılara vardığı bir dönemdi. İşte bu sınıf mücadeleleri içinde, **Marksist** öğreti, evreni açıklayan materyalist dünya görüşü ile, diyalektik yöntemi ile, daha sonra «tarihi materyalizm» adını alan sosyolojisi ve toplumsal tarih görüşü ile, kapitalist ekonomiyi inceleyip eleştiren ekonomi politiği ile ve nihayet kapitalizm'den sonraki toplumun ana hatlarını ve temellerini gösteren ve o topluma gidişin pratik doğrultusunu ve ilkelerini çizen **sosyalizm** ile bütünsel bir **öğreti** (doktrin) halinde baştan sona bilimsel temeller üzerinde yükselmiştir.

Böylelikle, işçi sınıfının dünya görüşü, yani işçi sınıfının bilimi ve kılavuz öğretisi tüm dünya işçilerine şaşmaz bir rehber olarak ortaya çıktı.

Böylece işçilerin ekonomik mücadeleleri, politik mücadeleleri ile birleşmiş ve Uluslararası İşçi Sınıfı hareketi örgütlenmişti. (1. Enternasyonal) işçiler artık sadece ekonomik mücadele vermiyorlar, asıl kurtuluşlarının siyasi mücadele ile gerçekleşeceğinin bilincinde olarak örgütleniyorlardı.

Ne var ki, işçi sınıfının uluslararası politik hareketinin içine uzanan burjuva, küçük burjuva unsurlar ve zümreler, hareketin birliğini parçaladılar.

Derken Uluslararası Siyasi İşçi Örgütlenmesi 19. yüzyılın sonlarında II. Enternasyonal adı altında ikinci defa örgütlendi. Fakat, emperyalist burjuvazinin uluslararası sömürüden elde ettikleri aşırı kârlardan bir kısmını vererek yarattığı işçi aristokrasisi ve batı kapitalist (emperyalist) dünyasındaki işçi sınıfı politik hareketini burjuvazi ile uzlaştırmağa çalışarak davaya ihanet etti. Tarihte II. Enternasyonal ihaneti diye bilinen bu ihanet, 20. yüzyılın ilk yıllarında kesin ve açık seçik bir hâle gelmişti.

EKİM DEVRİMİ VE SONRASI:

İşte Rus işçi sınıfı öncülüğündeki emekçi halkın 1905'te ve 1917 Şubatında gerçekleştirdikleri iki devrim, Büyük Ekim Devrimini hazırlayan mücadele sürecinin basamakları oldu.

1917 Ekim Sosyalist Devrimi ise dünyada başarıya ulaşan ilk büyük sosyalist devrim sıçraması olmakla kalmadı; aynı zamanda insanlık tarihinde sosyalist devrimler ve ulusal kurtuluş mücadeleleri, halk kurtuluş savaşları çağının başlangıcı oldu. O günden sonra, bin yıllarca egemen olan sömürücü sınıflı toplumdan, sömürüsüz topluma geçilmeye başlandı. Dünyanın üçte birinde sosyalizm kuruldu; sınıflar henüz ortadan kalkmamakla birlikte, sömürü ortadan kalktı. Dünyanın diğer üçte biri ise, emperyalizmden bağımsızlaştı. Emperyalist kampa bağlı olan ülkelerde, bir yandan metropollerdeki işçi sınıfı mücadelesi, öte yandan emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı verilen emekçi halk kurtuluş mücadeleleri gitgide güçlendi.

İşte bu nedenle Büyük Ekim Devrimi dünya tarihinin en önemli dönüm noktasıdır. İşçi sınıfı bilimi doğrultusunda ileri bir sıçrama ile sosyalist iktidar şeklinde somutlanıp sosyalizmin dünya ölçüsünde güçlendiği Büyük Ekim Devrimi, işçi sınıfının iktidara gelmesiyle, binlerce yıldır ortadan kalkmış bulunan sınıfsız topluma doğru tarihin akışı istikametinde ilk büyük adım oldu. Çünkü işçi sınıfının iktidara gelmesi sömürüyü ortadan kaldırdı, böylece toplumdaki tüm sınıfların giderek kaybolması ve sınıfsız topluma ulaşılması, yani kalıcı barış ve kardeşliğin kurulması için en önemli dönüm noktası aşıldı.

Dünyanın ilk sosyalist devriminin açtığı yol, daha önce de işçi sınıfının biliminin gösterdiği doğrultuda, gerçek barışın ve sınıfsız toplumun, modern temeller üzerinde kurulmasına giden yoldur. Böylece Rusya'da savaşla gerçekleştirilen devrim aslında savaşın ebediyen sona ermesi, tüm insanlığın sömürüye karşı mücadeleden geçerek nihai ama geri dönülmez barışa (yani sınıfsız topluma) ulaşılması yolunda ilk büyük sıçramadır. Savaşla gerçekleşen devrim kalıcı dünya barışına giden mücadele zincirinin büyük halkasıdır.

TEORİK KATKILAR genel olarak dünya işçi sınıfının ve özel olarak Sovyet işçi sınıfının ve halklarının kazandığı bu büyük sosyalist mevzi ve bu başarıya ulaşan devrimci süreç, aynı zamanda işçi sınıfı bilimine de katkılar getirmiş ve bu katkılar devrimin ustasının dehasında kristalleşip cilt cilt kitaplar halinde işçi sınıfı literatürüne dahil olmuştur.

Hepsi 45 cilt tutan bu eserlerin oluşturduğu katkılara burada uzun uzun değinmeğe imkân yok. Ama Lenin'in, işçi sınıfı bilimine getirdiği katkılardan en önemlilerini birkaç satırla hatırlatmak gerekli. (★)

EMPERYALİZM

Lenin, tekelci aşamaya girmiş yani emperyalistleşmiş kapitalizmin üzerine yazılan burjuva ve küçük burjuva analizlerinin yerine meseleyi bilimsel bir temelde, marksist açıdan izah etti ve emperyalizmin, kapitalizmin tekelci ve son aşaması olduğunu bilimle ispatladı. Bu ekonomik temel üzerine yükselen emperyalizmin militarizmini, siyasetini, kısaca emperyalizmin tüm ekonomik ve sosyal ana hatlarını açık, duru ve tartışmasız bir biçimde, işçi sınıfı başta olmak üzere tüm dünya halklarının gözleri önüne sererek, emperyalist burjuva ideologlarının ipliğini pazara çıkarttı.

Gene Lenin 1917'de emperyalizmin tekelci kapitalizmden tekelci devlet kapitalizmine dönüşerek gücünü ve merkezî yapısını, ekonomik ve politik, sosyal örgütlülüğünü arttırmakta olduğuna dikkati çekti. Nitekim o günden bu yana gelişen pratik, Lenin'in bu keskin gözlemini doğruladı.

ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELELERİ:

Lenin, özellikle Devrim'den sonra ve Üçüncü Enternasyonal'e sunduğu tezlerde ve bu sıralarda yazdığı yazılarda, emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşlarının, halk kurtuluş mücadelelerinin evrensel, ilkelerini, dünya işçi sınıfının bu mücadelelerdeki yerini, ezilen halkların işçi sınıflarının kurtuluş savaşlarındaki fonksiyonlarını ana çizgileriyle açıkça belirtti. Sosyalist ülkenin işçi sınıfı ile ezilen halkların kurtuluş mücâdeleleri arasındaki bağları, keza metopol ülkelerinin işçi sınıflarıyla, ulusal kurtuluş savaşları arasındaki ilişkileri duruca koydu. Ve dünya işçilerinin yanısıra, ezilen halkların da emperyalizme karşı birleşmelerini önerdi.

DEVRIM VE DEVLET TEORİSİ:

Lenin, işçi sınıfını burjuvaziyle uzlaştırmağa çalışan II. Enternasyonal hainlerinin teslimiyetçiliğine, ve bunların baş ideologları olan Bernstein ve Kautsky gibi revizyonist döneklere karşı amansız bir ideolojik mücadele vererek, bu revizyonist ve teslimiyetçi çizgileri kitleler önünde teşhir ve mahkûm etti.

Lenin, gerek kendi üyesi olduğu Parti içinde ve kendi ülkesinde, gerekse dünya işçi sınıfı hareketi içindeki sağ opartünizme karşı amansızca mücadele etmiş. Özellikle, kitleleri devrim yolundan saptırıp, pasifleştiren II. Enternasyonal oportünist ve ervizyonistlerine karşı devrimi ve devrim yolunu, devrimci mücadeleyi savunmuştur.

Lenin aynı zamanda devrimin bir güzel sanat olduğunu belirtmiş, ve devrimin objektif ve sübjektif şartlarının genel çizgilerini koymuştur. Devrimin kişilerin ve grupların, Partilerin sübjektif isteklerine bağlı olarak gerçekleşemeyeceğini; ancak üstüste yığılmış çelişkiler yumağı içinde, hakim sınıfların yönetemez durumda oldukları, emekçi sınıfların da onlar tarafından yönetilmek istemedikleri, ülkeyi büyük bir buhranın sardığı, emekçi sınıf ve tabakaların buhran sonucu işsizlik ve sefalet içinde bulundukları, yığınların devrim için ölüm dahil her türlü fedakârlığı göze alabilecek kadar politik olgunluk düzeyine yükseldikleri ve egemen sınıflar istibdadına karşı kitlelerin hoşnutsuzluğunun geniş, yaygın ve sürekli kitle eylemleriyle ifade edildiği objektif şartlaı ortamında meydana gelir. Bu objektif şartlar, ancak (**Partinin**) sübjektif hazırlık ve örgütlenme düzeyinin ileri olmasıyla, nitelik sıçramasını gerçekleştirebilecek. (kitleleri maceraya ve yenilgiye sürüklemeyecek) derecede hazırlık ve donanmış olmasıyla birleşirse, **devrim** gerçekleşebilir. Fakat Lenin, devrim şartlarını proletaryanın nüfus içinde çoğunluğu sağlamasına bağlayan Kautsky'nın oportünist ve sağcı görüşlerine karşı mücadele etti.

Öte yandan çocukluk hastalığı adını verdiği çeşitli sol sapmalara karşı ideolojik mücadele veren Lenin, devrim lafazanlarına ve keskin gevezeliklerine, sekterizme karşı mücadele etmiş, proletarya sosyalizmini ve devrimcileri kitlelerden ve nihai zaferden tecrit etmek isteyen sol sapma eğilimlerinin hatalarını göstermiştir.

Lenin, Marx ve Engels'in revizyonistler tarafından revizyona tâbi tutulan veya hasıraltı edilen düşüncelerini tekrar gün ışığına çıkararak devrim ve devlet teorisini Proletaryanın mutlak iktidarının ana prensiplerini belirtti, devrimin herşeyden önce bir iktidar meselesi olduğunu vurguladı.

Işçi sınıfının iktidara geldikten sonra, sosyalist toplumun yukarı aşamasına (sınıfsız topluma) giden yolun başında ne gibi adımlar atması gerektiğini Marx ve Engels'deki kökenlerini olgunlaştırarak anlattı. Lenin, her devletin bir baskı ve sınıf egemenliği aracı olduğunu ve Proletaryanın da kendi devletini kurması gerektiğini söyledi.

İşçi sınıfının devrimden sonra burjuva sınıf egemenliğine hizmet eden militarist-bürokratik mekanizmayı, bütünsel üst yapı aygıtını baştan sona yeniden tanzim ederek, işçi sınıfının mutlak iktidarına ve işçi sınıfının demokrasisine uygun biçimde kurması gerektiğini tartışılmaz bir şekilde gösterdi ve bunun pratik uygulaması, **Parti** tarafından gerçekleştirildi. Lenin, Parti'nin aynı zamanda işçi sınıfı iktidarının aracı olduğunu belirtti.

KÖYLÜ MESELESİ VE İTTİFAKLAR:

Lenin, işçi sınıfının mücadelede başarıya ulaşabilmesi ve geniş emekçi köylü kitlelerini yanına almasının, emekçi köylü yığınlarına öncülük etmesinin gereğini koydu ve Parti bu gereği gerçekleştirdi.

Lenin köylülük içindeki sınıf farklılaşmasını açık seçik bir şekilde analiz ederek, yoksul ve orta köylülüğün demokratik ve sosyalist devrimlerdeki yerini koydu. İşçi-köylü temel ittifakının zorunluluğunu vurguladı. Yoksul köylülüğün, yarı-proleterlerin devrimdeki işlevlerini açıkladı.

Ayrıca Toprak üzerindeki mülkiyet ilişkileri ve Devrimin toprak programı, teorik ve pratik bakımından dünya halklarına pek çok şeyler öğretti. Dünya işçi sınıfı partilerinin köylü ve toprak programları ana prensipler olarak bu katkılar üzerine yeniden düzenlendi. Bugün herhangi bir proletarya partisi, köylü ve toprak programına, ittifaklar meselesine bu **temel ilkeler** ışığında bakarak yolunu bulabilmektedir.

MİLLİ MESELE:

Lenin'e göre millî mesele devrim meselesinin ayrılmaz bir parçasını teşkil eder. Lenin burjuva milliyetçiliği ile proletarya enternasyonalizminin uzlaşmazlığını açıkça sergilemiştir.

Lenin'in lideri olduğu Partinin savunduğu program, millî meseleye ilişkin olarak, ulusların kaderlerini tayin etmek, yani bağımlı bulundukları ekonomik-sosyal yapıdan, devletten ayrılmak ve bağımsız bir devlet kurmak hakkını öngördüğü gibi, ayrılmak istemeyen uluslar için iç özerklik, bütün uluslar ve diller için tam eşitlik gibi temel prensipleri kapsar.

En küçük bir ulusal baskı ve herhangi bir milliyetçilik belirtisine karşı amansız bir mücadele açan bu program, Rusyadaki tüm ulusların işçilerini, işçi sınıfı hareketi çekirdeği etrafında toplamayı ve **birleştirmeyi** amaçlamıştır. Böylece Rusyadaki farklı halkların işçileri tek bir kollektif çelik disiplin altında birleşebilmiş ve kaynaşmıştır.

Bu prensipler, aynı zamanda, halkların ulusal kurtuluş mücadeleleriyle işçi sınıfının sosyalist mücadelesini birleştirmeyi ve topyekûn bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki sarsılmaz diyalektik bağları, bunun pratikteki yansıması olan fiilî mücadele birlikteliğini sağlamıştır.

PARTİ:

Lenin, bilimsel teoride varolan parti kavramını, pratik deneyler içinde geliştirmiş ve proletarya partisinin evrensel ilkelerini ana hatlarıyla koymuştur.

Parti, işçi sınıfının en bilinçli, en fedakâr, en ileri unsurlarını içinde barındıran öncü devrimciler örgütüdür. Parti, işçi sınıfının kollektif demokrasisine ve kollektif disiplinine dayanır. Bu kollektivitenin partinin işleyişindeki yansıması, «demokratik merkeziyetçilik»tir. Partinin arınma ve güçlenme araçları ise, bu kollektif disiplin içinde gerçekleşecek, ikna, eleştiri ve özeleştiri yöntemleridir.

Proletarya partisi, işçi sınıfının politik-ekonomik ve ideolojik mücadele üçlüsünün öncü örgütüdür. Ve İşçi Sınıfı Partisi sadece işçi yığınlarının değil,

tüm emekçi halk hareketinin önderidir. Topyekûn halk hareketinin kurmay örgütüdür.

Parti ve kitleler arasındaki bağlar, partinin hayatiyetinin ve başarısının şartıdır. Partinin alabildiğine disiplinli ve kollektif olması yetmez; aynı zamanda partinin kitlelerin içine derin kök salmış olması gerekir. Kitleleri boyuna örgütlemesi, bilinçlendirmesi, daha çok örgütlenmesi partinin görevidir. Lenin'in Parti anlayışı kitlelerin devrimci mücadelesinden ve köklü bir kitle çalışmasından asla bağımsız değildir. Marx tarafından çok önce mahkûm edilen ve sosyal pratikte iflas eden, küçük burjuva çalışma tarzlarını reddettiği gibi, Blankist yöntemlerin de geçersizliğini, Parti pratiği bir kez daha ispatlamıştır. Keza, işçi ve köylü yığınlarını oy deposu gibi gören parlamentarist kitle partisine ve benzeri yöntemlere karşı, Lenin amansız bir mücadele vermiştir.

1917 Devriminden sonra Partinin evrensel devrimci ilkeleri ve mücadeledeki kurmay fonksiyonu tartışılmaz biçimde tüm dünya işçi sınıfı politik mücadeleleri tarafından benimsenmiştir. Devrimci Parti olmadan herhangi bir ciddi hareketten söz edilemeyeceği, partisiz bir proletarya sosyalistinin olamayacağı o günden bu yana yerleşmiş prensipler arasındadır.

PROLETARYANIN TAKTİKLERİ:

Lenin, ayrıca emekçi halkın öncüsü olan Proletarya için, tüm devrimci süreç boyunca, hatta iktidara geldikten sonra da taktikler meselesinin başarının en önemli şartlarından biri olduğunu göstermiştir. İşçi sınıfının mücadele yolunda önüne çıkan engelleri başarıyla aşması, karşı-devrim dönemlerinde fazla zaiyat vermemesi, saldırı ve geri çekilme dönemlerini doğru hesaplaması, çeşitli güçlerle çeşitli zamanlarda karşı-devrime karşı ittifak yapması gibi sorunlar, Proletaryanın taktikleri arasına girer.

İşçi sınıfı hiç bir zaman sekter bir yol izlemez. İşçi sınıfı mümkün olduğu kadar fazla gücü, karşı devrim cephesinin önüne yığmasını bilmeli, durulacak yerde durmalı, geri çekilecek yerde geri çekilmeli, atağa geçecek yerde atak yapmalıdır. İşçi sınıfının başarı yolu mücadele taktiklerindeki başarıdan ve ustalıktan geçer. Aksi halde taktiksizlik ve yanlış taktikler kaçınılmaz yenilgileri, başarısızlıkları getirir. İşçi sınıfına zaiyat verdirebilir; en önemlisi, işçi sınıfını müttefiklerinden tecrit eder. Lenin işçi sınıfının taktikleriyle parolaları arasındaki bağı da çok iyi koymuştur. Ve bu parolaların pratik çalışmada yansıması olan ajitasyonun mücadeledeki yerini pratikte belirtmiş, sosyalist propagandanın ve ajitasyonun yarattığı ortamdaki bilinçlendirici rolünü ve örgütlenmedeki kaçınılmaz önemini belirtmiştir.

Özetle Lenin özellikle taktikler üzerinde vurguyla durmuş ve strateji-taktik bütünlüğü gereğini koymuştur.

Daha sonra Stalin, Leninizmi etüt eden çalışmalarında taktikler meselesini strateji kavramı içinde ele almış ve formülleştirmeğe çalışmıştır. Böylece strateji ve taktik kavramları literatüre girmiştir. «Strateji» ve «strateji içinde taktik» kavramlarını doğru kavramak, her ülkede proletarya partisinin başlıca görevleri arasındadır. Ve proletaryanın taktiklerini belirleyecek merkez de, ancak ve sadece hareketin kurmayı olan, İşçi sınıfının merkezî otoritesi dışında strateji çizmek, taktik belirlemek sözkonusu olamaz.

Lenin'in diğer önemli katkıları arasında, «Materyalizm ve Ampriokritisizm» kitabında şekillenen felsefi görüşler, Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi'nde beliren ve katkı niteliği taşıyan ekonomik ve sosyal analiz yöntemleri vardır.

SOSYALİST KURULUŞ:

Büyük Ekim devrimi, sosyalizmi kurmuş ilk ülke olarak, sosyalizmin kuruluş sancılarını ve mülkiyet ilişkileri değişimini sosyal devrim (nitelik sıçramasını), sosyalist üretim tarzına geçişi ve bu arada karşılaşılan sayısız sorunları taşıyan ilk büyük tecrübe olarak, daha sonraki sosyalist kuruluşlara önemli örnekler ve ilkeler kazandırmıştır.

1917 Devrimini ve Ekim devriminin dünyadaki, insanlık tarihindeki yerini yazmak, şüphesiz ki birkaç sayfanın işi değildir. Burada sadece bilimsel olarak ve objektif temel üzerinde, Ekim Devriminin özelliklerini, teorik katkılarını ve tarihsel konumunu kısaca incelemeğe çalıştık.

(*) *KİŞİNİN TARİHTEKİ ROLÜ:*

Lenin genel olarak dünya proletaryasının özel olarak Rus proletaryasının mücadelesinin bir ürünüdür. Lenin tarihsel akış içinde yetişmiş, mücadele içinde olgunlaşmış, ve kendi kişisel üstün yeteneklerini işçi sınıfı kollektivitesi ile sentezleştirdiği için «Lenin» olmuştur. Dünya proletaryasının lideri olmuştur. Yani sosyal olayların yetiştirdiği kişi, o sosyal olayların ve akışın hızlanmasında rol oynamıştır. Lenin tıpkı Marx ve Engels gibi maddi koşulların bir ürünüdür. Bu bakımdan idealist tarih anlayışına düşmemek, kişinin tarih içindeki yerine materyalist ve diyalektik açıdan bakmak zorunludur. Bu kısa bilimsel tanıtmada Lenin sözcüklerini siz, dünya proletaryasının ve Rus işçi sınıfı partisinin kopmaz bir parçası olarak alınız. Hatta Lenin dediğimiz her kelime yerine rahatlıkla proletarya sosyalizmi veya Rus proletarya partisi kelimelerini geçirebiliriz; ancak tek şartla, kişinin tarih içindeki yerini ve işlevini materyalist açıdan görmeği ihmal etmeden ve bu gibi tarihi kişilerin sosyal akışın bir ürünü olarak çıktığını fakat o akışın hızlanmasına hizmet ettiğini de unutmadan...

PEKİN'İN SOVYETLER'E MESAJI

Çin Hükümet yetkililerinin, Sovyet devriminin 57. yılı münasebetiyle Moskova yöneticilerine gönderdikleri mesaj, Pravda'da özet olarak yayınlandı. Mesajda, Çin, iki ülke arasındaki «ilke farklılıklarının» «Devletler arası ilişkilerin normale girmesini engellememesi» gerektiğini bildiriyor. Mesajda, «Herşeyden önce, 1969 Eylülünde, iki ülkenin Başbakanları bir araya geldikleri sırada, saldırmazlık, kuvvet kullanmama, sınırlarda statükonun korunması, askerî çatışmaların önlenmesi, anlaşmazlık konusu bölgelerde kuvvetlerin ayrılması, tüm sınır sorunlarının çözümü konularında varılan anlaşma ve mutlaka saygı gösterilmesi» isteniyor. Mesaj şöyle sona eriyor: «Sovyetler Birliği ve Çin arasındaki ilişkilerin normale dönmesi nin iki halkın en temel çıkarlarına uygun olduğunu kabul ediyoruz... Çin hükümeti, Sovyet ve Çin halkları arasındaki devrimci kardeşliği korumak ve devlet let arasındaki ilişkileri normale dönüştürmek için bütün gücüyle çalışmaya devam ediyor.

Geleneğe göre, mesaj, Çin Halk Meclisi daimî komitesi ve Devlet Konseyi tarafından imzalanmış ve SSCB Bakanlar Kurulu ve Yüksek Şura prezidyumu'na iletilmiştir.

Mesaj gerek Batı ülkelerinde gerekse Sovyetler Birliğinde farklı yorumlara yol açmıştır. Mesajın havasının bazı yenilikler taşıdığı belirtilmekle birlikte, Moskova'nın yorumu, Çin-Sovyet ilişkilerinde köklü bir değişiklik getirmediği yolundadır. Pravda'da, mesajın kısa bir özeti yayınlanmış ve Çin Halk Cumhuriyeti Hükümetinin bilinen tavrının bir devamı olduğu belirtilmiştir. Mesajın Pravda'nın özetinde yayınlanan tek ö-

nemli ve aynen alınmış bölümü şöyledir: «Çin ve Sovyet halkları, uzun devrimci mücadele sırasında karşılıklı yardım ve desteklerle aralarında derin bir devrimci dostluk geliştirmişlerdir. Çin halkı bu dostluğu herzaman içinde taşır. Çin, Halk Cumhuriyeti ve Sovyetler Birliği arasındaki il ke farklılıklarının iki ülke arasındaki ilişkilerin barış içinde birlikte yaşamanın beş ilkesi etrafında normale dönüşmesini engellemesi gerektiği görüşünü korumaktadır.»

8 Kasım 1974

■ ODTÜ'de Kissinger'in Türkiye'ye gelişini protesto etmek amacıyla dün başlayan boykotu kırmak isteyen faşist komandolar öğrencilere saldırdı. Çıkan çatışmada iki öğrenci ağır yaralandı. Yirmiyi aşkın öğrencinin de hafif yaralandığı bildiriliyor. Olaylar, faşist komandoların, ODTÜ'ye gelip kapıları tutmasıyla başladı. Ülkü Ocakları Başkanı ve diğer yöneticilerinin olaylarda aktif görev aldığı belli oldu. Faşistlerin saldırısı daha sonra Hacettepe Üniversitesinde de devam etti. Buradaki çatışmada da yaralananlar oldu. Büyük Sermaye basınının ve diğer haber ajanslarının olayı sağ - sol çatışması halinde göstermek, ve «anarşi yeniden hortluyor» propagandası dikkati çekiyor. Türkiye Sosyalist Işçi Partisi yayınladığı bir basın bildirisi ile antiemperyalist protestoları övdü ve bir kısım basının ve Ecevit dahil bazı yetkililerin bu tutumunu kınadı. Bu arada Istanbul'da Kissinger'in gelişini protesto eden afişler yapıştıran TSIP üyeleri, polis tarafından gözaltına alındılar.

■ Korutürk, parti liderleriyle hükümet bunalımına bir çözüm bulmak amacıyla yapacağı toplantıyı 11 Kasım Pazartesi gününe erteledi.

■ Almanya'da yıllardır işletilmeyen, «Bir Alman işsiz iken, yabancı işçi çalıştırılamaz» hükmü taşıyan kanun birden işlerlik kazandı. Çeşitli eyaletlerde yabancı işçilerin oturma izinlerinin uzatılması istemleri Eyalet Meclisleri tarafından «gerekçesiz» reddediliyor.

■ Akademilerarası 17. Koordinasyon Kurulu yaptığı toplantıda Devlet Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okullarında ders geçme ve kredi sisteminin uygulanmasına karar verdi. Karar, boykot şeklinde sürdürülen demokratik öğrenci direnişlerinin «başarısı» olarak değerlendiriliyor.

■ Suudi Arabistan, ABD Bankalarında bulunan altın stoklarını büyük partiler halinde çekmeğe başladı. Dünya borsalarında altın fiyatları, anormal bir seyir izleyerek yükseliyor. Türkiye'de de bu gün «altına hücum» oldu.

ECEVİT HÜKÜMETİ KURMA GÖREVİNİ İADE EDİŞİNİ AÇIKLADI

Azınlık Hükümeti kurma girişimi, öteki partiler tarafından beklenenden daha sert tepkilerle karşılanınca Bülent Ecevit görevi iade etti. Ecevit daha sonra TBMM'de düzenlediği bir basın toplantısında istifa gerekçesini uzun uzun açıkladı.

Ecevit basın toplantısında ilkin azınlık hükümeti kurma girişimine karşı, diğer partilerin gösterdikleri tepkileri özetledi ve şöyle dedi:

Daha önce yapılan muhtelif girişimlerde bizim dışımızdaki partilerin bizimle hükûmet kuramadıkları görülmüştü, bizsiz hükûmet kuramamışlardı, bize hükûmet kurdurmamışlardı, (Biz olanak sağlıyalım, siz hükûmet kurun) demiştik. Ona (olmaz) demişlerdi. (Hiç bir çözüm bulunmazsa seçim yenilensin) demiştik. Onu kabul etmemişlerdi. (Peki başka çö-

züm gösterin) demiştik. Başka çozüm de göstereme mişlerdi. Öyle olunca, belki bu durumda artık son ola rak düşündüğümüz çözüme geçici olarak da olsa evet diyebilirler diye bir iyim. serliğe kendimizi kaptır. mıştık. Fakat bunun da a. şırı bir iyimserlik olduğu kısa zamanda ortaya çık. tı. Nasıl bir hükûmet biçi. mi düşündüğümüz basın. da çıkan haberlerden belli olmuştu. Hemen ogün par. tiler bu hükûmete kırmızı oy vereceklerini söylediler. Onunla da kalmadılar. A. dalet Partisi Sayın Genel Başkanı, bildiğiniz gibi, kurmayı tasarladığımız o hükûmeti (işgalci) olarak ilan etti. (Siz hükûmeti iş. gal etmek istiyorsunuz) it. hamını bize yöneltti. Bu a. rada daha önce, son günler de, (Neden bir de azınlık hükûmeti denemiyorsunuz? Memleketin bu deneyden de bir kere geçmesi gerekir) diyenler bile, derhal bize, bizim kuracağımız bu hü. kûmete kırmızı oy verecek lerini ilân ettiler.»

Ecevit daha sonra AP'. nin, kendisi tarafından ge. tirilen 9 öneriyi nasıl red. dettiğini anlattı ve AP li. deri ile yaptıkları görüşme de, 9 öneriden biri olan «AP'nin kuracağı bir hükü metin güvenoyu almasına CHP'nin yardımcı olması» ile ilgili olarak neler ko. nuştuklarını anlattı. Ece. vit bu konuda da şöyle de. di:

«CHP, başlıca siyasal ra kibi olan partiye, AP'ye siz kendi başınıza bir hü. kûmet kurun, oylarınız yet miyecek, biliyoruz, fakat biz güvenoyu almanızı sağ lıyacağız, buna olanak sağ lıyacağız derken hiç bir şartda koşmamıştı. Buna rağmen Sayın Demirel böyle bir hükûmetin sağlam bir hükûmet olmıyacağını ileri sürdüler. Oysa o kadar şart koşmamıştık ki, kendisiyle son görüşmemde, bu konu. daki son görüşmemde, ay. nen şunları söylemiştim: (AP'nin kuracağı bir hükû metin sosyal ve ekonomik politikasının bizim politika mızdan çok ayrı olmasını doğal sayarız. İzleyeceği. niz sosyal ve ekonomik po litika dolayısıyle sizi dü. şürmeye kalkışmayız. Bi. zim açımızdan daha iyi bir hükûmet kurulması olana ğı ortaya çıkıncaya kadar, sizi ekonomik, sosyal, poli tikanız dolayısiyle düşürme. ye kalkışmayız) demiştik. (Ancak demokratik, özgür lükleri kısıcı girişimlerde bulunursanız, o zaman ke. sin kes karşı çıkarız.) de miştik. O zaman dahi AP' nin hükûmetini düşürme. miz söz konusu olamazdı. Çünkü herkes bilmektedir ki, AP özgürlüklerde yapa bileceği kısıntılara, Millet Meclisi içinde itiraz edecek CHP'den başka bir grup yoktur. Öteki grupların hepsi AP'nin, eğer isterse özgürlüklerde yapabileceği kısıntıları tasvip edecek, destekliyecek eğilimlerde partilerdir. Onun için bu konudaki muhalefetimizi de aslında AP'nin tek başı na kuracağı bir hükûmetin düşmesine yol açmaz. Sa. yın Demirelle bu konudaki görüşmemiz sonuçsuz kal. dı.»

Ecevit daha sonra kendi sinin 9 önerisine karşı AP' nin ortaya attığı öneriyi e. leştirdi ve AP'yi «Mecliste üçte iki çoğunluğa sahip bir partinin gerçekleştirebi leceği Anayasa değişiklik. leri istemekle» suçladı. Bu arada AP'nin dar bölge ço ğunluk sistemi şeklinde for müle edilen seçim kanunu değişikliği isteğini de CHP' nin reddediş gerekçesini an lattı.

Partilerin CHP'li yada CHP'siz bir hükümet kurul masını sürekli olarak en. gellemesini «Bize karşı bir plan hazırlanmıştı» diye de ğerlendiren Ecevit, «Buna lımı uzatarak CHP'yi eko. nomik ve siyasi bunalımın çalkantıları arasında belki de 1977'ye kadar mahkum etmek istiyorlardı. Bu ise yalnız CHP'yi değil, Tür. kiye'yi de batıracak bir yoldur» dedi.

CHP Genel Başkanı u. zun süren basın toplantısın da bundan sonra «makul bir süre bekledikten sonra hükümetten fiilen çekilme. leri» ile ilgili kararlarını şöyle anlattı:

«Onun için bugün görev den bağışlanmamızı, dile. yen yazımı Sayın Cumhur. başkanımıza verdiğim an. dan itibaren uzun olmayan makul bir süre bekleyece. ğiz, uzun olmayan makul bir süre istifa etmiş Baş. bakan ve CHP'li bakanlar olarak görevimizin başın. da kalacağız. Bu, uzun ol. mayan makul süre içinde, ya bir başka hükûmet ku. rulur, ya da seçimlerin ye. nilenmesi kabul edilir. Biz her halûkârda kendimize çizdiğimiz, saptadığımız sü re dolduğunda görevi bıra.

kacağız. Ben başbakan olarak görevi bırakacağım. Henüz bakan arkadaşlarımın hepsiyle konuşma olanağını bulamadım ama, öyle sanıyorum ki, onlar da görevlerini bırakacaklardır. Kime bırakırız? Nasıl bırakırız? Bu bize muhtemelen sorulacaktır. Bunların cevabını da ülkeyi, ülkemizi hükûmetsizlikten geçici olarak kurtarmak için her fedakârlığı göze alacağımızda bize red oyu vereceklerini bağıra bağıra ilân edenler düşünmelidirler.»

Bülent Ecevit hükümet ortağı MSP ile ilgili bölümlerde, bilinen görüşlerini yeniden tekrarladı. Ancak Ecevit'in bu defa MSP ile ilgili itirazlarını ve koalisyona son verme kararlarının gerekçesini tamamen dış politikaya bağlaması dikkati çekti.

Ecevit basın toplantısında Kıbrıs sorunu ve Kissinger'in gezisinin ertelenmesiyle ilgili olarak da şunları söyledi:

«Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak uzlaşmayı, âdil bir çözümü kolaylaştırmak için bizim çok önceden yapmayı tasarladığımız bazı iyi niyet jestleri vardı. Bu jestlerin neler olacağını ne ölçüye kadar gideceğini Millî Güvenlik Kurulunda birlikte saptamıştık. İki koalisyon kanadı olarak koalisyon hükûmeti içinde birlikte saptamış birlikte kararlaştırmıştık Genelkurmayda yaptığımız iş toplantılarında birlikte saptamış kararlaştırmıştık, koalisyon ortağı Millî Selâmet Partisi başta Sayın Genel Başkanları Necmettin Erbakan olmak üzere bunların hepsini uygun bulmuşlardı. Hepsini kabul etmişlerdi. Tam Kissinger'in gelişine bir kaç gün kala bunların hepsini reddettiler ve (bu sırada Kissinger'in ne işi var gelmesin) deyip işin içinden çıktılar. Oysa yapmayı tasarladığımız iyi niyet jestlerinden hiçbiri Türkiye'nin ve Kıbrıs Türklerinin haklarından meşru menfaatlerinden, yararından, güvenliğinden en küçük bir tâviz anlamı taşımıyordu. Tâviz anlamı taşımak şöyle dursun bu iyi niyet jestlerini biran önce yaparak sağlayabileceğimiz uzlaşma yoluyla Kıbrıs'ın kurtarılmış bölgesi dışında kalan bütün Türklerin Kıbrıs Türk bölgesine gelebilmeleri sağlanacaktı.»

CHP Genel Başkanı, konuşmasının sonunda MSP — CHP koalisyonunun neden sona erdiğini kendi açısından anlattı ve basın toplantısını şöyle bitirdi:

«Diyebilirler ki, bize hükûmet bunalımını siz çıkardınız çıkarmasaydınız ama biliniyor ki iktidar ortağımızın dış politikadaki sorumsuz tutumu yüzünden tutarsız tutumu, davranışları yüzünden biz hükûmetten çekilmek zorunda kaldık Elbette koalisyonu işletebilmenin başka güçlükleri de vardı. Belki ilerde istifa etmek zorunda kalacaktık. Fakat bu yaz iki ay kadar önce istifa zorunda kalışımızın, istifamızın ister istemez o tarihe rastlamasının başlıca nedeni dış politika konusunda birbirimizle beraber çalışamaz hale gelmiş olmamızdır. O halde şimdi dış politikada memleketin içine düştüğü tehlikeli durum karşısında neden bu hükûmet bunalımını çıkardınız diye sorma ya kimsenin bize hakkı yoktur. Çünkü o dış politika konularıyla ilgili olarak bu nalım çıkmıştır. Amma o gün bunalımın dış politikayla ilgili somut nedenleri başkaydı bugün başkadır.»

9 Kasım 1974

■ Erbakan «Ecevit giderse biz kalırız; hukuken hiç bir şey olmaz. 7 MSP'li Bakan 7 Bakanlığa vekalet eder, geri kalan 10 Bakanlık için atama yapılır» dedi. Çeşitli konularda Ecevit'i suçladı.

■ CHP Gençlik Kolları 7. Kurultayı başladı. Bir çok ilin temsil edilmediği kurultay sırasında, delegelikleri yada kongreleri Genel Merkez tarafından iptal edilen demokratik sol'cu gençlerle polis arasında çatışmalar çıktı. Olaylı geçen Kurultay'da, muhalefet temsil edilmediği için Genel Merkezcilerin listesi kazandı. Gençlik Kolları Genel Başkanlığına Zeki Alçın seçildi. Gençlik Kolları Kurultayında bir konuşma yapan Ecevit, «Bu parlamento toplumun en az 10 yıl gerisindedir. Seçim yapılması

kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu parlamentonun yapacağı hiç bir şey kalmamıştır.» dedi.

■ Bazı Ortak Pazar ülkelerinin 1975 yılında hava kuvvetleri için satın alacakları savaş uçakları konusunda Fransız Mirage uçakları ile Amerikan YF—17 uçakları arasında bir süredir devam eden kıyasıya rekabet, Amerikan Northrop şirketinin etkili propagandası ile YF—17 lehine döndü.

■ TSİP'nin İzmir'de düzenlediği referandum mitingine 4 bine yakın işçi ve halk katıldı.

10 Kasım 1974

■ Ecevit'in, CHP Gençlik Kolları Kurultay'ında yaptığı konuşma diğer parti liderlerinin sert tepkileriyle karşılaştı. Demirel, Feyzioğlu, Erbakan ve Bozbeyli, Ecevit'i «TBMM'ye hakaret etmekle» suçladılar. Demirel'in «Bu meselede Ecevit özür dilemeden hükümet filan kurulmaz» dediği söyleniyor.

■ İstanbul Üniversite'sinden 14 sağcı profesör, ortaklaşa bir bildiri yayınladılar ve 5 sağcı partinin birleşerek «milliyetçi bir hükümet kurmalarını» istediler. Bildiriye imza koyan Profesörlerin adları şöyle: Edebiyat Fakültesinden, Muharrem Ergin Oktay Aslanapa, İbrahim Kafesoğlu, Faruk K. Timurtaş, Tahsin Banguoğlu; Tıp Fakültesinden Ali Uras, Cevat Babuna, Süleyman Yalçın; Hukuk Fakültesinden Selçuk Özçelik, Hayri Domaniç; İktisat Fakültesinden, Sabahattin Zaim, Nevzat Yalçıntaş, Diş Hekimliği Fakültesinden Nuri Mugan ve İstanbul Teknik Üniversitesinden Mustafa Köseoğlu.

■ İsrail'de hükümet İsrail lirasını yüzde 42 oranında devalüe etti. Devalüasyonun hemen ardından halkın protesto hareketleri başladı. Bu arada bazı gıda maddesi satan magazalar yağma edildi.

■ Bolivya'da faşist devlet başkanı Hugo Banzer 1980 yılına kadar ordunun yönetime el koyduğunu ve bu süre içinde her türlü siyasi faaliyetin yasaklandığını açıkladı. Ülkedeki bütün sendikal faaliyetler de kanun dışı ilan edildi.

■ CHP Gençlik Kolları eski genel başkanı Sabri Ergül, kurultayın gayri meşru ve gayri hukuki olduğunu söyledi. Sabri Ergül, 41 ilin Gençlik Kolları başkanlarının da aynı görüşte olduğunu ve Genel Merkez Kurultayı geçerli saysa bile, Kurultayı terkeden yada hiç alınmayan illerin başkan ve delegelerinin bu kurultayı geçersiz sayacaklarını, bildirdi.

CHP GENÇLİK KOLLARI VII. KURULTAYI VE ANTİDEMOKRATİK UYGULAMALAR

CHP Gençlik Kolları Kurultayı daha toplanmadan önce Genel Merkez yönetimini elinde tutan sağcı klik'in antidemokratik girişim ve uygulamaları ile «muallel» hale gelmişti. Bir çok ilçede gençlik kolu seçimleri yapılmamış, yapılıp da demokratik sol kanat tarafından kazanılanları, Genel Merkez tarafından iptal edilmişti. Basına tek tek yansıyan bu olaylar, işin içyüzünü bilmeyenler tarafından gereğince değerlendirilemedi. Oysa CHP'de gerek Aralık ortalarında toplanması kararlaştırılan Büyük Kurultay'ın, gerekse Gençlik Kurultayı'nın kaderini il kongrelerinden gelecek olan delegelerin siyasi tercihleri tayin etmektedir. İl kongrelerinde seçilen kurultay delegeleri ise ister istemez ilçe kongrelerinden gelenlerce seçilmektedir. Nitekim yalnız İstanbul'da 16 ilçenin 5'inde gençlik kolu kongreleri, en antidemokratik gelenekli partilerde bile rastlanmayan baskılar altında yapıldı. Demokratik sol ve Sosyal Demokrat unsurlar arasında

ki yer yer ideolojik muhteva da kazanan çekişmede, Genel Merkez'i yöneten sağ kliğin açık desteğini elde eden sosyal demokratlar, ağır basmayı işte bu antidemokratik uygulamalar sayesinde başardılar. Istanbul'da Süha Akıncı'nın il gençlik kolu başkanlığını kazandığı kongrede, dedemokratik solun güçlü olduğu bir çok ilçe temsil edilmemiş, yada «naylon» kongrelerde seçilen «naylon» delegeler oy kullanmışlardı.

İstanbul örneğinin bütün yurt düzeyinde yaygın olduğu CHP Gençlik Kollarının VII. Olağan Genel Kurulu toplandığı zaman açıkça ortaya çıktı.

Kurultaya 59 ilin delegeleri katılabilecek ve oy kullanabileceklerdi. Geri kalan 8 ilin ise ya kongresi yapılmamıştı yada yapılan kongreler Genel Merkez tarafından iptal edilmişti. Nitekim CHP Gençlik Kolları VII. Olağan Kurultayı 403 delege ile toplandığı zaman çeşitli sebeplerle gelemeyen üç ilin delegeleri ile birlikte toplam 11 il kurultayda temsil edilmiyordu.

Ancak antidemokratik uygulamalar bundan ibaret değildi. Genel Merkezin bütün çabalarına rağmen, kurultaya katılan 56 il delegasyonu içinde de demokratik sol ağır basmayı başarmıştı. O andan itibaren olağanüstü bir antidemokratik saldırı başladı. Kurultay kapısında il delegelikleri iptal edilip, yerine «atama» delegeler getirildi. Geleneksel olarak iki gün süren Kurultay'ın bu defa alelacele bir günde sonuçlandırılması, Ecevit'in konuşmasından sonra hemen seçimlere geçilmesi, demokratik sol'un sözcülerine hiç bir şekilde konuşma olanağı tanınmaması, en önemlisi kartlarını alıp salona girmek isteyen delegelere, Genel Merkez'in muhtemel adamlarından Sakıp Hiçerimez ile polisin açık işbirliği sonucu dayak atılması bütün bu antidemokratik olayların sadece bir kaç tanesi idi.

Kurultay bu şartlar altında toplandı seçimlere geçilmeden önce kurultaya katılan 56 ilin 41'i başkan ve delegeleriyle birlikte kurultaydan çekildiklerini açıkladılar.

Ecevit'e karşı olmadıklarını özellikle belirten 41 ilin ortak bildirisinde şöyle deniyordu:

«CHP Gençlik Kurultayının başlangıcından önce yapılan tüm yolsuzluklar bir yana, açık ve belirgin olarak polis ve zorba işbirliği ile yapılan kongre yönetimi, demokratik olmayan bir yöntemle halen sürdürülmektedir. Delege arkadaşlarımız zorbalar ve polis işbirliği ile coplanmış, kongreye sokulmamış, hatta bir dönemin hesabını vermesi gereken eski Gençlik Kolları Başkanı ve Yönetim kurulu ile parti meclisi üyesi olan gençlik kolu temsilcisi, Kongre salonuna dinleyici olarak dahi alınmamışlardır.

Yeni CHP'nin demokratik, halkçı, barışçı amaçlarıyla asla bağdaştırılması mümkün olmayan bu uygulamayı protesto ediyoruz. Kendisine büyük güven duyduğumuz sayın Genel Başkanımızın bu zorbaların ve antidemokratik yönetimi uygulayanların, durumu sürdürmesine engel olmasını ve bizzat el koymasını diliyoruz. *Kongreden çekildiğimizi bildirir,* kongrenin *meşru olmadığını* aşağıda imzaları bulunan biz il gençlik kolu başkanları olarak parti kamuoyuna ve halkımıza açıklarız.»

Bu sert bildirinin altını ise şu illerin gençlik kolu başkanları imzalamışlardı:

Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Manisa, İzmir, Denizli, Antalya, Burdur, Uşak, Konya, Yozgat, Maraş, Gaziantep, Malatya, Çorum, Kars, Erzurum, Gümüşhane, Bitlis, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Siirt, Ordu, Urfa, Sinop, Afyon, Ağrı, Erzincan, Bolu, Adıyaman, Muş, Nevşehir, Aydın, Amasya, Tekirdağ, Kütahya, Niğde, Eskişehir.

Böylece sadece 15 inin «meşru» temsilcileri ile toplanan CHP VII. Gençlik Kolları Kurultayı, Genel Merkezci kanadın tek listesine dayalı bir seçim yaptı ve Zeki Alçın'ı CHP Gençlik Kolları Genel Başkanlığına getirdi. Yönetim Kurulunu da doğallıkla aynı ekip kazandı. Ancak, bir çoğu çeşitli bankaların olanaklarından yararlanarak «profesyonel partili» olan bu kadro diğer kanat tarafından derhal «gayri meşru» ilân edildi.

Görünüşte her iki kanat da «demokratik sol» teri.

nine sahip çıkmakta, hatta özellikle antimonopolist sloganları kullanmak konusunda farklı davranmamaktadırlar. Ancak yönetimi ele geçiren kliğin gerek demokrasi anlayışı, gerekse demokratik solu yorumlayışı, CHP'nin geleneksel «solculuk gerekirse onu da biz yapmalıyız» düsturunun bir yansıması olarak görülüyordu. Diğer kanat ise özellikle demokrasi konusunda gerçek sola büyük yaklaşımlar gösteriyor ve sürdürdüğü «popülist ideoloji» diğer kanadın «sulandırılmış ve temelsiz popülizminden» belirgin ayrılıklar taşıyordu.

Kurultay'a alınmayan ve polis tarafından kıyasıya dövülen Gençlik Kolları eski Başkanı Sabri Ergül, bu farkı, «demokratik solu» yorumladığı bir demecinde şöyle ifade ediyordu:

«... demokratik solun ihtiyaçlarını halkın ihtiyaçları belirler. Karşımızdaki tepeden inme yönetici grubu, bugüne kadar *sosyal demokrat* bir CHP'yi savunurdu. Bize göre sosyal demokrasi, emek ile sermayeyi uzlaştıran, kapitalizmi daha uzun süre yaşatmayı amaçlayan bir sistemdir. Kapitalizmin sosyalleşmesidir. *Demokratik sol* ise emekçilerin iktidarını içerir, azgelişmişlikten kapitalist olmayan bir yol izleyerek kurtulmayı içerir. Ana hatlarıyla toplumculuktur.» *(Yankı 17-24 Kasım sayısı)*

Sabri Ergül'ün açıkladığı bu görüş CHP Gençlik Kollarındaki Demokratik Sol'un «sola açılmışlığının sınırlarını» bu kadar duru bir şekilde ortaya koyarken, yönetimi elinde tutan klik ise sosyal demokrasi, demokratik sol, ortanın solu gibi terimler arasında bir fark gözetmeksizin ve hepsine sahip çıkarak kendini ortaya koymakta ve fakat VII. Kurultay dolayısıyla hazırladıkları raporda kendi sollarındaki bütün kuruluşları (hatta isim vererek Türkiye Sosyalist İşçi Partisini) «demokrasiyi benimsemeyen» kuruluşlar olarak mahkûm etmeye çabalamakta ve kötü düzenlenmiş laf salataları içinde «bilinen bir provokasyon»u sürdürmektedirler. *(VII. Gençlik Kolları Kurultayı Raporu Sayfa 14)*

Görünüşe göre Ecevit'in de kimi zaman açık, kimi zaman üstü örtük desteklediği sağcı kanat gençlik kolları yönetimini ele geçirmiştir. Ancak gene görünüşe göre, CHP içindeki demokratik sol kanadın siyasî tercihlerini ve mücadele metodlarını da berraklaştırmış ve keskinleştirmiştir. Bunu ülkemizdeki demokrasi mücadelesi için «olumlu» bir puan olarak değerlendirmek hiç de yanlış olmayacaktır.

11 Kasım 1974

■ Çankaya'da toplanan parti liderleri «tarafsız başbakan ve erken seçim» formülü üzerinde anlaşmaya vardılar. Partiler arasında ufak tefek görüş ayrılıkları var. Ancak bunalımın sona ereceği ve bir seçim hükümeti kurulabileceği umudu belirdi.

■ İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesinde bildiri dağıtmak isteyen faşist komandolar ile devrimci gençler arasında çatışma çıktı. Altı devrimci öğrenci gözaltına alındı.

■ Ceyhan'daki İş Bankası soygununun Türkiye Halk Kurtuluş Ordusuna bağlı olduklarını iddia eden bir grup tarafından yapıldığı açıklandı. Yakalananlardan Agah Kutlu ifadesinde bunu doğruladı. Toros dağlarında ve çevre illerde yoğun bir arama ve iz sürme uygulamasının yürütüldüğü bildiriliyor.

● Türkiye Banka ve Büro İş Sendikası yöneticileri, 8 banka memurunun işten atılmasını ve Şekerbank Genel Müdürlüğünde alınan grev kararının sıkıyönetimce yasaklanmasından sonra işverenin 33 memuru daha işten atmasını protesto etmek amacıyla, «ölüm orucu»na başladılar.

● Amerikan «Newsweek» dergisi Türkiye ile Yunanistan arasında «Coğrafi Federasyon» ilkesi üzerinde anlaşma olduğunu ileri sürdü. Dergi yazısında, anlaşmanın, Klerides'in Türk tezine yaklaşması ile mümkün olduğunu da bildiriyor. Klerides'e karşı özellikle Baf yöresindeki rum kesimlerinden

sert tepkiler doğduğu da aynı dergi tarafından haber veriliyor.

● Israil'de bütün işçi sendikaları ortak bir deklarasyon yayınladılar ve hükümetin aldığı devalüasyon kararına karşı kendilerinin de genel grev kararı aldıklarını açıkladılar. Israil'de halkın tepkisi sertleşerek devam ediyor.

● İlaç firmaları ile Sağlık Bakanlığının anlaşarak ilaç fiyatlarını artırmalarını ve eczacıların kâr haddini düşürmelerini protesto etmek amacıyla, Türkiye Eczacılar Birliği geniş bir kampanya düzenledi. Eczane vitrinlerine yapıştırılan pankartlarda Sağlık Bakanlığı ve ilâç firmaları suçlanıyor.

12 Kasım 1974

● Hükümeti kurma görevi Kontenjan senatörü Profesör Sadi Irmak'a verildi. Başkent çevrelerinde Zeyyad Baykara'nın Başbakanlığına muhakkak gözü ile bakılırken bu göreve Irmak'ın atanması sürpriz etkisi yaptı. Siyasi parti liderlerinin hiç biri Baykara'ya itirazları olmadığını söylediler. Hürriyet Gazetesi bir dedikodu - haberinde Baykara'nın Başbakanlığını, Masonik rüzgârlar önledi» dedi. Cumhurbaşkanı'nın Profesör Irmak'ı hükümeti kurmakla görevlendirdiğini belirttiği açıklamada seçimin bahar'da yapılması gereğine de işaret edildi.

● Makarios, Kasım sonunda Kıbrıs'a döneceğini bir kere daha tekrarladı. Makarios verdiği demeçte «Türkiye ile, askerlerini Ada'dan çekmesi konusunda anlaşmaya varılabileceğini sanıyorum» dedi.

● Sanıklarının büyük bir bölümü af kanunu kapsamına girdiği için sanık sayısı 91'e inen Türkiye Halk Kurtuluş Partisi - Cephesi davasında, askeri savcı 8 sanık hakkında idam kararı verilmesini istedi. Savcının, haklarında idam kararı istediği sanıklar şöyle: Ertuğrul Kürkçü, Yusuf Küpeli, Orhan Savaşçı, Münir Ramazan Aktolga Oğuz Etçi, Oktay Etiman, Mehmet Alkaya, Hüseyin Yavuz ve Zafer Kutlu.

● 4 Kasım'dan beri devletleştirilen özel yüksek okullarda süren boykotlar, «Akademilerarası Koordinasyon Kurulunun öğrenci isteklerini kabul etmesi» üzerine sona erdi. Halen Aksaray Iktisadi ve Ticari Ilimler Yüksek Okulu ile Galatasaray İşletme ve İktisadî Bilimler Yüksek Okulunda boykot devam ediyor. Bu arada, Eğitim Enstitüsünde de yurt kontenjanlarının artırılması ve gündüzlü öğrencilerin de yemek hakkının tanınması için boykot başladı.

● Bolivya'da 1980 yılına kadar ordu desteğinde yönetime elkoyduğunu resmen açıklayan faşist diktatör Hügo Banzer'e karşı, ülkede demokratik güçler direnişe geçti. Bolivya İşçi Merkezi (COB) 48 saatlık bir genel grev çağrısı yaptı.

● Amerika'da toplu sözleşme pazarlığında anlaşmaya varılamayınca, 130 bin maden kömürü işçisi greve başladı.

13 Kasım 1974

● Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Filistin Sorunu görüşülmeye başladı. FKÖ lideri Yasser Arafat, genel kurulda konuştu. Israil'in büyük tepkisi ile karşılaşan bu durum FKÖ'nün yakında Filistin Devleti'ni kuracağının «en somut» belirtisi olarak yorumlanıyor. Arafat, konuşmasında, «Barış ve savaş Filistin'de başlar ve Filistin'de biter» dedi. Sovyetler Birliği delegesi Filistin Halkının tek ve meşru temsilcisi olarak FKÖ'yü tanıdıklarını açıkladı. Arap ülkeleri, Filistin Devleti'nin kurulması için karar tasarısı hazırladılar. Arafat'ı korumak için New York'ta bugüne kadar görülmemiş güvenlik tedbirleri alındı.

● Hükümeti kurmakla görevlendirildiği

resmen açıklanan Prof. Sadi Irmak, siyasî parti liderleriyle temaslarına başladı. Profesör Irmak «Erken seçimin bahardan geriye bırakılmasının sakıncalı olacağını» söyledi.

● CGP Grup Başkanvekili Nebil Oktay CHP'ye girdi.

● Yabancı Petrol Şirketlerinin varil başına 11,34 dolar fiyat isteğini Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı reddetti. Bakanlığın 10,95 dolarlık teklifi de yabancı şirketlerce kabul edilmedi. Yerli akaryakıtı dağıtmak üzere TPAO ve Petrol Ofisi «ADAŞ» adlı bir dağıtım şirketi kurdular. Petrol konusunun özellikle Ataş rafinerisinde önümüzdeki günlerde güncel bir sorun haline geleceği söyleniyor.

● Eczacıların yeni fiyatlarla ilaç satmama konusundaki direnişleri devam ediyor. Türkiye Eczacılar Birliği, hükümetin konuya el koymaması halinde eczanelerini kapatacaklarını bildirdi.

● Karamanlis, Kıbrıs konusunda bir Alman dergisine verdiği demeçte nüfusa göre bir federasyon sistemi önerdi. Der Spiegel'de yayınlanan demecinde Karamanlis'in «Kıbrıs'ın yüzde 20'sini Türkiye'ye verebiliriz» dediği ileri sürüldü.

14 Kasım 1974

● Irmak, temaslarını sürdürüyor. AP' nin Irmak hükümetine üye vermeyeceği anlaşıldı. CGP olumlu davranırken, DP'nin de hükümete katılacağı söyleniyor. CHP, Irmak'ın ilk günkü temaslarında edindiği izlenimin aksine, çekimser bir tutum takındı. CHP'nin hükümete Bakan vermeyeceği söyleniyor. Partiler dışı hükümet eğilimi güçleniyor.

● CHP, hazırladığı erken seçim teklifini imzaya açtı.

● Iş Bankası Ceyhan şubesini soyduğu iddia edilen beş kişi silahlı çatışma sonucunda Maraş'ın bir köyünde yakalandılar.

● Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde 500 lise öğrencisi çatıştı. Sağcı eğilimli öğrencilerin tahrikleri sonucunda çıkan çatışmada 5 öğrenci yaralandı.

● Çin'de, Parti ile Ordu'nun arasında anlaşmazlık çıktığı haber veriliyor. Pekin'de çıkan Halk günlüğü gazetesinde yayınlanan bir makalede, ordu kademelerindeki gerici unsurlar eleştirildi; ordunun partiye bağlı olması zorunluluğu hatırlatıldı. Ordu ile Partinin arasının açılmasına sebep olarak, son günlerde üst kademelerde çalışan memurların, Üniversite profesörlerinin ve yöneticilerin, fabrika ve tarlalarda çalışmalarını öngören karar gösteriliyor.

15 Kasım 1974

● Prof. Irmak, Partilerdışı hükümet kuracağını; Hükümeti kurabilmek için bu son imkânı da kullanacağını bildirdi. AP, DP, CHP'nin hükümete üye vermeyecekleri anlaşıldı.

● DP Genel Başkanı Bozbeyli, CHP ve AP'yi suçladı, «Temenni etmiyoruz ama, Meclisin karşısına yeniden bir «partiler dışı» hükümet çıkarırlarsa bunun baş sorumluları Meclis'te 336 kişiyle temsil edilen ve kendilerini büyük gören AP ve CHP olacaktır» dedi. CGP haricindeki siyasal partilerin partiler dışı hükümete karşı oldukları anlaşılıyor.

● CHP'nin imzaya açtığı erken seçim önergesini 187 CHP'li imzaladı.

● Eski Hava Kuvvetleri Komutanı, kontenjan senatörü Muhsin Batur ile eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Kemal Kayacan'ın CHP'ye girecekleri bildiriliyor.

● Aksaray ITI Yüksek okulunda, sağcı komandoların öğrenciler tarafından sürdürülen boykotu, okul idaresiyle de anlaşarak zorla kırmak istemeleri

üzerine çıkan çatışmada bir öğrenci başından yaralandı.

● CHP, Cumhurbaşkanı Korutürk ve Başbakan Irmak'ın, dış siyaset açısından nazik bir dönemde, Dışişleri Bakanı Turan Güneş'in görevinde kalması isteğini reddetti. CHP, yaptığı açıklamada, CHP'nin erken seçim şartıyla her türlü hükümeti destekleyebileceğini, söylediğini ancak bugüne kadar partilerin erken seçim şartı üzerinde anlaşamadıklarını, bu yüzden Parti Meclisi'nin, hükümete katılma olanağı bulamadığını bildirdi.

● Çin dışişleri bakanı görevinden alındı. Görevinden alınan Çi Peng Fei'nin yerine eski BM Çin delegasyonu başkanı Çiao Kuan-Hua atandı.

16 Kasım 1974

● Orta Doğu'da durumun gerginleştiği, bir Arap-İsrail savaşının her an patlayabileceği haber veriliyor. Yasser Arafat'ın Birleşmiş Milletler'de konuşmasından sonra başlayan gerginlik sürüyor. Kissinger'in Orta Doğu gezisini havanda su dövmek olarak niteleyen Arafat, Küba'da Tel Aviv askerî cuntasının beşinci bir savaşın hazırlığı içinde olduğunu» söyledi.

● Sümerbank'ın 250 satış mağazasında çalışan 1250 üyesi adına, Tez-Büro-İş sendikası grev kararı aldı.

● Tunç, «Demokrasiyi korumada silahımız genel grevdir» dedi ve hükümetin kurulması ve zorunlu hale gelen erken seçimler konusunda güçlük çıkaran partilerin bu tutumunu kınamak ve demokrasiyi korumak için, gerekirse genel greve gidebileceklerini bir kere daha tekrarladı.

● Bir partilerüstü hükümet niteliğinde olacak Irmak hükümetinin bugün açıklanması bekleniyor. CGP dışında hiçbir parti hükümete katılmıyor. Irmak, partilerin kabinenin simasını gördükten sonra güven oyu vereceklerinden» umutlu olduğunu söyledi. Hükümete üye vermeme kararı alan partilerin, partiler dışı hükümet karşısındaki olumsuz tavırları güçleniyor.

Irmak Hükümeti

Başbkan: Prof. Sadi Irmak, Kontenjan Senatörü

Başbakan Yardımcı: Zeyyat Baykara, Kontenjan Senatörü, Melen Hükümetinde Devlet Bakanı

Devlet Bakanı: Mehmet Özgüneş, Tabiî Senatör

Devlet Bakanı: Muhlis Fer, Başbakanlık eski müsteşar yardımcısı, Parlamento dışı.

Devlet Bakanı: Salih Yıldız, CGP Van milletvekili.

Adalet Bakanı: Hayri Mumcuoğlu, Tekirdağ Bağımsız Senatörü.

İçişleri Bakanı: Mukadder Öztekin, Adana Bağımsız Senatörü, Melen Hükümeti Bayındırlık Bakanı.

Millî Savunma Bakanı: İlhami Sancar, CGP İstanbul Milletvekili, Talu Hükümeti Millî Savunma Bakanı.

Dışişleri Bakanı: Melih Esenbel, Washington Büyükelçisi, Parlamento dışı.

Maliye Bakanı: Bedri Gürsoy, SBF Öğretim Üyesi, Parlamento dışı

Milli Eğitim Bakanı: Safa Reisoğlu, Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, Parlâmento dışı

Bayındırlık Bakanı: Vefa Tanır, Talu Hükümetinde sağlık bakanı, Parlamento dışı

Ticaret Bakanı: Haluk Cillov, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyesi, Parlamento dışı

Sağlık Bakanı: Kemal Demir, CGP Bolu Milletvekili,

Gümrük ve Tekel Bakanı: Baran Tuncer, SBF Öğretim Üyesi, Parlamento dışı

Tarım ve Hayvancılık Bakanı: Reşat Aktan, SBF Öğretim Üyesi, Parlamento dışı

Ulaştırma Bakanı: Sabahattin Özbek, Kontenjan senatörü

Çalışma Bakanı: Turhan Esener, Hukuk Fakültesi Öğretim üyesi, Parlamento dışı

Sanayi ve Teknoloji Bakanı: Mehmet Gölhan, Sanayi Bakanlığı müsteşarı, Parlamento dışı,

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı: Erhan Işıl, serbest avukat, Eski Sanayi Bakanlığı müsteşarı Parlamento dışı

Turizm ve Tanıtma Bakanı: İlhan Evliyaoğlu, Turizm Bakanlığı müsteşar vekili, Parlamento dışı.

İmar ve İskân Bakanı: Selahattin Babüroğlu, Kontenjan senatörü, Birinci Erim Hükümetinde Bakan

Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı: İsmail Hakkı Aydınoğlu, İş ve İşçı Bulma Kurumu Genel Müdürü, Parlamento dışı

Orman Bakanı: Fikret Saatçioğlu, Orman Fakültesi Öğretim Üyesi, Parlamento dışı

Gençlik ve Spor Bakanı: Zekaî Baloğlu, M.E.B. Talim, Terbiye Kurulu Başkanı Parlamento dışı

Kültür Bakanı: Nermin Neftçi, TEK Yönetim Kurulu üyesi, Eski CGP milletvekili, parlamento dışı

Sosyal Güvenlik Bakanı: Sadık Şide, Türk-İş Genel Sekreteri, Parlamento dışı

YENİ Bakanlar Kurulu ilk bakışta profesörlerden, çoğu 12 mart'tan sonra kurulan hükûmetlerde görev almış eski bakanlardan, müsteşar ve genel müdürler dahil yüksek kamu görevlilerinden oluşuyor. Yaş ortalaması 53. Kabinenin yüzde 40'ı parlâmentodan, yüzde 60'ı dışardan alınan üyelerle meydana geliyor.

Bakanlar Kurulunda 7 profesör, bir doçent var. Başbakan ordinaryüs. Ötekiler sade profesör. Bunlar Prof. Dr. **Bedri Gürsoy,** Prof. Dr. **Safa Reisoğlu,** Prof. Dr. **Halûk Cillov,** Prof. Dr. **Reşat Aktan,** Prof. Dr. **Sabahattin Özbek,** Prof. Dr. **Turhan Esener,** Prof. Dr. **Fikret Saatçioğlu.** Yeni kurulun doçenti ise Doç. Dr. **Baran Tuncer.**

Bakanlar Kurulundan 11 parlâmenter bulunuyor. Çoğunluğu yani 16'sı dışardan atananlar. 11 parlamenterin 7 si Bakan olan 4 milletvekilinin hepsi CGP'li.

Yeni Bakanlar Kurulunda ayrıca 10 eski bakan var. Bunlardan altı tanesi 12 Mart'tn sonra kurulan Erim ve Melen kabinelerinde görev almış olanlardan. Aralarından bir tanesi 11'lerden. Geri kalanı ise **Talû** hükûmetinde görev almış eski bakanlar.

Yeni kabinede görev alanlar arasında üç müsteşar, iki genel müdür ve bir büyükelçi de bulunuyor.

Çoğunluk gene hukuk mezunlarında. Yeni bakanlardan 8'i hukuk fakültesi mezunu, 7'si mülkiye mezunu, üçü tıp fakültesi, ikisi Ziraat Fakültesi mezunu, ikisi İstanbul Teknik Üniversitesi mezunu.

Kabinenin yaş ortalaması 53. En yaşlıları Başbakan **Sadi Irmak** 70 yaşında. En gençleri Gümrük ve Tekel Bakanı **Baran Tuncer** 40 yaşında.

Yeni Bakanlar Kurulunda CHP eğilimli hemen hemen kimse yok. CGP'li bakanları dışında Kültür Bakanı **Nermin Neftçi** de eski CGP lilerden. Son olarak TEK Yönetim Kurulu üyesi görevinde bulunuyordu. Başbakan Ecevit, partililerin Yönetim Kurulu görevinde bulunamıyacağı yolunda bir genelge yayınladığı zaman, CGP'den istifa etmişti.

Gençlik ve Spor Bakanı **Zekai Baloğlu** ise son seçimlerde AP'nin Konya listesinde aday olarak yer almıştı.

17 Kasım 1974

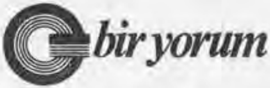
17 Kasım 1974

● Irmak, yeni Bakanlar kurulunu açıkladı. «Hükümet demokratik kurallar içinde kurulmuştur» diyen Korutürk, bakanlar kurulu listesini onayladı. Irmak hükümeti ilk toplantısını yaptı.

● Partilerin hükümete güvenoyu verip vermeyecekleri henüz kesinleşmedi. Hükümetin güven oyu alamayacağı, yeni bir bunalımın eşiğinde olunduğu bildiriliyor.

● MSP Genel Kurulu Ankara'da yapıldı. Genel Kurulda Erbakan ezici bir çoğunlukla başkan seçildi. Erbakan, yeni hükümeti «tampon hükümet» olarak niteledi ve Ecevit'e çattı.

● Yunanistan'da 10 yıldan beri ilk defa yapılan seçimleri, Karamanlis'in Yeni Demokrasi partisi, ilk sonuçlara göre yüzde 55'a varan ezici bir çoğunlukla kazandı.

Yunanistan'da seçimler ve sol güçlerin durumu

Mehmet GÜVEN

Yunan halkı, 17 kasım 1974 tarihinde, on yıldan bu yana ilk kez, seçim sandıklarına gittiklerinde, oylarını gerçek siyasi tercihlerine göre değil, «cunta tehlikesi karşısında en tehlikesiz parti»ye vermişlerdir. Seçim propagandalarındaki demagojiler, el altından yapılan şantajlar ne olursa olsun, Yunan halkı uzun süredir tatmadığı özgürlük havasını yeniden yaşamış, Yunan tarihinde çok önemli rol oynayan Komünist partileri de, tâa 1936 yılından bu yana, ilk defa kanunî olarak seçimlere katılmışlardır.

Şurası muhakkaktır ki seçimler, Yunan tarihinde önemli bir yer işgal etmektedir. Daha doğrusu 1936 dan bu yana Yunan halkı devamlı olarak sağ partileri reddetmiş, ama sonunda çoğu kez tercihleri haricindeki hükümetler tarafından yönetilmiştir. Bunda, Yunanistan'ın çok önemli stratejik bir bölgede olması bu yüzden, daima dış etkilerin baskısı altında kalmasının önemi büyüktür.

Eski Seçimler ve Siyasî Yelpaze

26 Ocak 1936 da, Yunanistan'da serbest seçimler yapıldı. Bu seçimlerde, Kıralcılar 143 sandalye, Cumhuriyetçiler 144 sandalye o zaman serbest olarak seçimlere giren Komünist partisi de 15 sandalye kazanmışlardı. Cumhuriyetçilerin lideri Sufulis, Millet Meclisi Başkanlığı seçimlerini kazanabilmek için, komünistlerin desteğini kabul etmişti. Saray hemen harekete geçerek komünistlerin desteğiyle kurulmuş bir hükümeti asla kabul edemeyeceğini bildirdi. Bir süre sonra da İngiliz kuklası kıral 2. Georg, general Metaksas'ı başa geçirdi ve dört ay sonra da, onu, Yunanistan'ın sınırsız yetkilere sahip diktatörü ilan etti. Yunanistan Metaksas'tan, ancak diktatör 1941 yılında öldüğü zaman kurtulabildi. Böylece komünistlerin desteğine bile tahammül gösterilemeyeceği daha o zaman ortaya çıkmıştı.

İkinci dünya savaşına gelindiğinde, Nazi işgali altındaki Yunanistanda, güçlü komünist partizanların faşizme karşı direnişi ile karşılaşırız. General Serafis'in önderliğindeki ELAS, adeta destanlar yaratarak dağlarda, şehirlerde halkla birlikte savaşmaktadır. 1944 de partizanlar Epirus ve Atina hariç hemen bütün Yunanistan'ı kontrol etmektedirler! Kabinede 4 komünist bakan vardır. Ancak Alman birliklerinin çekilmesinden sonra, İngiliz Genel Kurmay Başkanlığı, ELAS'ın silahsızlandırılmasını buyurmuştur. 3 aralık 1944 de, tam yarım milyon insan Atina'da bu buyruğu protesto etmek için toplanmış ve İngiliz birliklerinin toplanan halka ateş açmasıyla iç savaş patlak vermiştir. Bir yıl boyunca partizanlar İngilizlerin desteklediği milliyetçilere ve bizzat İngiliz birliklerine karşı direnmiş, ancak 1945 şubatında Plastiras hükümeti ile yapılan bir anlaşma sonucunda silahlarını bırakarak örgütlerini dağıtmışlardır. Ama Palastiras hükümeti İngilizlerden temin ettiği silâhları sağcı örgütlere dağıtarak 1946' daki seçimlere kadar 2000'e yakın devrimcinin öldürülmesine, ve 85 000 kişinin de tutuklanmasına yol açmıştır.

Bu sıralarda, Yunanistan, adeta İngilizlerin küçük bir uydusu haline gelmişti. Yunan ekonomisi İngiltere'ye karşı korkunç yükümlülükler altına giriyor, Başkanlar İngilizlerin emirleri ile inip çıkıyorlardı. 1946 seçimleri, Kıralcıların ve Halk partisinin zaferiyle sonuçlandı. Bu arada Amerika, İngiltere'nin Yunanistan'daki bu olağanüstü egemenliğinden hiç de hoşlanmıyordu. Bütün dünyaya Amerika'nın hakim olduğu bir sırada Yunanistan'da sözünü geçirememesi olacak iş değildi. Nitekim baskı karşısında İngiltere, o zamana kadar epey sebeplenmiş olmasına rağmen, 1947 de, Yunanistan'a yaptığı bütün yardımı kesmek zorunda kaldığını ve askerlerini derhal çekeceğini bildiriyor; hemen ardından da Amerika Birleşik Devletleri başkanı o pek ünlü Truman doktrininin açıklamasını yapıyordu. Ancak neresinden bakılırsa bakılsın; Amerika sola karşı sağ güçleri ne kadar güçlendirmeye çalışırsa çalışsın, ülkedeki tek örgütlü siyasî gücü yine solcular meydana getiriyorlardı. Ne var ki emperyalizm dünya pazarlarını paylaşmıştı bir kere. Ve Yunanistan'ı kendi egemenlik sınırları içine almak için de sonuna kadar direnecekti. Yunanistan'ın egemen sınıfları Amerikan yardımından faydalanmak, biraz daha palazlanmak için adeta birbirleriyle yarışırlarken, sol, Truman doktrinine şiddetle karşı çıktı. Komünistlerin bir kısmı, iç savaştan kalma geleneklerini sürdürerek dağlarda çeteler kuruyorlar ve gerilla eylemlerine girişiyorlardı. Ancak tepeden tırnağa Amerika tarafından silâhlandırılan hükümet kuvvetleri gerillalara karşı büyük bir saldırı başlatmakta gecikmediler ve gerilla savaşı 1949 yılının sonunda tamamen yenilgiye uğratıldı.

Artık Yunanistan tamamen Amerikanın avucu içindeydi ve ülkenin gerek iktisadî gerekse askerî bütün plânları Amerikan komisyonlarınca düzenleniyordu. Yunan sermaye sınıfları uluslararası finans-kapitalin temsilcisi olarak gittikçe semiriyorlar, halk kitleleri ile aralarındaki uçurum da o oranda açılıyordu.

Bu arada durmadan alınan krediler, Yunanistan'ı devamlı olarak Amerika'ya bağlıyor, yapılan bütün planlar enflasyonun giderek korkunç bir hızla artmasını önleyemiyordu.

Siyasi alanda da bir türlü istikrar sağlanamamıştı. 1950'de yapılan seçimlerde, merkez çoğunluğu sağlamış fakat güçlü bir başbakan sağlanamamıştı. Nihayet durumun iyice kötüye gitiği bir sırada, kıral, Karamanlis'i başbakan olarak atadı. Yeni başbakan kendi partisi olan Aşırı Milliyetçiler birliğini (ERE) örgütledi; 1956'da seçimlere gidildi, ve Karamanlis küçük bir çoğunluk elde etti. Karamanlis döneminde iki önemli siyasi gelişme oldu. Birincisi tutucu kıralcı koalisyona karşı «sol», ana güç olarak ortaya çıktı. İkinci olarak da «merkez güçler» yani liberal sermaye örgütleri arasında bir koalisyon oluştu. Bu merkez koalisyon kısa zamanda ülkedeki en büyük siyasi güç haline geldi.

Karamanlis 1958'de partisinin parlamentoda çoğunluğu kaybetmesi sonucunda tekrar seçimlere gitmeye karar verdi. O zaman yürürlükte olan garip seçim kanunu uyarınca, Karamanlis'in ERE partisi genel oyların yüzde 41 ini almasına rağmen, Parlamentoda yüzde 58 çoğunluğa sahip oluyor ve 300 milletvekilliğinden 173 ünü çıkarıyordu.

Bu arada, kendilerine halâ siyasal haklardan yararlanma hakkı verilmeyen komünistlerin desteği ile EDA ortaya çıktı. Büyük bir kısmı illegal komünist partisinin taraftarı olan Birleşik demokratik sol (EDA) 78 milletvekili ile ülkedeki ikinci büyük güç oluyordu. Yorgi Papandreu'nun liberal partisi ise, 36 sandalye ile temsil ediliyordu.

1961'de yapılan seçimlerde Karamanlis durumunu iyice sağlamlaştırdı. Emperyalizm Karamanlis'in kişiliğinde, Truman doktrininden beri aranılan mütemet kimseyi bulmuştu. Öte yandan Yunan halkı da, kendine bir alternatif aramaya başlamıştı bile. İşte Papandreu alternatifi o yıllarda ortaya çıktı. Bu seçimlerde Yorgi Papapandreu'nun yönettiği Merkez Birliği koalisyonu ilk defa ortaya çıkıyor, buna rağmen oyların üçte birinden fazlasını alıyordu. Bu başarısının büyük bir kısmını, EDA'nın oylarını kendine çekerek sağlamıştı. EDA'nın oy oranı ise yüzde 15'e düşmüş, parlamentodaki sandalye sayısı da 24'e inmişti. O zamana kadar, faşist milliyetçi sağa oy vermek istemeyerek EDA'yı seçenler artık merkeze kaymışlardı.

CUNTAYA GİDEN YOL

Merkez birliğinin başkanı Papandreu'nun oğlu Andreas Papandreu, Amerikan vatandaşlığına geçmiş ünlü bir iktisat profesörüydü. Babasının baskılarına dayanamayarak Yunanistan'a dönmüş ve politikaya atılmıştı. Baba-oğul Papandreu'ların hakimiyetindeki Merkez Birliği 1964 seçimlerinde büyük çoğunluk kazandı. Ve bütün eksikliklerine rağmen, Merkez Birliği hükümeti, Yunanistan'da, o güne kadar hiçbir dönemde görülmeyen ölçüde siyasî özgürlük ortamı yaratmayı başardı. Artık Karamanlis'in ve ERE'nin sözü geçmiyordu Yunanistan'da. Ordu içinde büyük bir huzursuzluk belirmişti. Subaylar, Merkez birliğine karşı büyük bir hoşnutsuzluk ve kin besliyordu. Sağ, parlamento da tamamen azınlıkta kalmıştı. Karamanlis ve Markezinis'in 107 sandalyesine karşılık, Merkez Birliği yani Papandreu'ların 171, EDA'nın da 22 sandalyesi vardı.

Böylece aşırı sağ ve ordu elbirliğiyle, CIA'nın da yardımıyla 1965 krizini sahneye koydular. Kıbrıs buhranının patlak vermesiyle, Amerika Yunanistan'a Türkiye ile uzlaşması için baskı yapmaya başladı. Ancak özellikle Andreas Papandreu NATO'ya karşı tarafsız davranıyor, inatçı baba Papandreu da dediğinden dönmüyordu. Hatta Andreas'ın Sovyetler Birliği ve diğer komşu komünist ülkelerle ilişki kuracağı söyleniyordu. İşte bu olamazdı ve derhal Papandreu-ları yıpratmak için yoğun bir kampanyaya girişildi. Papandreu'nun istifa etmesi

sağlandı. Yerine atanan başbakanlar çoğunluk sağlayamadıkları için CIA'nın yardımıyla, Merkez Birliği'nden 49 milletvekili satın alındı. Bunlara sağcıların 107 sandalyesi eklenip hükümet teşkil edildi. Yani artık, Yunanistan'da Saraya bağlı kukla bir hükümet vardı.

Bu arada Andreas Papandreu ülkeyi baştan öbür başa dolaşıyor, gelecekteki «tamamen özgür günlerin» propagandasını yapıyor, hatta ateşle oynayarak kırallığı kaldırabileceğini bile ima ediyordu. Oysa devlet mekanizması ve ordu, hala kralın ve sağın elindeydi. Ve kral, ordu, Amerika ve yerli büyük sermaye sınıfları, sadece merkezin sol kanadını teşkil eden Andreas'ı bile gittikçe kendi çıkarları için tehlikeli bulmaya başlamışlardı. Üstelik yıpranması için «Aspida» davası gibi bir sürü davalar uydurulmuş ama 1967'de yapıması kararlaştırılan seçimleri Papandreu'ların büyük çoğunlukla alacakları da artık kesinlikle belli olmuştu.

Kral ve ordu, artık sık sık halkı «komünizme karşı» uyarır olmuşlardı. Andreas'ın NATO'ya sıkı sıkıya bağlı olmaması, CIA aleyhine laflar edip durması Amerikayı iyice endişelendirmişti. Amerika'nın Yunanistan'da çok önemli stratejik üsleri vardı. ABD ve İngiliz finans kapitalinin ortağı yerli egemen sınıflar da, Andreas'ı kendi Bizans bezirganlıklarına ortak edememişlerdi. Kısacası Truman doktrininden beri, Amerika'nın «has» adamı olan Karamanlis küsüp Paris'e gitmişken Papandreu'lar yani Merkezciler istenmiyen kişiler olup çıkmışlardı.

Nisan 1967'ye gelindiğinde Andreas seçimleri kazanacağından emindi artık. Ancak 21 nisan gecesi CIA desteğindeki albaylar kliği, darbeyi gerçekleştirdiler. Derhal sıkıyönetim ilân edildi.

O geceden 1974 ağustosuna kadar geçen 7 yıllık faşist dönemi, burada uzun uzun anlatmaya gerek yok. Önce komünistler olmak üzere, bütün demokratik, hatta ılımlı liberal güçlerin tepesinde patlayan faşizm, heryerde görülen niteliklerini birer birer ortaya dökmüştür. Sofokles, Aristofanes ve Çaykovski'nin yasaklanmasından, Yaros Adasındaki korkunç işkencelere kadar, ülkenin her köşesinde esen zulüm, cuntanın yerli finans-kapitalle kaynaşması, Onasis'lerle Niarkos'larla kolkola girmesinden sonra yerini iyice sağlamlaştırmıştır.

Ama cunta, giderek kendi kuyusunu kendisi kazmaya başlamıştır. Cunta sağa bile yaranamaz hale gelince, ülke içinde ve dışında güçlü bir muhalefet oluşmus. Sonunda demokrasiye inanan tüm güçler ve siyasî kuruluşlar direnişe geçmişlerdir.

SOLDA BÖLÜNME

Faşizm Yunanistan'ı kasıp kavurmaya başladığı zaman, bundan en fazla etkilenenler tabiî ki Komünist partisinin «bilinen» üyeleri oldu. Artık bütün Bizans gaddarlığını taşıyan işkenceciler, en özel zulmü komünistler için saklıyorlar, cezaevlerinin hücrelerine tıkılan, sürgüne gönderilenlerin başında komünistler geliyordu.

Ne var ki, bu arada, Komünist partisinin içinde de ayrıcalıklar başgösterdi. Tüzüğü icabı, Komünist Partisi kurultayı, Yunanistan'ın içinde faaliyet gösteren grupla, ülke dışında mücadeleyi sürdüren grubun beraber toplanması ile gerçekleşiyordu. Tüzükte içteki grup daha kalabalık tutulmuştu. Bu, iç gruba daha fazla ağırlık verildiğini gösteriyordu. Partinin 12 inci kurultayı şubat 1968'de toplandı. Ancak ağırlık taşıması gereken içteki grubun üyelerinden önemli bir kısmı ya sürgünde ya da hapisteydi. Dolayısıyla kurultaya katılmaları olanak dışıydı. Ve dolayısıyla «dıştaki» grup 12 inci kurultaya hakim oldu.

İçteki grup kurultayı tanımadı. Onlar Miços Parçalidis, Zisis Zoğrafu, Panus Dimitriu gibi liderlerin Yunanistan Komünist partisini temsil ettiklerini ileri sürerlerken, dıştaki grup da Partiyi, Kaliyani liderliğinde, kendilerinin temsil ettiklerini iddia ediyorlardı.

Uzun süren tüzük yorumlama tartışmaları sonucunda, Yunanistan Komünist partisi «iç» ve «dış» kanat olmak üzere fiilen ikiye ayrıldı. İki taraf da çeşitli polemik yazılarıyla birbirini suçlarken meselenin sadece tüzük yorumundan çıkmadığı, arkasında teori ve eylem anlaşmazlıklarının da olduğu ortaya çıktı. Kişisel çekişmelerinde Yunan Komünist Partisinin ikiye ayrılmasında önemli rol oynadığı sonraları belli oldu.

«İç» grup «dış» grubu «ülkenin gerçeklerine uymamakla ve Moskova'dan emir almakla» suçlarken, «dış» grup «iç» grubu, burjuva ağzı kullanmak ve anti-sovyet tutumla suçluyordu. «İç» grup lideri Paçalidis, Haziran 1968'de Enotita (Birlik) dergisinde şöyle yazmaktaydı: «Kaliyani'ye karşı çıkanların giriştikleri mücadelenin temelinde, dogmatizme karşı Marksizm-Leninizmi korumak yatar. Gerçek devrimci mücadele ancak ülkemizin gerçeklerine dayatılırsa sonuç verebilir. Demokratik merkeziyetçilik esaslarına dayanan disiplin içinde halk kitlelerini mücadeleye yöneltmeliyiz.»

Öte yandan, Kaliyanis'in arkadaşlarından Stefanos Pallis şöyle demekteydi: «Paçalidis bugüne dek hep 'anti-sovyet' bir tutum takındı. Uydurma belgeler gösterdi, burjuva ağzıyla Sovyet aleyhtarlığı yaptı. Sovyetlerin Yunanistan'ı zor duruma düşürdüğünü söyledi.»

SOL'DAKİ ÇALKANTILAR

1967'de, Faşizmin ülkeyi pençesine almasıyla bocalayan sadece Komünist Partisi değildi. Demokratik Yunan solu EDA da artık kanun dışı bir örgüttü. Komünistlerle birlikte, faşizmin asıl cefasını çekenler EDA taraftarlarıydı. Ancak bu taraftarlar arasında da görüş ayrılıkları belirmişti. Yunas solu, Yorgi Papandreu'nun seçimleri kazanacağına muhakkak gözüyle baktığı ve faşizm ihtimalini bilmekle birlikte, bir türlü gerçekle yüzyüze gelmediği, tedbirli ve hazırlıklı davranmadığı için bir çalkantı içine düşmüştü. Demokratik bir ortama hazırlanırken koşulların birden tersine dönüvermesi Yunan solunu zamansız yakalamıştı. «Ne olur ne olmaz» diyenlerin aldıkları tedbirler de yetersizdi. Liderlerin bir çoğu tedbirsiz oldukları için, o zaman Paris'te yayınlanan bir yazıda ifade edildiği, gibi, «bir gecede bahçeden karanfil toplar gibi toplanmışlardı». Diktatörlüğün gelişini haber verenler yok muydu hiç? Vardı. Gelen tehlikeyi açık açık belirtenler vardı ama, ne yazık ki bunların çoğu gereken hazırlıkları yapmamışlardı. Halk kitlelerine bile ortalık çoğu kez toz pembe gösterilmiş, faşizm tehlikesinin bertaraf edilmesi için neler yapılabileceği kesinlikle açıklanmamıştı.

Soldaki bu şaşkınlık pek uzun sürmedi. Çeşitli sol gruplar küçük çapta da olsa örgütlenerek yeraltı gazeteleri çıkarmaya başladılar. 1968 yılı ortalarında, sol gruplar tarafından yurt içinde ve dışında basılan 15 kadar dergi ve gazete, el altından dağıtılıyordu.

CUNTANIN SONU, KARAMANLİS'İN DEVAMI

Yunanistan'ı sosyal ekonomik ve siyasal alanlarda tam bir çıkmaza sürükleyen, halkın dikkatini dış konulara çekip, Kıbrıs'ta Enosis'e giden yolu açacak bir darbeyle prestij kazanmayı hedefleyen, ama bunu da yüzüne gözüne bulaştıran faşist Yunan Cuntası, Temmuz 1974'te yeni iktidara elkoyduğundan yedi yıl sonra, hem düştüğü çıkmaz hem de ABD'nin baskılarıyla sağcı Karamanlis'e yönetimi devretti. Yunan Finans kapitali açık faşizmi sürdürecek gücü kendinde bulamıyordu artık. At değiştirilmeliydi.

Faşist çetelerin emekçi halk hareketi üzerinde terör uyguladığı, solcu lider Lambrakis'in polis-faşist işbirliğiyle öldürüldüğü dönemde Başbakanlık mevkiinde bulunan Karamanlis, yönetimi eline alınca askeri rejim tarafından kaldırılan 1952 Anayasasını tekrar yürürlüğe koyarak, Yunan finans oligarşisinin sivil giysili politik çözümü nasıl oluşturacağını planlamaya başladı. Yunan emekçi halkının anti-faşist, anti-emperyalist bilinci'ni köreltmek, yapması gereken ilk iş olarak ortaya çıkıyordu. ABD emperyalizmine el altından teminatlar vererek, NATO'nun askeri yapısından Yunanistanı geçici bir dönem için çekti. Böylelikle kitlelerdeki anti-emperyalist potansiyeli zayıflatmayı kuruyordu. Yine kitlelerin tepkisini bastırmak, aslında ise saptırmak için, mahkumiyet diye, özellikle 1967 darbesinin baş oyuncularını, Ege'de bir adada konforlu şartlar altında misafir ederek de, ne kadar anti-faşist olduğunu göstermeye çalıştı. Komünist Partisini de 1974'den sonra ilk kez meşru sayarak ne kadar demokrasi yanlısı olduğunu «ispat etti». Bu arada 1967'de «Merkezci» olarak halkın oylarını az daha toplayacak olan Andreas Papandreu, bu kez anti-emperyalist ve sol olarak Pan Hellenik sosyalist hareketini kuruyordu.

Kıbrıs heyecanı biraz yatışınca iktidarına meşruiyet kazandırmak, Avrupa ülkelerine demokrasi gösterisi yapmak ve halkın demokrasi arzusunu tatmin etmek için seçimlere hazırlanmaya başladı. Zaten Yunanistan'da demokrasiden yana güçlerin ağırlığı seçimin fazla uzatılmadan yapılmasını gerekli kılacak durumdaydı. Sorun seçimlerin neticesini garantileyecek formülleri bulmaktaydı. Selanik'te yaptığı bir konuşmada seçimler için iki koşulun sağlanması gerektiğini söyledi Karamanlis: Bunlardan birincisi, Yunan halkının siyasi olgunluğu, diğeri de Kıbrıs sorununun çözülmesi için Yunan hükümetinin giriştiği eylemin birinci aşamasının tamamlanmasıydı. Kastettiği siyasi olgunluğun «Beni madem çağırdınız, o halde seçmek zorundasınız» mantığında yattığı daha sonra iyice anlaşılacaktı. Sanki Karamanlis'i Yunanistan'a gönderen ABD emperyalizmi değildi, ve sanki, halk tarafından çağırılmıştı. Nitekim seçimler sırasında Karamanlis bu sözü sık sık tekrarlayacaktı.

Ustaca hazırlanmış bir seçim sistemi de, Karamanlis iktidarını büsbütün garantileyebilirdi. Hazırlanan seçim sistemine göre, seçimler sonucunda elde kalan bakiye oylar, en çok oy alan partilere dağıtılıyordu. Yani örneğin, Atinada komünistlere verilen oyların bakiyesi Karamanlis'in daha çok sandalye kazanmasına yarayacaktı. Seçime katılan diğer partiler buna itiraz ettiler ama cunta tarafından giderayak başbakanlığa «tayin» edilen ve kanun yapma yetkilerini elde bulunduran Karamanlis'i eleştirmekten başka birşey yapılamıyordu.

Kırk gün süren seçim kampanyası boyunca, Karamanlis konuşmalarını şantaja dayandırmaktan başka bir şey yapmadı. «Demagog rakiplerim demokrasiyi tehdid ediyorlar» dedi. «Demokrasi yalnız tanklarla tehdid edilmez, tankların yürümesine sebep olan demagojiler, demokrasi için tanklardan daha büyük bir tehdittir.» dedi. Yani neticede Pan Helenik Sosyalist Hareketi Partisi lideri Papandreu'nun belirttiği gibi, Yunan halkını, **«ya ben ya da tanklar»** şantajı ile kendine oy vermeye sevketti.

Seçimlere Karamanlis'in Yeni Demokrasi; Mavros'un Merkez Birliği Partisi; Papandreu'nun Pan Helenik Sosyalist Hareketi partisi; kralcı Ulusal demokratik Birlik Partisi ve Yunanistan'da «iç» ve «dış» komünistler diye bilinen iki komünist partisinin oluşturduğu Birleşik Demokratik Sol bir sürü küçük parti katıldılar. 17 Kasım'da yapılan seçimlerde Karamanlis'in taktikleri istenilen sonucu verdi.

Oyların yüzde 80'i açıklandığında Yunanistan'ın yeni siyasi yelpazesinin durumu şöyleydi:

	saldalye	oy yüzdesi
Yeni Demokrasi (Karamanlis)	214	54.6
Merkez Birliği (Mavros)	65	20.6
Pan Hellenik Sosyalist parti (Papandreu)	12	13.4
EDA komünist (partileri)	10	0.9

Ne varki Yunan işçi sınıfının ve emekçi halkının gerçek demokrasi için mücadelesi daha geniş boyutlara ulaşmak yoluna girmiştir bir kere. Onu yolundan alıkoymanın mümkün olmadığını, tarihin başka ülkelerde de yüzlerce kere gösterdiği gibi, Yunan egemen sınıfları ve Amerikan emperyalizmi de yakında en sert bir şekilde anlayacaklardır.

18 Kasım 1974

● Hükümetin kuruluşu ve Anayasaya uygun olup olmadığı tartışılıyor. Başbakan Irmak bir gazetenin sorularına verdiği cevaplarda, seçimi programlarına alacaklarını ama aslında seçim kararının Meclis'in işi olduğunu bildirdi. Irmak ayrıca, partilerin programları bakımından birbirlerine ters düşmediklerini, Türkiye'de ne faşist, ne komünist ne de sosyalist parti olmadığını söyledi. Hükümetinin hepsi «çok kıymetli, entellektüel, sahalarının en yükseği, iffetli, dinamik uzmanlardan kurulduğunu söyleyen Irmak, Hükümetin Anayasaya aykırı olmadığını, güven oyu alamazlarsa, yine de göreve devam edeceğini, kendisinin en tecrübeli ve herkesin hocası bir politikacı olduğunu, «Allahın inayetiyle» baba başbakan olacağını da ekledi.

● AP'nin yeni hükümete güven oyu verip vermeyeceğinin hükümet programının açıklanmasından sonra belli olacağı bildiriliyor.

● CGP, çeşitli yorumlara karşı, hükümete koalisyon ortağı olarak katılmadıklarını ancak memleket menfaatleri için bakan verdiklerini açıkladı.

● Ege bölgesi Sanayi Odası Başkanı Şinasi Ertan, Hükümete belli alanlarda bazı hizmetler yapabilmesi için fırsat verilmesini istedi.

● Israil, bir Filistin mülteci kampını bombaladı. Lübnan'ın limanlarından Reşidiye yakınlarındaki kamp tahrip oldu.

19 Kasım 1974

● Ecevit, bir gazetenin sorularına verdiği cevapta, hükümetin kuruluşu Anayasaya aykırı olmasa bile, siyasal partilerin demokratik hayattaki önemi ve yeri bakımından alışılmış demokratik kurallara uymadığını, bu kuruluşun doğal sayılamayacağını bildirdi. Programda erken seçim yer alırsa desteğimiz kolaylaşır, dedi.

● NATO parlemanterlerinin Londra'daki genel kurul toplantısına katılan Inan, özel olarak görüştüğü ABD senatörlerine bilgi verdiğini, ikna ettiğini ABD askerî yardımının devam etmesi için formül bulunacağını söyledi.

● İstanbul'da üç işyerinde 500'den fazla işçi direnişe geçti. İstanbul'da Epengle dokuma fabrikası, Topkapı Melamin fabrikası, ve Çelik Montaj motor fabrikasında çalışan 500 işçi işten atılmaları protesto, ücret anlaşmazlığı ve sendika seçme özgürlüğü için direniyorlar. Bazı işçiler gözaltına alındı.

● Ceyhan'daki banka soygununun 9 sanığı için Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısı idam cezası istedi.

20 Kasım 1974

● Demirel, «güvenoyu verenler hükümetin hem kuruluş biçiminden, hem de icraatından sorumlu olur» dedikten sonra, güvenoyu konusunda, AP.'nin program açıklanmadan önce hiçbir kararı olmadığını bildirdi.

● Ecevit, «Erken seçimden başka çözüm yoktur» derken, Irmak, «Meclisin seçimleri öne almasında millî yarar görüyoruz» dedi.

● Türk-Iş'e yaptığı ziyaret sırasında, Türk-Iş'i, Türk işçi hareketinin gerçek temsilcisi olarak tanıdığını söyleyen Başbakan'ın sözleri, özellikle DISK çevrelerinde tepki yarattı. Başbakan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunu da ziyaret etti ve kendilerinden ekonomik konularla ilgili bir rapor hazırlamalarını istedi.

● Halil Tunç, Irmak hükümetinde, Türk-Iş Genel Sekreterinin yer almasını övdü. Türk-Iş'in yeni hükümeti ve kuruluş biçimini destekler bir tavır içine girmekte olduğu gözleniyor.

● İsrail, »son Arap gerillası da temizleninceye kadar savaşacaklarını» bildirdi.

21 Kasım 1974

● Partilerdışı hükümet sırasında, Anayasa'nın 94. maddesine göre 15 senatör ve 35 milletvekilinden oluşacak Bütçe karma komisyonunda, en az 30 iktidar partisi mensubu bulunması şartının nasıl gerçekleşeceği, Bütçe komisyonunun nasıl kurulacağı, Anayasa uzmanları ve partiler arasında tartışma konusu oluyor.

● Ege Üniversitesinde 4 Fakültenin öğrencileri Boykot'a başladı. Üniversite 3 gün tatil edildi.

● DISK Temsilciler Meclisi toplantısında, Sadi Irmak hükümetinin hemen çekilmesi ve seçimi sağlayacak bir partinin veya partilerin sorumluluğunu taşıdığı bir hükümete imkân tanınması istendi. DISK, Irmak kabinesini güvene layık bulmadığını bildirdi.

● DISK üyesi, Sosyal-Iş, Maden-Iş, Basın-Iş, Baysen-Iş, Lastik-Iş, Gıda-Iş, Seramik-iş ile bağımsız Tekstil ve Petkim-Iş sendikaları Izmir şubeleri yayınladıkları ortak bildiri ile Türk-Iş'in hükümete katılmakla sermaye ile bütünleştiğini kesinlikle ortaya koyduğunu açıkladılar.

● Teksif'le, işçilerin geçmek istedikleri Tekstil arasında seçme yapılabilmesi için Adana İş mahkemesinin referandum yapılmasına karar verdiği işyerlerinde, referandum'un gizli oyla olmaması ve çeşitli baskılarla birlikte yürümesi, açık beyana dayanması sonucunda, Teksif'in kazandığı haber veriliyor.

22 Kasım 1974

● Demirel, Anayasa'nın bazı boşluklarını doldurmak üzere, Anayasa'da değişikliğe gerek olduğunu söyledi. Demirel, özellikle, istifa etmiş hükümetlerle ilgili müeyyideler getirilmesini istedi.

● Batur'dan sonra Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Kemal Kayacan da CHP'ye girdi.

● Migros'un Şişli şubesi soyuldu. 110 Bin lira çalındı.

● Atatürk Öğrenci yurdunda ve İstanbul Üniversitesinin bahçesinde öğrenciler arasında çatışmalar oldu. Faşist komandolar, Beyazıt'daki bir kitapçı dükkânının vitrinini kırdılar.

● Makarios, en geç Aralık başlarında Kıbrıs'a döneceğini açıkladı. Klerides ise, «Makarios'un dönüp dönmemesinin sadece kendilerini ilgilendirdiğini, bu konuyu kimseye danışmayacaklarını» söyledi.

● Işsizlik hızla artıyor. Eylül ayında 145 bin kişinin resmen, Iş ve Işçi bulma kurumuna başvurarak iş istediği bildirildi.

● Odalar Birliği Başkanı Sezaî Dıblan, Hükümeti desteklediklerini bildirdi.

1960 sonrası sol hareketlerin eleştirisi

1960 sonrası sol hareketin eleştirisine, Türkiye İşçi Partisinden sonra, özellikle 1967'de billurlaşmaya başlayan, 1968 sonrasında güçlenen bir diğer önemli çizginin eleştirisiyle devam ediyoruz. Bu çizgi sonraları kendi içinde de bölünen Millî Demokratik Devrim hareketidir. Eleştirinin bu ilk bölümünde Millî Demokratik devrim hareketinin özellikle Mihri Belli'nin ilk bölünmelere kadar olan dönemi ve bu dönemin görüşleri, özellikle hareketi küçük burjuvazinin peşine takma eğilimleri ele alınmıştır.

MDD eleştirisi, İLKE'nin önümüzdeki sayılarında devam edecektir.

Milli Demokratik Devrim hareketinin eleştirisi

Türkiye'de devrimci-ilerici düşünceler yani genel olarak sosyalist ve sol görüşler, çok uzun yıllar süren, ağır baskı, tahakküm ve zulüm perdesini 1960'dan sonra bir ölçüde yırtarak, önce aydın kesimlerden başlayan ama daha sonra geniş emekçi kitlelere açılan bir gelişim ve tırmanma gösterdiler.

1960'dan sonra yayınlanmaya başlayan ve aydın kadrolara seslenen ilk akım, Yön' de ifadesini bulan burjuva reformizmi oldu.

Genel olarak devletçiliği (devlet kapitalizmini) savunan Yön çizgisi, küçük burjuvazinin desteklediği, ama özünde tarihsel ve politik olarak bir burjuva reformist akımdı. Köklerini Kemalist burjuva görüşlerinden ve özellikle Kadro'dan almaktaydı. Ama dünyanın gelişen şartlarında, Batı'nın kendilerine «sosyalist» adı veren partilerinin bazı şiarlarını ve genel kalıplarını da benimsemişti. Böylece Yön, radikal ve ılımlı burjuva reformizminin eklektik bir karışımını, aydın küçük burjuvazinin desteğiyle bünyesinde barındırıyordu. Nitekim daha sonraki yıllarda, bu akım, gene küçük burjuvazinin desteklediği iki kola ayrıldı. *Radikaller* ve *populistler*.

Radikaller kendi programlarına uygun radikal yöntemlerle çalışmaya devam ederlerken, popülistler kısmen TİP'de büyük ölçüde de, «Orta'nın solu» hareketi biçiminde, CHP içinde ve etrafında saf tuttular.

TİP'in özellikle Aybar yönetimi boyunca savunduğu popülizm ve parlamentarizm, özünde bir burjuva sosyalizmi idi. İktidara gelindiğinde burjuva üst yapı kurumlarının da korunacağını savunan bu çizgi, daha sonra TİP yazısında ele aldığımız nedenlerle sosyalist hareket içinde barınmasına tarihsel olarak imkan olmadığı için sosyal pratiğin gerisine düşerek ikiye bölündü ve böylece burjuva sosyalizmi iflas etti. Buna karşılık, gene küçük burjuva desteğiyle ve popülist şiarlarla, burjuva reformizmi CHP'de güçlenerek partiyi ele geçirdi.

1960 sonrasında ortaya çıkan Yön hareketinin amacı, küçük burjuvazinin desteklediği ve büyük umutlar bağladığı 27 Mayıs hareketinin ideolojisini oluşturmaktı.

Fakat, radikal veya ılımlı burjuva reformizmi 27 Mayıs hareketinin gelişmesine etkili olamadı. Bu bakımdan başarısız kabul edilmesi gereken hareketi, gene bürokrat küçük burjuva atılımlarını tekrarlayarak canlandırmak ve bu atılımları belirli bir ekonomik-politik programa bağlamak isteyen yurtesever küçük burjuva aydınları, sınıf pusulasından yoksun oldukları ve sosyal olaylara sınıf açısından bakamadıkları için, umutsuz ve başarısız girişimlerde bulundular.

27 Mayıs hareketi, emperyalizme bağımlı egemen sınıflar tahakkümüne ve bu tahakkümün açtığı ekonomik-sosyal- politik bunalıma karşı gitgide güçlenen emekçi halk hareketinin bir yansıması olarak geldi. Ne var ki, işçi sınıfı yeterince örgütlü olmadığı, işçi sınıfı politikası emekçi halk hareketini yönlendiremediği için, 27 Mayıs, çoğunluğu yurtsever küçük burjuva ve bürokrat kadroların bir atılımı şeklinde gerçekleşti, ve en kısa zamanda egemen sınıfların kontrolüne girdi. İşçi sınıfının politik hareketi güçlü olmadığı gibi, 27 Mayıs öncesinde reformist ve sol görüşler de yaygın değildi. Bu nedenle 27 Mayıs hareketi hiçbir ekonomik program taşımadan, sadece iktidardaki politik kadroyu alaşağı etmekle kaldı. Ama hareketin ilk gününden itibaren, gerek devlet katlarında, gerekse bakanlıklarda ve siyasi partilerde, egemen sınıflar hakimdiler. Egemen sınıflar kısa zamanda siyasî arenada örgütlenerek 1960 öncesindeki politik iktidar yapısını yeniden sağlamak için kendi temel ittifakları doğrultusunda yol aldılar ve koalisyonlarla, sıkıyönetimlerle geçen bir dönemden sonra, 1965'de istedikleri siyasi biçimlenmeye ulaştılar.

İşte Yön hareketi, bu süreç içinde, küçük burjuva aydınlarının muhalefeti olarak çıkmıştır ve yaşamıştır. Ama, modern kapitalist toplumda, *işçi sınıfı* ve *burjuvazi* şeklinde kristalleşmiş olan temel sınıflar dışında «bağımsız» ve «tarafsız» bir muhalefet kalıcı bir başarıya ulaşamayacağı için Yön çizgisi de politik planda güçsüz kalmıştır.

1960 sonrasının ilk yılları, finans kapitalin eskiye nazaran daha düzenli ve «planlı» bir şekilde, sanayie yöneldiği; gerek tekelleşmesini, gerekse kendi maddî ve politik gücünü arttırdığı bir dönemdir. Uluslararası finans kapitalle birlikte, yerli finans oligarşisi, 1960 sonrasında montajcılık vb. biçiminde bile olsa, pek çok ortak yatırıma girişmiş, egemenliğini güçlendirmiştir.

İşte Yön çizgisi bu güçlenmeyi görerek, özel sektöre karşı «devletçilik» (devlet kapitalizmi) sloganıyla çıkmış, küçük burjuva destekli burjuva reformist bir çizgidir. Bu dönemde, bu çizginin genel programıyla donanmış iki girişim başarısızlığa uğramış; Yön de, ikinci hareketin sonunda sıkıyönetim tarafından kapatılmış, ve bir buçuk yıl süren sıkıyönetim sona erinceye kadar da yeniden yayına başlayamamıştır.

Öte yandan burjuvazinin, bu dönem içindeki yatırımları bir ölçüde meyvalarını vermeğe başlamış, yurt dışına işgücü ihracı işsizlik sorunun kısmen hafifletmiş, hiç değilse geçici olarak yavaşlatmıştır. Böylece egemen sınıflar statükoda nisbî bir istikrar sağlayabilmişlerdir. İşte böyle bir dönemde, radikallerin muhalefeti genel emekçi sınıflar mücadelesiyle de bütünleşmediği için zayıf kalmıştır.

Böyle bir kısmî ekonomik istikrar ortamında, TİP'in parlamentarist ve popülist çizgisi güçlenmiştir. Ayrıca Yön"ün salt bir küçük burjuva dergisi olmasına, karşılık TİP'in bir siyasi parti olarak çalışması ve yaygın ajitasyon yapabilmesi, Yön çizgisinin giderek etkisini yitirmesine sebep olmuştur. Bunun ötesinde, TİP, Yön'ü destekleyen geniş küçük burjuva aydınlarının desteğini sağladığı gibi, genel ajitasyon ile kitlelere açılabilmiştir. Gene TİP'in ajitasyonu, kurtuluşa susamış ve aranış içindeki emekçi yığınlarının uyanık kesimlerinde büyük bir uyarma niteliğini taşımış, bu ajitasyon üzerine TİP, bilimsel olmasa bile, genel bir «sosyalist» (sosyalizan) propogandayı, *kısmen* başarabilmiştir. Gene TİP etkili bir demokratik mücadele vermiş. Bunun yanısıra aydınların dinamik kesimleriyle, emekçilerin uyanmış kesimlerini bir süre için bünyesinde toplayan bir örgüt olmuştur.

Böylece TİP'in solda en güçlü olduğu ve uyanmış emekçi kitleler için umut ışığı niteliğini taşıdığı dönem, 1964-1966 yılla-

rıdır. Parlamentarist popülist bir partinin o yıllarda nicel olarak ve zahiren güçlü kal masının nedenlerinden, biri de hakim sı. nıfların sağladığı geçici ekonomik istikrar olsa gerektir. Bu nedenle gerçek bir işçi sınıfı partisi olmayan TİP, emekçi kitlele. rin fazla hareketli olmadığı, sınıf mücade lesinin keskinleşmediği dönemde, o za. manki devrimci-ilerici birikimi yönlendirdi ği sanısına kapılmıştır.

Ama 1966'lardan sonra, ekonomik bu nalım derinleşmeye başlamıştır. 1960 son rasında egemen sınıfların ektiği tohumlar meyvalarıyla, birlikte toplumsal anti-tezini de getirmiştir. İşçi sınıfı nicel olarak çoğal mış; sanayi merkezlerinde yoğunlaşma ve sendikal örgütlenme güçlenmiştir. Bunun yanısıra emperyalizme bağımlı güdük sa. nayileşme ve kapitalist-prekapitalist kar. ması bir ekonomik düzenin bunalımları ve olumsuzlukları da, o geçici istikrar dönemi ni aşıp bunalıma doğru yol almıştır.

Dünyada yaklaşan genel emperyalist. kapitalist krizin ilk öncü belirtileri, şüphe. siz ki bu sisteme bağlı azgelişmiş ülkeler de kendisini gösterecekti. Böylelikle ekono. mi bir yandan dar boğazlara girerken, ö. te yandan başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş emekçi yığınlarının ekonomik ve de mokratik mücadeleleri de güçlenmiştir.

Toplumda sınıf mücadelelerinin gide. rek keskinleştiği bu yıllarda, emekçi sınıf ların hareketi «kendiliğindenlik» niteliğini korumuştur. İşçi sınıfının politik hareketi ve ağırlığı emekçi sınıfların sosyal muha lefetini (politik mücadelesini) yönlendire. memiştir. Böylece bir yanda kendiliğinden emekçi hareketi yükselirken, öte yandan egemen sınıflar arasında, çıkar sürtüşme. leri ve çekişmeleri de su yüzüne çıkmağa başlamıştır.

İşte böyle bir ortamda, işçi sınıfının iktidara aday gerçek politik örgütü güçlü bir şekilde bulunmadığı için, emekçi sınıf lar iktidara talip olamamışlardır. Ne e. mekçi sınıf ve tabakalar siyasi bakımdan örgütlenebilmiş, ne de proletaryanın politik ağırlığı ve öncülüğü tüm emekçi sınıf ve zümreleri bir cephe halinde toplayabilmiş. tir.

TİP'in gelişen sosyal dinamiğin geri. sine düşmesi, onun bir işçi sınıfı partisi niteliğini taşımamasından ileri gelir. TİP bu niteliğiyle bilimsel sosyalizme sahip çı kamıyor ve proletarya sosyalizminin teo. rik pratik gereklerini, devrimci sosyalist kadrolaşma ve örgütlenme zorunluluğunu, görevini yerine getiremiyordu. TİP'in bün yesinde proletarya devrimciliğine namzet kadrolar vardı. Ancak proletarya devrim. ciliği sadece teorik bakımdan gerçekleş. mez. Bu nitelikler ancak, bir örgütün, proletarya partisinin organları ve prensip. leri bütünlüğü içinde sentezleşir. İşçi sını fı sosyalistleri tek tek değil, ancak gerçek bir sosyalist örgütün bünyesinde kaynaş. tıkları zaman yetişip gelişirler. TİP böyle bir örgüt olmadığı için, işçi sınıfı sosya. lizminin kadrolaşmasını gerçekleştiremedi ği için, pek çok devrimci unsurun başka yanlış çizgilere kapılmasına yol açmıştır.

TİP; sosyal pratiğin gerisinde kalma. ğa başladığı sıralarda, sosyalist hareket içinde bir başka yanlış çizgi, yeni bir sağ eğilim, etkinlik kazanmağa başlamıştı: Millî demokratik devrim çizgisi...

Millî Demokratik Devrim, kısaca MDD hareketi, TİP'in sağ çizgisine bir tep ki olarak ortaya çıkıyor, ve TİP'in devrim ci, fedakâr, yiğit, genç ve dinamik unsur. larını bünyesine alıyordu. Bu bakımdan MDD hareketi sol unsurları bünyesinde ba rındıran ve sağ amaçlar için sol unsurları harekete geçiren bir çizgiydi. Ve geçici o. larak o kadrolara TİP'e karşı bir devrim. ci alternatif halinde görünse bile, MDD'nin bir sağ çizgi olduğu sol unsur ve eylemle. rin, yanlış bir harekete alet edildiği, za. manla ortaya çıkmıştır.

MDD hareketinin güçlenmesinin teme. lindeki neden, gitgide gelişen emekçi sınıf lar hareketinde işçi sınıfı sosyalizminin ve işçi sınıfı politikasının etken ve öncü ola. mamasıydı. Böylece küçük burjuva devrim ciliği, TİP'in sağ ve parlamentarist çizgi. sine karşı devrimci bir alternatifmiş gibi öne çıkmaktaydı.

İşçi sınıfı politik olarak sosyal muhale fetin başını çekemeyince, egemen sınıfların gitgide artan çıkmazında, küçük burjuva ilericileri ve radikalleri sosyal muhalefetin başını çekmeğe kalkıştılar.

Böylece Yön'de yankısını bulan görüş. ler, bu kez sosyalist hareketin içinden de

destek alıp, dinamik gençlik kitlesini, MDD teziyle yanına çekiyordu.

Böylece, Türkiye'de sosyalist hareketin ezeli sapmalarından birisi, yeni şartlar da yeni kadrolar ve desteklerle bir süre için etki alanı kazanıyordu. Türkiye sosyalist hareketinde geçmişte varolmuş sağ sapmalardan birisi, teslimiyetçilik ve parlamentarizm idiyse, diğer bir önemli hastalık da *kuyrukçuluk*'tu.

Bilindiği gibi kuyrukçuluk, bilimsel literatürde, sosyalist hareketin bağımsızlığından taviz vermek ve işçi sınıfı dışındaki sınıf ve zümrelerin kuyruğuna takılmak anlamına gelir. Kuyrukçuluğun diğer bir biçimi de, kendiliğinden hareketlere teslim olmak ve kitlelerin gerisinden, kitle hareketlerinin kuyruğundan gitmektir.

MDD ideologları, ortaya koydukları tezlerde önerdikleri keskin devrimci hamaset pardesinin arkasında, pratikte küçük burjuva kuyrukçuluğunun şampiyonluğunu yaptılar. Dinamik sosyalist kadroları kazanıp, gençliği bir süre için birtakım bürokratik atılımların yanına çekmeğe çalıştılar. Türkiye'de proletarya partisinin olmamasından doğan bu durum, bir süre için küçük burjuvaziden medet umma biçiminde kendini gösterdi.

TİP parlamentarizme batmıştı ve emekçi halk muhalefetinin iyice gerisine düşmüş, ona öncülük edemez hale gelmişti. Tek çalışma yolu olarak görülen ve gösterilen populizm ve parlamentarizm, meşruiyet dönemindeki önemini yitirmiş ve kitlelerle kurulacak bağlarda, etkin bir araç olmaktan çıkmıştı. Başka çalışma yollarına başvurulmadığı ve bilhassa geniş emekçi yığınlarının örgütlenmesine hiç önem verilmediği için TİP'in gelişme hızı düşmüş ve geniş kitlelerin ilgi mihrakı olmaktan çıkmıştı. Oysa 69'da başa güreşilecekti. TİP kadroları bu amacın gerçekleşeceğini pek ummasalar bile, bu denli güdük kalınacağını akıllarından geçirmiyorlardı. İşte bu şartlar altında açık açık söylenmese bile, özellikle işçi sınıfından; genellikle emekçi halktan umut kesilmeye başlandı. Zaten küçük burjuva menşeli olan devrimci kadroları, devrimi bu günden yarına gerçekleşecek diye bekliyorlardı. Oysa TİP deneyı onlara işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin çok güç ve geç bilinçlendikleri, anlamı kendi davalarına etkin bir şekilde sahip çıkmalarının çok vakit alacağı zehabını veriyordu. Aksaklığı TİP'in yanlışlarında değil, kitlelerin «objektif ve subjektif» şartlarında görüyorlardı. Devrime susamışlardı. Mademki işçi sınıfı başta olmak üzere geniş emekçi yığınlar devrim yolunda hızlı adımlar atamıyorlardı, o halde hareketi dıştan bazı etkenlerle hızlandırmak lazımdı. İşte sosyalist hareketi, devrimci geleneği olan, «şimdiye kadar yaptığı her müdahale ileriye dönük» olan ve kısa sürede sonuç alması mümkün ye gane örgütlü güç olan sivil-asker bürokrat kesiminin kuyruğuna takmanın açık saçık söylenmeyen, fakat her ideolojik ve pratik davranışın temelinde yatan faktörleri bunlardı.

MDD hareketi kalıplaşmış sloganlarına rağmen, homojen bir hareket olamadı. Sağ ve «sol» sapmaları ve entellektüalizmi içinde barındırıyordu. Nitekim MDD'nin asıl güçlendiği dönem olan 1968 sonu 1969 başından bir yıl sonra MDD «saflarındaki» bölünme su yüzüne çıktı. MDD içindeki gençlik liderlerini terörist ve anarşist diye suçlayan ve Aydınlık yazı kurulundan uzaklaştırılan pasifist ve entellektüel kanat Proleter Devrimci Aydınlık dergisini çıkardılar. Daha sonra da kendi kariyer selametlerini «Mao Zedung düşüncesi» adı altında bir *mezhep* girişimini başlatmakta buldular. Aydınlık Sosyalist Dergi çevresinde kalan ve Dev Genç'te egemen olan unsurlar ise, zamanla birkaç gruba bölündüler. Bazı bölünmeler P.D. Aydınlık çevresinde de oldu.

Bu gelişmeleri de gözönünde bulundurarak, MDD hareketini incelerken, orijinal tezleriyle ele almak gerekmektedir. Bu yazıda, MDD'nin sonradan farklı çizgiler izleyen gruplarını değil, Türk Solu ve Aydınlık Sosyalist Dergi'nin tek grup halinde olduğu dönemi ele alacağız. Bugün o çizginin devamı Emekçi dergisi adı altında yeniden ortaya çıkmıştır.

Orijinal biçimiyle Yön'de kendisini gösteren, Daha sonra 1967 kasımında Türk Solu Dergisinde kristalleşen, 1968 Aralık

ayında Aydınlık Sosyalist Dergi ile devam eden MDD tezinin baş ideoloğu Mihri Belli idi.

Aydınlık Yazı kurulunda aynı kuyrukçu eğilimi sonuna kadar paylaşmış bir ekip, daha sonra Aydınlık yazı kurulundan uzaklaştırıldı. Böylece, başlangıçta farklı birşey söylemeyen P.D. Aydınlık doğdu. Bu bakımdan, dünyada evrensel olarak yarı sömürge, yarı feodal ülkelerde doğru ve gerçerli bir devrim tezi olan «milli demokratik devrimi», Türkiye'de küçük burjuva kuyrukçuluğu ve asker-sivil aydın zümre şakşakçılığı, Kemalizm övgücülüğü biçiminde getiren ilk MDD ideologları arasında, daha sonra P.D. Aydınlık'ın kurucusu olan unsurlar da vardır. MDD'nin teori ve pratiğinin hatalarında ve olumsuzluklarında bu ekibin kuyrukçuluk payı ve günahları en az diğerleri kadardır. Aydınlık Sosyalist Dergi dışına itilen bu entellektüeller grubu, bir süre için asker-sivil aydın zümre kuyrukçuluğunda devam ettikten sonra, MDD'yi destekleyen gençlik tabanından hiç bir destek alamadıklarını görünce yokolup gitmemek için bir mezhep anlayışıyla «Maoculuğa» başlamışlar, sürekli hedef şaşırtarak, birgün söylediklerini ertesi gün geri alarak aşırı derecede zikzaklı bir çizgi izlemişlerdir. Bugün Aydınlık isimli haftalık bir dergiyle sahneye çıkan ve objektif olarak likidatör'*lük «misyonu»nu üstlenmiş olan, sol adına işçi sınıfı hareketini parçalamağa, yıkmağa uğraşan işçi sınıfı düşmanı bu çizgiyi daha sonra ele alacağız.*

Türkiye'de Kuyrukçuluk Hastalığı

MDD çizgisini kişilere veya sosyalizm içinde belirli bir grubun sübjektif yanlışlarına bağlamak doğru olmaz. TİP'in sağ günahları ve işçi sınıfı politik hareketinin sosyal muhalefetin başını çekememesi, MDD'yi doğuran ve geçici bir süre yaşatan başlıca etkendir. MDD ideologlarının hata paylarını ancak bu objektif zeminde ele alırsak doğru tahlilde bulunmuş oluruz. Ayrıca MDD ideologları, Türkiye Sosyalist hareketinin içinde varolan ve geçmişten devraldıkları bir hastalığı devam ettirmişlerdir. Yani sadece somut maddi şartlar içinde ortaya çıkmamışlar, aynı zamanda geçmişten uzanagelen ve kendilerinin de içinden çıkıp geldikleri hareketin eski hastalığını yeni şartlarda ve yeni kadrolarla sürdürmüşlerdir.

Türkiye'de sosyalizm içinde ortaya çıkan bu hastalık, Kemalizm kuyrukçuluğudur. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren başlayan Kemalist burjuvazi şakşakçılığı, Türkiye'de, işçi sınıfının bağımsız hareketinin üzerinde, Demoklesin kılıcı gibi sallanmış, kuyrukçular işçi sınıfı sosyalizmine karşı, daha sonra likidatörlüğe varan ağır saldırılarda bulunmuşlar ve işçi sınıfı sosyalizminin savunucu ve dövüşçülerini, tasfiyeye gayret etmişlerdir. Kuyrukçuluk aynı zamanda teslimiyetçilik demektir. O yıllardaki kuyrukçular da, Kemalist burjuvaziden ve onu destekleyen bürokrat küçük burjuvaziden medet umarak teslimiyetçiliğin çeşitli örneklerini vermişlerdir. Eğer işçi sınıfının politik hareketi Türkiye'de çok uzun yıllar güçlenememişse, bunun bir etkeni burjuvazinin militarist ve despot baskısı, diğer etkeni ise hareket içine sokulmuş uzlaşmacı ve kuyrukçu eğilimlerdir.

Bir avuç proletarya sosyalisti, işçi sınıfının bağımsız hareketi için fedakârca mücadele ederken, birçok kuyrukçu ve teslimiyetçi de hareketi burjuvazinin kuyruğuna ve direktifine bağlama çabası gütmüştür. 1920'lerdeki ilk Aydınlık Dergisi kolleksiyonları incelendiği zaman, Aydınlık dergisinde, işçi sınıfı sosyalistlerinin yanısıra kuyrukçuların ve teslimiyetçilerin de bulunduğu görür. Aynı kuyrukçular ve uzlaşmacılar, şüphesiz ki Parti'yi de likide etmek için ellerinden geleni ardlarına koymamışlardır. Nitekim, Aydınlık başyazarı Sadrettin Celal'den tutun da, Eczacı Vasıf, Vedat Nedim Tör, Şevket Süreyya, Hasan Âli Ediz'e kadar niceleri, işçi sınıfı hareketinin bağımsızlığını yıkmak için çaba göstermişlerdir. Bunlardan bir kısmı, daha sonra kendi gerçek saflarına gitmişler ve burjuvazinin mutemet adamları olarak, ihanet belgeleriyle işçi sınıfı tarihine kapkara lekeler halinde dönekler olarak gömülmüşlerdir. Fakat gerek burjuvazinin safına geçenlerin, gerekse mücadeleyi kaldıramayıp hareketi terkedenlerin yıkıcı gayretleri sos

yalist hareket içinde derin izler bırakmıştır.

İşte 1960 sonrasında aydın ve bürokrat küçük burjuvazi Kemalizm etiketiyle ve reformist isteklerle yeniden ortaya çıkınca, geçmişten sürüp gelen izler, gene sosyalizm adına gündeme getirilmiş, ve işçi sınıfı bağımsızlığı Proletarya Partisi halinde somutlanmadığı için, kuyrukçuluk, bu kez yeni maddi ortamda ve yeni kadrolarla, küçük burjuva izleyiciliği biçiminde ortaya çıkmış ve yeni birikimleri bir süre için küçük burjuvazinin kuyruğuna bağlamağa çalışmıştır.

MDD ideologları, 1942'ye kadar olan dönemi devrimci bir dönem diye tanıtırken ve 1938'de Türkiye'nin sosyalist devrime 1968'dekinden çok daha yakın olduğunu ileri sürerken, sadece asker-sivil aydın zümreyi okşamak, ona hoş görünmek çabasını gütmüyor, o dönemden kalmış kuyrukçuluğu yeniden canlandırıyordu. Yani MDD ideologları, bu dönemi «devrimci» olarak nitelerken samimi idiler; fakat ne çare ki, samimiyetleri kuyrukçuluktan öteye gitmiyordu:

«...*Arkadaşlar, 1946'dan bu yana olan (hiç kendimizi aldatmayalım) 27 Mayıs dönemi hariç, Türkiye'de olan anti-kemalist karşı devrimdir. Ve Türkiye'de objektif şartlar bakımından 1937'de bugünkünden daha yakındık sosyalizme. 1937'de Atatürk sağken ve Türkiye bağımsızken daha yakındık sosyalizme. Sosyalizm şiarını atmak için objektif şartlar bakımından sebepler vardı 1937'de. Bunu anlamamız gerek. Evet seçim yoktu. Seçim oldu. Seçim yoktu o şartlarda. Bir devrim iktidarı idi Kemalist iktidar, diktatörlüktü. Yumuşak yüzlü bir diktatörlüktü ama partilerin yeri yoktu, tayinle gelirlerdi mebuslar.*» (Mihri Belli, Yazılar, Sol Yay. sf. 40-41)

«*Kemalizmle sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur. Atatürk'ün en büyük çabası genç kuşaklara Türk gururunu telkin etmek olmuştur. Millî gurur iyi şeydir. Millî gurur insanı sosyalizme götürür.* (M. Belli, a.g.e. sf. 96)

«...*Üretim tarzı Kemalist Türkiye'de kapitalizm idi, bugün de kapitalizmdir. Yalnız bir nitelik farkı vardır. Komprador teşvik görmüyordu. Kemalist Türkiye'de Yabancının mülkiyeti olan müesseseler, demiryolları, madenler vb. devletleştiriliyordu. Bir millî burjuvazi yaratma çabasında idiler. Bu çaba pek başarılı olmadı. Devrimi yöneten aydın zümre bunu görecek durumda değildi. Niyeti hiç şüphesiz ki iyi idi. Ama iyi niyet yetmez. Çağını bilecek sin. Tuttuğun yolun bu çağda çıkar yol olup olmadığını bileceksin... Emperyalizm çağında kapitalist yoldan kalkınma yoktur, bunu göremiyorlardı. Az çok sezenler vardı bu gerçeği. Tereddüt edenler vardı. Devletçilik ile serbest teşebbüs arasındaki zikzakları bu tereddüdün bir belirtisi sayabiliriz. Devrimi bir kalıp olarak almazsak, üretim tarzı değişikliği doğrultusunda ileriye doğru adımlar mecmuası olarak ele alırsak, Türkiye'de son çeyrek yüzyılda olan karşı-devrimdir. Çünkü Türkiye devrim açısından ileriye doğru gitmedi, geriye doğru gitti. Eğer nihai amaç sosyalizm ise (ki sosyalizmdir) 1930'lar Türkiyesi objektif olarak sosyalizme bugünden daha yakındı. Bugün sosyalizme giden yolda önümüze yeni engeller, 1919'a benzer durumlar çıkmıştır.*

Bir dağa tırmanıyoruz; dağın doruğuna vardığımızda insanın insan tarafından sömürülmesi olanağı ortadan kalkacak ve sosyalist düzen içinde Türkiye emekçisi gerçek mutluluğu tadacaktır. Tırmanıyoruz 1919'danberi bu dağa. İlk tırmanış döneminde aşılması zor büyük engeller var önümüzde. O engelleri aşıyoruz. İstiklal savaşını kazanıyoruz, siyasi bakımdan bağımsız bir ülke kuruyoruz. Sonra duraksamalar, zikzaklar oluyor, gene de genel doğrultumuz doruk yönündedir. Bir noktaya varıyoruz, ayağımız kayıyor ve 1919'da bulunduğumuz noktaya yakın bir yere düşüyoruz. Bu düşüşü yükseliş sanmayalım. O yanılgıya düşersek doruğa doğru rotamızı gerektiği gibi çizemeyiz. Ve rotayı yanlış çizersek, doruğa varmamız çok güçleşir. (a.g.e, sf. 88-91)

Yukardaki görüş ve tahlillerin bilim dışı olması (metafizikliği) bir yana, kuyrukçuluğu açıkça bellidir. Ve, ayağın dağdan kayma noktasının Atatürk'ün ölümü olduğu da anlaşılmaktadır. Bunu izleyen dönemde, asker-sivil aydın zümrenin biraz daha, (Refik Saydan kabinesinin sonuna

kadar: 1942) dayandığını ileri süren yazar, karşı devrimin 1942'den sonra başladığını belirtir. 1923'den sonraki gelişimin ve iktidarın, bir burjuva militarist iktidar olduğunu görmeyen ve o dönemi bir devrimci diktatörlük olarak, ilerici bir aşama gibi yorumlayan yazar, egemen zümre olarak küçük burjuvaziyi ve «ilerici» asker-sivil aydın zümreyi gördüğünden, her türlü sınıf pusulasından yoksun biçimde tahlillerini yapmakta ve stratejisini bu metafizik tahlillere oturmaktadır. 1923'ler sonrasında sosyalist hareket içinde görülen, teslimiyetçilik biçiminde ortaya çıkan, sonra da likidatörlüğe kadar varan tahlilleri, yazar iyi niyetle ve devrimci amaçlarla benimsemiş olarak tekrarlamaktadır. Ne var ki bu görüşler de, bu görüşlere uygun tavırlar da, kuyrukçuluğun yeni yansımalarıdır. Kemalizm hayranlığı öylesine yaygındır ki, her ilerleme ona bağlanır:

«...*Halk Partisi İstiklal savaşının önüne geçmiş olanların örgütür de... Halk Partisi bir zamanlar M. Kemal'in başında bulunduğu bir örgüttür de... Ve bu partide ortaya çıkan ortanın solu hareketini ben Halk Partisinin Kemalist köklere dönüşü şeklinde olumlu olarak karşılıyorum. Ve bu tutumumuzun devrimci, sosyalist marksist bir tutum olduğu kanısındayım.*» (M. Belli, a.g.e. sf. 45)

Büyük övgüler düzülen ve «devrimci bir diktatörlük» diye adlandırılan 1923-38 döneminde, iktidardaki diktatörlüğün ne yaman olduğunu ve burjuva niteliğini her şeyden önce işçi sınıfı ve emekçi kitleler bilir.

Bu dönemde, işçi sınıfı devrimcileri en acı bir biçimde ezilmiş, zindanlarda, işkence odalarında çürütülmüş, işçi sınıfının ve tüm Türkiye'deki emekçi halkın ekonomik ve demokratik hareketleri, grev ve direnişleri baskı altına alınmıştır.

O dönemdeki üç beş devletleştirmeye, millileştirmeye, bazı ekonomik tedbirlere ve devlet kapitalizmine bakıp, bu süreyi devrimci ilân etmek, işçi sınıfının bağımsız hareketine, kitlelerin kurtuluş mücadelesine, toplumun demokratlaşmasına asla önem vermeyen, kitlelere inanmayan bir görüşün yansımalarıdır.

Kaldı ki bu dönem, ekonomik bakımdan da gerçek anlamda bağımsız olduğumuz bir dönem olmamış, devletçilik denilen şey tekelci burjuvaziyi yaratıp palazlandırmaktan başka bir işe yaramamıştır.

Türkiye ile yakından ilgili yabancı Marksist uzmanların bile, incelemelerinde daha 1929 yıllarında tesbit edip kaleme aldıkları gerçekleri, yerli bir Marksistin bilmemesi imkânsızdır. Hele hele bizzat o militarist baskı döneminin bir kısmını yaşadıktan sonra, Kemalist dönemi «devrimci diktatörlük» diye ilân etmeyi ne bilimsellikle, ne de içtenlikle bağdaştırmağa imkân yoktur.

O dönem burjuva egemenliğinin, diktatoryasının tek Parti uygulayıcısı olan CHP despotizmi, MDD ideologunun ağzından şöyle savunulmaktadır:

«...*Emekçi halk, küçük burjuva bürokrasisine karşı şartlanmıştır. Bunun da sebepleri vardır. Ben bir anımı anlatayım size: 1941 yılında ben askerdim. Süvari bölüğünü topladım. Çayırda Yurtbilgisi dersi veriyoruz. Konu: Jandarmanın vazifeleri. İçlerinden biri jandarmadan sopa yediğini söyledi. Yüzyirmi kişilik bölük...» Jandarmadan sopa yememiş olan elini kaldırsın» dedim. Önde biri oturuyordu. İstanbulun Fatih'inden Vatman onbaşı Cavit. Onbaşı Cavit elini kaldırdı. Dedi ki «Efendim Fatih'te jandarma yok. Ben yalnız polis sopası yedim» Bölüğün 120 kişisi de 1941 yılında jandarma sopası yemişti. Şimdi Türkiye'nin gerçeğinden bahsettiğimizde bunların üzerinde duracağız elbette. Bu baskının gereği var mıydı? Bir devrim yapılmıştı. Yobazın kafası ezilmeli idi. Ve tabii ki kimsenin gözyaşına bakılmazdı. Devrimde sert tedbirler alınır. Bunlar doğru, fakat hiç şüphe yok ki gereksiz şiddet olmuştur ve hele o köyün bünyesini köy emekçisinin yararına değiştirme yolunda kayda değer bir çaba olmadan aşırı sertlik büyük günahtır.*» (M. Belli. Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir? 17 Aralık 1967, SBF'de Konferans, Yazılar, sf. 42)

Yukarıdaki sözleri söyleyen, açıkça jandarma dayağını, burjuva militarizmini ve despotizmini savunmaktadır. Neden? Çünkü iktidardaki sınıfı «devrimci asker-sivil aydın zümre» sandığından... Aynı asker-sivil aydın zümre kafasıyla, emekçi

ler üzerine zulmü «devrimci amaçlarla» mübah gördüğünden... Burjuvazinin beyaz terörünü savunmağa çalışan hatip, bunu bir ölçüde insafsız ve fazla sert buluyor ve arkasından «köy emekçisinin lehine kayda değer bir çaba olmadan aşırı sertliğe git mek doğru değildir» diyor. Yani eğer zamanın militarist burjuva iktidarı, kazara kırlarda bazı demokratik reformlara giriş seydi *aşırı sertlik* normal ve mübah olacaktı.

Bu anlayışın sahibi aynı zamanda şu düşüncelere inanmaktadır: *«Bugünün sorusu milli bağımsızlıktan yana mısın, tam bağımsız Türkiyeden yana mısın değil mi sin?» sorusudur. «Sosyalizme inanıyor musun, inanmıyor musun?» sorusu sonraki iş. Kaldı ki kemalizmle sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur. Atatürkün en büyük çabası genç kuşaklara Türk milli gururunu telkin etmek olmuştur. Milli gurur iyi şeydir milli gurur insanı sosyalizme götürür. En sağlam sosyalistler o yoldan gelmişlerdir sosyalizme. Bir adamda gerçek milli gurur varsa korkma! Ergeç te mel ülkelerde birleşirsin onunla. Ergeç bu dünyada Türk olarak başı dik yaşamanın kapitalizmin son aşaması olan emperyaliz min dünya yüzünden silinmesi ile mümkün olabileceğini anlayacaktır. Ben bunu kendimden bilirim. Bizim delikanlılığımızda biz «Bir Türk dünyaya bedel» «Ne mutlu Türküm diyene» sloganlarını ciddiye alan bir kuşaktık.»* (M. Belli, yazılar, sf.96)

Burada, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın bu sözlere verdiği kısa cevabı hatırlıyoruz:

«...*Kemalizmle Sosyalizm arasında aşılmaz duvarlar yoktur.*» Bu «*duvar*» nedir? «*Belli*» değil. Yahut «*Belli*»dir. «*Milli gurur insanı sosyalizme götürür.*» Faşizme de götürmez mi? Gene: *Belli*». (Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Devrim Zorlaması ve «Devrimci» Zortlaması Tarihsel Maddecilik Yay. İst. 1970, sf. 149)

Özetle MDD tezi, orijinal biçimiyle kuyrukçuluğun ve Blankizm'in ta kendisiydi. Kitlelere inançsızlığın işçi sınıfına güvensizliğin işçi sınıfı bilimini tahrif etmenin karmaşasıydı. Ve MDD bütün tahlillerini görüşlerini, öneri ve çalışmalarını, şiarlarını kuyrukçuluğun ve Blankizmin gerekle rine göre düzenlemişti.

Bu nedenle, Cumhuriyet devriminin ön cüsünün burjuvazi değil asker sivil aydın zümre (küçük burjuva bürokrasisi) olduğunu söyler MDD. Yani kendisi bir ara ta baka olan küçük burjuvaziye büyük mis yonlar yükler ve aynı misyonları gene aynı asker sivil aydın zümreden bekler. Sınıfları ve sosyal olayları oldukları gibi görüp bilimsel yolla tahlil etmek yerine, kendi indi ve keyfi isteklerine göre ideoloji ve strateji düzenler.

MDD hareketinin en önemli niteliği, belirleyici vasfı asker-sivil aydın zümre kuyrukçuluğudur. Bu bakımdan MDD'nin sınıf analizleri ve emperyalizm tahlilleri, Türkiye ile emperyalizm arasındaki ilişki leri nasıl gördüğü, birinci derecede önem taşımaz. Çünkü MDD stratejisi sözkonusu analizlerin üzerine oturmuş olmayıp, sözkonusu analizler Türkiye sosyalist hareke tindeki ve küçük burjuva kuyrukculuğuna bir kılıf olmak üzere oluşturulmuşlardır.

Kemalizm ve Asker-Sivil Aydın Zümre Üzerine

Siyasi bağımsızlığın elde edilmesinden sonra, uluslaşma sürecine bağlı olarak, Ke malist burjuvazi bol bol «Türkçülük» propa gandası yapmış ve milliyetçiliği pekiştirmek, güçlendirmek için yoğun bir ideo lojik ve kültürel çabaya girişmiştir. Bu çabalar aynı zamanda militarizmi yüceltme yi de birlikte getirmiştir. Özellikle yeni yetişen kuşaklara, okullarda «vatan-mil let-Sakarya» edebiyatı ile aşılanmaya ça lışılan ve «Atatürkçülük» adı altında dün yada yepyeni bir ideolojiymiş gibi ileri sürülen bu ideolojik çabalar, okuyabilme imkânına sahip pek çok küçük burjuva üze rinde etkili olmuştur, olagelmektedir.

İşte alıntılarda da görüleceği gibi MDD ideolojisi böylesi bir küçük burjuva zümresini kendisine hedef ve destek edinmiştir. MDD ideolojisi, bürokrat küçük burjuvazi ile küçük burjuva gençliğini bir cep he adı altında birleştirmeğe çalışmış, bu nun da adını «proleter devrimcilik» olarak ilân etmiştir.

MDD ideolojisi dinamik gençlik kitle-

lerindeki Kemalist şartlanmaları sosyalizm kılıfı adına mobilize etmeğe çalışmış ve bu dinamizmi işçi sınıfının yanına değil, özün de burjuva reformizmi olan «küçük burjuva radikalizminin» peşine takmağa uğraşmıştır. İşte orijinal MDD tezinin asker sivil aydın zümre ve Kemalizm üzerine bazı görüşleri:

«Asker-sivil aydın zümrenin ideolojisinin günün şartlarına uydurulmuş bir Kemalizm olduğu söylenebilir. Kemalizmin milliyetçi anti-emperyalist ilkelerinin Türkiyede sosyal adaletin gerçekleştirilmesiyle sıkı sıkı bağlı olduğu ve köklü alt yapı dönüşümlerinin gerçekleştirilmesinin bugünün Kemalist politikasının gereği bulunduğu bilinci bu aydın çevrelerinde yaygındır. Denebilir ki, asker-sivil aydın zümre, gerek kök bakımından gerek genel durum bakımından içinde sayılması gerektiği küçük burjuvazinin en bilinçli kolunu teşkil etmektedir. Son yıllarda sosyalist akım bu zümrenin geniş çevrelerini etkilemektedir. Ve Türkiye sosyalistleri ne sektarizme ne de oportünizme sapmadan gerçekten sosyalist bir politik çizgi izleyebildikleri ölçüde, yani gerçek sosyalistler olabildikleri ölçüde demokratik devrim aşamasında pek önemli bir rol oynaması kaçınılmaz olan bu zümrenin önemini doğru değerlendirmek zorundadır. İçinde bulunduğumuz aşamada asker-sivil aydın zümre demokratik devrimden yanadır. Geniş çevrelerinin sosyalist devrime karşı olması için de sınıf açısından bir sebep yoktur.» (E. Tüfekçi 5.8.1966 Demokratik Devrim Kime Karşı, Kimle Birlikte)

Gerçekten sosyalist bir politik çizginin nasıl izlendiğini, daha doğrusu nasıl izlenmediğini MDD broşürünün ikinci baskısına eklenen aşağıdaki dipnottan anlamak mümkün. Broşürün 1968 sonundaki ilk baskısı, daha sonra 1970 nisanında önemli bazı değişikliklere uğratılmıştır. Aradan geçen zaman içinde işçi sınıfının öncülüğü meselesi daha geniş kadrolarca kabul edildiğinden bu mesele ikinci baskıya eklenmiştir. Şimdi ikinci baskıda, birinci basımla ilgili olarak yapılan açıklamayı birlikte okuyalım:

«Bu yazı Türk Solu dergisinin 19 Kasım 1968 tarihli 53 cü sayısı ilavesi olan Milli Demokratik Devrim broşürünün geliştirilmiş yeni baskısı olarak tasarlanmıştı. Yazı kaleme alınırken bazı arkadaşların önerileri gözönünde tutulmuş, ayrıca yazı tamamlandıktan sonra bu arkadaşlara okutulmuş ve görüşleri dikkate alınarak bazı rötuşlar yapılmıştır.

Türk Solu'nun ilavesi olan broşürde «devrimde hegemonya» meselesi ayrı bir konu olarak ele alınmamıştı: ancak gerek demokratik devrim aşamasında gerekse onu izleyecek sosyalist evrimde, proletaryanın en devrimci sınıf olarak devrimci çizgiyi sonuna kadar izlemesinin ve tarihi gelişmeye kendi damgasını vurmasının (s. 17) kaçınılmaz olduğuna işaret edilmeke yetinilmiştir. Türk Solu dergisi hiç değilse broşürün yayınlandığı tarihte bir cephe dergisi niteliği taşıdığından, dergiyi ilzam eden imzasız bir yazıda devrimde hegemonya konusunun cephenin unsurlarından birinin açısından konması doğru bulunmamıştı. Burada devrimde hegemoya konusu üzerinde biraz daha ayrıntılı durulmuştur» (Yazılar, sf. 201)

Evet, «gerçek bir sosyalist politika» proletaryanın devrimdeki yerini yuvarlak ve muğlak bir cümleyle geçiştirmek ve «cephe dergisi çıkarıyoruz, cephe kuruyoruz», ya da «güçbirliği yapıyoruz» diyerekten, müttefiklerimizi küstürmemek için işçi sınıfı ve sosyalizm lafını dahi ağızımıza almamağı sosyalizm sözcüğünü yasaklamağı gerektirmişti.

«Bu konunun hiç de küçümsenmemesi gereken bir de manevi yanı var: asker-sivil bürokrat zümre bir geçmişin, bir geleneğin temsilcisidir. Bu geçmişte, örneğin bir Çanakkale var dünya tarihinin ilk başarılı milli kurtuluş savaşı var. (Yön E. Tüfekçi 5.8.1966)

Çanakkale'nin bu işle ilgisi ne diye sorarlarsa bunun da cevabı birkaç yıl sonra veriliyor.

«Türkiyede Kemalist geleneğe sahip çıkan bir ordu vardır. Bir subaylar kadrosu vardır. Ve bu ordunun tarihinde bir Çanakkale var. Milli Kurtuluş savaşımız var. Çanakkale'de Fransa'yı, İngiltere'yi dünyanın en güçlü iki devletini yendik. Avrupanın «Hasta adamı» diye anılan Türkiye'nin ordusu yendi. Alman subaylarının

stratejisine taktiğine uyarak değil, Türk subaylarının Almanların yanlış taktiğini düzeltmeleriyle ve Mehmetçiği hücüma geçirtmeleriyle yendik. Böyle büyük tarihi olayların derin etkileri olur bir milletin geleneğinde, bir milletin bilincinde.

İlk başarılı milli kurtuluş savaşını da biz verdik. Bu şaka değil. Dünya tarihinde ilk başarılı milli kurtuluş savaşını veriyorsun ve sen dünya tarihinde bir dönüm noktası yaratıyorsun. Çanakkale'den İngilizi Fransızı geçirmemekle 1917 Ekim devrimini hazırlayan bir faktörü meydana getiriyorsun. (M. Belli Türk Solu 4.2.1966)

Çanakkale'yi bir sağcı gibi tanıtmak, öyle ele almak yetmiyormuş gibi bir de 1917 devrimini de Türk ordusuna medyun kılmak aklın alamayacağı bir demagoji ve yutturmaca; ya da gerçekten bönce bir avunma, bir gerekçe arayış... Büyük Ekim devrimini hazırlayan bir faktörün de Türk ordusu olduğunu, Belli'den öğreniyoruz. 1915'de biten Çanakkale'nin 1917'deki Ekim devrimine ne gibi bir katkısı olduğunu ta bil anlayamıyoruz. İşte «milli»ci bir ajitasyon daha. Kime hitap ediyor? Sivil asker küçük burjuvaziye!... Onları harekete geçirecek, kendilerinin tarihi misyonları yönünde devrimci mücadeleye sokacak. Oysa herkes gayet iyi bilir ki, emperyalizme karşı verilen mücadelede önemli bir yeri olmasına rağmen, kurtuluş savaşı *dünya tarihinde* dönüm noktası filan değildir. Dünyada Sosyalist Devrimler ve ulusal kurtuluş savaşlarının dönüm noktası, Büyük Ekim Devrimi'dir. Bu devrim tüm dünya proletaryasına rehber olmakla kalmamış, aynı zamanda ulusal kurtuluş mücadelelerinin ve halk kurtuluş savaşlarının da umudu ve bayrağı olmuştur.

M. Belli bu kadarla da kalmıyor. OYAK'ın asker bürokrat zümre üzerindeki etkisiyle ilgili bir soruya da şu cevabı veriyor:

«Kaldı ki OYAK'dan emekli subayın eline geçen parayı da abartmamak gerekir. Diyelim ki adam albaylıktan emekli oldu ve diyelim ki eline 100 bin lira geçti. İşbirlikçi sermaye ve feodal ağa ekonomiye hükmettiği sürece o parayı onun elinden almak kolaydır. Bir enflasyon oldu mu o paranın değeri kalmaz...

...Hatta ülkten ben asker sivil aydın zümrenin sözünü ettiğimiz devrim süresince durmadan azalan gerçek gelirlerini eski seviyeye yükseltmenin âdil bir davranış olacağı düşüncesiyle bu yoldaki girişimleri olumlu karşıladım. (27 Mayıs kastediliyor) Benim asker arkadaşlarım vardır. Adam albay oluyor emekli oluyor. Çoluk çocuğunu barındırmak için ev alacak hali yok. Üsteğmenliğinde yüzbaşılığında çakı gibi halini hatırladığım adamı bir gün üç günlük sakalla muhallebicilik ederken görüyorsun. Bu biçimsiz bir durum... Mehmetçiğe «hücum» emrini verdiği zaman onu ölüme doğru yürütecek vasıfta olan adama sen bezirgânlık tezgahtarlık falan yaptıramazsın. Yapırmaman gerekir. Bezirganlığın topluma bu ölçüde hakim olmasına izin vermemen gerekir. Bu işbirlikçilerin asker aydından öç almasından başka bir şey değildir. Gayrı millinin milliye gadridir bu.» (Türk Solu. 4.2.1969 M. Belli)

«Kurtuluş Savaşımızı zafere ulaştıran ordunun şerefi hepimizin şerefidir. Bunun bilincinde olalım. Elbette ki asker sivil aydın zümrenin egemen güç iken büyük hataları oldu. Emekçi halka karşı hataları oldu. Ama biz kana kan davasıyla zihniyetiyle hareket edemeyiz. Özellikle Doğu'lu arkadaşlar böyle bir yanılgıya düşmemelidirler. Doğunun emekçi halkının da meselesidir Milli Demokratik Devrimin ve ardından sosyalist devrimin gerçekleşmesi. Ve önümüzdeki devrimci adımların atılmasında asker aydının da rolü vardır. (M. Belli Aynı kaynak)

Kuyrukçu görüşün kanıtlarına devam edelim:

«...Küçük burjuva bürokrasisi yarım milyonu çok aşan bir kitledir Türkiye'de. Ve çok etkin bir kitledir. Bu zümre milliyetçidir ve bu milliyetçilik devrimci bir potansiyeli ihtiva eder. Bu zümreyi küçümseyemeyiz. Millici ve devrimci potansiyelini doğru değerlendirip ona göre karar vermeliyiz. Bu zümre kilit noktalarını elinde tutmaktadır orduda ve devlet mekanizmasında. Stratejimizi bu zümrenin devrimci potansiyelini doğru değerlendirip ona göre saptamalıyız.» (M. Belli. Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir Aralık 1967)

«Harp tarihinin kaydettiği en büyük savaşlardan muzaffer çıkan Türkiyenin as ker aydının...» (Yazılar sf. 254) (MDD Bro şürü ikinci bas.)

«Biz tarihin ağır basacağına milli ge leneği üstün geleceğine inanıyoruz. Mus tafa Kemal geleneği, işbirlikçiler ittifakı ile asker-sivil aydın zümre arasında uzun süreli bir uzlaşmayı imkânsız kılacak ka dar güçlüdür. Türkiyenin asker-sivil ay dınlarının kendi kendilerine saygıları olan başı dik insanlar gibi yürüyebilmeleri i çin Bağımsız bir Türkiye şarttır.» (MDD Broşürü ikinci baskı)

«Küçük burjuva bürokrasisinin ideolo jisinin günümüz şartlarına uydurulmuş bir Atatürkçülük olduğu söylenebilir. Türkiye nin küçük burjuva radikalizmi budur. Ke malizmin milliyetçi anti-emperyalist ilke lerinin Türkiye'de sosyal adaletin gerçek leştirilmesi ile sıkı sıkıya bağlı ve köklü dönüşümlerin bugünün politikasının ayrıl maz bir parçası olduğu bilinci aydın çevre lerde yaygındır (MDD broşüründen 2 nci baskı)

Öncülük

MDD kuyrukçuluğu orjinal biçimleni şiyle, devrimde işçi sınıfı öncülüğüne inan mıyordu. Gerçi işçi sınıfı öncülüğünü red detmek düpedüz kelimelerle ifade edilmi yor, genellikle muğlak lâflarla geçiştirili yordu. Ama aşağıda sıralayacağımız örnek lerden, MDD'nin öncülükten ne anladığı, işçi sınıfının öncülüğünü ne denli benimse diği veya benimsemediği daha iyi anlaşıla caktır:

«Böyle bir gelişme karşısında, gerçek sosyalizm açısından doğru yol, tarihsel ge lişme umduğumuz gibi gelişmedi diye o lumsuz bir tutumu benimsemek değildir... Belli bir gelişme aşaması içinde bir toplu mun ileriye doğru hangi devrimci adımları, hangi sınıf ya da sınıfların öncülüğünde hangi sınıfların desteğiyle atabileceğini doğru olarak kestirmemiz gerekir. Ve eğer o belli gelişme aşaması içinde sözkonusu toplumu yöneten sınıf ya da sınıflar, ola naklı olan ileri adımları o topluma attı rabiliyorsa ve toplumun devrimci potansi yeli şimdilik o kadarsa bizim kendi özel açımızdan bu, yeterli görünmese bile biz o toplumun düzenini tutmalıyız. Gerçek sos yalist tutum bunu gerektirir. Böyle bir durumda olumsuz bir tutum bilime aykırı yanlış bir tutum olur, sekterlik olur. (E. Tüfekçi, Sosyalizmde Metot Meselesi, Yön, 25 Şubat 1966)

Burada söylenen özetle şudur: «İşçi sı nıfı örgütlü ve hazır değildir; bu nedenle bizim işçi sınıfı öncülüğünde ısrar etmemiz gerekir. Madem devrimci bir asker-sivil aydın zümremiz vardır, bırakalım devrimi o yapsın.. Şayet asker-sivil aydın zümre iktidara gelirse toplumun bağımsız lık ve demokrasi yönünde geliştirir. Bu durumda işçi sınıfının devrimci potansiyeli olmadığına göre sosyalistler mücadeleyi bı rakmalı; işçi sınıfının sosyalizm mücadele si hasır altı edilmelidir» Burada kitlelere inançsızlığın, kitleleri eğitip bilinçlendir mekten, örgütlemekten kaçmanın açık bir örneği verilmiştir. Söz konusu makale şöy le devam ediyor ve dervişin fikri, zikir ha line dönüşüyor:

«Burada sekterlik çok kez işçi sınıfı öncülüğünü mutlak bir gerçek olarak al maktan ileri gelmektedir. Oysa ki, işçi sı nıfı da o sınıfın öncülüğü de tarihsel bir kategoridir. Hiç şüphe yok ki, en geri kal mış bir ülkede bile işçi sınıfı olmadan sos yalist düzen olmaz. Çünkü sosyalizm geliş miş, sanayileşmiş toplum düzenidir. Ülke yi sanayileştirmeden, emekçileri fabrikala ra aktarmadan sosyalizm olmaz. Ve elbet te ki emekçilerin yönetimde olması gere ken gerçek bir sosyalist toplumda çok da ha bilinçli olan şehir emekçileri, işçiler, sosyalizm yolunda ileri gidildiği sürece er geç ağır basacaklar, öncü rol oynayacak lardır. Ama bu, işçi sınıfı her zaman ve her yerde öncü olacaktır demek değildir.» (Aynı makale).

Burada yazarın, yüzeysel ve sınıf te melinden yoksun sosyalizm anlayışı belli oluyor. Sosyalizmi bir sınıf meselesi, işçi sınıfının mutlak iktidarı olarak koymayan yazar, meseleyi sanayileşmeye bağlıyor ve sözde ekonomik temeli gösteriyor. Ve el bette günün birinde *şehir emekçileri,* işçi ler, sosyalizm yolunda ileri gidildikçe ağır basacaklardır diye, sınıf hegemonyasını ve «sosyalist devlet»in kimin iktidarı ol-

duğunu hiç de önemsemiyor. Bir toplumda sosyalizme geçebilmek için, işçi sınıfının toplumda çoğunluğa erişmesi gerektiğini öneren menşevizmin kulakları çınlasın...

Ayrıca, yazar sosyalist devrimde, ön cülüğü işçi sınıfının yapacağını kabul etse bile, demokratik devrimde aynı öncülüğü gerekli görmüyor. Oysa bu, *emperyalizm çağında demokratik devrimlerin de başını işçi sınıfının çekeceği, hele hele günümüz* koşullarında ve günümüz Türkiye'sinde iş çi sınıfı hegemonyası olmadan demokratik devrimin gerçekleşemeyeceğini görmüyor,, bilmek istemiyor.

«*Bu bakımdan çağımızda, bir toplumun hangi gelişme aşamasında olduğunu ayrı ayrı bilinç, tutum ve devrimci potansiyelini iyice incelemeden, o toplumun özel koşullarını gözönünde tutmadan her yerde ideolojisiyle birlikte işçi sınıfı önderliğinde bir devrim hareketi aramak sosyalist metotlu bağdaşmayan bir davranıştır.*» (Aynı makale)

Böylelikle, marksizmin genel lafları arasına sıkıştırılmış ne yaman bir kuyrukçuluğun ve işçi sınıfı inkârcılığının yeraldığını bu paragrafta açıkça görmekteyiz. Yazar, «Her yerde ideolojisiyle birlikte bir işçi sınıfı önderliği» aramayı «sosyalizmle bağdaştıramayacak» kadar ileri gidebiliyor ve işçi sınıfı öncülüğünü işçi sınıfı bağımsızlığını savunan görüşleri, sosyalizme ters düşmekle suçlayabiliyor.

Yazarın anlayamadığı ve anlamak iste mediği nokta, metafiziğe ve bilim dışına düştüğü nokta şudur: işçi sınıfı öncülüğünü bilimin ve tarihsel koşulların dayattığı bir zorunluluk olarak değil, kişilerin sübjektif istekleriymiş gibi görmek...

Daha sonra MDD hareketinin geliştiği yıllarda, öncülük kavramı gene kısmen yuvarlak sözlerle örtülmeğe çalışılarak, ama açık bir kuyrukçulukla ortaya kondu:

«...*Ama gene çağımızda şunu görüyoruz. Cezayir örneği, Küba örneği var. Pekâlâ işçi sınıfını temsil eden örgüt türlü nedenlerle pasif kalıyor ve burjuva demokratik devrime ve sonra da sosyalizme yönelen hareketin başına küçük burjuva bürokrasisi geçiyor, emekçileri ve özellikle köylüleri peşine takarak...* (M. Belli, SBF Konferansı, 17.12.1967)

Görüldüğü gibi, Belli, Cezayir'deki hareketi bir küçük burjuva hareketi olarak görüp, hareketin sosyalizme yönelik olduğu yanılgısıyla yetinmiyor, Küba'nın sosyalist devrimini de küçük burjuva bürokrasisine yaptırıyor.

«*Ama o hareketler dahi devrim yolunda yürüyeceklerse, mutlaka egemen güç olarak işçi sınıfı, şehir ve köy proletaryasını kendi tarafına almak zorundadırlar: Küba örneği... Alamadıkları takdirde, bu konuda bocaladıkları takdirde devrim de bocalar: Cezayir örneği.*» (aynı konf.)

«*Türkiye gibi bir ülkede... bağımsız bir güç olarak ele alınması gereken bir küçük burjuva bürokrasisi vardı... Castro ile birlikte dağa çıkanlar aynı zümrenin aydınlarıydı*» (Türk Solu, Kapak, 9.1.1968)

MDD, görüşü, Küba devrimi ile Cezayir devrimini en azından öncülük bakımından aynı kaba koyarken, bu devrimlerin sınıf karakterleri hakkında gerçekten bilgisi mi yoktu, yoksa bu devrimleri kendi ideolojisine uyarlamağa mı çalışıyordu bilemeyiz. Ama milli burjuvazinin öncülüğünde yürütülen ve işçi sınıfı öncülüğü olmadığı için sadece geçici bir başarıya ulaşıp, kalıcı zafere varamayan Cezayir devrimi ile, işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleşmiş ve kalıcı başarıya ulaşmış Küba Sosyalist Devrimini küçük burjuva bürokrasisinin öncülüğüne bağlamak bilimselliğe sığmaz... bilimsizlik ve sınıfı pusulasızlığının getirdiği yanılgı, bir sosyal devrim olan Küba ile bir sosyal devrimi gerçekleştirmemiş olan ve devlet kapitalizmini uygulamakta devam eden Cezayir'i aynı kaba koymayı getirmiştir. Küba'da, çelişkiler yumağının büyüdüğü, çelişkilerin üstüste yığıldığı; egemen sınıfların yönetemez olduğu, emekçi sınıfların da yönetilmek istemediği, emekçi sınıfların devrim için ölümü göze aldığı, ülkeyi büyük bir buhranın sardığı, emekçi kitlelerin bu buhranın sonucu olarak sefaletin pençesinde kıvrandığı şartlar da; yani devrimin objektif koşullarının var olduğu bir durumda; Partinin örgütlenme düzeyinin ve hazırlık derecesinin başlangıçta zayıf olması, yani sübjektif faktörün yetersiz kalması nedeniyle, ilk hareketin küçük burjuva ihtilalcileri tarafından başlatıldığı doğrudur. Ama verilen gerilla savaşı

boyunca, aralarında marksist-leninistlerin de bulunduğu gerillalar, mücadele içinde giderek bilinçlenmişler, sosyalizm ve sosyalist disiplin giderek harekete hakim olmuş, mesele bu kadarla da kalmamış, Parti'den ve Partinin örgütlü gücünden yararlanmışlar, ve Parti mücadele içinde giderek öncülüğü gerçekleştirmiştir. Küba devrimi iktidar planında başarıya ulaştığı an, iktidara el koyan küçük burjuva devrimcileri olmamış, Parti olmuştur. Ve iktidar zaferi, ancak Partinin öncülüğünde sosyal devrim biçiminde perçinleşmiş ve Proletarya Partisi'nin öncülüğünde proletaryanın mutlak iktidarı gerçekleşmiştir. Her devrim gibi Küba devriminin de kendine özgü, orijinal bir yol izlediği doğrudur. Ama bu devrimi işçi sınıfından ve onun partisinden bağımsız görmek, Partinin mücadele süreci içinde öncülüğü aldığı ve sosyal devrimi gerçekleştirdiği doğrusunu görmemeğe çalışmak, sosyalizmin bilimiyle bağdaşmaz. Hele hele gerillaları küçük burjuva bürokrasisine mensup göstermek, Türkiye için *önerilen* devrim yoluna dünyadan bir örnek aramaktan başka birşey değildir.

MDD'nin ilk biçimlenişinin teorisyeni, devrimde öncülüğün bir pazarlık meseli olmadığını söyler, ve sadece demokratik devrimde değil, sosyalist devrimde de küçük burjuvazinin öncü olabileceğini, her nasılsa ağzından kaçırır:

«Bizim gibi toplumlarda milli demokratik devrimde hegemonya kurması mümkün olan sınıf, Türkiye proletaryası dışında, ancak küçük burjuvazi ve onun en bilinçli, en tecrübeli, en örgütlü kolu olan asker-sivil aydın zümre olabilir. Şehir ve köy proletaryası başta Türkiye emekçileri demokratik devrimde olsun, sosyalist devrimde olsun hegemonyasını kuracak bilinçlenme ve örgütlenme gücüne ulaşamadıkları takdirde, devrimde hegemonya küçük burjuvaziye geçecekir» (Türkiyede Karşı Devrim, M. Belli'nin SBF'de verdiği 5 Aralık 1968 tarihli konferans, Türk Solu, 4.2.1969)

Ve Türkiye proletaryasının henüz «kendisi için sınıf» durumuna gelmediği, örgütlenme düzeyinin düşük olduğu, Milli Demokratik Devrim'in ise, MDD ideologları tarafından acilen gündemde ve pek yakın olduğu belirtildiğine göre, en azından MDD'de öncülüğün asker-sivil aydın zümrede olması gerektiğinin burada savunulduğu açıktır... Böylece kısa vadede gerçekleşeceği sanılan Milli Demokratik Devrim'den sosyalizme geçileceğine göre, işçi sınıfı o aşamada da hegemonyasını kuramazsa, ne beis var, *«ezeli ve ebedi»* asker-sivil aydın zümremiz, işçi sınıfı adına o işi de yapıverir ve bize sosyalist devrimi gerçekleştirir...

«Gücü yeten çözümler, devrimde önderlik sorununu. Kim güçlü ise o hegemonyayı kurar. Böyle önderliğe talip olmakla olmaz bu iş, hepimiz isteriz ki, en devrimci sınıf önder olsun». (M. Belli, Aralık 1967 tarihli konferans)

Görüldüğü gibi MDD tezinin ilk biçimi, bir ülke halkının, dolayısiyle o ülkenin emperyalizmden gerçek bağımsızlığının ancak işçi sınıfının bağımsız siyaseti, düşünce ve davranışı ile gerçekleşebileceğini, bağımsızlığın biricik teminatının proletaryanın bağımsız örgütlenmesi ve bağımsızlık mücadelesine öncü sınıf damgasını vurması olduğu gerçeğini reddetmiş veya en azından hasır altı etmek için bin bir «teorik» kılıf aramıştır. Çünkü, kendilerinin kuyruğuna takıldıkları «küçük burjuva bürokrasisi» proletarya sosyalizmine karşıdır, proletaryanın iktidarına karşıdır. Bağımsızlığın teminatının işçi sınıfı bağımsızlığından geçtiğini söylemek, asker-sivil aydın zümre bürokratlarımızı küstüreceğinden, ürküteceğinden ötürü, sosyalizm lâfını bile yasaklamak gerekir (ve yasaklanmıştır da). Anti-emperyalist mücadelenin ancak işçi sınıfı öncülüğünde başarıya ulaşabileceğini söyleyenleri susturmak gerekir, işçi sınıfının siyasi mücadelesini bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinden ayrı görmek ve göstermek gerekir. (ve öyle yapılmıştır) ...İşte ilk MDD ideologlarının, devrimden, cepheden ve ittifaklardan, öncülükten anladığı, «kuyrukçu kavrayışın» özeti... İşçi sınıfının bağımsızlığını, -sosyalizmin bağımsızlığını- asla dikkate almayan, dikkate almadığı gibi, bu bağımsızlığın adından bile bahsetmeyen, düşünce ve davranızın bir yansımasıydı. MDD tezi...

Güçbirliği ve Öncülük Meselesi

MDD tezi, cephe ve güçbirliği ve görüşleriyle ve «devrim stratejisi» tartışmalarıyla ortaya çıkmıştı. İşçi sınıfı partisi meselesine ve işçi sınıfının örgütlenmesine yaklaşmadan, Partisiz stratejinin, nasıl çizileceği, Partisiz bir cephenin nasıl oluşabileceği gibi, MDD'nin en büyük, en temel zaaflarını şimdilik bir yana bırakalım. Kuyrukçuluğun ve işçi sınıfı bağımsızlığına ters düşmenin bir parçası olan bu *örgütsüzlük* konusuna sonradan değineceğiz.

MDD parti olmadan, Proletarya Partisi sorununu (devrimin en hayati sorununu) çözmeğe yanaşmadan, strateji tartışmalarını başlattığında, devrimci güçbirliğini de ortaya atmış ve bu konuda birtakım emekli bürokratlarla tabela örgütleri kurmuştu. Maddi zemini olmayan bu örgütlerin, pratiğe hiç bir şey getirememeleri bir yana, bu örgütler sanki gerçekten «güçbirliğini» temsil ediyorlarmış gibi maddi varlıklarmış gibi ciddiye alınmış ve güçbirliğinin nazariyesi, gene kuyrukçu bir yaklaşımla oluşturulmuştu.

«Benim söylediğim, bu anda devrimci güçbirliğinde önderlik meselesinin (yani devrimde hegemonya meselesinin) bir tartışma, bir pazarlık konusu olarak ele alınmaması gerektiğidir. Bundan, devrimde hegemonya meselesinin önemsiz olduğu ve sosyalistlerin bu konuyla ilgilenmemeleri gerektiği anlamı çıkarılmamalıdır. Devrimde hangi sınıf ve zümrelerin ağır basacağı meselesi devrimin kaderini etkileyen son derece önemli bir meseledir. Ama bu meseleyi doğru bir biçimde ele almak ve çözüme bağlamak için yapılacak şey emekçi yığınların geniş çevrelerinin tarihi misyonlarının bilincinde olmadıkları ve tutucu güçlerin ideolojik etkisi altında bulundukları bir anda, gerçek gücümüzle orantılı olmayan iddialarla müttefiklerimizin karşısına, çıkmak ve hegemonya konusunda onlarla ağız kavgasına tutuşmak değildir.» (M. Belli, Yazılar, sf. 133)

Kim müttefiklerimiz? *Küçük burjuva bürokrasisi...* Örgütsüz olan ve tarihi misyonunun bilincinde olmayan kim? *Emekçi yığınlar...* Şu halde boşuna öncülük pazarlığına tutuşup müttefiklerimizi ürkütmeyelim, onlar hazır, bizim için devrim yapacaklarken, onları itmeyelim. Emekçi sınıfların bilinçlenip örgütlenmeleri ise nasıl olsa uzun vadenin işi, önce şu küçük burjuva bürokrasisinin bizim için açacağı kapıdan içeri girelim, gerisi Allah kerim!..

«Gerçek gücüyle orantılı olmayan iddialar, tekelcilik sekter davranışlar, sosyalistlerin güçbirliğindeki etkisini arttırmaz, eksiltir. Aynı biçimde oportünizme kayış, sosyalizmin temel ilkelerinden taviz pahasına birlikten yana olmak ve kendi gerçek gücünle orantılı olmayan aleyhte şartları kabullünmek de hareketi güçlendirmez zayıflatır.» (Yazılar, 133)

Böylece her iki yanlış eğilime de karşı çıkma görünümü altında, gerçekte sosyalizmin temel ilkelerinden taviz verilmektedir.

Revizyonizmin kurnaz metotlarını kullanıp yani marksizmi dayanak gibi gösterip, Marksizmi katledenler gibi, oportünizme karşı çıkıp, düpedüz kuyrukçu bir politika, devrimcilik diye tanıtılmak istenmektedir.

Gerçi MDM teorisyenleri, devrimde öncülüğün, güçbirliğinde öncülüğün işçi sınıfına geçebilmesi için işçi ve yoksul köylü yığınları içinde çalışmayı önermişlerdir, ama Parti meselesini çözmeğe çalışmadıktan başka meseleyi Parti olarak değil hep «sosyalistler» olarak koydukları sürece, bu çabaları «devrimci» lâfazanlıktan ileri gidemezdi zaten bu önermeler çoğu zaman yasak savma kabilinden ve işçi sınıfına ve emekçi kitlelere inanmış samimi devrimcileri MDD hareketine çekmek için yapılıyordu. Kaldı ki, MDD kitlelere inançsızlığın ve kestirme yol aramanın esas alındığı bir tezdi. Ve müttefik güçlere büyük bir güven vardı:

«Proletarya ve yoksul köylülük, milli demokratik devrimde olsun, onu izleyen sosyalist devrimde olsun, toplumda en devrimci güç olarak hegemonyanın kendilerine düştüğünü kavradıkları gün, devrimci misyonlarının bilincine vardıkları gün, bu

hegemonyayı kuracaklardır. Tartışma gö türmez bir biçimde kuracaklardır ve öteki devrimci güçler onlara hakları olan şeyi ta nımakta kusur etmeyeceklerdir.» (Yazılar, sf. 129)

Mantık açıktır: küçük burjuva bürok rasisi devrim yapacak, bu arada işçi sını fı ve yoksul köylülük örgütlenecek, ve kü çük burjuva bürokrasisi «buyrun beyler, iktidar zaten sizin hakkınız, ben geçici bir misyonu sizin adınıza üstlenmiştim, görüyo rum ki, kendi kendinizi idare edecek ve ülkeyi selamete götürecek olgunluğa geldi niz, alın iktidarı, kutlu olsun, ve hepimizi sosyalist topluma götürün...» diyecek!..

Öncülük kavramının genel laflar al tında, fiyakalı sözler ve sübjektif, metafi zik görüşler ışığında, nasıl *ardçılığa* dönüş türüldüğüne dair bir örnek daha görelim:

«Yani devrimci güçbirliği... Burada kim öncü, kim ardçı pazarlığı yok. Kim en iyi savaşırsa o öncü! Öncünün kim olacağını mücadele gösterecektir. Ben kendi hesabı ma eminim ki, sosyalistlerin önderliğinde olacaktır bu mücadele. Ama pazarlık yok. Pazarlık bölücülüktür. Kardeşçe, omuz o muza, bilinçli olarak; ve temel devrimci şiar 'Tam Bağımsız Gerçekten Demokra tik Türkiye' şiarıdır.» (Yazılar, sf. 107)

Güçbirliği diye tanıtılan şeyin, bazı e meklilerle yapılmış ittifak olduğunu ve Türk Solu'nun ilk çıkışından, Dev-Güç ad lı tabela kuruluşunun oluşturulmasına ka dar geçen süreçte, «müttefiklerin» güçbir liğinden ne anladığına bir göz atalım:

«...Son olarak belirleyelim ki Devrim ciler Güçbirliği hareketinde sosyalist olan ve olmayan iki devrimci akım işbirliğinde dir. Her ikisi de Mustafa Kemal mihveri nin dışında değil, içindedirler.... Bu hare ket Atatürk Milliyetçiliği olarak nitelenen katıksız ruh ile halka dönük demokratik bir toplumculuğu temsil eder.» (Kadri Kaplan, Türk Solu, sayı 33)

Yani sosyalist hareket bir burjua ide olojisi olan «Mustafa Kemal mihveri»nin içinde olacak. Neden?! Çünkü müttefikimiz sivil-asker bürokrasi sosyalizmi böyle anlıyor. Ve o nasıl anlıyorsa bizde öyle an lamalıyız! İşte MDD hareketinin işçi sını fı sosyalizmi anlayışı!

Blankizmin ve Kuyrukçuluğun Ajitasyonu

Yukarıda kuyrukçuluk ve blankizmin teorileştirilmiş ve sosyalizm kılıfına bürün dürülmüş propogandasına dair pek çok ör nek gördük. MDD literatürü böyle sayısız örneklerle doludur. Şimdi MDD'nin yani ilk konuluş biçimiyle Blankizmin, bürokrat kuyrukçuluğuna bunların çeşitli sunuluşları na ve ajitatif yanına dair birkaç örneğe ba kalım (parantezler bizim notlarımızdır):

«Vatanseverlerin savaşıdır bu... Top lum polisini iğfal edip gençliğe saldırtmak ta başarı sağladınız ama, gücünüz yine yet medi. Askere başvurdunuz. Asker iğrenç maksatlarınıza boyun eğer mi sanıyorsu nuz? (Bürokrasiye o denli bağlılık var ki, toplum polisi bile iğfal edilmiş sayılıyor.)

Ordu-Gençlik dayanışması geleneksel dir? Her Türk genci askerdir. Her Türk genci her zaman orduyu temsil eder. Or du yabancıya, bir de yabancı çıkarlara alet olan satılmışlara karşıdır. Bu fakir millet büyük fedakârlıklar pahasına orduyu bu nun için besler.» (Türk Solu, 30.7.1968)

Ve MDD daha Türk Solu'nun ilk sayı sının ilk paragrafında Blankiden alıntı ya parak, kendi kendini ele veriyor. Belki de tesadüf olan bu alıntı, MDD yayın orga nın ilk sayısının ilk paragrafında tüm ha reketin amacını itiraf etmiş olmuyor mu?

«Fırtınalı zamanların önderi büyük Blanqui'nin ünlü sözleri bize bu yolda kı lavuz olacaktır:

«Halkın davasını savunmak için sava şın en ön safında dimdik dururken bana in dirilen darbeler karşımdan gelmedi. Safım dakilerin sırttan ve yanlardan saldırılarına uğradım. Ama ben bu şaşkınca saldırılara yüzümü çevirmedim ve gözlerimi düşman dan ayırmadım. Ve zaman açıkça göster miştir ki, hangi elden gelirse gelsin bana atılan okların tümü gövdemi delip geçerek Devrimi yaralamıştır. Görevini sakin ve a zimle yerine getirmiş olmanın bu bilincidir ki, en çetin deneylerde başımı dik tutmamı sağlamıştır.» (Türk Solu, Sayı 1, Neden Çıkıyoruz)

Bu sözler bir devrimci için gerçekten

güzel sözler, ama fazla bir şeysel kahramanlık kokmuyor mu? Gerçekten Blanqui, 19. yüzyılın yiğit bir devrimcisidir. Ve var gücüyle proletaryaya hizmet etmek istemiş ve elinden geleni yapmıştır. Blanqui Marksizm öncesinde Fransa'da proletarya hareketini Baböf'ten sonra sürükleyen lider olmuş, içinde pek çok ütopik motif taşımasına rağmen, marksizm onun çabalarından yararlanmıştır. Ama, Blanqui, sosyalist rejimin kurulmasının tek y o l u olarak küçük b i r öncü d e v r i m ci grubun diktasını öngörmektedir. Bu nedenle, Blanqui pek çok işçi hareketine ve ayaklanmasına katıldığı halde, zamanla dar bir devrimciler gurubunun, kestirme yoldan, komplo ile iktidarı ele geçirmesini savunmuştur ve bu tür kitlelerden kopuk, veya kitleleri yeterince örgütlemeden girişilecek hareketler, genel olarak Blanquist hareketlerdir. Bu nedenle marksistler, Blanqui'nin devrimci eylemini ve yiğitliğini daima teslim emekle birlikte onu bir işçi sınıfı mücadelesi lideri olarak örnek göstermezler. Hele 20 ci yüzyılda, leninizm çağında, Blanquyi'yi örnek devrimci diye göstermek bilimsellikle bağdaşmaz. Ancak devrimi kişilerin ve grupların sübjektif isteklerine bağlayanlar, kitlelerle değil, dar ekiplerle devrim yapılacağına inananlar Blanqui'yi örnek devrimci olarak kabul edebilirler.

Kuyrukçuluk Adına Tahrif ve Zorlamalar

Yukarıda Küba devrimi örneğinde gördüğümüz gibi, kuyrukçuluk adına dünya devrimci pratiğini yanlış göstermeğe çalışan sayısız örnekler vardır. Örneğin:

«1917 devriminden hemen sonra, o anın devrimci görevini, yani burjuva demokratik devrimi gerçekleştirme görevini...» Böylece sosyalist iktidarın, proletarya iktidarının demokratik görevleri ile burjuva demokratik devrim iktidarının yapısını karıştırmaktadır yazar. Çünkü devrimi hiç bir zaman işçi sınıfının bir iktidar meselesi olarak görmemektedir ve sosyalist devrime de, demokratik görevlerinden (toprak görevlerinden) ötürü rahatlıkla burjuva demokratik yaftasını yapıştırabilmektedir.

«...Solda güç kazanan Milli Demokratik Devrim hareketi, Mustafa Kemal devrimi ve bu devrime güç veren düşüncelerle bir fikri sentez yapmadan başarı sağlayamaz.

«...Kalıyor geçici bir silâhlı faşist cuntaya. Bu da Türk silâhlı güçlerinin gelenek ve yapısına aykırıdır. Mustafa Kemal hareketini bağrından fışkırtan bu gelenek toplumun gerisinde değil, ilerisinde yürümektedir. Türkiyede gerici hiçbir hareket herhalde bu canipten gelmeyecektir» (Türk Solu, 6.8.1968)

«İşbirlikçilerinin temsilcisi AP iktidarının şu anda devlet dümenini elden bırakmasıyla o dümene sarılacak gücün küçük burjuva bürokrasisi yani asker-sivil aydın zümre olduğu besbellidir.» (Türk solu, 13.8.1968)

«Öteki ülkelerin tarihinde sık sık görülen, asker tarafından bastırılan halkçı ilerici hareketler bizim tarihimizde yoktur. Ve bu gerçek bizim ilericiler olarak Türk Ordusuna karşı tutumumuzun Batı antimilitaristlerinin tutumunun tam karşıtı olmasını gerektirir» (Türk Solu, Başyazı, 4.2.1969)

«Yol eylem içinde eğitimle emekçi kitleleri uyandırma yoludur. Nisan 1960'da gençlik-subay güçbirliğinin kurulduğu gibi, şimdi de bu güçbirliğine önce işçi, sonra da KÖYLÜ'lerin katılması için çaba gösterme yoludur» (Türk Solu, 18.6.1968, R.N. İleri)

«Sonuç olarak şunu söyleyelim: antiemperyalist mücadele mi yoksa sınıf mücadelesi mi, sorusu yanlış bir varsayımdan hareket eden temelsiz bir sorudur. Antiemperyalist mücadele aynı zamanda sınıf mücadelesidir de, Türkiyenin işbirlikçi sınıflarına karşı mücadele. Ve bu mücadele bir avuç işbirlikçi asalak ile tüm Türk ulusunun mücadelesidir. Bu mücadele Kemalist Devrim doğrultusunda 27 Mayıs Hamlesi doğrultusunda atılması zorunlu devrimci adımın gerektirdiği ulusal bir mücadeledir.» (Türk Solu, Başyazı, 9.1.1968)

Aynı yazıdaki şu satırları okuyalım:

«Ama sanayii olan, işçi sınıfının toplumsal bir gücü temsil ettiği geri kalmış

ülkelerde, devrimci şiar elbette ki sosyalist kuruluş olacaktır. Örneğin, kurtuluşunda sanayinin 200 bin istihdam gücü olan Cezayir'de «kapitalist olmayan yol»dan söze dilemezdi ve nitekim de edilmedi, bu ülkede sosyalist kuruluş şiarı ileri sürüldü» (M. Belli, Devrimci Şiar Meselesi, Türk Solu, 15.12.1967)

Böylece yazar, kendi kanısınca öncü saydığı küçük burjuva bürokrasisinin devrimci niteliğini göstermek için, 1938 Türkiye'sinin sosyalizme bugünkünden daha yakın olduğunu ispatlamak için, Kemalizmin faziletlerini, dış örneklerle de besleye bilmek için Cezayir'in hem de küçük burjuva kadroların yönetiminde sosyalist kuruluşa geçmek doğrultusunda olduğunu ihsas etmektedir.

Şovenizm ve Milliyetçilik

MDD hareketi, ilk ortaya çıkış ve güçlenişiyle, sosyalizmle karışık bir küçük burjuva milliyetçi hareketi niteliğini taşımaktadır. MDD tezinin tahlilleri ve stratejisi sadece kuyrukçuluğun değil aynı zamanda kuyruğuna takılınan zümrelerin ideolojisine uygun bir şekilde tanzim ve inşa edilmişti. Hiç şüphesiz küçük burjuva kökenli MDD ideologları, güçlü küçük burjuva milliyetçiliğini sosyalizmle karıştırmışlar, sınıf mücadelesini değil, «milli mücadeleyi» ön plana çıkarmışlar, anti-emperyalist mücadelenin sınıfsal karakterini hasır altı etmeğe çalışmışlar veya saptırmışlardır.

MDD hareketinde sadece küçük burjuva devrimciliği değil, aynı zamanda küçük burjuva milliyetçiliği de egemen olmuştur. Ve sosyalizm adına şovenizm ve milliyetçilik körüklenmiş, genç dimağlarda ve bilinçlerdeki milliyetçi tortular kullanılarak, bu dinamizm sosyalizm doğrultusuna değil, küçük burjuva milliyetçiliği doğrultusuna kanalize edilmek istenmiştir.

Böylece sosyal şovenizm, enternasyonalist anlayışa egemen kılınmak istenmiş ve ne yazık ki, geçici süre için de olsa, «milliyetçi sosyalistleri» bu tavırları güç kazanmışır. MDD bu yanıyla da bilinçlenme üzerinde hayli olumsuz etkilerde bulunmuştur. MDD literatürü baştan sona, «milliyetçilik», «millicilik», «millilik», «milliyetlik», «milli gurur», «milli şahlanış» edebiyatıyla doludur. Hatta «milli cephe» uğruna o Türkeş'in partisi CKMP'nin genel sekreterinin bile anti-emperyalist bir çizgi de olduğu yolunda imalarda bulunulmuştur (Türk solu, sayı: 7)

Aşağıda milliyetçilik ve sosyal şovenizm konusunda bir dizi örneği, yorumsuz verecek sadece dikkat çekici noktaların altını çizeceğiz:

«*...Bugünün Savaşı her içtenlikle 'Türküm, diyenin savaşıdır*» (Türk Solu sayı 1, Çıkış Bildirisi niteliğindeki Niçin Çıkıyoruz)

«*Türk toplumunun bu adamı atabilmesi için millici güçler safında, emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı mücadele de yerini alan herkes*, en aşırı solcusundan gelenekçisine kadar *herkes devrimcidir, herkes soldadır*» (Türk Solu Sayı 4, Başyazı, 8.12.1967)

«*Mussolini'nin ordusu Yunan halkının bir milli şahlanışı ile yenilgiye uğratılınca..*» (Türk Solu, Sayı 6, Kapak,) (Türk Solu milliyetçiliğe o kadar bağlıdır ki Yunan halkının anti-emperyalidt ve anti-faşist eylemini bile, bir şoven ağzıyla *milli şahlanış* diye niteliyor. Devrimcilikle milliyetçilik böylesine özdeş olursa, *devrimci şahlanış* elbette yerini *milli şahlanış* terimine bırakacaktır.)

«*Türkiye proletaryasının da Türkiye'nin siyasetinde kendi yansımasını bulması mukadderdi. Ve nitekim buldu. Bu yansıma* Türk sosyalizmidir. *Türkiye emekçileri nasıl* milli güçler *arasında sonuna kadar devrimci, en tutarlı* milliyetçi *güç ise, Türk sosyalizmi de en derin anlamı ile* milli bir akımdır *ve her zaman öyle olmuştur.*»

«*CKMP'nin milliyetçi-mukaddesatçı diye nitelendirilen kitleye dayanma çabasında olduğu bilinmektedir. Bu kitle ise belirli bir bilinç düzeyindeki* (bilinçsiz demeğe ağzı varmıyor, çünkü serde milliyetçilik var) *emekçi halkın bir bölümüdür. Ve bu kitle her zaman tutarlı, her zaman bilinçli olmasa da milliyetçidir. Ve er geç geç anti-emperyalist ve milliyetçi bir çizgiyi izlemesi kaçınılmazdır. Türkiyede bu*

kitle şu anda Türkiye'nin Nato içinde kalan bir Türkiye'nin tam bağımsız olamayacağını kavramaktadır. Ve işte bu kavrayıştır ki Kaplan'ın basına son beyanında ifadesini bulmuştur...

Yerinde olarak Milli Sağ diye nitelendirilen Millet Partisi'nin yabancı üsler konusundaki milliyetçi tutumunu da aynı biçimde açıklayabiliriz...

...Biraz gecikmeli de olsa baklayı ağzından çıkaran siyasi Parti Natodan çıkma sloganını açıkça ileri süren tek parti TİP' dir. (Türk Solu, Başyazı, sayı 7)

Bu başyazı'da AP'den Birlik Partisine, CKMP'ye, Millet Partisine kadar partilerin milliyetçilikleri ele alınmıştır. Faşistlerle bile cephe kurmanın imalı zeminini hazırlayan Türk Solu ideologlarının, TİP'i de çirkin bir şekilde aynı şekilde ele alması, sanki TİP de diğer partilerden herhangi biriymiş gibi davranması asla devrimcilikle bağdaşmayan bir tutumdur. Ama mesele, sosyalizm ve sınıf mücadelesi değil milliyetçilik olursa, elbette MDD'nin küçük burjuva sosyal şoven ideologları, gözlerini «millici partilerin» ambarına dikeceklerdir. Nitekim sözkonusu yazı şöyle bitmektedir: *«Siyasi eğilimi ne olursa olsun, bütün Türk milliyetçilerine söyleyeceğimiz şudur: Gençliğe bak, hizaya gel.»*

Ve bu satırların yazıldığı dönem, ülkücü faşist komando taslaklarının yazlık komando kamplarında faşist eğitimle hazırlanmağa başladıkları ve tüm kamuoyunun bunu bildiği yıllardır. Genç arkadaşlardan bilmeyenler varsa hatırlatalım, CKMP, o yıllarda Başbuğ Türkeş'in başında olduğu faşist partiydi. Adını daha sonra MHP diye değiştirdi... Ve millicilik adına bu partinin genel sekreterine göz kırpılması da, milliyetçiliğin gereği oldu...

1967 sonbaharında patlak veren Kıbrıs olaylarında MDD'nin nasıl şoven bir politika izleyerek, milli şahlanış şiarlarını attığını, daha önce Kıbrıs olaylarının geçmişi ile ilgili olarak Kitle'de ele almıştık. Bu nedenle, Kıbrıs'la ilgili MDD şovenizmine burada yeniden değinmeyeceğiz.

Faka MDD'nin milliyetçiliği o denli ileri gitmiştir ki, Fransız finans kapitalinin ünlü siyasetçisi, sağcı ve işçi sınıfı düşmanı general De Gaulle'e bile övgü düzülmektedir. Türk Solu'nun 29 Ekim 1968 tarihli sayısında De Gaulle'in Türkiyeye gelişi kapak konusu yapılmıştır. Emperyalizmin başlıca sözcülerinden olan De Gaulle'ün anti-amerikan tavırları övgüyle anılmıştır. Anti-faşist mücadeledeki başarılarıyla haklı bir ün edinmiş olan De Gaulle'ün, fransız finans-kapitalinin aczini kapatmak ve ülkede sarsılmakta olan burjuva yönetimini pekiştirip güçlendirmek için, fransız büyük sermayesi tarafından ve geniş küçük burjuva yığınlarının da desteğiyle iktidara getirildiğini örtbas eden yazar pervasızlığı şu cümlelere kadar vardırmaktadır:

«Bu bakımdan Fransız milli burjuvazisinin adamı olan De Gaulle bize Amerikaya yüzü yumuşak NATO'cu «Sosyalist» Miterand'dan çok daha yakındır.»

Küçük burjuva destekli bir burjuva sosyalisti olan Mitterand'a sahip çıkmak elbette ki işçi sınıfı sosyalistlerinin görevi değildir, ama De Gaulle'ü savunmak da ne oluyor?. Kaldı ki MDD ideologunun de Gaulle'den daha uzak bulduğu Mitterand' daha sonra yapılan seçimlerde, Fransız işçi sınıfı hareketinin de içinde bulunduğu Birleşik Sol Cephe'nin adayı olmuştur. Ama yazarı işçi sınıfı ve onun hareketi değil, «milli»cilik daha çok bağlıyormuş! O başka!

Üstelik de Fransız finans kapitalini, oligarşisini, milli burjuva diye göstermek hangi bilime, hangi sosyalist anlayışa sığar bilemeyiz.

«De Gaulle'ün düne kadar güttüğü iç politikada, «iktisadi istikrar» politikasında sermayedar sınıfını kolladığı ve Fransız işçi sınıfının çıkarlarını çiğnediği gerçeğini bir Fransız iç meselesi saymak durumundayız. Ve ilerici dış politikayla gerici iç politika uzun süre bağdaşamayacağına göre, General'in olumlu sürprizlerinden birini daha yapmasını ve iç politikasını dış politikasına uydurmasını dilemekle yetinmekteyiz.

... Ama şu kadarı bizim için tartışma götürmez: işçi ücretlerini arttıran ama Amerikaya yaklaşan «sosyalist» bir kabinenin yönettiği bir Fransa ile işçi ücretlerini arttırmayan ama Amerikaya karşı

duran De Gaulle'ün yönettiği bir Fransa arasında tercih yapmak sözkonusuysa, Biz De Gaulle'ün Fransasından yanayız. ... Kaldı ki, De Gaulle Mayıs-Haziran öğrenci ayaklanmasından sonra iç politikasında da işçilerin ve öğrencilerin lehine reformlara yönelmiş bulunmaktadır...

... Böyle bir konuya biz Türkiye devrimcileri adına, Türkiye milli güçleri adına içtenlikle «hoşgeldin» diyoruz. Türkiyenin de De Gaulle Fransası ile eşitlik şartları için daha yakın iktisadi siyasi, kültürel bağlar kurması, ülkemizin Amerikan boyunduruğunu atarak Kemalist geleneğe sadık başı dik bir dış politikaya yönelmesi yolunda bir adım sayılır. «(Türk Solu, sayı 50-Kapak yazısı)

Böylece milliyetçiliğin çoğu bizi enternasyonalizme -ama bu enternasyonalizm fransız işçi sınıfı ile değil, onun baş düşmanı tekelci sermayenin muteber adam de Gaulle ile ilişkiler şeklinde biçimleniyormuş olsun varsın- daha fazla yaklaştırmış oluyor, ve sosyalizm (ya da Kemalizm) adına ehveni şeri seçmemiz isteniyor Türk Solu, De Gaulle'e Türkiye Devrimcileri adına «Hoşgeldin» demiş. Biz bu Hoşgeldin' in bizi değil Türkiye hakim sınıflarını bağladığını, onların adına yapıldığını söylemeliyiz. Ve millici Türk solunun, millici ideologları, sömürgelerde ulusal kurtuluşçulara kan ve ölüm saçmış Fransız finans-kapitalinin güçlü adamına, antiemperyalizm adına «hoş geldin» deniyor ve bu pervasızlık, millicilik adına antiemperyalist anlayıştan yapılan bu kocaman saptırma «sosyalist» düşünce adına «sol» bir yayın organında boy gösterebiliyor!...

Devrimci Gelenek Meselesi :

MDD hareketi ilk çıktığı günden itibaren devrimci geleneğe sözde sahip çıkmıştır. Mücadelenin geçmişinin önemini döne döne vurgulamıştır. Ne var ki, geleneğe sahip çıkmak sözle olmaz.

Geleneğe sahip çıkmak, proletarya sosyalizminin evrensel ilkelerine, ortodoksça bağlı olmakla başlar.

Geleneğe sahip çıkmak herşeyden önce proleteryanın devrimci örgütlenmesine sahp çıkmaktır. Soyut bir gelenek olamaz. Proletarya sosyalizmimizin tarihinde, ve herhangi bir ülkenin proletarya sosyalizmi tarihinde milliyetçilik yapmak, uluslararası işçi sınıfı hareketine ve dayanışmasına aykırı da davranmak, işçi sınıfının politik hareketinin bağımsızlığını çiğnemek yoktur.

TİP geçmişin mirasını reddetmiş, herşeyi kendisinden başlatma eğilimine girmişti. Ve MDD ile TİP arasındaki kavga arasında bu nokta da önemli yer tutuyordu. Ne var ki, MDD de sözce sahip çıktığı geleneği, özce reddediyordu. ***MDD hareketinin, teori ve pratiğinin temel eleştirisini Devrim Zorlaması kitabında yapan Dr. Hikmet Kıvılcımlı,*** **bu noktaya da değinmiş ve Yeni-Sosyalistlere sembol olarak gösterdiği Aybar ve Belli'ye bu konu da şu eleştiriyi yöneltmişti:**

«Yeni sosyalistleri çokça kınamıyoruz. *Eneski* - Sosyalizme karşı pek şahbaz pozlarla «*Susuş Kumkuması*» olmakla Burjuvaziye taş çıkartmış *Eski*-Sosyalizm cüceliğinin gelenek-göreneğini güdüyorlar. Ama her arkadan gelen kuşak, önceki kuşakların izlerini kazımaktan başka «Teori» ye önem vermez ise - ***Devrim*** **lâfı bir yana**- en basit ***evrim*** nasıl başarılır.

«*Sosyalizmin Bilimi*» dedikleri şey de her ***bilim*** gibi ister istemez önce ***Birikim Bilimi*** aşamasından geçmek zorundadır. Her gelen kuşak, kendinden önceki kuşağın *savaşlarını* ve bilimcil ***araştırmalarını*** - *sırf* «herşey bizimle başladı» demek için yok sayarsa, Sosyalizmin Bilimi nasıl birikir? Her ülkenin kendi ***orijinal*** ekonomik ve sosyal ilişki-çelişkileri iyice işlenmezse, sırf dünya sosyalizminin genel formüllerini bir ülkenin düşünce ve davranışlarını nasıl sosyalizmin bilimi ***«payesine yükselte»*** bilir? Türkiye Sosyalizminin trajedisi bu?» (Devrim Zorlaması sf. 187).

TİP ile MDD arasındaki kavga, işçi sınıfı sosyalizmi ile burjuva-küçük burjuva sosyalizmi arasındaki kavga değildi. Parlamentarist-popülist-sendikalist burjuva sosyalizmine karşı küçük burjuva sosyalizminin, küçük burjuva milliyetçiliği ile karışık kuyrukçuluğun kavgasıydı.

İncelememizin başında da kısaca izah

ettiğimiz maddî şartlarda bu iki sağ sosyalizmden önce biri, sonra diğeri «hareket içinde etki alanı kazandı. MDD sağ sapmasının dinamik devrimci gençliği yanına almağı başarması MDD hareketinin heterojenliğini getirdi, sağ ve sol davranışlar bir süre birarada gittikten sonra, yollar kaçınılmaz olarak ayrıldı.

MDD incelememizin buraya kadar olan kısmında MDD tezinin ilk biçimlenişini ele aldık ve koyduğu analizlerden çok dayandığı kökenleri ve taşıdığı ana motifleri anlatmağa çalıştık.

Gerçekte milli demokratik devrim yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler için geçerli bir tezdir.

Türkiye'deki ilk MDD teorisyenleri ise bu Milli Demokratik Devrim tezini alıp, «küçük burjuva bürokrasisi» öncülüğünde bir devrim için ajitasyon yapmışlar, tezi bu esas üzerine yeniden düzenleyerek kuyrukçuluğun teorisini ve propagandasını kurmuşlardır.

Özellikle gençliğimizin devrimci heyecanı ile birleşen MDD hareketinin emperyalizm ve Türkiye tahlillerine ve ana mesele olan örgüt (Parti) meselesine burada değinmedik. Gelecek sayı, sosyalist pratiğin örgüt - strateji ve taktik - ajitasyon ve propaganda üçlüsü açısından MDD hareketini ele alıp, MDD ciliğin tarihsel yerini özetlemeğe çalışacağız. MDD hareketi içinden doğan ayrı ayrı hareketlerin incelenmesi ise ilk MDD teori-pratiğindeki köklerinden başlamak üzere gene ayrı ayrı yapılacaktır.

İnkılâp nedir?

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

İnkılâp önce insanlar arasında bir harptir. Ondan sonra harbin başarısıyla gelen bir değişikliktir.

Fakat her harp ve her değişiklik inkılâp mıdır? Hayır. Tersine inkılâp çok defa harple iki zıt kutup halinde olur. İnkılâp harbin neticesi olabilir. O zaman, harbin sebeplerini kaldırabilirse, harbi yok edebilir. Ancak birçok harplerde savaş sebepleri derinleştirilirse görülür ki, harpler Kadîm Çağlardan beri hep inkılâpları önlemek uğruna yapılır.

İnkılâp ile harbin farkını göstermek, inkı'lâbın nasıl bir harp olduğunu belli eder. Onun için inkılâbı harpten ayırdedecek hususiyetleri kısaca gözden geçirmeliyiz.

İnkılâp ile harbin hususiyetleri üç bakımdan ele alınabilir:

1 — Harp ile inkılâbın farkları,

2 — Harp ile inkılâbın diyalektiği,

3 — İnkılâbın olağanüstü diyalektiği...

1 — Harbin ve inkılâbın farkları

«İnkılâp bir harptir. İnkılâp tarihin bildiği bütün harplerden hakikaten daha büyük, biricik kanunlu, hakkaniyetli bir harptir.» (V.İ.U.: «İnkılâp Günleri», Ocak 1905, C. IV, s. 71)

Bu tanımlamaya göre inkılâbı harpten ilk bakışta ayıran iki keskin çizgi vardır:

1 — İnkılâp bütün harplerden büyüktür,

2 — İnkılâp biricik kanunlu, hakkaniyetlik harbidir...

Harp ile inkılâbın bu ve bundan başka olan farklarını ayrı ayrı gözden geçirelim.

A. — İnkılâp ulu harptir:

Bütün harplerden büyük inkılâp deyince ne anlıyoruz? Rakamca ve insan sayısı bakımından büyüklük anlıyoruz. Me.

selâ, iki millet harbediyor. Her ikisinin harbe süreceği kuvvetler nüfuslarının belli cins ve yaşlarda olan ufak bir kısmıdır. Bir milyon nüfuslu memleketin harbe süreceği kuvvetler onbinleri güç geçer. İnkılâpta ise, milyonluk nüfusun kadını, kızı, yaşlısı, çocuğu ile hemen hemen bütününü kavgaya sokar. İnkılâp metod ve teşkilatları buna göre düşünülüp davranılacak işlerdendir.

Bu kural kimi zaman gözden kaçabilir. Yerleşmiş bir istibdat ile inkılâptan önce çarpışan kuvvetler bir avuç insanı geçmiyebilir. Meselâ Çarlık Rusyasında ilk inkılâpçılar «MAHFİL» (serkl)lerde çalışırlardı. O devrin inkılâpçıları ancak yüz rakamları ile ölçülürdü. İnkılâp patlayınca iş ve rakamlar ansızın büyüdü.

«(Mahfil devrinde) propagandacının henüz kitleleri gütmemiş küçük grup üyelerinin tabii olarak yaptıkları gibi yüze kadar saymak lâzımdı. İnkılâpta ise milyonlarla ve on milyonlarla sayı saymak gerekir.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», 1920, C.XVII, s. 180)

Bu neden böyledir?

Çünkü harp oldu olasıya azlığın menfaati uğruna yapıldı. Hiç değilse yeryüzünde sosyalist devletler doğuncaya kadar bilinen klâsik harpler böyle kaldı.

İnkılâp çokluğun ve büyük kitlelerin menfaatı uğruna yapılır.

Onun için, harbe ancak nüfusun azlığı ve o da zorla sokulabilir. İnkilâba en büyük kitleler kendiliğinden, gönüllü olarak atılırlar. Harpte asıl muharebeyi yapan cephedeki kuvvetler çok defa yüzbinleri geçmez. Muharipler nadiren milyonları bulur. İnkılâba bir anda milyonlar ve on milyonlarca insan bilfiil ve hep birden katılır.

Her memlekette beslenen ordularla yaşıyan kitlelerin sayılarını göz önüne getirmek, harp ile inkılâbın kemmiyet farkını, sayı başkalığını anlatmaya yeter.

İnkılâplar çağında (meselâ: emperyalist cihan harpleri sırasında) harplere TOTAL harp denilmesi o bakımdan özellik taşır.

B. — İnkilâp haklılık ve meşruluktur:

Sosyalist devletler doğuncaya kadar bilinen her klâsik harp, kuvvetlinin zayıfa saldırmasıdır. Savaşlar hep başkasının hakkını elinden zorla almak için yapılır.

İnkılâp daima o zamana dek ezilmiş, soyulmuş bulunan insanların ezenlere ve soyanlara karşı ayaklanmalarıdır. Bu ayaklanma sonunda hâkim sınıfların bir zaman ekonomi yahut politika zoruyla halktan aşırdıkları kitle mülkleri ellerinden alınır. Bütün mülkler ve haklar eskiden beri sahipleri iken sonra yoksul bırakılmış olan kitlelere geri verilir. İnkılâbın biricik kanunu büyük kitlelerin hakkını araması ve haklı olan milletin bütünü ölçüsünde meşru bir düzen yaratmasıdır.

Sosyalist devletler doğuncaya kadar patlayan klâsik harplerde iki düşman taraf ta kendilerinin haklı olduklarını aynı kuvvetle öne sürerler. Gerçekte her iki taraf ta bir avuç hakim sınıfın menfaati uğruna çarpışır. Öyle olduğu için büyük çalışkan kitleleri kurbanlık koyun gibi mey dan salhanelerine sürüklerler. Hepsi de bu bakımdan haksızdırlar. Hak iddiaları yalnız alt-sınıfları ve çalışan insanları aldatıp ardlarından sürüklemek üzere uydurulmuş görünüşte süslü yalanlardır.

Ayrıca, harbe sürüklenenlerin hemen hepsi sıkı-yönetim kanunları altında zorla silâh altına alınırlar. Harbe gitmeyen kurşuna dizilir. İnkılâpta bunun tam tersine kavgaya gitmiyenler değil, girenler idam cezasıyla tehdit edildikleri halde savaşırlar.

C.: Vatandaş Harbi:

Harp hemen daima iki ayrı vatan arasında yapılır. Ayrı vatanların başta gidenleri arasındaki düşmanlıktan çıkar. İki ayrı ülkenin vatandaşları arasında kanlı bir boğuşma olur.

İnkılâp, harbin tersine, genel olarak aynı vatanın içinde yaşayan vatandaşlar arasında bir harptir. Harbe, VATAN HARBİ adı verilebilir. İnkılâp vatandaşlar arasındaki kavgadır. Onun için inkılâbın bir adı da VATANDAŞ HARBİ olur.

«Tarihte hiçbir büyük inkılâp vatandaş harbi olmaksızın gerçekleşmemiştir.» (V. İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilirler mi?» 1917 Aralık sonu, C. XIV, s. 242-243)

D. — Harp ve sınıflar harbi:

İnkılâp harptir diyoruz. Bu harpte kimler dövüşür? Zıt sosyal sınıflar dövüşür. Harplerde ise, genel olarak aynı sınıflar birbiriyle boğuşmayı başarırlar.

İnkılâp, burjuva ve küçük-burjuvalara göre memlekette bir anarşidir. Vatandaşlar arasında bir kör dövüşüdür. Bu onların görüşüdür. Gerçekte inkılâp önü ve sonu belli olmayan, herkesin kim vurduya gittiği bir kargaşalık ve endeterminizm değildir. İnkılâp her şeyden önce belli sınıflar arasında geçen ve kesin sınırları bulunan bir savaştır.

Modern toplumda öyle kesin sınıflar bulunduğu için ve bu sosyal sınıflar karşı karşıya açık cepheler tuttukları için, sınırları zıt ama belli bir kavgaya girmişlerdir. İnkılâp o sınırlar içinde olmuştur. Öyle bir determimizm bulunmasaydı ayaklanmalar, kargaşalıklar, hatta isyanlar boşuna olurdu.

Meselâ, Kadîm Çağda Yeniçerilerin kazan kaldırmaları hiçbir işe yaramadı. Ancak memleketi geriye götürdü. İrticaı biraz daha uzun müddet yerli yerine yerleştirdi, kuvvetlendirdi. Çünkü o çağlarda bu ayaklanmalar sınırı kesin, bilinci belli sosyal sınıflar arasında geçmedi.

Bütün Kadîm Çağlarda İNKILÂB'ın olamayışı aynı sebebe dayanır. Bütün sınıflar Antika toplumda ne kendi sınıflarını ve ne de dolayısıyla sosyal bilinçlerini kavrıyamamış durumda kaldılar.

Modern Çağda sınıf billûrlaşması sosyal inkılâpları mümkün kıldı. Meselâ, üstün Derebeği sınıfına karşı burjuvalar, köylüler, esnaflar, işçiler, aydınlar bir tek ayrı ve kesin sınırlı TİERSETA (üçüncü tabaka) idiler. O sayede Batıda burjuva inkılâpları diye bir ileri adım atıldı. Toplum kısır çekişmeler ve boğuşmalar ortasında kendi kendisini yiyip tüketmedi.

Yoksa, Irak'ta, Mısır'da yeraltına gömülmüş Antika Medeniyetler gibi, Orta-Çağ toplumu da temelinden yokolur ve yıkılmış Avrupa Medeniyeti tarihe karışırdı.

Harp: aynı sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birikmiş, büyüyen REKABETLER'in birgün ansızın kızışıp patlamasıdır. İnkılâp: birbirine zıt sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birikip artmış olan SINIF MÜCADELESİ'nin ansızın kızışıp patlak vermesidir.

E. — Harp, inkılâp ve rejim:

Her memlekette REJİM denilen bir sosyal düzen vardır. Bu sosyal düzen sosyal sınıfların menfaatleri ve tuttukları yerleri bakımından kurulmuş ekonomik ve politik münasebetlerin yaratığıdır. Onun için inkılâp nasıl sosyal sınıflar arasında geçen bir savaş ise, tıpkı öyle, sırf ve yalnız bir rejim harbidir.

Eğer dövüşenler arasında rejim farkı ve harbi yoksa, yapılan dövüş bayağı klâsik bir burjuva harbi olur. Daha doğrusu inkılâp SOSYAL REJİM değişikliği için yapılan bir savaştır. Harp ise, tersine, sosyal rejimi muhafaza etmek için yapılan bir kavgadır. İnkılâp zıt rejimler uğruna yapılır. Harp aynı rejimin savunucusu olan kuvvetler arasında patlak verir.

Meselâ, İngiltereyle Almanya aynı rejime bağlıdırlar. Her iki tarafta, aynı FİNANS-KAPİTALİZM herşeye üstündür. İki tarafın ağızlarına bakılsa, onlar bir takım sosyal idealler uğruna savaştıklarını ilân ederler. 1914-1918 Birinci Cihan Harbinde İngiliz ve Fransızlar «Demokrasi» adına müstebit Alman militarizmini yıkmak için dövüştüklerini söylediler. Oysa hürriyetçi geçinen bu istibdat düşmanı emperyalistlerin en büyük aylıklı asker kuvvetleri Çar idi. Hepsi de Çar orduları ile kendi azgın militarizmlerini kaynaştırarak boğuştular. Almanlar ise, hakarete uğrayan Avusturya İmparatorluğunu İngiliz, Fransız Emperyalizminin kışkırtmalarına karşı korumaktan söz açtılar... Esas dava her iki taraf emperyalistlerinin zamanla kuvvet dengeleri değiştiği için, dünyayı yeniden sömürgeler ve nüfuz

mıntıkaları halinde paylaşmak istemelerinden ileri geldi.

1939 İkinci Cihan Harbinde İngilizler Alman faşizmini, Almanlar ikiyüzlü demokrasilerin dünyayı sömüren plütokratlarını yeryüzünden kaldırmak için dövüştüklerine yemin ettiler. Gerçekte işler bambaşka idi. Alman faşizmini alttan alta besleyip büyüten Finans-Kapitali: Amerikan Kellog Plânları Almanyada yetiştirdi. Alman faşizmini ilk defa silâhlandıran İngiliz kapitalizmi ve siyaseti oldu. Faşizm yeryüzüne Alman Plütokrasisinin en berbat inhisarcı soygununu yaymak ve dünyayı zaptedip insanlığı bin yıl Nazi kölesi haline getirmek plânıyla saldırıya geçti... Esas dava, Birinci Cihan Savaşı ile paylaşılmamış olan kozları İkinci Cihan Savaşı ile yeniden paylaşmaktı.

Her iki Cihan Harbinde de sosyal rejim İngiltere, Fransa cephesinde olduğu gibi, Almanya ve İtalya cephesinde dahi: emperyalizm çağına ulaşmış kapitalizm düzenidir. Harp iki ayrı memleketin kapitalist rejimleri arasında olmuştur. İnkılâp: cemiyette sınıf münasebetlerini, yani sosyal düzeni kökünden değiştirecek bir savaştır. Harpte galip gelsin, mağlûp olsun aynı sosyal sınıf iktidarda kalır. İnkılâpta mutlaka alt sınıf üst sınıfı devirerek yeni bir rejim kurar.

F. — Harp, inkılâp ve devlet:

Harp genel olarak devletler arasında yapılır. Görünüşte DEVLETİ KORUMAK için harbedilir. Harpte mevcut devlet herşeyin üstünde tutulur.

İnkılâp genel olarak devletler arasında değil, bir devletin içinde yapılır. DEVLETİ YIKMAK inkılâbın birinci konağıdır. Burjuva inkılâbında bambaşka bir devlet kurulur. Derebeyi devleti yerine, kapitalist devlet geçirilir. Proletarya inkılâbında önce kapitalist devlet yerine proleter devleti geçirilir, sonra devlet temelinden kaldırılır. Daha doğrusu, yağı tükenmiş kandil gibi kendiliğinden söner.

Harpte kitleler devletle birliktedirler. Eski devletin koruyucu fedaisi rolüne sokulurlar ve inkılâba karşı eski devletin ihtiyat kuvveti olurlar.

İnkılâpta kitleler eski devlete karşı gelirler. Eski sınıf münasebetlerini, eski rejimi değiştirmek için mevcut devleti yokederler. Ve böylelikle inkılâbın öz veya ihtiyat kuvveti haline gelirler.

İnkılâptan önce sosyal zıtlıklar ve bütün çatışan iddialar ve kavgalar eski devletin PATRONLUĞU VASITASIYLA yatıştırılır. İnkılâpta DOĞRUDAN DOĞRUYA KİTLELER silaha sarılırlar ve mevcut kuvvetlerle dövüşürler. Onun için:

«İnkılâp, devlet meselesinde «mutad şartlar»dan bilhassa şöyle ayrılır: inkılâp, devlet hayatının üzerinde kavga çıkmış meselelerini dolayısızca sınıf mücadelesi vasıtasıyla kat'i şekilerine kadar halleder.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyonlarına dair.» 26.7.1913, C. XIV, Kısım 2, S. 25)

G. — İnkılâp, harp, fedakârlık:

Harp de inkılâp da birçok fedakârlıklar ve kurbanlar ister. İnkılâbın fedakârlıkları harbinkilerden bambaşkadır.

Harp onu icat edenlerden ve yaptıranlardan pek az fedakârlık ve kurban ister. Daha doğrusu harp onu yaptıranların fedakârlığını ve kurban gitmelerini önlemek için yapılır. Harp yaptıranlar olsa olsa daha kârlı buldukları bir işe sermaye yatırdıkları gibi, zafere kadar harp masraflarını ve harp rizikolarını göze alırlar. Ve her zaman ve her yerde harbe sebep olanlar harbi kazançlı buldukları için harp isteyen sınıflardır.

Meselâ, modern harpler cihan pazarlarını ve servet kaynaklarını muhtelif kapitalist ülkeler arasında yeniden paylaşmak için yapılır. Bununla birlikte, harp sırasında fedakârlığı yapanlar aslında kapitalistler değildirler. Tam tersine kapitalistler harbin getirdiği kıtlık yüzünden stok mallarını bol bol sürümlerler. Büyük kitleler ve herkes can kaygusuna düştüğü için, müthiş yükselen hayat pahası önünde boyun eğer. Kapitalistler o sayede eskisine nazaran beş on misli fazla kâr toplarlar. Ayrıca hatır gönül, rüşvet iltimasla kendilerini ve oğullarını kayırtırlar, harp ateşine atılmaktan tatlı canlarını korumanın yolunu bulurlar. Harpte en muazzam fedakârlıklar, cepheye sürüklenen alt-taba-

«Tarihte hiçbir büyük inkılâp vatandaş harbi olmaksızın gerçekleşmemiştir.» (V. İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilirler mi?» 1917 Aralık sonu, C. XIV, s. 242-243)

D. — Harp ve sınıflar harbi:

İnkılâp harptir diyoruz. Bu harpte kimler dövüşür? Zıt sosyal sınıflar dövüşür. Harplerde ise, genel olarak aynı sınıflar birbiriyle boğuşmayı başarırlar.

İnkılâp, burjuva ve küçük-burjuvalara göre memlekette bir anarşidir. Vatandaşlar arasında bir kör dövüşüdür. Bu onların görüşüdür. Gerçekte inkılâp önü ve sonu belli olmayan, herkesin kim vurduya gittiği bir kargaşalık ve endeterminizm değildir. İnkılâp her şeyden önce belli sınıf lar arasında geçen ve kesin sınırları bulunan bir savaştır.

Modern toplumda öyle kesin sınıflar bulunduğu için ve bu sosyal sınıflar karşı karşıya açık cepheler tuttukları için, sınırları zıt ama belli bir kavgaya girmişlerdir. İnkılâp o sınırlar içinde olmuştur. Öyle bir determimizm bulunmasaydı ayaklanmalar, kargaşalıklar, hatta isyanlar boşuna olurdu.

Meselâ, Kadîm Çağda Yeniçerilerin kazan kaldırmaları hiçbir işe yaramadı. Ancak memleketi geriye götürdü. İrticaı biraz daha uzun müddet yerli yerine yerleştirdi, kuvvetlendirdi. Çünkü o çağlarda bu ayaklanmalar sınırı kesin, bilinci belli sosyal sınıflar arasında geçmedi.

Bütün Kadîm Çağlarda İNKILÂB'ın olamayışı aynı sebebe dayanır. Bütün sınıf lar Antika toplumda ne kendi sınıflarını ve ne de dolayısıyla sosyal bilinçlerini kav rıyamamış durumda kaldılar.

Modern Çağda sınıf billûrlaşması sosyal inkılâpları mümkün kıldı. Meselâ, üstün Derebeği sınıfına karşı burjuvalar, köy lüler, esnaflar, işçiler, aydınlar bir tek ayrı ve kesin sınırlı TİERSETA (üçüncü tabaka) idiler. O sayede Batıda burjuva inkılâpları diye bir ileri adım atıldı. Toplum kısır çekişmeler ve boğuşmalar ortasında kendi kendisini yiyip tüketmedi.

Yoksa, Irak'ta, Mısır'da yeraltına gömülmüş Antika Medeniyetler gibi, Orta-Çağ toplumu da temelinden yokolur ve yıkılmış Avrupa Medeniyeti tarihe karışırdı.

Harp: aynı sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birikmiş, büyüyen REKABETLER'in birgün ansızın kızışıp patlamasıdır. İnkılâp: birbirine zıt sosyal sınıfların fertleri, zümreleri ve bütünlükleri arasında birikip artmış olan SINIF MÜCADELESİ'nin ansızın kızışıp patlak vermesidir.

E. — Harp, inkılâp ve rejim:

Her memlekette REJİM denilen bir sosyal düzen vardır. Bu sosyal düzen sos yal sınıfların menfaatleri ve tuttukları yerleri bakımından kurulmuş ekonomik ve politik münasebetlerin yaratığıdır. Onun için inkılâp nasıl sosyal sınıflar arasında geçen bir savaş ise, tıpkı öyle, sırf ve yalnız bir rejim harbidir.

Eğer dövüşenler arasında rejim farkı ve harbi yoksa, yapılan dövüş bayağı klâsik bir burjuva harbi olur. Daha doğrusu inkılâp SOSYAL REJİM değişikliği için yapılan bir savaştır. Harp ise, tersine, sos yal rejimi muhafaza etmek için yapılan bir kavgadır. İnkılâp zıt rejimler uğruna yapılır. Harp aynı rejimin savunucusu olan kuvvetler arasında patlak verir.

Meselâ, İngiltereyle Almanya aynı rejime bağlıdırlar. Her iki tarafta, aynı Fİ NANS-KAPİTALİZM herşeye üstündür. İki tarafın ağızlarına bakılsa, onlar bir takım sosyal idealler uğruna savaştıklarını ilân ederler. 1914-1918 Birinci Cihan Harbinde İngiliz ve Fransızlar «Demokrasi» adına müstebit Alman militarizmini yıkmak için dövüştüklerini söylediler. Oysa hürriyetçi geçinen bu istibdat düşmanı emperyalistlerin en büyük aylıklı asker kuvvetleri Çar idi. Hepsi de Çar orduları ile kendi azgın militarizmlerini kaynaştırarak boğuştular. Almanlar ise, hakarete uğrayan Avusturya İmparatorluğunu İngiliz, Fransız Emperyalizminin kışkırtmalarına karşı korumaktan söz açtılar... Esas dava her iki taraf emperyalistlerinin zamanla kuvvet dengeleri değiştiği için, dünyayı yeniden sömürgeler ve nüfuz

mıntıkaları halinde paylaşmak istemelerin den ileri geldi.

1939 İkinci Cihan Harbinde İngilizler Alman faşizmini, Almanlar ikiyüzlü de. mokrasilerin dünyayı sömüren plütokrat. larını yeryüzünden kaldırmak için dövüş. tüklerine yemin ettiler. Gerçekte işler bam başka idi. Alman faşizmini alttan alta bes leyip büyüten Finans-Kapitali: Amerikan Kellog Plânları Almanyada yetiştirdi. Al. man faşizmini ilk defa silâhlandıran İngi. liz kapitalizmi ve siyaseti oldu. Faşizm yeryüzüne Alman Plütokrasisinin en ber. bat inhisarcı soygununu yaymak ve dün. yayı zaptedip insanlığı bin yıl Nazi köle. si haline getirmek plânıyla saldırıya geç. ti... Esas dava, Birinci Cihan Savaşı ile paylaşılmamış olan kozları İkinci Cihan Sa vaşı ile yeniden paylaşmaktı.

Her iki Cihan Harbinde de sosyal re. jim İngiltere, Fransa cephesinde olduğu gi. bi, Almanya ve İtalya cephesinde dahi: emperyalizm çağına ulaşmış kapitalizm dü zenidir. Harp iki ayrı memleketin kapita. list rejimleri arasında olmuştur. İnkılâp: cemiyette sınıf münasebetlerini, yani sos. yal düzeni kökünden değiştirecek bir sa. vaştır. Harpte galip gelsin, mağlûp olsun aynı sosyal sınıf iktidarda kalır. İnkılâp ta mutlaka alt sınıf üst sınıfı devirerek ye ni bir rejim kurar.

F. — Harp, inkılâp ve devlet:

Harp genel olarak devletler arasın. da yapılır. Görünüşte DEVLETİ KORU. MAK için harbedilir. Harpte mevcut dev. let herşeyin üstünde tutulur.

İnkılâp genel olarak devletler ara. sında değil, bir devletin içinde yapılır. DEVLETİ YIKMAK inkılâbın birinci ko. nağıdır. Burjuva inkılâbında bambaşka bir devlet kurulur. Derebeyi devleti yerine, kapitalist devlet geçirilir. Proletarya in. kılâbında önce kapitalist devlet yerine proleter devleti geçirilir, sonra devlet te. melinden kaldırılır. Daha doğrusu, yağı tükenmiş kandil gibi kendiliğinden söner.

Harpte kitleler devletle birliktedirler. Eski devletin koruyucu fedaisi rolüne so. kulurlar ve inkılâba karşı eski devletin ih. tiyat kuvveti olurlar.

İnkılâpta kitleler eski devlete karşı gelirler. Eski sınıf münasebetlerini, eski rejimi değiştirmek için mevcut devleti yo. kederler. Ve böylelikle inkılâbın öz veya ihtiyat kuvveti haline gelirler.

İnkılâptan önce sosyal zıtlıklar ve bü. tün çatışan iddialar ve kavgalar eski dev. letin PATRONLUĞU VASITASIYLA ya. tıştırılır. İnkılâpta DOĞRUDAN DOĞRU. YA KİTLELER silaha sarılırlar ve mev. cut kuvvetlerle dövüşürler. Onun için:

«İnkılâp, devlet meselesinde «mutad şartlar»dan bilhassa şöyle ayrılır: inkılâp, devlet hayatının üzerinde kavga çıkmış meselelerini dolayısızca sınıf mücadelesi vasıtasıyla kat'i şekilerine kadar halleder.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyonlarına dair.» 26.7.1913, C. XIV, Kısım 2, S. 25)

G. — İnkılâp, harp, fedakârlık:

Harp de inkılâp da birçok fedakârlık lar ve kurbanlar ister. İnkılâbın fedakâr. lıkları harbinkilerden bambaşkadır.

Harp onu icat edenlerden ve yaptıran lardan pek az fedakârlık ve kurban ister. Daha doğrusu harp onu yaptıranların fe. dakârlığını ve kurban gitmelerini önlemek için yapılır. Harp yaptıranlar olsa olsa daha kârlı buldukları bir işe sermaye ya tırdıkları gibi, zafere kadar harp masraf. larını ve harp rizikolarını göze alırlar. Ve her zaman ve her yerde harbe sebep olan. lar harbi kazançlı buldukları için harp is. teyen sınıflardır.

Meselâ, modern harpler cihan pazarla rını ve servet kaynaklarını muhtelif kapi. talist ülkeler arasında yeniden paylaşmak için yapılır. Bununla birlikte, harp sıra. sında fedakârlığı yapanlar aslında kapita. listler değildirler. Tam tersine kapitalistler harbin getirdiği kıtlık yüzünden stok mal. larını bol bol sürümlerler. Büyük kitleler ve herkes can kaygusuna düştüğü için, müthiş yükselen hayat pahası önünde bo. yun eğer. Kapitalistler o sayede eskisine nazaran beş on misli fazla kâr toplarlar. Ayrıca hatır gönül, rüşvet iltimasla kendi. lerini ve oğullarını kayırtırlar, harp ate. şine atılmaktan tatlı canlarını korumanın yolunu bulurlar. Harpte en muazzam fe. dakârlıklar, cepheye sürüklenen alt-taba.

ka halka düşer. Onlar dövüşürler; onlar ölürler, sakatlanırlar. Geride çoluk çocukları varlarını yoklarını, tarlalarını dükkânlarını yok pahasına üstsınıflara kaptırırlar. Alt sınıflar yoksulluğa boğulur. Üst sınıflar birden bire meşhur HARP ZENGİNİ kesilirler.

İnkılâpta, iş bunun tersinedir. Hangi sınıf inkılâbı başaracaksa o sınıf bizzat kavganın başına geçer ve dövüşün icabettirdiği bütün büyük fedakârlıkları göğüslemek zorunda kalır.

«İnkılâbı meydana getiren sınıflar için her inkılâp kendi muazzam kurbanlarını gerektirir.» (V.İ.U.: «Komintern III. Kongresinde RKP Taktiğine dair Nutuk.», 1924, V.XVIII, Ks. 1, s. 329)

II. — Harbin ve inkılâbın diyalektiği:

Harp ve inkılâbın farklarından bahsederken, her iki olayın da benzer yanları üzerinde durmadık. Gerçekte, gerek harp gerek inkılâp, diyalektiğin ANSIZIN ATLAMA MOMENTİ denilen keyfiyet değişiklikleridir. Harbin ve inkılâbın bütün karakteristikleri METAFİZİK KATEGORİLER değildirler. Bir yol belirince hükümleri kıyamete dek bâki kalmaz. Harbin de, inkılâbın da her karakterini birbiriyle karşılıklı etki-tepki halinde bulunan diyalektik olaylar gibi ele almak zorundayız.

Her ikisi de birer ansızın keyfiyet atlaması olan harp ve inkılâp olayları, elbet insanlık tarihi ölçüsünde büyük hengâmeler ve altüstlüklerdir. Harple inkılâbın farklarını ona göre, yani tarihin hengâme ve alt-üstlükleri içinde objektif ve konkret biçimleriyle izlemeliyiz. Harpla inkılâp alt-üstlükleri arasında göze çarpan başlıca fark şudur: Harp en çok POLİTİKA ve SINIR kabuğu üzerinde geçen bir alt-üstlüktür. İnkılâp toplumun ekonomi temelinde sosyal sınıf münasebetlerine varan, içine hukuku, siyaseti alarak en yüce kültür alanına dek uzanan, en derin, en geniş alt-üstlükler getirir.

Harpla inkılâbın diyalektik gidişleri aralarındaki farkların zamanla değişebileceğini anlatır. Onun için harpla inkılâp arasında belirttiğimiz farkları anlatırken sık sık «SOSYALİST DEVLETLER DOĞUNCAYA KADAR HER KLÂSİK HARP» sözünü araya kattık. Çünkü, sosyalist devletlerle kapitalist devletler arasındaki harplerin karakterlerine inkılâbın karakterleri karışmamazlık edemez. Kapitalist ordularla sosyalist ordular arasında patlak veren savaşlarda, harbin nerede başladığını, inkılâbını nerede bittiğini kestirmek imkânsız oldu.

Dış görünüşü ile iki düşman ordu arasında alevlenen dövüşe harp diyoruz. Bu harp içyüzünde ezilen kitlelerin inkılâbını temsil eden SOSYALİST bir ordu ile, bir avuç hâkim sınıfın irticaını temsil eden saldırıcı KAPİTALİST ordular arasında geçiyorsa, yapılan kavga harp mıdır, inkılâp mıdır? Daha ilk Sovyet İnkılâbı günlerinde bu durum ortaya çıktı. O zaman inkılâbın karakteri ile harbin karakteri bir birine girdi ve duruma İNKILÂPÇI HARP adı verilmek icabetti. İnkılâpçı harp görünüşte ayrı ordular arasında geçen harptir, Ama gerçekte halk yığınlarının ordusu ile onları ezmiye gelen sömürücü sınıflar ordusu çarpışmaktadır. Harp burada mahküm sınıflarla hâkim sınıflar arasında geçen bir savaştır.

Onun için harbin klâsik çağda inkılâptan ayırdedilen bütün karakterleri dikkate değer değişikliklere uğradı.

Kapitalizmin emperyalizm çağında harpler inanılmaz sayıda büyük insan kitlelerini boğuşmaya sürükledi. Sosyalist devletler hiç bir zaman harp taraflısı olmadıkları halde, harpten başka çıkar yol bulamıyan kapitalist ordularının saldırılarına uğradılar. O zaman geniş kitlelerin menfaatleri uğruna sosyalist devletlerin giriştikleri harp artık falan veya filan milleti sömürmek için değil, yabancı milletlerin de çalışkan kitlelerini başlarına musallat olmuş emperyalist canavarlarından kurtarmak için yapılan bir hakkaniyetli harp oldu.

Bugün klâsik kapitalistçe harp bile «TOPYEKÜN HARP» adını aldı. Topyekûn denirken yalnız büyük milyonluk muharip ordular hep birden savaşa girmekle kalmadılar. Ordu mevcutları büyüdükçe neticeyi almakta büyük birliklerin oynadıkları rol azaldı. Alman Genel Kurmay uzmanlarının SİGNAL dergisinde açıkladık

ları gibi: tek başına bir erin savaşmak isteyip istememesi, savaşmayı candan be. cerip beceremeyişi zafer veya bozgun ge. tiren en büyük faktör haline geldi. Çünkü, öylesine büyük bir ordunun her zerresi üzerinde egemen sınıfın sıkı kontrolu im. kânsızlaştı.

Onun dışında büyüyen harp tekniğinin dehşeti klâsik harplere has olan CEPHE ve CEPHE-GERİSİ arasındaki farkı git. tikçe ortadan sildi. Daha Faşizmin millet. lerarası tertibiyle patlak veren İspanya İç Harbinde birşey belli oldu: Cephede dö. vüşenlerden çok cephe-gerisindekiler ölü. yorlardı. İkinci Cihan Harbinde uğranan cephe-gerisi zayiat ve tahribat cephedeki. nin kat kat üstüne çıktı. Birinci Cihan Harbine seferberliğe gidenler cephe ateşi veya hastalıktan ölmüştü. İkinci Cihan Harbinde cepheye gitmiyen, geride kalan çoluk çocuk, kadın, ihtiyar askerden çok kırıldı. Cephede dövüşen orduların gerisin. de gizli halk teşkilâtları çete savaşlarıyla muntazam ordu kadar kanlı harpler yap. tılar.

Nazi harpçıları bir yıl önce tarafsızlık paktı yaptıkları Sovyetler Birliğine bir yıl sonra, hem de harp ilân etmeksizin baskın yapınca, harplerin iki taraf için de HAKKANİYETSİZLİK karakteri kendili. ğinden kalktı. Ortaya «ilân edilmemiş harp» çıktı ve emperyalizmin başlıca me. todu sırasına girdi. Böyle emperyalist haydutluklara karşı girişilen harpler: da. ha doğarken VATANDAŞ HARBİ karak terini aldı. Gene bu arada muntazam ordu. ların kendileri kadar önemli «BEŞİNCİ KOL» adlı yeni harp şekilleri türedi. Bu. na karşılık sosyalist ordunun her girdiği yerde HALK AYAKLANMALARI kaçınıl. maz oldu. Böylece artık harbin SINIF. LAR MÜCADELESİ'nden farkı kalmadı.

Açılan bayağı harp, iki ayrı vatan a. rasında başladığı halde, çarçabuk vatan. daş harbine döndü. Harbi devlet devlete açmıştı. Nazi ordularının her girdiği ülke. de en hayasızca uyguladığı metodlar har. bi doğrudan doğruya millete karşı ve halk lara karşı bir jenosit durumuna soktu. Bu nun halk tabakalarına karşı irtica saldırı. sından ve katliamından farkı kalmadı.

Şu şartlar altında aynı rejim uğruna dövüşen ordular yerine, sosyalist rejimle kapitalist rejimden birini yoketmek ya. hut var etmek uğruna savaşan ordular mey dana çıktı. Harp çarçabuk bir inkılâp veya irtica kılığına girdi. O yüzden en büyük fedakârlıklar, hiç değilse sosyalist ülke. lerde, inkılâbı göze alan sınıflara düştüğü gibi, harbi göze alan inkılâpçı sınıflara ve zümrelere düştü.

Harp aynı sosyal düzene mensup hâ. kim sınıfların fertleri ve zümreleri ara. sında barış zamanı barışçıl biçimde sürüp giden REKABET'in, uzun zaman biriktik. ten sonra, birgün ansızın kanlı ve yaman bir şekil almasıdır. İnkilâp ta tıpkı öyle. dir. Yalnız inkılâpta aynı sosyal sınıf ve düzenin idealini besliyen değil de, ayrı sosyal bir düzen ideali besliyen zıt sınıf. lar arasında barışçı bir biçimde SINIF MÜCADELESİ sürüp gider. İnkılâp uzun zaman birikmiş sınıf mücadelesinin bir gün ansızın kanlı ve yaman bir şekil alması. dır.

İnkılâptan evvel cemiyet içindeki sınıf mücadelesi «eski rejimin çerçevesi» içinde yapılan bir kavgadır. İnkılâp sırasında eski rejimin çerçevesi çatlatılır. Gerek sınıf mü cadelesi, gerekse inkılâp sosyal sınıflar a. rasında DOĞRUDAN DOĞRUYA GİRİŞİL MİŞ bir rejim savaşıdır.

Harp aynı hâkim sınıfların aynı eko. nomik ve politik düzenlerini ayakta tuta. bilmek için birbirlerine karşı giriştikleri bir savaştır. Bu bakımdan biraz derinliği. ne kurcalanırsa, harbin de altından çapan oğlu gibi REJİM MESELESİ çıkar. Yal. nız rejim meselesinde harbin inkılâptan iki farkı vardır:

1 — İnkılâp rejimi yıkmak için yapı. lır, harp rejimi korumak için yapılır.

2 — İnkılâp doğrudan doğruya bir re. jim yıkma savaşıdır, harp dolaylı yoldan bir rejimi koruma savaşıdır.

Onun için konkret oluşları sırasında gerek harp gerekse inkılâp kendi diyalek. tiklerinin momentlerini son hadlerine dek geliştirirler. Onun için harbin ve inkılâbın yalnız dış biçimlerine bakmak insanı al. databilir. Adları harp veya inkılâp olan o. laylar muhtevalarına bakılarak değerlen. dirilmelidir. Bu değerlendirme harbin ya.

hut inkılâbın SINIF MÜNASEBETLERİ' ne göre yapılabilir.

Harp daima var olan gidişi korumak uğruna açılmıştır. Dolaylı yoldan rejimi savunma savaşıdır. Ama kapitalizmin yapısı yüzünden her harp kendi diyalektiği ile korumak istediği rejimi kökünden sarsıp yıkma şartlarını hazırlamıştır.

Hekimlikte bir organın hastalığını gidermek için vücudun başka bir yerinde bir çıban kışkırtıp işletmeye hastalığı DERİVE etmek (başka yere çekmek) adı verilir. Hakim sınıflar derin sosyal hastalıkları tedavi etmek imkânını bulamadıkları zaman, bir kan alma, cerahat işletme derivasyonuna başvururlar. Bunun adı harp olur. En cengâver geçinen kahramanlar bile harbi sırf harp açmak açmak için yapmamışlardır. Harp çoğu zaman harp yapanların kendileri de farkına varmaksızın içine düşüp sürüklendikleri bir sel olmuştur. Sosyal neticeleri de öyledir.

Kadîm tarihte sınıf kavgaları çetinleşti mi, onlar için harpler açıldı. Bu harpler sosyal iç kavgalara çözüm yolu getirmek şöyle dursun artlarından bildiğimiz TARİHÎ İNKILÂPLARI getirdiler. Yani, harplerle zayıflayan Medeniyetleri Barbarlar gelip kolayca yıktılar.

Modern Tarihte aynı şey görüldü. 1914-1918 Savaşı Avrupa kapitalizminin içinde biriken ve büyüyen sınıf mücadelelerini derive etmek için yapıldı. Her emperyalist devlet kendi anavatanında dizginleyemediği sosyal ihtilafların getirebileceği sosyal inkılâbı önlemek için, gözüne kestirdiği devletlere karşı harp açtı. Birinci Cihan Harbinden sonra Çarlığın devrilmesiyle dünyanın beşte biri Sosyalist İnkılâba kavuştu. Alman İmparatorluğunun harp neticesi yıkılması, Orta Avrupa'da isyanlara, ihtilâllere kapı açtı.

III. — İnkılâbın olağanüstü diyalektiği

İnsan topluluğunda birinci diyalektik moment *tekâmüldür.* Tekâmül yavaş birikimle olur İnkılâp ise, diyalektiğin ikinci gelen, fakat ansızın sıçrama ile alt üstlük yaratan momentidir. O sebeple inkılâp en beklenmedik olaylara gebe olur. Harpte de az çok bu böyledir.

Yukarıda belirtilen harp ile inkılâp arasındaki farklar, sonra bu farkların zıtlarına dönüşü bize birşey gösteriyor. İnkılâp harpten çok daha müthiş bir diyalektik SIÇRAMA'dır. O kadar ki, harp biraz zorlanırsa harplikten çıkıp inkılâba dönebiliyor.

Onun için harp bir inkâr ise, inkılâp en keskin biçimleriyle inkârların da inkârını getirir. Harpte kolay kolay görülmemiş zıtlıkların bir arada bulunuşu inkılâp için olağan şeydir.

İnkılâbın harbe nisbetle en yaman farkı: dehşetli surette çok daha KOMPLEKS oluşudur. İnkılâba bakarak harp az çok yalınkattır. Harpte sınır bellidir, cephe bellidir, kumanda ortadadır, ordular karşı karşıyadır. Vatandaş harbi olan inkılâp: vatandaş münasebetleri kadar çok yanlı ve karmakarışık olur. İnkılâpta sınır diye birşey ortada yoktur. Cepheler içiçe girmiştir. Ordu henüz kurulmaktadır. Kumanda bütün bu olağanüstü diyalektiğin oluşunu bütünüyle kavramadıkça şaşkına dönebilir.

«Müstesna denecek tarzda karışık şartları bulunmayan inkılâp olmaz. İnkılâp, hatta o kadar komplike değilmiş gibi görünen şartlarla başladığı zaman bile, inkişafı sırasında DAİMA MÜSTESNA TARZDA kompleks şartlar yaratır.» (V.İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilirler mi?», *1917 Aralık sonu,* C. XIV, s. 242)

Harp da, inkılâp da yalnız inkâr değil, aynı zamanda inkârın inkârına varır. Ancak harp, bütün biçimleriyle çok satıhta kalan SİYASİ bir olaydır ve en çok SINIRLAR üzerinde birtakım değişiklikler koymak yoluyla inkârlar yapar. İnkılâp, insanlığın en derin ekonomi temelini sarsarak bütünüyle sosyal hayatı alt üst eden bir inkârın inkârıdır. Onun için inkılâp harbe nisbetle olağanüstü şaşırtıcı tecelliler gösterir.

Şimdi bir cephede bulunanlar az sonra inkılâbın akışıyla birbirlerine düşman kesilebilirler. Derebeğiliğe karşı patron, işçi, esnaf, köylü, aydın birlikte savaşırlar. Patronluk iktidara geçer geçmez, o birlik dağılır. Eski silâh arkadaşları arasında ö-

nüne geçilmez ayrılıklar ve mücadeleler başlar.

Olağanüstü şartlar deyince, pratik o_ larak sosyalist inkılâplarda en çok göze çarpan başlıca iki grup olaylar ortaya çı_ kar:

1 — İnkılâp diyalektiğinin menfi yan_ ları,

2 — İnkılâp diyalektiğinin müsbet yanları...

A..İnkılâp diyalektiğinin menfi yanları:

Harpte bir tarafın kuvveti ne kadar büyük olursa, karşı düşman tarafın muka_ vemeti o kadar küçülür ve çabuk kırılır. İnkılâpta iş tersine gider. İnkılâbın kuvve_ ti ne kadar büyükse, karşı-ihtilâlin, irti_ cain dayanışı ve azışı o kadar çoğalır.

«Başkalarında olduğundan çok bizim inkılâbımız şu kanunu teyit etti: inkılâbın kuvveti, hücumun gücü, inkılâp zaferinin enerjisi, azmi ve hıncı (porjestvo: şahlanı_ şı) burjuva tarafında mukavemet kuvve_ tini topyekûnüyle güçlendiriyor.» (V.İ.U.: «IX. Parti Oturumunda RKP'nin M.K. zaptı», C. XVII, s. 67).

Harpte yenilen bir memleketin üstün sınıfları, sosyal bakımdan galip ülkenin üstün sınıflarıyla aynı durumdadırlar. Gaa lipler üstün sınıfların savundukları rejim i_ çinde az çok uzlaşıp çıkarlarını beş aşağı on yukarı sağlıyabilirler. Belki eskisinden daha azca kâr etmekle kalınır. Birinci Ci_ han Harbinden sonra Alman sanayicileri galip Amerikan ve Fransız kapitaliyle pekalâ anlaşabildiler. Gözlerini açıp kâr_ larını yükselttiler. O aşırı-kârdan azıcık haraç vermekle, saltanatlarını ve sömürü_ lerini sürdürdüler.

Almanya'da inkılâp olsaydı, bütünüyle kapitalist sınıfı kökünden yok olacaktı. Al man finans-kapitali milletlerarası kapital_ le her zaman işleri kırışabilirdi. Onun in_ kılâpla anlaşmasına imkân yoktu. Onun i_ çin Alman hâkim sınıfları, muazzam Alman donanmasının SOLDATENRAT (Asker Şuraları) tarafından ele geçirilmesinden_ se, İngiliz düşmanına teslim edilmesini gö ze aldılar. Yeter ki bu donanma Alman in kılâpçılarının emrine geçmesin.

Hele «Drôledeguerre» (tuhaf harp) adı verilen ilk günlerdeki İkinci Cihan Harbinde üst sınıfların gizli flörtleri büs_ bütün daha itçe şekillere büründü. Nazi saldırısı önünde koskoca Fransız ordusu, muazzam Majino Hattı ile birlikte, göz gö_ re göre torbada kekliğe çevrildi. Her iki cihan harbinde Fransız ve Alman kumpan_ yaları kendi genel kurmaylarıyla gizliden gizliye bombardıman edilecek ve edilmeye cek yerleri tesbit edebildiler.

Birinci Cihan Savaşından sonra inkı_ lâp geçiren her memlekette: İtalya'da, Ma caristan'da, Bulgaristan'da, Lehistan'da, Almanya'da inkılâp düşmanlığı en azgın bi çimlere girdi. Modern tarihte görülmemiş derecede alçak ve koyu bir irtica, faşizm biçiminde kendi burjuva kanunlarını bile köklerinden yoldu. Nerede inkılâp canlan_ dı ise orada millî ve milletlerarası kışkırt malar, gizli açık yardımlarla faşizm metod ları denendi. Yunanistan, İspanya gibi küçük ülkelerde inkılâp düşmanlığı res men uluslararası zorla yerleştirildi.

Fransa gibi kendi iç kuvvetleriyle in_ kılâbın kabarışını durduramıyan ülkelerin hâkim sınıfları, harbettikleri düşmanı im datlarına çağırdılar. 1870 Harbinde Fran_ sız burjuvazisi Paris'te kurulan Halk Ko_ munasını yıkmak için, Bismark Almanya_ sını serbest bıraktı. İkinci Cihan Harbi dolayısıyla aynı sosyal inkılâp belirtisi se_ zilir sezilmez, Franız burjuvaları, Fransız Genel Kurmayındaki adamlarıyla anlaşa_ rak, daha zorbaca inkılâp düşmanı olan Alman Nazilerine karşı Fransa'yı mağlûp ettirmek için ellerinden geleni yaptılar. Fransız sanayicileri fabrikalarını yakma_ ması şartıyle, Hitler'in Paris'e ve bütün Fransız vatanına girmesini, inkılâpçı Fran sız işçilerini kanla bastırıp yenmesini ka_ bul ettiler. Teslim oluş merasiminin başına en ünlü ve şanlı generallerini, mareşalle_ rini geçirdiler.

İnkılâbın bu tezatlı karakteri, ileri ha_ reket için çok MENFİ ve aşırıca TEHLİ_ KELİ birşey olur. Ama hayatta tek başına menfi kalan hangi gerçeklik olabilir.

B. — İnkılâp diyalektiğinin müsbet yanları:

İrticanın aşırı menfi direnme tehlike_ sine karşı, inkılâbın başka karakterleri ve

kuvvetleri dengeyi kurar. Hatta denilebilir ki, inkılâp diyalektiğinin menfi yanı ne kadar büyük ve yaman olursa, müsbet yanı da en az o kadar büyük ve yaman olur. Müsbet yanları iki grupta toplayabiliriz:

1 — İhtiyat kuvvetler grubu,

2 — Tezatları hal grubu...

1 — İnkılâbın ihtiyat kuvvetleri:

Harp sırasında dövüşen taraf ancak kendi dostları arasından yardım görebilir. Karşı düşman cephede, düşmanla müttefik olan kuvvetlerden fayda bekliyemez.

«İnkılâp harbini öteki harplerden ayıran şudur: inkılâp harbi başlıca ihtiyat kuvvetlerini daha dün inkılâp düşmanıyla müttefik olanlar kampından çıkarır.» (V.İ.U.: «İnkılâpın İlk Zaferi», 19.10.1905, C. VI, s. 542).

Harpte düşman cephesinde ve düşman içinde beri tarafın adamları bulunabilir. Fakat o adamlara casus denir. Casuslar,ya düşman tarafın kendi fedaileridir, yahut bir takım satılık serserilerdir. Hepsi de gerçek kuvvet olmaktan ziyade, bir tarafın kuvvetine yol gösterirler.

İnkılâp zamanı ise, bizzat irtica ile müttefik olmuş kitleler arasında inkılâba dost ihtiyat kuvvetler bulunur. Meselâ, umumiyetle küçük burjuvazi burjuvaya yakın olan bir sınıftır. Büyük burjuvazinin fır sat buldukça fışkırdığı köktür. Onun için kodaman burjuvalar işçi kadar, bazan daha fazlasıyla köylüleri ve esnafları teker teker yakalayıp sıkboğaz ederler. Ona rağmen burjuva inkılâplarında veya inkılâptan sonra, birçok esnaf ve köylüler kendilerini soyan burjuvaların kampında bulunabilirler.

Buna karşılık, işçi sınıfı kat'i kararla inkılâp hareketine giriştiği zaman, bir gerçek kuvvet olduğunu gösterir göstermez, geniş küçük burjuva tabakalarının arasından gelmiş müttefikleri artar. Çünkü, küçük burjuvazinin ideali olan demokratik inkılâpı ancak işçi sınıfı tamamıyle gerçekleştirdiği gün, mütereddit küçük burjuva kitleleri düşman irtica kampından proleter inkılâbı cephesine geçerler. Böylece inkılâp büyük bir İHTİYAT KUVVETİ kazanır.

Bu düşman kampından kazanılmış ihtiyat kuvvetler, burjuvazinin artan direnme kuvvetini ve tehlikesini karşılar. İnkılâbın kudreti nisbetinde artan irticaın mukavemeti azdıkça, baskı ve soygun artar. Sovyet inkılâbı günlerinde Çar generalleri yetmiş yedi buçuk emperyalist devletin yardımı ile, Rusya halklarına karşı yapmadık eziyet bırakmadılar. O zaman bu ağır irtica baskısı kendi kampında derin hoşnutsuzluklara kapı açtı. Tedirgin olan büyük halk yığınları inkılâptan yana çıkıp ihtiyat kuvveti oldular.

Bir memleket içinde işçi sınıfının küçük-burjuvaziyi ve bahusus köylülüğü burjuva kampından kendi cephesine çekmesi gibi, dünya içinde yapılan emperyalizme karşı mücadelelerde milli hareketlerin inkılâba ihtiyat kuvveti olmaları daha az önemli değildir. Doğrusu birçok müstemleke yarımüstemleke hareketleri, esasına bakılırsa, o yerlerdeki milli burjuvazilerin derebeğiliğe ve yabancı sermayeye karşı istiklâl kazanmalarıdır.

Milli hareketlerin son duruşmada birer burjuva hareketi olarak başlaması budur. Proletarya inkılâbı, kendisinin doğrudan doğruya düşmanı olan emperyalist burjuvazilere karşı milli uyanışa kavuşan yerli kapitalistlerin teşkil ettikleri ihtiyat kuvvetlerinden yararlanır. Böylece aslında burjuva karakterli olan müstemleke isyanları, milli kurtuluş hareketleri: işçi sınıfının sermayedar düzenine karşı açtığı inkılâp savaşına yardımcı olur. Bu ihtiyat kuvvetler sayesinde inkılâp zafer kazanır.

2 — Tezatların halli:

Harp da inkılâp da insan toplumunda kördüğüm olmuş bir çıkmaza yol açmaktır. Sosyal kördüğümleri çözmek, her iki düşman memleketin üstün sınıflarının menfaatleri uğruna patlak verir. İnkılâp ise, alt ve üst sınıfların arasındaki zıtlıklardan doğar.

Harpte bir taraf mağlûp edilince, mesele gaalip taraf leyhine hallolunur. İnkılâp zıtlıkları kitlelerin doğrudan doğruya mücadelesiyle halleder. İnkılâpın mese-

leleri hallediși, harbin kör düğüm çözüşünden iki karakterle bambaşka olur:

a) Kat'i halletmek.

b) Âlemşumul halletmek...

a) Zıtlıkların kat'i hallediliși:

Harp iki memleket arasındaki zıtlıkları hem geçici bir zaman için, hem de ancak üstünkörü olarak halleder. Aynı zıtlığın derin kökleri olduğu gibi kalır. Bu kökler çok geçmez yeniden filizlenirler ve bu sefer eskisinden daha müthiş biçimde harplere kapı açılır.

Meselâ, Birinci Büyük Cihan Harbi Alman emperyalizmiyle İngiliz emperyalizmi arasındaki cihanı paylaşma zıtlıklarını gelgeç olarak sözde Anglo-Saksonlar ve Fransızlar grubu lehine bastırdı. Bu görünüştü. İşin içyüzünde zıtlık ortadan kalkmadı; zıttın bir ucu baskı altına alındı, susturuldu.

20 yıl sonra aynı zıtlıklar aynı emperyalist devletler arasında tarihin o zamana dek yazmadığı kadar müthiş bir İkinci Cihan Harbine kapı açtı.

İş o kadarla kalmadı. Cihan harpleri, kapitalizmin cihan sömürgelerini ve pazarlarını yeni kuvvet dengelerine göre paylaşmak için açıldı. Her kapitalist devleti, üstün gelirse daha büyük bir sömürge, daha geniş bir pazar elde ederim umuduyla insanlığı kana boyadı. Netice ne oldu? Harp biter bitmez, hatta harp bitmeden sosyalist ihtilâlleri patlak verdi. Ezilen işçi sınıfı kurtuluşunu başarıp iktidara gelince, halden anladığı için, yeryüzünde ezilen bütün milletlere ve müstemlekelere ayaklanma örneği oldu. Millî kurtuluş hareketleri ve müstemleke ayaklanmaları patlak verdi. Bu sefer emperyalizm tam Dimyat'a pirince giderken evindeki bulgurundan oldu. Daha fazla müstemleke ve pazar yutacağım derken, elindeki müstemlekleri ve pazarları da kaçırdı.

Gerçek bir inkılâp ise, kendisini yaratan zıtlıkları bir daha geri dönmemecesine, kat'i ve nihai olarak kesip atar. Meselâ, 1789 Fransız Büyük İhtilâli kendisinden önceki derebeğilik düzenini ta kökünden kazıdı ve kestirmece yok etti. Kapitalizmin en son zaferine yol açtı. O zamandan beri Fransa'da artık ikinci bir burjuva inkılâbına hacet kalmadı.

1917 Büyük Sovyet İhtilâli Rusya'da kapitalist düzenini ta kökünden, geri gelmemecesine yok etti. Sosyalizmin son zaferine yol açtı. O zamandan beri Rusya'da ikinci bir Sovyet ihtilâline yer kalmadı. Ve bu hakikat şöyle ifade olundu:

«İnkilâp: devlet hayatının kavgalı meselelerini doğrudan doğruya sınıf mücadelesi ve kitle mücadelesi ile kat'i şekillerine kadar halleder. Yoksa, bunu yapmadıkça, kitle hürriyeti ve kitle silahlanması mümkün olamazdı.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyonlarına Dair, 27.7.1913, C. XIV, Ks. II, s. 25)

b) Alemşumul hallediş:

Harp kendi konusunu, yani harbi doğuran zıtlıkları yok etmez. Gelgeç olarak BASKI altına alır, dedik. Fakat oracıkta kalmaz. Harp kendisini doğuran zıtlıkları kaldırmak şöyle dursun, tersine, gittikçe tekmil yeryüzüne doğru yayar. Harbin sebepleri ve kendisi iki memleket arasında görünürken, bir patladı mı öteki memleketlere de yayılır. Harp tezatları cihan ölçüsünde hallolmak şöyle dursun, büsbütün kankıranlaşır. En sonunda kapitalizmin iç ufûneti gaalipler için de, mağlûplar için de bir yanda sosyalist ihtilâllerle neticelenir, öbür yanda sömürge ayaklanmaları ve millî kurtuluş hareketleriyle büyür.

İnkılâbın bir hususiyeti de kendisini doğuran zıtlıkları inkılâbın patladığı yerde yok etmek, hem kat'i surette yok etmektir. Fakat o kadarla kalmaz. Aynı zıtlıkları başka memleketlerde ve tekmil cihanda dahi yok etmeğe doğru yollar açar.

Her büyük inkılâp kurduğu düzeni istese bile âlemşûmulleştirmekten, kâinatı kaplar hale getirmekten geri kalamaz. İktidar mevkiini bir varlıklı sınıfın elinden (derebeğilerden) başka bir varlıklı sınıfın eline (kapitalist sınıfına) geçiren Fransız Burjuva İnkılâbı,Fransa'da kalmayıp cihan ölçüsünde yankılar yaptığı ve yayıldığı için, «BÜYÜK» adını aldı.

Bütün dünya irticaı ve Fransız burjuvazisinin rakipleri Büyük Fransız İhtilâlini boğmak istediler. O zaman bu inkılâp düşmanı saldırışlar hiç farkına varmaksı-

zın Fransız burjuva hürriyet ve demokrasi inkılâbının dünyaya yayılmasına sebep oldular. Ortaya çıkan bir Napolyon avantüryesi, başka memleketlerde uyanan burjuvaların pasif mukavemetleri yardımıyla, bir anda cihangir oldu. Fransız inkılâbını Orta Avrupadan Rusya içlerine dek götürdü. Burjuva inkılâplarının geri ülkelerde hayranlık uyandıran kahramanı ve şampiyonu sayıldı.

«Muzaffer olduktan sonra cebe konulacak ve defneleri üstüne yatınılacak bir inkılâp tarihi olmadı. Her kim bu çeşit inkılâp fikirlerini düşünüyorsa, o kimse yalnız inkılâpçı olmamakla kalmaz, işçi sınıfının da en beter düşmanı olur.» «İnkılâp gayet ciddi olan imtihanını vak'a, mücadele ve dövüş içinde geçirir. Eğer sen ezilen ve istismar edilen sınıfla istismarcıların iktidarını kaldırmak fikrinde isen, eğer sen insanın insanı soyup işletmesini alaşağı etme davasını sonuna erdirmeğe karar vermişsen, şurasını iyi bilmen lâzım gelir: sen bütün dünya istismarcılarının kaldırılmasına arka vermelisin; ve ancak mücadelede sıkı durmak üzere hücumu mukavemetlendirmeye ve yeni fedakârlıkları göze almaya hazır isen, inkılâpçısın, aksi halde, kendini yok bil (parçalanırsın: tediyen razdavyat).» (V.İ.U.: «Sovyetler İktidarının Muvaffakiyeti ve Gerçeklikleri», 13.3.1919, C. XVI, s. 69-70)

İNKILÂPLARIN TARİFİ VE İZAHI

En basit şekliyle inkılâp: sosyal bir değişiklik yapmak için muayyen şartlar ve usullere göre yapılan bir harptır.

Bu tarifte üç tabir var: 1) Değişiklik, 2) Harp, 3) Şart ve usûl...

Harbin ne olduğunu ve inkılâptan nasıl ayrıldığını gördük. Her sosyal değişiklik yapan harp inkılâptır. Fakat her sosyal değişiklik inkılâp mıdır? Hayır.

Öyleyse, inkılâbı anlamak için, onun önce nasıl bir sosyal değişiklik ve nasıl bir harp olduğunu, dolayısıyla da hangi şartlar ve metodlarla gerçekleştiğini arayıp bulmalıyız.

1 — İnkılâp değişikliği:

İnsan topluluğunda başlıca iki türlü değişiklik vardır: 1) Islahatlar (reformlar), 2) İnkılâplar (revolûsyonlar)... Islahatla inkılâp arasındaki farkı bulmak, inkılâbın ne olduğunu daha iyi kavramağa yarar.

A. — Reform ve inkılâp nedir?:

İnkılâp (insan toplumu içinde geçtiğine göre) bir sosyal değişikliktir, deyince ne anlıyoruz?

Kâinatta olan bütün değişiklikler başlıca iki merhale geçirerek olurlar:

1 — Tedrici tekâmül, yani zıtlıkların basamak basamak birikme merhalesidir. Buna KEMMİYETÇE BİRİKME denir. Ana karnında tohumun çocuk haline gelinceye kadar geçirdiği gebelik devrinin değişiklikleri bir tekâmül, yahut kemmiyetçe birikiştir.

2 — İnkılâp, eski keyfiyetten bambaşka olan yeni bir keyfiyete atlayıştır. Bu sıçramaya KEYFİYETÇE DEĞİŞME denir. Çocuğun ana karnından dış dünyaya gelmesi, gürültülü ve kanlı hadiselerle doğması bir inkılâp, bir keyfiyetçe değişiştir.

İşte gerek tabiatta gerek cemiyette bütün değişiklikler bu iki merhaleli safhalardan, iki basamaklı konaklardan birisi, yahut ötekisi şeklinde görülür. Bu iki konaktan birincisi olmaksızın, yani kemmiyetçe birikme olmaksızın, ikinci konak, yani keyfiyetçe değişme meydana gelemez.

Cemiyet içinde kemmiyetçe birikme şeklinde olan derece derece tekâmül devrinin değişikliklerine REFORM (Islahat) denir. Bir insan topluluğunun rejimi içtimai bir keyfiyettir. Bu rejim düzeni içinde kalmak şartıyla olan değişiklikler reform adını alır.

Meselâ, işçi ile patron arasındaki iş gücünü satıp ücret almak ve işleyici karşısında işletici olmak münasebetleri baki kalmak şartıyle, topluluğumuzda birçok değişiklikler olur. Bunlar hiçbir zaman kapitalist düzenini değiştirmez. Sermayenin emeği işletip soyması ve sömürmesi key-

fiyetini ortadan kaldırmaz. Fes atılır, şapka giyilir; Arapça harfler gider, Lâtince harfler gelir; Sultanî mektebi adı kalkar, okul lise olur; âşar kaldırılır, yerine arazi vergisi konur; eski ceza kanunu batar, yeni ceza kanunu çıkar... Bütün bu değişiklikler sırasında işçi gene eskisi gibi başka bir şahsa ait fabrika veya mağaza, yahut toprakta çalışmak için işgücünü satarak geçiniyorsa, düzen, rejim olduğu gibi kalmıştır. İnkılâp yoktur. Çünkü işçinin mukadderatı gibi, memleketin siyaseti, idaresi, kanunları da kapital sahiplerinin emrindedir.

Öyleyse, sosyal düzenin keyfiyeti değişmemiştir. Eski rejim keyfiyeti içinde bir takım tekâmül hamleleri yapılmıştır. Bu hamleciklere inkılâp değil, ıslahat, reform denir. Ama Türkiye'de bir zamanlar Avrupa emperyalistlerinin dayatması ile birtakım uydurma değişikliklere, hiçbirşey değiştirmeyen gevezeliklere hep ıslahat adı verilmişti. Onun için, sahiden ufak tefek değişiklikler yapılmak istendiği vakit, bunlara reform manasına gelen ıslahat adını vermek gülünç kaçacaktı; inkılâp denildi. Hâlâ da inkılâp sözcüğünün reform mu, yoksa revolüsyon mu olduğunu herkes bol bol karıştırmaktadır.

Eğer toplulukta görülen değişiklik sosyal düzenin temelinde, rejimin keyfiyetinde olursa, o değişikliğe inkılâp denir. Meselâ, bütün fabrika ve işletmelerin işçi sınıfına, toprakların çalışan köylülere geçmesi, siyaset ve devlet idaresinde işçi ve köylülerin hâkim olmaları, sermaye ve büyük arazi sahiplerinin ortadan silinmeleri kökten bir alt-üstlüktür, bir keyfiyet değişmesi, bir inkılâptır.

Reformu kim yapar?

Reformu bir topluluğa hâkim olan sınıflar ve zümreler yapar. Meselâ, kapitalizmde reformlar bizzat kapitalist sınıfları tarafından kanunlaştırılır. Gerçi bu ıslahatlar da tevekeli değildirler: daima aşağıdan gelen zorla, yani halk tabakalarının hoşnutsuzluğunu önlemek için yapılırlar. Ama reformları yapanlar ve formülleştirenler, kabul edenler yukarı sınıflardır.

Yukarı sınıflar reformu niçin yaparlar?

Aşağıdan gelen zoru yumuşatmak için, halk hoşnutsuzluğunu önlemek için, tek sözle, eski rejimi muhafaza edip inkılâp alt-üstlüğüne meydan vermemek için.

İnkılâbı kim yapar?

Bir toplulukta mahkûm olan sınıflar ve zümreler yapar. Meselâ, kapitalizmde inkılâp işçilerle fakir köylülerin elele verip silaha sarılmalarıyla (başarılır)

İnkılâp niçin yapılır?

Hâkim sınıfların mukavemetini kırarak eski rejimi yıkmak ve onun yerine daha ileri, daha yeni bir rejim kurmak için.

B. — İnkılâp ve reformun hudutları diyalektiktir:

Yukarıda yapılan tarife göre, inkılâpla reform arasında tam bir zıtlık vardır. Reformu üstün sınıflar kendi düzenlerini korumak için yaparlar. İnkılâbı alt sınıflar ortadaki rejimi kökünden değiştirmek için yaparlar.

Öyleyse, reform madem ki inkılâbın zıttıdır, inkılâpçılar her türlü reformun düşmanı mı olmalıdırlar? Hiçbir vakit. Reformla inkılâbın karşılıklı münasebetlerini yukarıda gördük. Bir reform mutlak surette ve toptan, yani her zaman için ve her yerde hemen iyi yahut kötüdür denilemez.

«Reform anlayışı şüphesiz inkılâp anlayışının zıttıdır. Bunu unutmak her türlü tarihî muhakamelerde insanı daima pek ciddi yanlışlara götüren iki anlayış arasındaki sınırları unutmak olur. Fakat bu zıtlık mutlak değildir. O sınırlar ölü değil; canlı, ilerliyen sınırlardır. Onları tek başına her konkret ahval ve şeriat içinde tayin etmek lâzım gelir.» (V.İ.U.: «Jübile Münasebetiyle», 1911 Şubat, C. XI, Ks. II s. 235)

Bu tarifle iki şey öğreniyoruz: 1) Reformun bir sınırı vardır; 2) O sınır zaman ve mekân şartlarına göre değişir...

BİRİNCİSİ: Reformun bir sınırı vardır deyince, şunu anlıyoruz. Tedrici tekâmül gibi, reform da bir düzüye ve sonuna kadar gidemez. Muayyen bir olgunluk ve birikme devrinden sonra reformlar mutlaka bir inkılâp alt-üstlüğüne varırlar.

Meselâ, bir atmosfer tazyik altında ısınan su 99 dereceye kadar «tedrici tekâmül» veya «reform» diyebileceğimiz şekilde iç hararetini yavaş yavaş değiştirerek

eski halini muhafaza eder. Fakat 100 derecede ısınır ısınmaz, artık su bir derece daha fazla «reforma» yani hararete tahammül edemez. Ani bir kaynama patlak verir.

Tabiatta olduğu gibi cemiyette de değişikliklerin böyle bir «galeyan noktası», «kaynama derecesi» vardır. O dereceye reformun sınırı denir. O sınıra erişildikten sonra, artık beklenemez. Reformdan bir inkılâbın çıkması gerekir.

Topluluğun gidişini kavramak için birinci şart, reformla inkılâbın o belli edilmesi gereken sınırını kestirmekle hülâsa edilebilir.

İKİNCİSİ: Reform sınırı canlıdır, deyince neyi anlıyoruz?

Gene klâsik su misalini ele alalım. Suyun kaynaması kadar basit bir hadisede bile, her zaman ve her yerde yürür, mutlak bir sınırı yoktur. Çocuk kitaplarında suyun yuvarlak hesapla 100 derecede kaynadığı söylenir. Ancak kaynama derecesi suyun ve hararetin içinde bulundukları bir çok şartlara bağlıdır.

Kaynama derecesini belli eden şartların birisi de «atmosfer tazyiki»dir. Suyun üzerindeki tazyik bir atmosfer olduğu zaman, su 100 derecede kaynar. Ama, suyun üzerindeki hava ağırlığı arttıkça, kaynama sınırı olan hareret derecesi de gittikçe çoğalır. Tersine, tazyik azaldıkça kaynama derecesi düşer.

Su kadar basit bir cisim için bile kaynama sınırı böylesine şarta bağlı olunca, insan topluluğu gibi bin bir münasebet ve zıtlıkların kasırgalar çevirdiği sahada ne çok şartlar bulunacağı kendiliğinden anlaşılır. Bütün sosyal davranışlarda o şartları ve sınırları tayin edebilmek başlıca önem taşır.

Her reformun nerede bittiği ve inkılâbın nerede başladığı umumi bir kaide ile formülleştirilemez. Her tek vak'ada ayrı ayrı izahlar yapmak ister.

C. — Sınırı tayin eden şey inkılâbın gücüdür:

Reformla inkılâbın sınırı değişiklik geçiren elemanların kuvvet derecesine bağlıdır. Bir memlekette değişiklik istiyen ve değişiklik geçiren canlı elemanlar inkılâpçı sınıflar ve zümrelerdir. İnkılâpçı elemanlar nerede zayıf iseler, orada reform olur; nerede kuvvetliyseler orada inkılâp olur.

Meselâ, Türkiye'de «TANZİMAT» hareketi, derebeğilik içinde yapılmış bir reform idi. Osmanlı derebeğiliğine Tanzimat yıllarında kafa tutacak bir burjuva sınıfı yoktu. Halk tabakalarını derebeğiliğe karşı ardından sürükleyecek güçte bir kapitalizm gelişmemişti. Onun için Tanzimat devrinde birkaç Osmanlı aydını Avrupa sermayesine dayanarak Türkiye'de sermayeye ufak tefek «hayat hakları» sağlamaya çalıştı.

1908 Meşrutiyet Devrinde: İstanbul, Selânik, İzmir gibi mühim ticaret merkezlerinde oldukça bir komprador burjuvazi teşekkül etmişti. Dış tehlikelerin artması, aç kalmak tehlikesine düşen yarı-müstemleke Osmanlı okur-yazarları arasında derin hoşnutsuzluk uyandırdı. Osmanlı burjuvazisi bu hava içinde kitlelerin rejime karşı hoşnutsuzluğunu az çok sezdi. Bu sayede kalabalıkları harekete geçiren bir siyasi inkılâp görüldü.

Gene bunun gibi meselâ Rusya'da:

«1861 yılının şubatı, derebeği reformu oldu. Bunun bizim liberaller «barışçıl» reform diye süsleyip püsleyebilirler. Çünkü Rusya'da o zaman inkılâp hareketi yok denecek kadar zayıftı. Oysa, ezilen kitleler arasında inkılâpçı sınıf henüz yoktu.» (V.İ.U.: «Bin dokuz yüz on bir», C. XI, Ks. V, s. 260-261)

1905'te ise mesele değişti. Kanlı bir inkılâp patlak verdi: «Çünkü, 1861 yılının tek tek inkılâpçıları unutulabilirler; fakat 1905 inkılâpı asla unutulamaz. 1905 yılı, Rusya'da inkılâpçı sınıf, proletarya büyümüştü. Bu sınıf köylü kitlelerine de yaptıkları inkılâpçı harekette arka çıkmayı düşündü. Herhangi bir memlekette inkılâpçı sınıf büyüdüğü zaman, o sınıf takiplerle ezilemez; o sınıf ancak bütün memleketin yok edilmesiyle mahvedilebilir ve ancak mağlûp olarak ölebilir.» (V.İ.U.: keza)

Daha açıkcası, bir memlekette değişiklik temayülünün bir reform hareketi mi, yoksa bir inkılâp mı doğuracağını tayin eden şey o memleketteki İNKILÂPÇI SINIF'ın varlığı ve kuvvetidir. İnkılâpçı sı-

nıf henüz yoksa, yahut «yok denecek kadar zayıf» ise, orada reform mümkündür. İnkılâpçı sınıf yeterince kuvvetli ise inkılâp olur.

Her memlekette inkılâpçı sınıfın varlığı ve kuvveti hususi araştırmalar ister. Şimdiye kadar geçen modern inkılâp tecrübelerinden çok şey anlaşılır. Anlaşıldığına göre, bir memleketteki inkılâpçı sınıfın VARLIĞI: o memlekette umumiyetle işçi sınıfının ve hususiyle endüstri işçilerinin tekmil nüfusa nisbeti ile ölçülür.

Bir memlekette inkılâpçı sınıfın KUVVETİ: o nisbet ve kuvvet göz önünde tutulmak şartıyle, işçi sınıfının bir memleket içindeki, söz yerinde ise, TOPOĞRAFYASI ile hesaplanabilir.

İşçi sınıfının topoğrafyası, işçilerin bir memlekette muayyen mıntıkalarda ve işletmelerde derli-topluluk, temerküz derecesidir. Bir memlekette ortalama her işletme başına düşen işçi sayısı işçi sınıfının stratejik topoğrafyasını belirtir.

İşçi sınıfının varlığına ve kuvvetine başka şüphesiz birçok maddi, manevi, içtimai ve tarihi sebepler de tesir eder. Ancak, bu hususta şöyle bir kaide konulabilir: Bir memlekette işçi sınıfının sayısı tekmil memleket nüfusuna nisbetle ne kadar çoksa, ve bu sayıdaki işçiler ne kadar daha fazla muayyen istihsal merkezlerinde, ve daha büyük fabrikalarda kalabalıkça derli-toplu bulunursa, inkılâp kuvveti o kadar büyük olur. Reform yerine inkılâp imkânı o nisbette çoğalır.

Yalnız, tekrar edelim, işçi sınıfının sayıca nisbetini ve temerküz topoğrafyasını bulmak için, her memlekette ayrı ayrı ve etraflıca araştırmalar yapılmalıdır, ezbere hükümler yetmez. Bir memlekette muayyen bir zamanda hissedilen değişme temayülünün inkılâp hareketine varıp varmıyacağı, inkılâbın kendine has alâmetleriyle anlaşılır. O alâmetleri aşağıda «İNKILÂP DURUMU» faslında göreceğiz.

D. — Reformun mihenk taşı inkılâptır:

Buraya kadar söylediklerimizden ne çıkar? Reformun takdiri kıymeti, değerlendirilmesi, yani mihenk taşı çıkar.

Ne oportunistler gibi, «sadece reform yeter» denilebilir, ne de alelûmum küçük-burjuva palavracıları anarşistler gibi, «reforma hiç lüzum yok» denilebilir.

BİRİNCİSİ: Reform hiçe sayılamaz. Çünkü birikmeden inkılâp, hız almadan at layış olamaz.

Meselâ, bizde 1923 Cumhuriyet değişikliğinden beri türeyen birtakım fikir şartlatanları çıktı. Bunlar «eşsiz ve örneksiz inkılâpçı» görünmek sevdasına düştüler. Gerek Tazminat ve gerekse Meşrutiyet hareketlerine karşı tiksinme afakonları geçirdiler. Onlara göre, Tanzimat bir orta-oyunudur. Meşrutiyet sokağı velveleye veren bir «cemmi gafîr» (kara kalabalık) kargaşalığıdır.

Oysa, Meşrutiyet inkılâbı mantıkî neticelerini veremedi. Hele Tanzimat sankı ölü doğdu. Ancak, şüphe yok ki, şayet Tanzimat hareketi başlamasaydı Meşrutiyet İnkılâbı gelmezdi. Gene, Meşrutiyet İnkılâbının attığı temeller Cihan Harbi içinde Anadolu burjuvazisinin gelişmesine dayanak olmasaydı, bugünkü Cumhuriyet şekli mümkün olamazdı.

Netekim, Rusya'da dahi 1861 reformu değişiklik isteyen elemanların pek cılız ve şuursuz bir hareketi idi. Orta-çağ damgasını taşıyordu:

«Fakat, bilinen sosyal elemanların cılızlığı çerçevesi içinde kalan bu reform, bütün karşı koymalara ve engellere bakmıyarak, o elemanların daha ileriye doğru gelişmeleri için gereken şartları yarattı; eski zıtlıkların üzerinde rol oynadıkları temeli genişleten, o tezatların «rol oynayış» larına şuurlu bir surette katılabilecek halk sınıflarının, tabakalarının, gruplarının ufkunu genişleten şartları yarattı.» (V.İ.U.: «Jübile Münasebetiyle», Şubat 1911, C. XI, Ks. II, s. 236)

Onun için reformu gelişigüzel inkâr etmek, anasız babasız çocuk doğmasını istemek, karanlıkta geçtiği için ana karnındaki hayatı ve gebeliği lüzumsuz saymaya benzer.

İKİNCİSİ: Reformu kendi başına yeten, inkılâba hacet kalmaksızın sosyal meseleleri halleden bir değişiklik sanmak, reformu hiçe saymaktan daha sık ve daha tehlikeli bir sapıtmadır. Reform istememek: gebe kalınmadan doğum beklemeye

benzerse, reformdan başka bir şey beklememek dahi: çocuğun ana karnında ilanihaye kalmasını, yani hiçbir zaman doğmamasını arzulamaktan farksızdır.

Herkes bilir ki, muayyen bir müddet sonunda doğum denilen inkılâpla neticelenmiyen her gebelik; çocuğun ölümü ile sona erer. Tıpkı öyle, muayyen tekamülü hazırlayan reform inkılâba varmazsa, sosyal gelişme dejenere olur. Reform irtica haline gelir. Bu yüzden inkılâbın ölüm kalım kertesinde gerekliliğini, ehemmiyetini inkâr eden ıslahatçılar REFORMİST adıyla mürtecilerin en kurnazı ve en korkuncu sayılırlar.

İşte reformun takdiri kıymeti, yani bir ıslahatın değerini biçmek, yukarıda anlatılan iki uçtan sakınmakla olur. Gerçek inkılâpçılar ne ihtilâl şarlatanıdırlar, ne de reformisttirler. Hakiki inkılâpçılara göre her sosyal hareket gibi reform da inkılâp açısından incelenir ve ölçülür. Çünkü reform inkılâba tabidir.

Reform inkılâpçılar tarafından ve inkılâp için yapılırsa, tarihi bir değer ve ileri bir adım kazanır. Reform inkılâba karşı olursa, inkılâbı önlemek için yapılırsa, irticaın domuzudur. Bu hakikat şöyle düsturlaştırılır:

«İnkılâpçılar: her türlü reformları yaratan kuvvetin şefleridirler. Reformlar: İnkılâpçı mücadelenin ikinci derece mahsülleridirler.» (V.İ.U.: «Köylü Reformu ve Proleter-Köylü İnkılâbı», 1.4.1911, C. XI, Ks. II, s. 226)

Bu formüle göre bir reformun ileriye yahut geriye doğru hareket olup olmadığını anlamak için elimizde tutacağımız mihenk taşı inkılâptır. Reformun hakiki değerini inkılâpla olan münasebeti ortaya çıkarır. Bir reform inkılâba yarıyorsa, yani inkılâpçı elemanları geliştiriyorsa, inkılâbı yaratacak zıtlıkların temelini genişletiyorsa, inkılâpçı elemanların şuurunu uyandırıyor, gözlerini açıyorsa, o reform inkılâpçı, ileri bir harekettir.

Gerçi hiçbir reform inkılâp değildir, ama inkılâba zemin hazırlaması bakımından, o zeminin yok olduğu yerler için zaruri bir tekâmüldür. Tersine, inkılâp şartlarına erişmiş bir yerde inkılâp olacağı zamanda, sırf o inkılâbı körletmek için reform yapılıyorsa, o reform tersine işler. Reform inkılâbı yaratacak zıtlıkları soysuzlaştırıyorsa, inkılâpçı elemanların şuurunu bulandırıyorsa, geniş kitlelerin görüş ufuklarını daraltmaya yarıyorsa: o reform mürteci, geri bir harekettir.

II — İnkılâbın şartları ve usülleri:

İnkılâbı başka şeylerle karıştırmamak için, inkılâp şartlarını ve usüllerini ayrıca gözden geçirmelidir.

A — İnkılâp ve Taklib-i hükümet: (★)

İnkılâbın nasıl bir değişiklik olduğunu anlamak için onun *harpten,* ve *reformdan* farkları üzerinde durduk. İnkılâp hakikaten ne reform gibi bir değişikliktir, ne de harp gibi bir savaştır. İnkılâp o iki şeye kısmen benzediği halde, her ikisiyle de taban tabana zıt denecek biçimde ve özdedir.

İnkılâbı herşeyden önce reformdan ve harpten ayırdetmek şarttır. Ancak, inkılâbın görünüşte benzediği bir üçüncü şey daha vardır. O da PUÇİZM yahut PROMONÇİAMENTO denilen hükümet darbeciliği ve ona benzetilen başka hareketlerdir.

İnkılâpçılık milyonların ve sınıfların katıldıkları savaşla sosyal bir keyfiyet ve düzen değişikliğidir. Böyle bir değişikliği, bizde «Babıâli Baskını», Avrupa'da Faşist «Yürüyüş» diye maskara örneklerini gördüğümüz ya bayağı, yahut mürteci hükümet darbelerinden yeterince ayırdetmek gerekli olur.

Doğrusu, inkılâp da en sonunda bir hükümet devrilmesiyle neticelenir. Ama, Faşist yahut iptidai ve anarşist Puçlardaki gibi, kitlesiz hareket değildir. İnkılâp büyük yığınların ilgisi ve ayaklanmasıyla yapılır. İnkilâpta sınıfların kavgası ve altüst olması vardır. Hükümet darbelerinde ne sosyal ve ekonomik rejimde, ne sınıf münasebetlerinde ve durumlarında herhangi bir keyfiyet değişikliği görülmez.

Hükümet darbeleri bir memlekette esasen hâkim vaziyette olan sınıflar veya zümreler arasında olur. Bir hâkim sınıfın

(*) Hükümetin düşürülmesi, devrilmesi.

çeşitli zümreleri birbirlerine düşebilirler. Meselâ, Fransa'da «ULU İHTİLÂL» denilen burjuva inkılâbından sonra, zaman zaman şu veya bu sülâle adına birtakım hükümet darbeleri yapıldı. Gerçekte bu darbeler politikaya hâkim olmak isteyen büyük arazi sahipleri (lejitimistler) ile büyük sermayedarlar (orleanistler) arasındaki çekişmelerden ileri gelir.

Meşrutiyet Türkiyesinde İtilafçılar (büyük arazi sahipleri) ve İttihatçılar (büyük sermayedarlar) arasında Fransadakine benzer çekişmeler oldu. Bu çatışmalar Babıâli baskınlarına kapı açtı. Yalnız, Meşrutiyet Türkiyesindeki Puçizmleri 19 uncu Yüzyıl Fransasında olanlarla karıştırmamalıdır. Çünkü bizde geçen büyük arazi sahipleri ile büyük sermayedarlar arasındaki kavgalar derebeği artığı şartlar ve 20 nci yüzyıl tekelci şirketleri ortasında geçmiştir.

Her ne olursa olsun, bütün eski ve yeni hükümet darbelerinde, halkın ilişiği yoktur. Kitleler bir sabah ansızın uyanınca gördükleri «değişiklik» önünde şaşakalırlar. Bazan da, üst tabakaların oyunlarına kapılırlar, basit birer dama paytağı gibi harcanırlar. Hükümet darbesi sonunda görülür ki, üst-sınıflar üstünlüklerini, alt-sınıflar altlıklarını muhafaza edip durmaktadırlar.

19 uncu yüzyılın andığımız klâsik taklib-i hükümetleri ile kıyas edilince, 20 nci Yüzyılımızın faşist Püçları büsbütün dar ve iğrenç gerilikte ve gaddarlıkta bir zümre kavgasıdır. 19 uncu Yüzyılın hükümet darbeleri: kaynaşmak üzere olan eski ve yeni hâkim sınıf güruhlarının (büyük arazi ve emlâk sahipleri ile sermaye sahiplerinin) bir çeşit yerleşmek için ayarlanma sürtüşmeleri idi. Yani, az çok ayrı sınıflar arasında geçiyordu. Onun için o Puçizmleri nin bile kimi zaman memlekette yeni bir gelişme, yahut kitleler arasında ufak tefek reformlara kapı açıyordu.

20 nci Yüzyılın Faşizmi büsbütün başka Puçlar icadetti. Buradaki çarpışma bir tek ve aynı kapitalist sınıfı içinde cereyan ediyor. Bir avuç inhisarcı finans-kapital zümresi kendilerine benziyen büyük emlâk ve arazi sahiplerinden bir zümre ile kaynaşarak, klâsik hâkim sınıflara bile karşı çıkan bir diktatörlük için darbe yapıyorlar. Faşizm iktidara gelirken kapitalizm o zamana dek görülmemiş kertede mürteci, şöven, yırtıcı, en azgın saldırgan biçimini alıyor. Alt-sınıflar ve kitleler için, en ufak bir reform yapmak şöyle dursun, halkı büsbütün alçak ve yoksul bir duruma düşürüyor. Sosyal düzenin keyfiyeti eskisinden beter oluyor. Eski hâkim sınıflar gene hâkim sınıf olarak kalmakla birlikte, içlerinden finans-kapitalin zılgıtı altında ezilirler. Kitleler ise, büsbütün feci şekilde ezilip soyulmakla kalmazlar, en iğrenç demagoji oyunlarına kurban giderler.

O gibi İRTİCA puçlarını İNKILÂP ile karıştırmak için insanın yalnız pek kara cahil değil, aynı zamanda oldukça tehlikeli bir sapık ta sayılması gerekir. Onun için Puçist ve hükümet taklibçisi hareketlerden inkılâbın farkı üzerinde bundan fazla durmaya hacet yoktur.

B — İnkılâp ve Jakobinizm-blânkizm:

Sosyalizmin inkılâpçı karakterine karşı en sık yapılan suçlama: «JAKOBİNİZM» ve «BLÂNKİZM» sözlerinde toplanır.

19 uncu Yüzyıl sonuna doğru nisbeten istikrarlaşan işçi hareketi SOSYAL DEMOKRASİ adlı siyasi partiler kurmuştu. Bu İkinci Enternasyonal'a bağlı Sosyal Demokrasiler 20 nci Yüzyıl ile birlikte inkılâplar devrine girdiler. O zaman Sosyal Demokrasiler her memlekette ikiye bölündüler:

1 — Sağ kanata Batı Avrupa'da, *Opportunist* yahut *Revizyonist Sosyal Demokratlar* denildi. Bunların Rusya'daki adları ilkin Ekonomist, sonra Likidasyonist ve en sonunda *Menşevik* oldu.

2 — Sol kanata *İnkılâpçı Sosyal Demokratlar* denildi. Bunlara Rusya'da *Bolşevik*, Almanya'da Birinci Cihan Harbi içinde *Enternasyonalist*, Harp sonunda *Spartakist*, bütün dünyada ise, sağcı sosyalistlerden ayrılmak üzere *Komünist* adları verildi.

İkinci Enternasyonal'in gerek sağcı, gerekse «Batak» adı verilen merkezci Sosyalistleri: kötülemek istedikleri inkılâpçılara «Jakobinist», yahut «Blânkist» ithamlarını yağdırdılar. Onlara göre, inkılâp yalnız «teoride» (nazariyede) kalacak iftihar

madalyası idi. Teorinin pratiğe geçmesi, asıl fiili inkılâbın gerçekleşmesi sıraya girince: meclislerde ve zengin sendikalarda rahata alışmış olan opportunistler birden bire inkılâpçılığı Jakobinizm, Blânkizm, Anarşizm, Nihilizm gibi uydurma adlarla hor görmeğe bulaştılar. Onlar 20 nci Yüzyılın bir harpler ve buhranlar yüzyılı, ihtilâller yüzyılı olduğunu göremiyorlar, yahut görmek istemiyorlardı.

Oportunistlerin ithamlarının anlamak için, Jakobinizmle Blânkizmin ne olduğuna iki sözle dokunalım.

Büyük Fransız İnkılâbı ve sarsıntıları yıllarında başlıca iki grup Fransız topluluğunda çarpıştı:

1 — JİRONDENLER: Briso taraftarları, cenuplu mebuslar önceleri kral aleyhtarı idiler. Fakat 1792 yılı iktidar mevkiine gelince, kralın idam edilmesi kararını reddettiler. Eylül terrörünü katliam adı vererek kınadılar. Fırsat düşürünce Marat gibi halk inkıâlpçılarını mahkemeye verdiler. Bu liberal burjuvalar yıktıkları Orta-Çağ'ın derebeyi artıkları ile uzlaşarak, artık inkılâba son vermek istiyorlardı. Fazla azıtınca, 1793 Mayısında kanun dışı sayıldılar.

2 — JAKOBENLER: 1789 Ekiminde kurulmuş olan İhtilâl Kulübü'nün âzaları idiler. Robespier'i ve mürtecilere ölüm yağdıran Selâmet Komitesini tuttular. Onlar başlayan burjuva inkılâbını ciddiye almışlar, sonuna kadar götürmek için ve demokratik inkılâbı bütünü ile gerçekleştirmek için savaştılar. *Dokuz Termidor* 1794 yılında patlıyan irtica üzerine Kulüp kapatıldı.

Bu iki grup arasında müthiş çarpışmalar oldu. Jakobenler 1794 yılı Jirondenleri sehpaya gönderdikleri halde, ertesi yıl kendileri ezildiler. Yani, siyasette üstün gelmişken, iktidarda vaziyete hâkim olamıyarak yenildiler.

İşte Opportunist Sosyal Demokratlar İnkılâpçı Sosyal Demokratları Jakobenlikle suçlarlarken, şöyle demek istiyorlardı: «Siz inkılâp diye beceremiyeceğiniz, tarihte tecrübesi zararla neticelenmiş ham hayaller peşinde koşuyorsunuz. Şu halde ezilmeğe mahkûm ütopistlersiniz.» Fakat bunu söylerken kendilerinin Jirondenler kılığında burjuva irticaı cephesine düştüklerini itiraf etmiş oluyorlardı.

BLÂNKİ: 1805'te doğup 1881 de ölen Fransız hayalci sosyalisti ve kuruntucu ihtilâlcisidir. 19 uncu Yüzyıl yarısında yaptığı gizli faaliyetleri ve hükümet darbeleriyle ün kazanmıştır.

Memlekette inkılâpçı işçi sınıfı henüz başlangıç hareketlerinde emeklerken ve memleketin objektif şartları irticaa elverişli bulunduğu sırada isyan hareketlerine girişmek hiçbir kitle hareketine dayanamıyacak ve yıllarca hapishanede yatmaktan başka netice veremiyecekti.

İşte opportunistler Marksist inkılâpçıları BLÂNKİSTLİK ile itham ederlerken şöyle demek istiyorlardı:

«Siz inkılâp adına giriştiğiniz gizli teşkilâtlar ve inkılâpçı temayüllerle boşuna zındanlarda sürünmekten başka bir neticeye varamazsınız, beyhude ezilirsiniz.»

İnkılâpçılar bu çeşit yuvarlak suçlamalardan korkmadılar. Tersine meseleyi pratik alanda şartları ve gerekçeleriyle izah ettiler. İnkılâpçılar biliyorlardı ki, gerek Jakobenler ve gerekse Blânkistler sırf ve sadece İNKALÂPÇI oldukları için yenilmediler. İnkılâbın imkânlarını ve şartlarını iyi değerlendiremedikleri için, sosyal zaruretleri hesaba katmaksızın kişi hızlarına ve enerjilerine aşırıca kapıldıkları için yenildiler.

Jakobenler realist inkılâpçı, yahut hiç değilse zafer kazanmış inkılâpçı olamadılar. Çünkü, onların zamanlarında idealleştirdikleri inkılâp realitece henüz tamamıyle olgunlaşmamıştı. Öyle gerçekten sosyal inkılâpçı hareket için, inkılapçı işçi sınıfının şuur ve teşkilatı gerekti. Fakat o da yetmezdi. Cihanda ve bir ülkede kapitalizmin krizler çağına girmiş olması gerekirdi.

Blânkistler hücumlarında müsbet netice alamadılar. Çünkü, inkılâbın durup gerilemeye başladığı ve irticaın kuvvetlendiği bir çağda işçi sınıfına dayanmaksızın inkılâp şiarları attılar.

20 nci Yüzyıla girerken ise, vaziyet tamamen bambaşka oldu. Jakobinizm ve Blânkizm ile Sosyal Demokrasi zamanını karşılaştırmak opportunistlerin yanlışlarını göstermeye yeter. Öyle bir kıyaslama için meseleyi: 1 — İnkılâp şartları bakı-

mından, 2 — İnkılâp usülleri bakımından ortaya koyalım.

C — İnkılâp şartları bakımından mesele:

Jakobenlerin dilekleri neydi? Marks'ın tabiriyle Jakobenlerin istedikleri: «Plepçe» (avamca: eski Roma'nın köksüz bırakılmış yanaşmaları gibi) birtakım metalibti. Bu dilekler şöyle hülasa edilebilir. (V.İ.U.: «Demokratik İnkılâpta Sosyal Demokrasinin İki Taktiği», 1905, C. VI, s. 338'den alınan hülasa):

1 — Umumiyetle küçük-burjuvazi için ve hususiyle köylülük için inkılâpçı ve cumhuriyetçi dilekler.

2 — Hürriyet, Adalet. Müsavat, Kardeşlik için hükümdarlığa ve asilzadeliğe amansız hücum...

Bir kelime ile Jakobenler sadece DEMOKRATİK İNKILÂB sonuna dek ve bütünüyle götürmek istiyorlardı.

İnkılâpçı sosyal demokrasinin, yani gerçek Marksizmin Jakobinizmden farkı ise şurad idi:

1 — İlmi sosyalizmin yeni Marksist parti programı vardı. Jakobenlerin böyle İLMİ bir programları yoktu.

2 — Marksist partinin parolası: «KÖYLÜLERİN VE İŞÇİLERİN DEMOKRATİK DİKTATÖRLÜĞÜ» idi. Jakobenler ise, böyle bir sınıf şuurunu benimsemiyorlar, işe bütün insanlığı karıştırıyorlardı. İnsanlık içinde ise, o zaman, dişlerine tırnaklarına dek silahlanmış, köprü başlarını tutmuş kapitalist sınıfı ile onun yeni ortakları emlâk ve arazi sahipleri ağır basıyordu. Jakobenlerde SINIFI bir şiarın bulunmaması onları hayalci duruma sokmuştu.

Neticede Jakobinizm niçin ezilmişti? Başlıca iki sebepten:

1 — SINIFİ SEBEPLER: Her inkılâp kendi zamanında öncü rolünü oynıyan bir sosyal sınıfın başa geçmesiyle başarılır. Gerek inkılâpçılar, gerekse inkılâp bu öncü sosyal sınıfın karakterlerini taşır.

18 inci Yüzyıl İnkılâbının öncü sınıfı burjuvazi idi. Onun için, o zamanın gerek Jirondenleri gerek Jakobenleri burjuva inkılâpçıları idiler. Bunlar er veya geç mensup oldukları kapitalist sınıfının çerçeveleri içinde kalacaklardı. O çerçevenin gerektirdiği batıl itikatlar yüzünden bocalıyacaklardı.

Netekim öyle oldu. Burjuvazi hiçbir zaman demokrasiyi sonuna kadar götürmeyi göze alacak bir sınıf değildi. Kendi inkılâbını bile en mantıkî neticelerine vardırmak cesaretini ve kuvvetini hiçbir zaman bulamamıştı.

Oysa işçi sınıfı hiçbir inkılâp tedbirinden yüzgeri etmekte bir çıkar düşünemez. Çünkü, inkılâpta «zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi bulunmayan» tek modern sosyal sınıftır.

Gerçi 18 inci Yüzyılda inkılâp öncüsü olan sınıf (kapitalizm) mümessillerinin: Jirondenler ve Jakobenler diye ikiye ayrıldıkları gibi, 20 nci Yüzyılda inkılâp öncüsü sınıfın (proletaryanın) mümessilleri de: Opportunistler ve İnkılâpçılar diye ikiye parçalanmışlardı. Ancak, öncü sınıftan öncü sınıfa hayli fark vardı.

20 nci Yüzyılda sosyal inkılâbın öncüsü olan proletarya işçi sınıfı idi. Bu sınıf tarihte gelmiş geçmiş bütün sınıflarda hiç görülmedik ve işitilmedik derecede yaman bir inkılâpçı özle ortaya çıkıyordu. İşçi sınıfı öylesine kayıtsız şrtsız inkılâpçı idi ki, yalnız kendisini ezen ve cemiyeti gerilet mek isteyen hâkim sınıfları (yani, işverenlerle büyük arazi ve emlâk sahiplerini) ortadan kaldırmakla kalmıyordu. İnsanlık uğruna bizzat kendi kendisini, yani işçi sınıfı da dahil olmak üzere, toplulukta var olan bütün sınıfları yok etmek azmi ile ve zarureti ile öne atılıyordu. Böyle bir sınıfın öncü olduğu bir inkılâp yolundan döndürülemez ve ezilemezdi.

Büyük inkılâpçının dediği gibi: «İşçi sınıfı ancak bütün memleketin yok edilmesiyle yok olabilir ve ancak mağlûp olarak ezilebilirdi.»

2 — İKTİSADİ ve SİYASİ SEBEPLER: İnkılâp muayyen bir öncü sınıf tarafından güdülür. Ama inkılâbın kendisi: bütünüyle topluluğun en gizli zemberekle rine dek her sahada alt-üst olması demek tir.

Öylesine muazzam ve derin değişiklikler yalnız bir inkılâpçı sınıfla başarılamaz. Bizzat öyle inkılâpçı bir sınıfın tarih sahnesine çıkabilmesi için, bir sıra maddi manevi şartları gerekir. Jakobinizm dev-

rinde Fransız topluluğu o şartlardan mahrumdu. Onun için Jakobenler hareketi tutunamadı.

«Jakobenlerce tam zafer düşünülemezdi. Çünkü, 18 inci Yüzyıl Fransası Kara Avrupasında geri kalmış memleketlerle sıkı sıkıya sarılı idi ve Fransanın bizzat kendisine sosyalizm için maddi temeller yoktu: bankalar, kapitalist sendikaları, makine sanayii, demiryolu yoktu.» (V.İ.U.: «İşçi Sınıfı Jakobinizmle Kurtulabilir mi?», 24.4.1917, C. XIV, s. 280)

Oysa 20 nci Yüzyılın yeryüzünde şimendifersiz, makine sanayisiz, kapitalist sendikasız, inhisarsız, bankasız köşe bucak kalmamıştır. Yeryüzünün her parçası MİLLETLERARASI veya MİLLİ inhisarcı kapitalist şirketlerle bankaların, makine sanayii ile şimendifelerin top ateşi altına girmiştir.

Geri memleketler belki makine sanayii cihetinden biraz geridirler. Buna karşılık, emperyalist anavatan (metropol) istismarının yığdığı binbir tezat geri memleketleri kutuplaştırmıştır. Bu durum en ileri ülkelerden daha müthiş bir ihtilâl havasını geri ülkelere yayar ve oraları inkılâp yatağı haline sokar. Artık yeryüzü bir tek cihan pazarı haline gelmiştir. İnsanlık için cihan harpleri nasıl kaçınılmaz ise, cihan ihtilâli de öylesine gerekli olmuştur.

İşte bu iktisadi ve siyasi şartlara uygun düşen işçi sınıfının yaman inkılâp öncülüğü: Jakobinizmin muvaffak olamadığı yerde ilimci sosyalizmin neden muzaffer olacağını açıklar ve garanti eder.

D — İnkılâp usûlleri bakımından mesele:

Opportunist Sosyal Demokratlar İnkılâpçılara Jakobinist veya Blânkist ithamını yaparlarken, en çok göz önünde tuttukları şey, yahut gözden kaçırdıkları şey: inkılâpçı teşkilâtlar, şiarlar ve metodlardır.

Meselâ, inkılâbın gelişmesi için gerekli olan durumlarda teşkilâtın gizli çalışması, silâhlı mücadeleye hazırlanmak, muvakkat ihtilâl hükümetine katılmak, ve ilh. gibi inkılâpçı metodları: opportunistler kimi Jakobinist metod, kimi de daha ziyade Blânkist metod olarak damgalarlar.

Oysa Blânkizm hükümeti devirmeğe teşebbüs ettiği için Blânkizm değildir. Blânkizm teşebbüs edecek zamanı seçememiştir. Dolayısıyle de, gerektiği gibi teşebbüs etmeyi bilemediği için ezilmiştir.

Blânkizm isyancılık değildir: zemini ve zamanı hesaba katmıyan, şartlar dışı isyancılıktır. Meselâ, Marks 1848 İhtilâl yıllarında inkılâba ve isyana taraftardı. Ancak bu inkılâplar hızını aldığı zaman, Avrupa'da kapitalizm buhranı atlatıp yeni bir inkişaf konağına girdiği zaman: artık hala 1848 isyan şiarlarını atmanın saçma olacağını anlattı.

Blânkizm ise, Marks'ın tersine: tam Avrupa'da yeni bir kapitalist gelişme istikrarı başladığı zaman, Fransa'da işçi sınıfının dilekleri inkılâpçı karakterini kaybettiği zaman hükümet darbelerine kalkıştı. Tam o sırada ise, mürteci burjuvaların «NİZAM» (ordre: düzen) partisi yapma bir ayaklanma için binbir kışkırtma tasarlıyordu. Maksadı meclisteki sosyalistleri sokağa döküp orada ezdirmekti. İşveren sınıfı bu plânları yaparken, Blânkizmin darbeciliği bir çeşit provokasyona kapılmak oluyordu. Netekim netice de cumhuriyet devrildi, Lui Bonapart gibi profesyonel bir serseri Fransa kralı oldu.

İnkılâp bir harptır. On milyonların harbi olan inkılâp da şüphesiz gerekince silâhlı kuvvet ister. Kendisini düşmanına açık hedef kılmayacak teşkilât ister. Sınıflar ve zümreler arasında taktik kompromileri (uzlaşmacılıklar) ister. İnkılâp savaşında kimi taarruz, kimi de muntazam olmak şartıyla ric'at etmeyi bilmek ister, ve ilh, ve ilh.

Bütün bu mücadele metodları yalnız Jakobenlerin veya Blânkistlerin inhisarında değildir. Öyle bir fikire kapılmak tek sözle inkılâpçılığı anlamamak, veya inkılâptan vazgeçmek olur. Yanlış kullanıldığı için geriye tepip sahibini öldüren bir silâh, geri tepti diye atılamaz. Tersine, o silâhı en faydası dokunacak biçimde kullanmayı öğrenmek ve beceriklice kullanmak gerekir.

Opportunistler öyle açık hakikatlere karşı ilim münakaşasından çekinirler ve şöyle garip softalığa düşerler: «Marksizm, Jakobinizm ve Blânkizm değildir. Öyle ise, Jakobenlerin ve Blânkistlerin kullandıkları inkılâpçı metodlar Marksistlere yaraşmaz.»

demek isterler. Ve böylece Marksizmin o gibi metodlara zıt bir doktrin olduğunu ö. ne sürerler.

Böylesine skolâstik mantık ancak soy suzlaşmış bir sofizmdir. Çünkü, Marksiz. min inkılâp metodlarına aykırı olduğunu söylemek, herşeyden önce düpedüz yalan. dır. Marksizmin kurucuları hiçbir zaman opportunistlere ve sosyal demokrasi Ji. rondenlerine hak verdirecek bir tek hare. ket ve düşüncede bulunmamışlardır. Tersi. ne, pratik inkılâp meselesinde, gerek Marks gerekse Engels her zaman ön safta yer almışlardır. İnkılâp tecrübelerinde sı. rası gelince Engels gibi elde silâh kanlı isyanlara gönüllü katılmışlardır. Ve daima teoriyi pratikten (nazariyeyi ameliyeden) çıkarmışlardır.

«Engels şimdiki sosyal demokrat Ja. kobenleri (yani İnkılâpçı Marksistler) gi. bi, yalnız yukarıdan tesirin ehemmiyetini takdir etmekle kalmaz; yalnız cumhuriyet çi burjuvazi yanında muvakkat hükümete iştiraki kabul etmekle kalmaz, fakat öyle bir katılmayı ve inkılâpçı iktidarın ener. jik askeri müdahelede bulunmasını TALE. BEDER. Engels ASKERLİK heyetlerinin PRATİK OLARAK idaresi hususundaki va. zifelerini sayıp döker. Çıtkırıldım sosyal demokrat Jirondenlerine aynı küçümseyişle karşılık verir.» (V.İ.U.: «Yalnız Aşağıdan mı, yoksa Yukarıdan mı?», Cilt IV, s. 230-231)

Madem ki Marksizm pratik inkılâp me todlarını benimsiyor, öyle ise kendilerine Marksist ve sosyalist süsü veren kalleş (opportunist) «sosyalistler» niçin pratik inkılâpçılığı kötülemeye kalkışırlar? Hiç şüphesiz kalleşliklerinden, yani korkuların. dan, dönekliklerinden ve dolayısıyle inkılâ. bı baltalamak istediklerinden öyle davra. nırlar.

«Gizli faaliyet ve Blânkizm karşısın. da gösterilen korkuların gerçek temeli (Bernstein ve ortaklarının uzun süre öze ne bezene ispat etmeye çalıştıkları gibi), pratik hareketin ortaya çıkmış falan veya filân karakterlerinden ibaret değildir; çağ daş sosyal demokratlar arasında kendisine kısmen yol açılmış bulunan burjuva aydın larının, burjuva psikologlarının pısırıklık larından ve korkaklıklarından ibarettir.» (V.İ.U.: «Bir Adım İleri, İki Adım Geri», 1904, C.V. s. 455)

İNKILÂP VE KİTLE

Sosyal inkılâp demek, bütünüyle toplu luğun değişmesi demektir. Böyle bir deği. şiklik ne bir tek kişinin dehası veya gücüy le, ne bir zümrenin ve hatta ne de bir sı. nıfın çabasıyla olamaz. Büyük yığınların hareketi inkılâp yaratır. Ancak inkılâp bir kitle hareketi olduğu gibi, kitle hare. keti de ancak bir parti hareketi ile yürür. Bu bakımdan inkılâpla kitlelerin münase. betlerini göz önüne getirmek için bir yan dan inkılâpla doğrudan doğruya kitlelerin, öte yandan kitlelerle partinin karşılıklı mü. nasebetleri bilinmelidir.

A. — İnkılâpla kitlenin karşılıklı münasebetleri:

İnkılâpla kitlenin münasebetini kavra mak için inkılâbın, inkılâp keşif kolunun ve inkılâp derslerinin anlaşılması gerekir.

1 — Kitle ve keşit kolu nedir?

İnkılâp değişiklik için yapılan sosyal bir harptir. Bu değişiklik rerfom gibi ted. rici ve kemmiyetçe değil, ani bir keyfiyet değişmesidir. Bu değişiklik iktisadi ve si. yasi belli bir olgunluğa erişmiş sınıf şart ları içinde muayyen metodlarla yapılır... Bunları anladık. Ama, o değişikliği kim yapar?

İnkılâp madem ki bir harptir, onun şüphesiz önce iki karşılıklı cephesi vardır.

1 — İrtica cephesi,

2 — İnkılâp cephesi...

Sosyal inkılâbı yürütecek olanlar inkı. lâp cephesinde bulunanlardır. Her muha. rebede olduğu gibi, inkılâp cephesinin de savaşçı orduları vardır. Ordu deyince iki şey hatıra gelir:

1 — Orduyu güden kumanda heyeti,

2 — Ordu kitlesinin kendisi...

İnkılâp ordusunun komuta ve kurmay heyeti: İNKILÂPÇI PARTİ olur. Ona kit. lelerin «KEŞİF KOLU» (öncüsü) adı ve. rilir.

İnkılâbın ordu kitlesi: doğrudan doğruya alt tabakalar, yani bütün ezilen ve soyulan halk «KİTLE» leridir.

İnkılâbı yürütecek olan insan gücü: inkılâp partisiyle inkılâp kitlesinin birliğinden ve beraberliğinden doğar.

Ne yalnız başına keşif kolu, ne yalnız başına kitle inkılâbı başaramaz. Yalnız başına kurmay heyeti muhabere edemiyeceği gibi, erkanı harbiyesiz ve kumandansız bir ordu da muharebeyi kazanamaz. ikisinin de aynı zamanda var olması, bir olması şarttır. Bunda anlaşılmıyacak birşey yoktur.

Tarihte ne zaman inkılâpçı bir sınıf doğdu ve geliştiyse, o zaman daima bu inkılâpçı sınıfın karakterlerine uygun bir şefler kadrosu, bir inkılâp keşif kolu meydana geldi.

Bu demek değildir ki tek başına kitle herşeye yeter, keşif koluna hacet kalmaz.. Hayır, söylenmek istenen şey şudur: İnkılâp gibi keşif kolununda karakterini tayin eden ve icabettiren faktörler kitlelerin halinde ve durumunda yatar. Kediye göre budu, vücuduna göre uzvu bulunduğu gibi, kitlesine ve sınıfına göre de partisi olur.

Bütün gerçek inkılâpların *motoru* her zaman büyük yığınlar ve geniş kitlelerdir. Tarifi iktizası, kökten bir değişiklik demek olan inkılâp kitlesiz olamaz. Kitlesiz bir sosyal inkılâp tasavvur etmek ancak kitlelerin inkılâpçı teşebbüs kaabiliyetine inanmıyanların yahut o teşebbüs kabiliyetini kendi çıkarlarına aykırı gören mürteci sınıf ve zümre demagoglarının harcıdır. Kitlesiz inkılâp fikri kitle menfaatlerine ve bizzat inkılâba ihanet düşüncesidir.

Öyle ise herşeyden önce, inkılâp ile kitlenin münasebetini arayacağız. O sırada şüphe yok kitleyi mücerret, kendi başına ele almıyacağız. Kumanda ve kurmay heyetiyle, keşif koluyla, inkılâp partisiyle birlikte ve karşılıklı münasebet halinde göreceğiz.

II — İnkılâp kitlesi nedir?

İnkılâp kitlesi deyince, evvelâ onun KEMMİYETİ yani sayısı hatıra gelir. Bu sayı, tekrar edelim, alabildiğine çok olacak; yüzler binlerle değil, milyonlar onmilyonlarla sayılacaktır.

«Rus İnkılâbının bilhassa teyidettiği şu esaslı Marksist dersi unutmamalıyız: kuvvetleri on milyonlar içinde talim terbiye etmelidir. Siyasette pek az (olan şey) hesaba katılmaz; siyasette pek az (olan şey) hiç mânası olmayan kemmiyet diye bir yana bırakılır.» (V.İ.U.: Sovyet İktidarının Vazifelerine Dair Nutuk», 29.4.1918, C. XV, s. 233)

Bu on milyonlarca kitlelerin KEYFİYETİ (kalitesi) nasıldır? Yani, hangi insanlar kitle sayısına girerler? Tek sözle bütün çalışan ve ezilenler kitledendir:

«Bolşevizm'de ve Rus Oktobr İnkılâbında başlıca ve öz olan şey, siyasete, bilhassa kapitalizm düzeni altındaki bütün ezilenleri çekmektir. Bu ezilenler, hükümdarlık zamanında da, demokratik burjuva cumhuriyeti zamanında da kapitalistler tarafından da ezildiler, aldatıldılar, çapul edildiler. Toprak, fabrika ve imalathaneler üzerinde şahsi mülkiyet saklı kaldıkça, kapitalistler tarafından halk emeğinin böylece ezilmesi, aldatılması, çapul edilmesi önüne geçilemezdi.» (V.İ.U.: «Emekçilerin Milletlerarası Günü», 4.3.1921, C. XVII s. 99)

Demek millet içinde her ne biçim ve kim tarafından olursa olsun ezilip soyulan bütün çalışkan insanların toplamı inkılâbı başaracak olan kitledir. Bu tarife göre inkılâp kitlesinin iki şartı vardır:

1 — ÇALIŞKAN kitle olmak,

2 — EZİLİP SOYULAN (istismar edilen) kitle olmak...

Ezilmeyenler zaten inkılâp isteyemezler. Ancak, inkılâpçı olmak için yalnız ezilmek yetmez. Bilhassa çalışıp soyulmak, emekçi olmak şarttır. Hazır yiyen Osmanlı fodlacıları, Romanın tayıncı ayak-takımı, yahut Faşizmin beslediği aylıklı serseriler kalabalığı: topluluğun en aşağı tabakası oldukları halde, ezilmekten ve hakaretten kurtulamadıkları halde, inkılâp kitlesi için de sayılamazlar.

Bütün toplulukların tortusu «lumpen-proletarya» (paçavra işçi sınıfı) tabakaları kadar sefalet ve hakaret çeken yoktur. Gene de o gibilerin çoğu ancak irtica uşak

lığını yaparlar ve inkılâbı arkadan vurur lar.

III. — İnkılâp öğreticidir:

İnkılâp için şüphesiz topluluğun uzun bir tekâmül devresi geçirmesi gerektir. Bununla birlikte, inkılâpta kitlelerin fiilen rol oynaması ve inkılâbın anlaşılması için, o tekâmül devrinin bilgileri hiçbir zaman yeterli olmaz. Ata binmeyi öğrenmek için ata binmek nasıl gerekliyse, tıpkı öyle, inkılâbı başarmak ve öğrenmek için de bilfiil inkılâba girişmek şarttır. Hele sınıflı topluluk şekillerinde her türlü maddi, manevi tazyikle uyuşturulup gözlerine perde çekilen kitleler için inkılâbı TEORİ (nazariye) ile anlamaya hiç imkân yoktur. Mutlaka inkılâp PRATİĞİ (ameliyesi) lâzım gelir.

Bunun üzerine şöyle denilecektir: İnkılâp ansızın olan bir alt-üstlüktür. O kadar kısa zaman içinde yüzyıllar boyu bunaltılmış olan milyonluk kitleler bir göz açıp kapamada inkılâbı nasıl öğrenebilirler? Daha doğurusu, inkılâbı öğrenmeye vakit bulabilirler mi ki, katılıp inkılâbı gütsünler?

Evet(inkılâpların büyük rolerinden biri de yalnız kitle HAYATI'nda değil, kitle hayatı ile birlikte kitle ruhunda, kitle ZİHNİYETİ'nde dahi o zamana dek görül memiş yaman alt-üstlükler yaratması ile belirir. Bu yüzden onlarla yıl süren tedrici tekâmül devrinin binlerce ve yüzbinlerce kürsü nutkuna ve propagandalara karşı, kitleler az çok ilgisiz kalabilirler. Birkaç haftalık inkılâbın yıldırım dersi ile aynı kitleler gözlerini faltaşı gibi açarlar. Topluluk hayatının en karışık davalarına mânen uyanırlar. Kimin ne deyip ne yapmak istediğini iyice kavrıyarak en karanlık meseleleri kitle içgüdüsüyle aydınlatır ve bir vuruşta çözer.

Bütün tarih tecrübelerinin ispatladığı gibi, inkılâbın ruhlarda yarattığı bu manevi inkılâp, inkılâbın verdiği en unutulmaz derstir. Bu dersin okulu gene inkılâptır. Çünkü, ancak inkılâp günlerinde iş sözün yerine geçer. Herkesin bir zaman söy ledikleriyle şimdi yaptıkları yüzleşir. İşin içyüzü ortaya çıkar. Yalan söyliyenlerin maskesi düşer. Sözü özüne uyanı halk görür. Akla kara ayırdedilir.

«Her inkılâp koskoca halk kitleleri hayatında sarp kopuşmalar yaratır. Bu türlü kopuşmalar olgunlaşmadıkça modern inkılâp doğamaz. Her insanın hayatındaki kopuşmalar nasıl insana pek çok ders verirlerse, insanın önüne pek çok intikaller ve intibalar çıkarırsa, tıpkı öyle, inkılâp ta bütün millete kısa zamanda en özlü ve değerli dersleri verir.

«Milyonlar ve on milyonlarca insan inkılâp zamanı her bir haftasında, alışılmış uyuklama hayatının bir yılında gördüğünden fazla ders alır. Zira halk bilhassa hayatın sarp kopuşmaları sırasında hangi halk sınıflarının falan veya filân hedefleri takibetmek istediklerini, hangi hedefleri ele geçirmek istediklerini ve o hedefleri hangi vasıtalarla gerçekleştirdiklerini açık görecek durumda bulunur.» (V.İ.U.: «Anayasa İllüzyonlarına dair», 1917, C. XIV, Ks. II, s. 31)

İnkılâp yalnız kitleye mi ders verir? Elbette hayır.

İnkılâp kitle ile birlikte ve kitlenin aracılığı ile keşif kolunun kendisine, kitle partisine, inkılâbın erkânı harbiyesine de adım adım takibedilecek, öğrencilecek büyük dersler verir.

İnkılâp kitle kadar keşif kolu için de aynı zamanda bir mekteptir. Kitle gibi onun öncüsünü de inkılâp okulu yetiştirir. Yalnız inkılâp okuluna girmeyi becermek ve ondan ders almayı bilmek başlıca hüner dir. İnkılâp her zaman ders verir, ama verilen dersi kavramak için ayrıca uğraşmak şarttır. Yoksa inkılâbın verdiği ders bir kulaktan girip öbüründen çıkabilir.

Hayatın her dersi gibi inkılâbın derslerini de izlemek, derleyip toparlamak ve esaslıca etüd edip kavramak bilhassa inkılâp keşif kolunun boynuna borçtur. Onun için büyük inkılâpçılar her inkılâp hamlesinde hep şöyle haykırmışlardır.

«Hiç şüphesiz inkılâp bize ders verir; halk kitlelerine ders verir. Ama şimdi parti mücahitleri için mesele şundan ibarettir: İnkılâptan azıcık olsun ders almayı düşünüyor muyuz?» (V.İ.U.: «Demokratik İnkılâpta Sosyal Demkorasinin İki Taktiği», Önsöz, Eylül 1905, C. VI, s. 309)

IV. — İnkılâp Dersini Kitle Verir

İnkılâp öğreticidir diyoruz. Kitleye ve keşif koluna ders verir. Ama inkılâp mücerret, elle tutulup gözle görülmez bir kuvvet midir?

Hayır, İnkılâp KİTLELERİN HAREKETİ, hem de sıçrama hareketidir. Tabiatta «kuvvet», «enerji» denilen hadiseler nasıl «madde»nin bir açığa vuruşu ise, tıpkı öyle, inkılâpta kitlenin bir açıklamasıdır. Maddesiz kuvvet, yahut kuvvetsiz madde tasavvur etmek nekadar gülünç ise, kitlesiz inkılâp, yahut inkılâpsız kitle tasavvur etmek te ondan daha fazla utanmazca bir demagoji olur.

Onun için inkılâpta kitlenin ayaklanışını kaldırım «cemmi gâfiri» diye omuz silkerek küçümsiyenler, umumiyetle güdük burjuva reformlarını mistikleştirip kitle hareketini baltalamak isteyen inkılâp düşmanı kaba burjuva uşaklarıdırlar. («Kadro» cu mürtedler gibi)

İnkılâp öğreticidir derken, inkılâp bilgisi ancak kitle hareketinden alınır, yalnız kitle öğretici olur mânâsı anlaşılmalıdır. İnkılâp kitleye ve keşif koluna ders verir derken, murat edilen fikir şudur: kitle kendi hareketiyle gerek kendi kendisini, gerek öncüsü olan keşif kolunu öğretip yetiştirir. Tek sözle, inkılâbı yapan da, yaptığı hareket içinde kitleyi ve keşif kolunu terbiye edip yetiştiren de gene kitle olur.

«Tarihte inkılâplar on yıllar ve yüz yıllar zarfında olgunlaşmış zıtlıkları aydınlık satha çıkarırlar. İnkılâpta hayat alışılmadık bir zenginlik kazanır. Hep gölgede kalan ve bu sebeple hükümeti elinde tutanlarca bilmezlik ve umursamazlıkla karşılanan kitle, faal mücadeleci olarak siyaset sahnesine fırlar. Bu kitle, deneme adımları atarak, yolu yoklayarak, üzerine vazifeler alarak kendisini ve bütün ideologlarının teorilerini denemeden geçirerek, her şeyi gözleri önünde tutmak suretiyle, pratikçe (bilfiil) kendi kendisini talim ve terbiye eder. Bu kitle kendini tarihte devcesine büyük cihan vazifesinin icabettirdiği yükseklikte tutmak üzere kahramanca gayretler gösterir ve tek tük bozgunlar ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, kan selleri ve binlerce kurban bizi ne denli şaşırtırsa şaşırtsın: kendiliğinden anlaşılır ki, kitlelerin ve sınıfların bizzat inkılâpçı mücadele akışı içinde o doğrudan doğruya aldıkları terbiye ile hiçbir şey, hiçbir zaman mukayese dahi edilemez.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», 1920, C. XVIII s. 179)

B — Kitle İle Partinin Karşılıklı Münasebetleri

Şimdiye kadar gelmiş geçmiş birçok inkılâplar oldu. Bunların inkılâp sırasında kitle ile keşif kolu arasındaki münasebetler üzerine verdikleri büyük dersler pratik bakımdan şu cümle ile özetlenebilir:
«Tek başına keşif kolu ile zafer hiçbir vakit kazanılamaz.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», 1920, C. XVIII, s. 179)

Bunun anlattığı şey şudur: kitle ile keşif kolu arasında tam bağlılık ve tam güvenlilik bulunmadıkça inkılâp üstün gelemez. Ancak o güven ve bağ bulunursa inkılâba girilirken kitlelerin zafere götürüleceğinden emin olunabilir.

Bundan önce kitlenin inkılâp içindeki rolünü belirttik. Şimdi inkılâba giren kitle içinde partinin rolü üzerinde duracağız. Partinin inkılâp kitleleri önündeki durumu bilhassa şu iki istikamette toplanır:

1 — Kitleyi kendi denemesiyle İNANDIRMAK;

2 — Kitlenin yaratıcı teşebbüsüne İNANMAK...

Bu iki prensip doğru dürüst kavranmadıkça kitle hareketini gütmeğe değil, üstün körü anlamıya bile imkân yoktur.

1. — Kitleyi kendi denemesiyle inandırmak

Burada ikisi prömis (mukaddeme) ve birisi onlardan çıkan netice olmak üzere üç mantık meselesi önümüze dikilir.

Birinci term: Zor yerine ikna

Tarih insan kitlelerinin hareketinden doğar. Yani kitleler yalnız inkılâp zamanları değil, her vakit hareket ederler. Kitleler bu hareketleri sırasında hep bir sıra kanaatlerle yürürler ve yürütülürler.

Yakından bakılacak olursa ezilip soyulmanın hak ve vazife sayıldığı istismar topluluklarında kitleleri yürüten şey onla

rın kanaatlerinden çok uğradıkları zordur. Halk sömürülmeye gönül rızası ile katlan dığı zaman bile, ekonomik yahut politik ve benzeri bir sıra zorlara uyar. Harbe ço. ğu zaman kanaatinden çok hâkim olan teşkilât zoruyla girer.

İnkılâbın bir harp olduğunu, hem de çok yaman fedakârlıklar harbi olduğunu gördük. Kitleler inkılâba nasıl atılırlar?

Şüphesiz bu atılış hiçbir zorla, yani dıştan gelen kişi zoruyla yapılamaz. İnkı. lâpçıların zaten ellerinde öyle bir zor gü. cü yoktur. Kitleye karşı kuvvet ve zorba. lık kullanmak irticaın ve sömürmenin i. şidir. İnkılâp ise her zaman belirli bir sö. mürme şeklini kaldırmaktır. Hele proletar. ya inkılâbı yeryüzünde her türlü sömürü. ye son veren alt.üstlüktür. Öyle ise pro. letarya inkılâbını kitlelere zorla kabul et. tirmek akla gelemez.

Kitleyi inkılâba getirmek için inkılâ. bın doğruluğuna, iyiliğine, yararlılığına ve güzelliğine inandırmak icabeder. Zorla gü. zellik olmaz.

Derebeğilik topluluğun gelişmesine en gel olmaya başlayınca onu devirmek iste yen burjuvalar işçi, köylü ve esnaftan iba ret halk kitlelerini burjuva inkılâbına zor la çekmediler. Tersine, ortalığı kesen, de. rebeği zoruna karşı hürriyet, adâlet eşit lik gibi vaadleri öne sürerek, vaadlere kit. leyi inandırarak inkılâp hareketini güttü. ler.

Hem alt.sınıf durumunda olanları ik. tidara karşı inkılâba götürmek için kim zorlıyacaktı? Alt.sınıfını mümessilleri o. lan inkılâpçı parti mi?

Böyle bir iddia ne dediğini bilmemek olur. Kendi SINIFI'na karşı zor kullana. cak bir parti herşeyden önce o sınıfın mümessili olmaktan çıkar: o sınıfa düşman bir parti haline gelir.

Tarihte kendi sınıfına karşı zor kul. lanan hakiki sınıf mümessili bir parti gö rülmemiştir. Meğer ki o parti sınıfı için. den avlamak kastı ile sınıf adını maske gi bi kullanan bir kuruluş olsun. Birinci Ci. han Harbinden sonra İkinci Enternasyona. lın Sosyal Demokrat ve Sosyalist İşçi Par. tileri böyle davrandılar. Ne var ki bu par tiler işçi sınıfının içinde burjuvazinin ajanı olan kuruluşlardır.

Burada konu edilen şey bilhassa pro. letarya inkılâbı olduğuna göre, başka bir soru hatıra gelir. İşçi sınıfının partisi yal nız işçi sınıfını kendi kanaatine getirdik. ten sonra öteki halk tabakalarına karşı zor kullanamaz mı?

Hayır. Çünkü bir yol sosyalist pren. sipçe buna imkân yoktur. Proletarya inkı. lâbı topluluk içinde yalnız bir sınıfı değil, proletaryanın kendisi de dahil olmak üzere bütün sınıfları ortadan kaldırmak için ya. pılır.

Meselâ burjuva inkılâbı derebeği sö. mürüsünü kaldırıp onun yerine sermaye. nin sömürüsünü geçirdi. Bu yüzden kapi. talist düzen kurulur kurulmaz, işveren sı. nıfı hemen eski müttefikleri olan halk ta. bakalarına karşı, işçilere ve köylülere kar şı «nizam» adına cebir ve şiddet kullandı ve bu uğur da büyük emlâk.arazi sahip leriyle elele verdi. Proletarya inkılâbı ise insanın insan tarafından her türlü ezilip so yuluşunu kaldıracaktır. Onun için inkılâp sırasında değil inkılâptan sonra dahi bütün çalışkan ve ezilen kitlelerle elele vermek zorundadır. Bunu anlamıyanlar ancak ya. rı.anarşist inkılâp hainleridir. İşçi sınıfı ile öteki çalışkan tabakalar arasında esaslı hiçbir menfaat ayrılığı yoktur.

İnkılâp demek zor gören mahkûm alt bir sınıfın zor kullanan hâkim üst.sınıfa karşı başkaldırısıdır. Alt.sınıfın mahkûm vaziyetinde tutulması için her türlü silâh. tan tecrit olunması gerekir. Onun için alt.sınıflara karşı silâhlı adamları ve ha. pishaneleriyle kurulu bütün bir devlet teş kilâtı üst.sınıfın elinde bulunmalıdır. Bu bakımdan gerek silâh ve gerek başka zor ve şiddet vasıtaları üst.sınıfın tekelinde. dir. Alt.sınıfın mümessilleri için böyle bir imkân yoktur.

İnkılâp keşif kolunun önünde kitleye tesir edecek bir tek yol kalıyor: İKNA (inandırma) yolu. Kitleyi inkılâbın lüzu. muna, doğruluğuna, kaçınılmazlığına ve yararlılığına inandırmalıdır. Bu yapılma. dıkça inkılâbın motoru olan kitle harekete geçemez. Hareket ne kadar büyük olursa o kadar büyük kitleleri ikna etmek, i. nandırmak gerekir.

«Tarihi bir hareket ne kadar çok kıv rımlı, ne kadar çok geniş ise bu harekete

katılan insanlar ne kadar çoksalar, ve buna karşılık yaratmak istediğimiz teşkilât ne kadar derinse, harekete o kadar daha çok dikkat ve ilgi göstermek ve bu hareketin zaruriliğine yeni yeni milyonları ve yüz milyonları ikna etmek lâzımdır.» (V.İ.U.: «C.H.K. ya Nutuk», 22.12.1920, C. XVII, s. 413)

İkinci term: deneme yoluyla ikna:

İnkılâp için kitlelerin zorla sürüklenmesi değil, inandırılarak yürütülmesi gerekiyor. Bu iş nasıl yapılacak? Milyonlarca insan hangi yoldan inkılâba kanaat getirecek? Ne türlü ikna edilecek?

Sadece propaganda ve tahrikâtla (ajitasyon) mı?

Bir yol inkılâptan önce kapitalist topluluğunda bulunuyoruz. Orada herşey gibi propaganda ve tahrikât dahi (başka hiçbir şey istemese) malî iktidar ister. Malî kudret ise, üst-sınıfların elindedir. Millî ve mahalli meclislerden en basit basın-yayına kadar, gerek sözle gerek kalemle halka hitabedilecek bütün kürsüler sömürücülerin inhisarındadır. Onlarla yarışa güç kalkışılır.

Ayrıca, siyasi tazyikler ve sınırlandırmalar, kapitalist devletinin ve adli cihazlarının «KANUNÎ» müdaheleleri, gizli açık polislerin bitmez tükenmez örfi ve GAYRI-KANUNÎ takipleri, tehditleri, baskıları, provokasyonları ve ilh. ve ilh. vardır.

Gerçi anayasalarda âdet yerini bulsun diye, şekilce çiziştirilmiş haklar, fikir, kalem, söz toplantı ve ilh. hürriyetleri o kanunlu kanunsuz tertiplerle geniş kitleler için sıfıra indirilir. Hele küçük milletlerde ve geri ülkelerde şahsi, keyfi muameleler halka ve mümessillerine karşı en rezilce tecavüzlere kapı açar.

Ancak, o itçe siyasi baskıların nisbeten kitaba uydurulduğu en parlak batı demokrasilerinde bile, propaganda ve tahrikât hürriyetleri zaman zaman lafta kalır. Ufak tefek buhranlı devirlerde her türlü demokrasinin yerine dipçik kuvveti geçer. En normal devirlerinde dahi hürriyetleri tatbik edecek madde imkânları, iktisat ve finans vasıtaları her zaman kıttır. Üstün sınıfların maddece zengin propaganda ve tahrikât imkânları ile kıyaslanamaz.

Bütün bu şartlar altında propaganda nedir? En sonunda bir sözdür. Kitleler binlerce yıldan beri yalan icadedilip aldatma vasıtası haline getirilmiş olan söze artık kıymet vermemektedir. Sınıflı topluluk kurulalıberi üst-sınıflar yüzyıllar boyu hep yalan yağdırmış, yalan taşırmıştır. Böylesine bir «sosyal düzen» içinde kim kime inanabilir?

Meselâ Mister Churchill (Çörçil) İngiliz finans-kapitaline dayanan dünya ajans endüstrisi ile bütün milletlere: küçük milletlerin hukukunu korumak, faşizmin orta-çağ barbarlığını yıkmak ve insanlığı zulümden kurtarmak gibi hasbi maksatlarla harbettiğini haykırıyor. New York belediye reisi:

«Nazilerin zaferi, işçiler için yüksek hayat standardı, yüksek yevmiye ve ideal-ler yerine zındanlar vücuda getirecektir,» diyor. (16.1.941, Gazeteler)

Buna bakılınca Anglo-Amerikan kapitalizmi nerede ise ezilen proleterler için harbetmektedir.

Ona karşılık Musolini 10.6.1940 günü saat 10.00 suları Venedik sarayında verdiği harp nutkunda «PROLETER VE FAŞİST İTALYA» adına şöyle konuşuyor:

«Bu harp, fakir, lâkin kol bakımından zengin milletlerin, dünyanın bütün zenginliklerinin ve bütün altınının inhisarını sıkıca ellerinde tutan sömürücülere karşı mücadelesidir.»

Hitler ondan da baskın çıkıyor ve Alman ağır sanayiinin en kalın sesiyle şöyle böğürüyor.

«Plütokrat demokrasiler kapitalizmin muzaffer olmasını istiyorlar. Fakat biz Nasyonal Sosyalist topluluğun zaferini temin etmek istiyoruz.»

Bu hem nasyonal (milliyetçi) ve hem sosyalist olan topluluk nasıl şeymiş? Hitler yemin ederek açıklıyor:

«Bütün sınıf ve mevki farklarını tasfiye etmek» ülküsü imiş Nazi topluluğu. Ve ilave ediyor Hitler: «dönmek niyetinde isem recmedilmeye (taşla öldürülme cezasına) lâyık şerefsiz bir insan olurum.» (Hitler'in nutku, 1.2.1941 Gazeteler)

Alman Führeri de İngiliz kıralı da

«ALLAHIN BİZİMLE OLACAĞINA KANİİM» diyorlar. Yani cihan katliamını hazırlayıp kışkırtanlar sömürüyü kaldırmak, zulmü yok etmek, işçileri kurtarmak ve ilh. için harbettiklerini tekrarlayıp duruyorlar. Bütün o emperyalist ülkelerde kitlelerin mümessilleri ses çıkaramıyorlar. Proleteryanın keşif kolu partisi Almanya'da «KONSANTRASYON KAMPI»na, İngiltere'de «KANUN-DIŞI»na atılmıştır... Şimdi kitle bütün bu işittiklerine inansın mı? Şüphesiz gerek Hitlerin, gerek Çörçillerin kimler adına konuştuklarını, dillerinin altında ne sakladıklarını bilmek gerekir. Bunun için her ikisinin de geçmişini, şimdiye dek ne yaptıklarını, şimdi ise yapmakta olduklarının özünü bilimce araştırmak, işin içyüzünü anlamağa yeter. Ama bunu değme profesörler bile hâkim işveren düzenin safında batıl itikatlarının büyüsünden kurtulamadıkça yapamıyorlar.

Ya yüzyıllardan beri sersemletilmek için kafası binbir hurafe ile doldurulmuş ve gözünü açmaması için karnı aç zihni boş bırakılmış cahil ve yoksul kitleler ne yapsın? Günde üç öğün karın doyurmayı mı düşünsünler, yoksa oturup «ilmi tetkikat» yaparak mı vakit geçirsinler?

Onun için şu «YALAN DÜNYA»da yapılacak sözde kalmış propaganda ve tahrikâta alt tabakaların inanmasını istemek veya beklemek hayli saflık olur.

Bundan propaganda ve tahrikâtın gereksiz olduğu neticesi mi çıkar? Hiçbir vakit. Yalnız inkılâp propagandasının ve tahrikâtının kitlelerce kabul edilmesi için bir sıra «müeyyideler» gerekir. Bu müeyyidelerin en şaşmaz değer taşıyanı «DENEME» (Tecrübedir). Kitle bütün söylenenleri kendi pratiği ile denemelidir.

«Ve gerçekten bütün sınıfın, gerçekten geniş emekçi kitlelerinin, kapitalce ezilen kitlelerin o duruma gelmesi için (yani keşif koluna yardımcı olması için), yalnız propaganda, yalnız tahrikât azdır. Onun için bu kitlelerin kendilerine has siyasi denemeleri gerekir. İşte şimdi yalnız Rusya'da değil, fakat Almanya'da dahi göze çarpan bir kuvvetle ve bariz surette teyid olunan bir büyük inkılâbın öz kanunu budur.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», s. 179)

Kara kitle herkesin söylediğini dinler. Bu söylenenler içinde inkılâp gibi büyük fedakârlık isteyen kanlı kavgaya birden bire kanaat getiremez. Bu hal fedakârlıktan kaçındığı, yahut döğüşmekten korktuğu için değildir. Kitle her zaman sömürüldüğü ölçüde her fedakârlığa ve döğüşmeye hazırdır. Fedakârlık ve mücadele yığınlar için yemek içmek kadar tabii olmuştur. Kitle inkılâba candan taraftardır. Yaşadıkça inkılâbı her an ister.

Ancak yığınlar kuru hissiyatçı ve ütopist değildirler. Kitle göze alacağı fedakârlığın gerekliliğine, doğruluğuna ve yerinde harcanmış olduğuna inanmalıdır. Kitle bütün filozoflardan üstün başarılı bir prâtik zeka ile yalnız fiiliyata, yalnız olanlara inanır. Gözü önünde lâf olarak değil, iş olarak akıp geçen hadiseleri kendi hayatıyla ölçerek hüküm verir. Hele harekete geçmek için mutlaka kendi denediği kanaatlerine uyar.

Meselâ harpten önce Çemberlâyin de Hitler de sırf «sulh» için çalıştıklarını bağırıyorlardı. Sosyalistler ise yıllardan beri «faşizm demek harp demektir» parolasını attılar. Çemberlâyn'ın Hitlerizmi alttan alta beslemekle ve sonra kalleşçe barıştan bahsetmekle, yeni bir cihan harbini hazırlamaktan başka birşey yapmadığını gerçek sosyalistler her zaman söylediler.

Netice ne oldu?

Çemberlâyn ve Hitler İkinci Cihan Savaşını tutuşturdular. Ondan önce sosyalistin mi, yoksa kapitalistin mi doğru söylediğinden kitle kararsız kalmış olabilirdi. Savaş patladı. Kitle derisiyle, kemiğiyle, hayatıyla tecrübe etti ve gerçek sosyalistlerin doğru konuştuklarını kavradı.

Bugün Çörçil faşizmi kaldırmak için, Hitler kapitalistlerin «zulmünü» kaldırmak için döğüştüklerini ilân edip duruyorlar. Gerçek sosyalistler iki tarafın da finans-kapital adına dünyayı paylaşmak istediklerini ve yalan söylediklerini bildiriyorlar. Yarın gene gerçek sosyalistlerin dedikleri çıkacak ve o zaman kitleler zaptedilmez bir hızla doğru söyliyen proletarya inkılâbının kurtuluşuna can atacaklardır.

Kitlenin bu hususiyetini, bu kendine has anlayışını hesaba katmadan hareket etmek, kitle mümessillerinin ve inkılâpçı partinin kendisi için de doğru değildir. Bizzat parti de en şuurlu görüş ve gidiş lerini kitlelere kitle huyunca, suyunca, kitle yolunca anlatmalı ve kabul ettirme. lidir.

«Milyonlarca insanın kendi hususi ha yatlarının öğrettiği şey parti kanaatleri ile mutabık düşmedikçe, o milyonlarca insan bu kanaatlere hiçbir zaman kulak asmaz.» (V.İ.U.: «Tüm Rusya Köylü Mebusları Cel. sesinde Nutuk», 22.5.1917, C. XIV, s. 161)

Mantıki netice: Kitleye dediğini yapmalı

Madem ki kitle inanırsa yürür, kitle. nin inanacağı şey ise eli ile tutup gözü ile göreceği şeydir, o halde, kitleyi yal nız harekete geçirmek için değil: giriştiği harekette sonuna kadar dayandırmak için dahi ona her gün yeni ve ileri bir hamle içinde inkılâbın maddece belgelerini ve fay dalarını tattırmak lâzımdır. Bütün atılan şiarları hayatta gerçekleştirmeli, fakat ger çekleştirilemiyecek şiarları atmamalıdır. O zaman inkılâbın önüne duracak hiçbir kuvvet kalmaz:

«En son kara işçiler, herhangi işsiz. ler, her ev-kadını, bütün dağınık köylüler görürlerse ki, gazetelerde değil, kendi gözleri ile görürlerse ki, proletarya ikti. darı zenginliğin önünde iki büklüm olmu. yor, fakirlere yardım ediyor; görürlerse ki bu iktidar inkılâpçı tedbirler önünde duralamıyor: fazla mahsülleri hazır yeyi. cilerden alıp açlara veriyor, evsizleri zen gin mahallelerine zorla yerleştiriyor, sü. tün parasını zenginlere zorla verdirterek bütün fukara evlerinin çocukları yeterince beslenmedikçe zenginlere bir damla bile süt vermiyor, toprak emekçilere geçiyor, fabrika ve bankalar işçi kontrolu altına gi riyor, milyonerlerin zenginliklerini gizleme leri durmaksızın (tedricsiz) ve ciddi ceza lar bekliyor... İşte vakta ki fukaralar bü. tün bunları görürler ve hissedip denerler, o zaman: kapitalistlerin ve kulakların (zi. raat burjuvalarının) hiçbir kuvveti, tekmil cihan finanskapitalinin ortalıkta dönen yüz binlerce lirasının gücü halk inkılâbını altedemez; bilâkis halk inkılâbı bütün dün yayı yener. Çünkü bütün ülkelerde sosya. list devrim olgunlaşmaktadır.» (V.İ.U.: «Bolşevikler Devlet İktidarını Muhafaza Edebilecekler mi?» C. XIV, ks. II, s. 250)

II. — Kitlenin yaratıcı teşebbüsüne inanmak

Kitleyi kendi denemesiyle inandırmak için herşeyden önce kitleye inanmak lâ. zımdır. Kitleye inanmak deyince, yalnız aşağı tabakaya yukarıdan bakmaya alış. mış burjuva münevverliğinin böbürlenişini bir yana atmak yetmez. Şüphesiz «kaba kitle», «cahil yığın», «âtıl insanlar», ve ilh. diye afakonları kalkanlar, kitleyi hâ. kim sınıf elinde ham-madde ve cansız â. let gibi bırakmak isteyenlerdir. Onlara ta rih silleli dersini her zaman verir.

Burada bilhassa kitleci olanların, ha. kikaten samimeyetle yığın hareketine gö. nül bağlayanların bilmeleri gereken şart aranır. Kitleye karşı plânotik sevgi besle. mek, yahut yüksek ilânı aşklar etmek kit leye inanmak değildir. O gibi âşıklar bü. tün plâtonik âşıklar gibi hayatın dili olan kitlenin dilini anlamıyarak çarçabuk şa. şıp bezerler. Kötümser, şaşkın ve bezgin. ler ise hiç kimseyi ikna edip inandıramaz. lar.

Madem ki inkılâp yalnız kitlenin işi. dir ve ancak onun tarafından yapılabilir, asıl büyük işi kitlenin yapacağına inanmı. yanlar, kitleyi o işi yapmıya nasıl inandı. rabilirler?

Birinci Had: Teşkilâtta Kitleye İnanmak

Keşif kolunun kendisi, yani parti teş kilâtı ancak şuurlu bir azlığı içine alabilir. Bu teşkilât dağınık yığınlar içinde tesirli olabilmek için ayrıca milyonlarca kişilik kitleleri içine alan yığın teşkilâtları bul. malıdır.

Kitle teşkilâtları nasıl doğacaktır?

Eğer onu daima keşif kolunun doğru dan doğruya her yere erip yetişerek yarat ması bekleniyorsa: çok beklemek ve az iş yapmak, hatta davayı tehlikeye düşür mek ortaya çıkabilir. Büyük yığın teşki. lâtlarını yaratmak için keşif kolunun kit. leyi işbaşına seferber etmesi çok defa ye terli olur. İşin başa düştüğünü gören kitle her işin ancak lâyık olduğu teşkilâtlarla

yapılabildiğini kavramakta gecikmez. Hele bugün işçi sınıfı gibi bir halk nüvesi kitle içinde bulunursa, teşkilâtlanma daha tabiileşir.

Bütün bu teşkilâtlanma sırasında kitlenin teşebbüsüne ve teşkilât kabiliyetine inanmak birinci şarttır. Onun için, hatta parti iktidar mevkiine geldiği zaman dahi, «yürüyemiyoruz» diyenlere büyük inkılâp şefi şöyle seslenmiştir:

«Köylerde köylüler toprağı alsınlar; işçiler fabrikaları ve işletmeleri ellerine geçirsinler: dört bir yanda herşeye kudretli teşkilâtlar fışkırır.» (V.İ.U.: «C.H.K. Adamlarına Bildiriş», 11.1.1919 C. XV, s. 91)

Böyle davranılırsa parti bir lokomotif olur, kitlenin yarattığı vagonları birbirine ve kendisine bağlayıp demir yol üstünde harekete getirir.

Ancak, kitle teşkilâtlarını kitle yaratır demek, yığınlar teşkilâtlanırken keşif kolu yan gelip yatacak demek değildir. Her şey kendiliğinden olmaz. Kitle teşkilâtlanırken, parti hep en güç, en temelli işleri üzerine alacaktır. Her zaman yeni teşkilât biçimleri ve parolaları ortaya atacaktır. Kitlelenin kendi içinde teşkilâtçı güçleri hızlandırmak üzere öne düşecek, örnek olacak, misaller verecek, yapılanları kontrol edecek, her an hesap verecek, hesap alacaktır.

Gene de bütün bu çabalar ve işler ortasında hiç unutulmayacaktır ki geniş yığınların teşkilâtçı eğilimleri ve girişkin güçleri olmaksızın hiçbir şey yapılamaz. Ancak kitlelerin seferber edildiği yerde görevler yerine getirilecektir.

İkinci had: harekette kitleye inanmak

İnkılâp teorisi: inkılâp hareketinin genel kanunlarını sezer ve çizer. Bu kanunların hayatta ve her memlekette oranın gerçekliğine uygun olarak, tamamıyle özel ve ayrıntılı tatbikatı yapılmalıdır. Bu uygulamada ortaya çıkacak konkret, ihtimaler ve bütün hareket şekilleri hazır reçeteler halinde verilemez. Marks'ın deyimi ile: «Geleceğin lokantası için Kontvari hazır reçeteler» verenler gelecekteki topluluk biçimlerini softanın cennet cehennemi tasvir ettiği gibi, bire dek hikâye edenler ya kuruntucu ütopistler yahut şarlatan demagoglardır.

Bir topluluğu yaratacak olan şey ne en dahi filozofun kafasındaki uydurmalar, ne de dünyaya kapalı tarikatın ilhamları ve temennileriyle olmaz. İnkılâbı de, inkılâp hayatını ve inkılâpçı düzeni de yaratacak olan güç, yığınların hareketidir.

Kitleler, yerine ve zamanına göre en umulmadık ve beklenmedik orijinal gösterilerle yürürler. Yığınların varacakları hedef, gidecekleri yön önceden kestirilebilir. İlim, bir önceden görüdür. Ama, kestirilen hedefe varırken kitlenin yapacağı zik-zaklar, kazanacağı çabukluk, çizeceği yörünge vaktinden önce elifi elifine tesbit edilemez. Öyle olsaydı, inkılâpçılıktan daha kolay birşey tasavvur edilemezdi.

Kitle hareketi ancak yığınlar yakından güdülerek tayin olunabilir. Bütün mesele hareket halindeki yığınlardan kopuşmamayı bilmektedir.

Bir kaba örnek verelim. Dağ başına yağan yağmurun seller halinde dağ eteklerine doğru ineceği bilinir. Yağmurun ve dağın ne olduğunu bilenler için bundan kolay hüküm verilemez. Ancak, suyun tepeden inerken hangi sathı maillere akacağı, nerelerde yatak kazacağı. yahut çağlıyanlar atlıyacağı, hangi kerteye dek bulanık veya duru, sert yahut yavaş akacağı peşin peşin ve harfi harfine kesilip atılamaz. Suyun içine girilerek, başına geçilerek, hareketin akışı adım adım izlenerek durum anlaşılır. Tıpkı onun gibi:

«Biz, sosyalist inkılâbına girişmek için iktidarı ele aldığımız vakit şunu biliyorduk: (Başkalarının mülklerini alanların mülkleri ellerinden alınacaktır: ekspropriatörler eksproprie edileceklerdir...) Ama, ne geçirilecek değişikliğin biçimini, na konkret olarak yeniden teşkilâtlandırma çabukluğunun temposunu bilemiyorduk. Yalnız kollektif tecrübedir ki, yalnız milyonlarca insanın denemesidir ki bu hususta kesin ispatlamayı verebilir. Çünkü, bilhassa davadımız için, sosyalizmin kuruluş davası için, şimdiye kadar gerek ağalar topluluğunda, gerek kapitalist topluluğunda olduğu gibi, tarihi yapan, hâkim tabakadan yüz veya yüzbin kişinin tecrübesi yetmez. Biz böyle bir şeyi bilhassa: ona karşılık düşen tecrübeyi hesaba kattığımız için, milyonlarca emekçinin denemesini

hesaba kattığımız için yapamayız.» (V.İ. U.: «Halk Ekonomisi Sovyetlerinin Kongresinde Söz», 26.5.1918, C. XV,s. 304)

Demek inkılâp hareketinin hangi şekilde en uygun düşeceği ve nasıl bir tempo ile yürüyeceği üzerine önceleyinden fermanlar buyurulamaz. Kitle teşebbüsünün her alanda yarattığı ve yaşattığı tecrübeler göz önünde tutulur. Kitle hareketinin önemi bilhassa sosyalist inkılâbında herşeyden üstün tutulur.

Çünkü, başka inkılâplar genel olarak iktidarın bir azlıktan (meselâ derebeğilerden) öteki azlığa (meselâ burjuvalara) geçmesi biçiminde olur. İktidara geçen sınıf daha inkılâbını başarmadan önce: kendi rejiminin siyasi, idari, sosyal ve ekonomik teşkilâtlarını az çok tasarlamış bulunur. Sosyalizm inkılâbı ise ta, temelinden bir alt-üstlük getirdiği için, eski topluluk onun teşkilâtlarına pek az göz yumar.

Burjuva inkılâbının hedefi üstün gelen yeni azlığın, bir avuç kapitalistin sömürme teşkilâtını yaratmaktır. Böyle bir teşkilât şüphesiz kitleden medet ummaz. Tam tersine, kitleye karşı ve kitleye rağmen kurulur. O yüzden yığınların girişkinliğine yer bırakmaz. Kendi bir avuç zümresi içinde kurduğu ahpap çavuş meclislerinde gizli açık kararlarını alıp buyrultularını yürütür.

Proletarya inkılâbında kökünden değişecek olan şey geniş yığınların yaşayışıdır. O yaşayış değişikliğini geniş kitle hareketinden başka hiçbir güç gerçekleştiremez. Onun için kitle hareketini zencirlerinden boşandırmak ve inançla karşılamak inkılâp zaferinin ilk şartıdır.

Mantıki netice: kitleye dilediğini yaptırmak

Kitlenin istediğini yapması şüphesiz anarşi demek değildir. Yani, her önüne gelen şartsız kayıtsız aklına eseni yapacak denilemez.

Kitle deyince büyük yığınların öncusu olan sınıf ve o sınıfın keşif kolu da akla gelir. Keşif kolu ise kitlelerin: en bilgili, en şuurlu, en sadık ve en fedakâr elemanlarından derleşiktir. O sıfatla kitlelerin en geniş ve en yüksek menfaatlerini öne sürer. Kitle o menfaatlerini kavrıyarak hayata uygular. Kitle cahildir yahut aklı ermez diye işinden alıkonulamaz, tebebbüsünden caydırılamaz. Kitle inkılâbın tek canlı motorudur. O durursa bütün işler kalır.

«Kitlenin yaratıcı kudreti: işte yeni topluluğun esas faktörü, öz yapıcısı budur. İşçiler, kendi fabrika ve işletmeleri üzerinde işçi kontrolunun yaratılması uğruna döğüşmelidirler, fabrikalar vasıtasıyle köyü beslemelidirler, buğdayla değiş-tokuş yapmalıdırlar... Bir tek mahsül, bir tek fund buğday hesap dışına kaçmamalıdır. Çünkü sosyalizm demek hesap demektir. Sosyalizm yukarıdan buyrultu ile yaratılmaz. Sosyalizmin ruhu maliyeci-kırtasiyeci (finans ve bürokrasi) otomatlığından ıraktır. Canlı sosyalizm halk yığınlarının kendi yaratığıdır.» (V.İ.U.: «Sol S.R.lerin Taleplerine Cevap», 4.11.1917, C. XV, s. 28)

Kitle ile parti vazgeçilmez ahenk içinde, karşılıklı etki-tepki halinde bulunurlar. Bu haliyle ne partinin direktifi, ne kitlenin teşebbüsü birbirine karşı şeyler gibi konulamaz. Her iki taraf ta birbirini bütünüyle tamamlar. Büyük zaferi kitle inancında bulan inkılâp şefi yığınların insiyativini şöyle zembereğinden boşandırır:

«Onlar (emekçi yığınları) bilirler ki, Sovyetler iktidarına geçmekle ancak ve ancak sömürücüler aleyhine yardım derlemiş olurlar. Sovyetler iktidarına büsbütün ve tamamiyle yardım etmiyen hiçbir ted bir emekçi yığınlarının işlerini kolaylaştıramaz. Sovyetler iktidarı herşeyi bilici değildir, her şeyi vaktü zamanında olgunlaştıramaz. Bu iktidarın gidişi her yerde, her zaman güç vazifelerle karşılaşır. Pek çok defalar, meselâ toprak meselesi gibi işlerde, nasıl davranacaklarını soran işçi ve köylü delegeleri hükümete gönderiliyor. Ben onlara şöyle diyorum: İktidar sizin, neyi yapmak istiyorsanız yapın, size gereken herşeyi alın, biz size yardım ederiz. Kaygılanacağınız bir tek şey varsa, o da istihsalin yararlı olmasıdır. Faydalı işlere girişin. Olabilir ki yanılırsınız. Ama öğrenip yetişmiş de olursunuz... Derken, işçiler öğrenmeğe başladılar. Hatta sabotajcılarla mücadeleye bile artık giriştiler. Teşkilât adamları avans yaptılar, karışık işler ileri gitti. Bu avans giderilecektir.» (V.İ. U.: «S.H.K. Adamlarına Söz», C. XV, s 28)

İnkılâbı ve inkılâbın motoru olan kitle ile münasebetini gördük. Şimdi yeni bir mesele önümüze çıkıyor. İnkılâp ne zaman ve nerede olur? Yahut bir yerde inkılâbın gelip kapıyı çaldığı nasıl anlaşılır? Tek sözle inkılâp situasyonu, ihtilâl durumu ne gibi alâmetlerden belli olur?

Bir memlekette inkılâp durumununun var olduğunu söyleyebilmek için, o memlekette bir takım şartlar ve alâmetler bulunmalıdır. Bu genel şartlarla pratik alâmetleri ayrı ayrı gözden geçirelim.

A. — İnkılâp durumunun şartları:

Bir memlekette aranacak genel inkılâp şartları başlıca iki büyük gruba ayrılır:

1 — Objektif inkılâp şartları: yani insan iradesine tabi olmayan, daha doğrusu teker teker bütün kişi iradelerini tayin eden durumdur.

2 — Subjektif inkılâp şartları: objektif şartlar dolayısıyla harekete geçen insan iradelerinin o şartları gereğince gerçekleştirilecek şuura ve davranışa erişmiş olmalarıdır.

1. — Objektif inkılâb şartları:

Objektif inkılâp şartları deyince bilhassa iki şey hatıra gelir:

a) Topluluğun ekonomi temelindeki zıtlıkların büyümesi;

b) Bu zıtlıklar neticesi olarak topluluk hayatında tarihi buhranların baş göstermesi...

a) TEMEL EKONOMİK ZITLIKLAR

Her topluluğun temelini yürüten belli üretici güçleri vardır. Bunların coğrafya üretici güçlerin teknik üretici güçlere kadar, insan ve tarih üretici güçlerini de içine alan yapısı topluluğun temeli olur. Üretim aletleri ve usulleri gibi ürün yaratan bütün vasıtalar ve insanlar topluluğun ilk hareket zemberekleri olurlar.

Bir fabrikada makineler, makinelerin işleyiş tarzı, çalışan işçiler, işçilerin çalışma metodları, gelenek ve davranışları ve ilh. üretici güçleri teşkil ederler. Üretici güçler faaliyette bulunurken insanlar arasında bir sıra kaçınılmaz münasebetler gerekir. Onlara üretim ilişkileri denir.

Kapitalizmde işçi ile patronun münasebetleri şöyledir: İşçi çalışır, yaratır; patron çalıştırır, bütün mahsüle sahip çıkar. İşçi o mahsülden daha önce pazarlığı yapılmış ücret adıyle bir pay alır. Patron mahsülün mal ve matah halinde satımı ile kâr elde eder. Bütün bu kapitalist üretim münasebetlerinde durum bakımından işçi patrona alttır ve tabidir.

Bu anlatılanlara dikkat edilirse görülür ki, üretim münasebetleri sınıflı bir toplulukta aynı zamanda sınıf münasebetlerini ve mülkiyet münasebetlerini tayin eder. İşçi ile patronun karşılıklı durumları sınıf münasebetlerini doğurur. İstihalde yaratılan değerlerden pay almaları mülkiyet münasebetlerini meydana getirir.

Bir cemiyetin gerek üretim, gerek sınıf ve gerekse mülkiyet münasebetleri o topluluktaki üretici güçlere göre biçim alır. Kolay anlaşılmak üzere teknik örnek verelim. El-değirmeni: kölelik çağının münasebetlerini, yel-değirmeni: derebeylik çağının münasebetlerini, makine değirmen: kapitalist çağının münasebetlerini gerektirir.

Üretici güçler biçim değiştirdikçe üretim, mülkiyet ve sınıf ilişkileri de biçim değiştirmek zorunda kalır.

Toplulukta inkılâbı yaratacak temel tezatlar bilhassa üretici güçlerden üretim ilişkilerine ve üretim ilişkilerinden mülkiyet ve sınıf ilişkilerine doğru yayılarak genişler. İki taraftan birinde değişiklik oldu mu, ötekilerle gerginlik, çekişme ve çatışma başlar. Ya üretici güçler üretim ilişkilerine yenilirler: O zaman, topluluk toptan yıkılıp yokolur. Tarihte kaybolmuş medeniyetlerin örnekleri böyledir. Yahut üretici güçler kendilerine uymayan eski (sınıf, mülkiyet ve üretim) ilişkilerini parçalayarak yerlerine yenilerini getirirler: o zaman toplulukta SOSYAL İNKILÂP görülür.

Gerçek manasıyle bir sosyal inkılâbın doğabilmesi için, ilk bakışta görülmeyen fakat gizli kuvvet olarak her yerde, her zaman tesirini duyuran temel zıtlıkların in

kılâba elverişli gelecek biçimi almaları ve belli bir dereceye dek birikmeleri gerekir.

«İnkılâbı yapan ancak ve yalnız derin lerde hareket eden iktisadi zıtlıklar yığını dır.» (V.İ.U.: «Plekhanof ve Vasiliev», 2.2.1907, C. VIII, s. 93)

b) TARİHİ BUHRANLAR (KRİZ. LER)

Topluluğun temelinde zıtlıklar biriktik çe varlığın büyük diyalektik kanununa u. yarak zaman zaman patlamalar sıçraya. caktır. Bu patlayışlar her zaman sosyal in kılâp olmazlar. Üretici güçlerdeki sıçrama üretim ilişkileriyle birlikte bütün sosyal ilişkilerde bir keyfiyet, kalite inkılâbı yap. mayabilir. Ancak, bu patlamalar üstüste biriktikçe sosyal inkılâbı hazırlarlar.

Sosyal inkılâba gelinceye değin kapita list toplumda yer yer ve zaman zaman or. talığı kaplıyan patlamalara BUHRAN (Kriz) adı verilir. Başlıca iki türlü sosyal yahut tarihi krizler vardır: 1) Ekonomik buhranlar, 2) Siyasi buhranlar...

1) EKONOMİK BUHRANLAR: Her tarih çağı için ayrı ayrı biçimler alırlar. Kadim zamanda KITLIK âfetleri başlıca krizlerdi. Modern zamanda tersine AŞIRI ÜRETİM biçiminde buhranlar gözükür.

2) POLİTİK BUHRANLAR: Bir memlekette sınıf, zümre ve Parti kavgala rının görülmedik derecede keskinleşmele ri; memleketler arası HARPLER'in patla. ması biçiminde gözükürler.

Modern kapitalist topluluğunda üretim büyük sanayi biçimine girince, hemen her 5-10 yılda bir siklik (devrevi: dönemcil) adı verilen ekonomi buhranları patlak ver di. Bu krizler sırasında fiyatlar ve ücret ler fena halde düştü. Bir bölük fabrikalar kapandı. İşsizlik arttı. Klâsik kapitalist krizi budur.

Buhran sırasında cılız ve küçük kapi. talist teşebbüsleri çökerler. Kapitalizm dü zeni kendi ilerlemesi adına kapitalist sı. nıfı içinden en küçük ve zayıf olanları fid ye verir gibi kurban eder. Onların yerine daha büyük, geniş ve daha sağlam teşeb. büsler geçirir.

Yeni temel üzerinde yapılan daha ge. niş yeniden üretim, en sonra eskisinden da ha büyük ikinci bir buhrana kapı açar. Üçüncü, dördüncü, ve ilh, krizler her defa. sında daha büyük dalgalar halinde birbir lerini kovalar.

Her ekonomi krizi, topluluğun temelin de büyüyen üretici güçlere daha uygun ge lecek yeni üretim şekilleri yaratır. Ancak, bu şekil değişiklikleri, toplulukta egemen olan sınıf ilişkilerinin temelli kurallarına dokunmaz. Ne var ki, iktisadi krizler bü. yüdükçe, bir gün topluluktaki rejimi teh. likeye düşürecek kerteye ulaşabilirler.

Ekonomi krizlerinin tesirleri topluluğun yalnız temelinde geçip gitmekle kalmaz. Ekonomi temelinden üst katlara: sosyal ilişkilere, politikaya, hukuka, ahlâka, il. me, felsefeye, dine ve ilh. tepkiler yapar. O alanlarda bir sıra üst-yapı değişiklikleri ne kapı açar. Bu tepkilerden hele siyasete ait olanları buhran adıyla anılır.

Siyasi krizlerin içeride gözüken biçim leri: meclis ihtilâfları ve dağılmaları, ka. bine buhranları, işçi grevleri, halk, talebe, ordu direnmeleri ve ayaklanmaları ve ilh. dır.

Dış siyasi buhranların başında HARP gelir. Harp, çeşitli memleketlerin ekonomi temellerinde görülen yeni gelişme farkları, milletler arasında yankılar gösterince or taya çıkan bir krizdir. Anarşik üretim dü zeninde milletler arası ekonomi dengesiz. liği siyasi dengesizliklere kapı açar. O zaman başvurulacak en son zorbaca yol harp olur. Bu yüzden, kapitalist dünyada her mühim ekonomi krizinin ardından bir sürü politika krizleri ve harpler patlak ve. rir.

İşte bir memlekette objektif inkılâp şartları deyince, bilhassa: temel ekonomi zıtlıklarının birikmesi yüzünden ikide bir dünyayı karıştıran bu tarihi krizler göz önüne gelir. İnkılâp için en elverişli şartlar şüphesiz bu tarihi buhranlar zamanı gözü. kür.

İnkılâbı yapanlar şüphe yok insanlar. dır. İnsan şuur ve iradesiyle insan hereke ti toplulukta değişikliklere kapı açar. An. cak insanların şuurlarını, iradelerini ve kendilerini harekete getiren derin sebep. ler, yani inkılâbı «YAPTIRAN» sebepler bu objektif şartlardır. «Söyleyene bakma, söyletene bak» denildiği gibi, inkılâbı da yapana pek bakma, yaptırana bak denile. bilir. İnkılâbı yapanlar partiler ve sınıflar:

tarihi ve siyasi ve iktisadi buhranlarca i. leriye doğru itilirler.

«İnkılâplar hiçbir zaman» «yapıl» maz lar. İnkılâplar (partilerin ve sınıfların ira. delerine bakmıyarak) objektifçe olgunlaş. mış krizlerden ve tarihi kopuşmalardan çı kagelir.» (V.İ.U.: «İkinci Enternasyonalın Krahı», 1915, C. XII, s. 164)

Böyle olgunlaşmış bunalımlar ve ta rihi kopuşmalar topluluğu sarsmadıkça, senin benim, bir partinin, hatta bir sınıfın inkılâbı istemesi, inkılâbın olması için ye. terli değildir. Hele ekonomi temelindeki zıtlıklar bir inkılâba elverişli değilse, bü. tünüyle insanlığın bile sosyal değişikliğe can atması, inkılâbı gerektirmez. Kadîm tarih, sosyal inkılâbın yapamadığı için batmış medeniyetlerle doludur.

II — Sübjektif inkılâp şartları

İnsanların kafasında düşünce ve davra nış olarak inkılâbın yer etmesi objektif in kılâp şartlarının şuura çıkması demektir. İnkılâp hareketine girecek kabiliyet ve ka rar kimlerde aranır ve bulunur?

Burada başlıca üç basamak insan kü mesi göz önüne gelir:

1 — İNKILÂPÇI KEŞİF KOLU: Ya. ni, siyasi parti teşkilâtları;

2 — İNKILÂPÇI SINIF: Yani, inkılâ. bın temel mekanizmasını tarihin hareketi olarak yürütecek olan ÖZ GÜÇ... Modern toplumda modern tekniğin insanı ve sını. fı olan işçi sınıfı;

3 — İNKILÂPÇI KİTLE: İnkılâpta bütün insanlıkla birlikte kendi kurtuluşu. nu gören ve çıkarını bulan, inkılâbın İH. TİYAT GÜCÜ olarak sınıf, zümre ve taba kalar: Küçük-burjuvalar, köylüler, esnaf lar, aydınlar...

İnkılâbın subjektif şartlarından bir mühimmi de: inkılâbı istemiyecek sınıfla. rın zaafıdır. Ancak bu PASİF bir faktör. dür. Onu ileriye bırakalım. Burada yalnız inkılâbı yapacak olan üç kategori insan kümelerinin AKTİF rollerini hatırlıyalım.

a) KEŞİF KOLUNUN İNKILÂPÇI. LIĞI:

»Proletarya denilen öncü sınıfının sos yalizm devriminden yana çekilmesi konu oldukça ve yalnız o zaman, birinci plânda propaganda rol oynar; hatta hücre olma durumlarının bütün zaaflarına uğramış bu. lunan hücreler bile faydalıdırlar ve tat. min edici neticeler verirler.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», s. 180)

Bu özetlemeye göre, inkılâbın öncüsü olan keşif kolu partiyi, inkılâp fikrine ve kararına ulaştırmak için: basit hücre teşki. lâtı ile propaganda ve tahrikât yeter. İn kılâpçılar bu teşkilât, ve propagandayı kendi düşünce ve davranışları ile ayarlıya bildikleri zaman, keşif kolu inkılâba hazır bulunur.

Ancak, biz biliyoruz ki, tek başına ke şif kolu ile hiçbir harp kazanılamaz. Ke. şif kolunun, partinin öncülük edeceği sı. nıfı da inkılâp durumuna getirmek lâzım. dır.

b) ÖZ GÜCÜN İNKILÂPÇILIĞI:

İnkılâpçı sınıf bugünkü PROLETAR. YA yani işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı ne zaman inkılâp durumuna girer?

Keşif kolu, işçi sınıfı içinde kendi bi. linçli ve güçlü teşkilâtını kurar. Bu teşki. lâtın manivelâsı ile işçi sınıfını teori ve pratik alanında talim ve terbiye eder. Ya. ni, ona inkılâp düşünce ve davranışını öğ. rettiği gibi, inkılâp uğrunda denenecek dav ranışları yaptırarak bir çeşit manevra ve idman gücü aşılar.

İşçi sınıfının yetiştirilmesi deyince, işçi partileri iki çeşit hedef güderler:

1) TREDÜNYONST veya SENDİKA. LİST FAALİYET: İşçi sınıfının küçük va deli gel-geç fakat aldatıcı hareket ve kav galarını öngörür.

Meselâ, İngiliz işçilerinin geniş teşki. lâtları olan Trandünyonlar, İkinci Enter. nasyonal'ın birçok ülkelerde kurduğu sen. dikalar, uzlaşıcı (opportunist) işçi der. nekleri, cemiyetleri ve teşekkülleri bu çeşit ekonomik küçük işleri görürler. Onlara gö. re işçi sınıfı yalnız bugünden yarına elle tutulur çıkarlarını düşünür. Yarınki ve ö. bür günkü uzak, kesin ve yüksek çıkarla. rını gözünden yitirir. Kendi kabuğu içine büzülür. Toplulukta birlik yaşadığı öteki sınıflarla, hele ezilen başka tabaka ve züm relerle, yani dünya ile ilgisini keser.

Bu şartlar altında işçi sınıfının başına birtakım parlak ameleler, aristokrat işçi. ler, yahut işçi küçük-burjuvaları gelip yer leşirler. Bu aristokrat işçiler, işveren sınıfı

tarafından da bol ücretler, daha rahat mevkiler verilerek kayırılırlar.

Böyle üst-sınıflarca satınalınmış ustabaşı ve uzmanlar adı altında bir avuç serüvenci işçi teşkilâtlarını kaplarlar; işçi sınıfının her düşünce ve davranışını işveren çıkarı ve tutumu bakımından değerlendirerek, işçi sınıfını uslu bir koyun sürüsü haline getirirler ve işverenin dilediği yönlere doğru sürüklerler.

Aristokrat işçi şefleri denenip «namusları» sınandıkça, idare meclisi azalıklarına, türlü heyetlere, meb'usluklara, bakanlıklara, başbakanlıklara, hatta devlet başkanlıklarına dek çıkarılırlar. Bu yerleri tutan kimseler, uzun süre işçi sınıfının işveren sınıfına karşı haklarını savunmuş insanlar olarak güven sağlarlar ve herhangı ekonomik, politik, sosyal bir kriz ortaya çıktı mı, derhal işveren sınıfına yarar davranışlarla işçi sınıfı davasına ihanet etmekten çekinmezler.

Tredünyoncu ve İkinci Enternasyonalci sarı-sendikalarda işçi sınıfı kendi dünya görüşüne uygun siyasetten vazgeçirilir. Sırf gündelik işler, iktisadi çıkarlar uğruna çırpınır. Bu teşkilâtlar burjuvazinin maskeli politikacılarına: Mac Donaldlara, Çemberlaynlara, Blûmlara, Kautskilere ve ilh. kuyruk hizmetini görürler.

Tek sözle Tradünyoncu işçi teşkilâtları ve sarı-sendikalar inkılâpçı faaliyeti ortadan kaldırırlar. İnkılâbı her fırsatta baltalarlar.

Bütün bu geniş faaliyetler sırasında aristokrat işçi şefleri siyaseti her şekliyle kötülerler, politikayı işçi sınıfına layık olmayan «pis» bir dalaverecilik diye sık sık taşlarlar. Aslına bakılırsa, kendine göre bu da bir siyasettir. Yalnız Tradünyonculuk ve Sendikalistlik herkesten çok işçi hareketi olmak etiketini taşırsada, bir işçi siyaseti olmaktan uzaktır. Sarı-sendikacılık, işçi sınıfı içinde, işveren sınıfının gizli açık para ile satılmış ajanları tarafından yürütülen bir maskeli kapitalist politikasıdır.

2) İNKILÂPÇI FAALİYET: İkinci çeşit faaliyetinde işçi sınıfı yalnız kendisini düşünmekle kalmaz. Topluluk içinde olan biten bütün hareketlerle temasa geçer. Bütün ezilen insanlara öncülük edip arkadaşça yol gösterir. Her türlü ekonomik mücadelenin yanında, bütünüyle sosyal ve politik faaliyetleri de benimser.

İnkılâpçı faaliyet sırasında inkılâpçı sınıf kendi kabuğu içinde hapsolmaktan çıkar. Toplumda yaşayan her sınıfın, her zümrenin büyük küçük her davası ile kaynaşır. Böylece işçi sınıfı pratik faaliyet içinde kendi kendisini yetiştirir. Mücadele ateşi içinde siyasi terbiyeye kavuşur. Aynı zamanda topluluğun bütün ezilen ve soyulan yığınlarına güven verip onların liderliğini kazanır. Ancak o sayede dar hüccecilik kastlaşmasından ve kapalı sendika hareketleriyle bir çeşit Orta-Çağ loncacılığına düşmekten kurtulunur, ve bütün yığınlar geniş inkılâp hamlelerine hazırlanır.

İnkılâpçı sınıf ne yalnız başına ekonomik sendikal faaliyetiyle, ne de sendikacılıktan kopmuş sırf inkılâpçı faaliyetle başarı kazanamaz. İnkılâpçı sınıfın sübjektif olarak inkılâba hazırlanması demek, küçük büyük, iktisadi siyasi bir sınıf için ve bütün bir millet için aynızamanda faal olması başarı için ilk şarttır.

«Proletarya ancak, dar ahbap çavuş çerçevecikleri içinde, şeytanı kuyruğundan çekiştirmekle (zamikayetsa) uğraşmadığı, bütün gösterilerinde, sosyal hayatın bütün kürsülerinde, bütün çalışan ve sömürülen yığınların şefi gibi meydana çıktığı ölçüde ve bu kitlelere burjuvaziyi yenmek için en büyük fedakarlıklara hazır ve kabiliyetli olmadıkça kendi diktatorasının imkânsızlaşacağını kavrattığı ölçüde inkılâpçılaşır.» (V.İ.U.)

c) KİTLELERİN İNKILÂPÇILIĞI

Görüyoruz. Keşif kolunun, yani inkılâpçı siyasi partinin vazifesini yapması demek, kendi sınıfı içinde bilinçlice ve çokyanlı olarak en geniş ölçüde teşkilâtlanması demektir.

Ancak, inkılâpçı sınıf olan proletaryanın yetişmesi tek başına kalmaması ile başarıya ulaşır. İşçi sınıfı yalnız bütün yığınlar içinde faal rol oynarsa ve bütün kitleleri kendi çevresinde seferber edecek kabiliyete erişirse yetişmiş, inkılâp için olgunlaşmış bir sınıf olur.

Geniş yığınlar içinde teşkilât ve faaliyet güdücülüğünü beceren işçi sınıfı artık sırf «amelecilik» veya «saf inkılâpçılık» gi

bi dar, kuru ve spekülâsyoncu iddiaları bir yana bırakır. Büyük yığınları harekete ge tirip şahlandıracak usûller ve prensiplerle yürür. Ne yalnız keşif koluna (öncü partiye), ne yalnız inkılâpçı sınıfa dayanmak yetmez. Topluluğun bütün sınıflarının ve bütün kitlelerinin birbirleriyle olan münasebetlerini, karşılıklı davranışlarını hesaba katmak gerekir. Çünkü inkılâp, dar bir ta rikat veya darbe'i hükümet değildir. İnkılâp doğrudan doğruya kitlelerin işidir.

«Kitlelerin pratik hareketi, söz yerin de ise, milyonluk orduların seferber edilmesi EN SONUNCU ve EN KESİN KAV GA İÇİN belli bir topluluğun bütün sınıf kuvvetlerini kaldırmak konu olduğu zaman, yalnız alışılmış propaganda görenekleri, yalnız «saf» sosyalizm hakikatlerinin tekrarlanması on para etmez.» «O zaman ken di kendine sadece: inkılâpçı sınıfının keşif kolunu kazandık mı, diye sormakla kal mamalıdır; şunu da sormalıdır: BÜTÜN sı nıfların, ister istemez belli bir topluluktaki istisnasız bütün sınıfların tarihi gerçek güçleri seferber edildi mi? Ta ki böy lelikle kesin savaş artık bütünüyle olgunlaşmış bulunsun. (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», s. 180-181)

SONUÇ: CEPHELERİN KURULUŞU ve MÜNASEBETLERİ:

Toplulukta bütün sınıfların ve bütün zümrelerin karşılıklı durumları, münasebetleri, etki-tepkileri hesaba katılarak hareket edildiği zaman şu üç sonucu elde etmemezlik olamaz.

1 — İRTİCA CEPHESİNDE: İnkılâp düşmanı kuvvetler birbirleri ile çekişerek yıpranırlar.

2 — İKİSİ ARASI KUVVETLER: Ya ni, inkılâpla irtica arasında sallanan küçü-burjuva eğilimleri rezil olurlar.

3 — İNKILÂB CEPHESİNDE: İşçi sınıfı kesin kuvvetlerini işveren sınıfı aleyhine çevirmeyi başarır.

Bu kısa açıklamadan anlaşılıyor ki: sübjektif inkılâp şartları aynı zamanda hem PARTİ'nin, hem inkılâpçı SINIF'ın, hem de KİTLELER'in inkılâba elverişli bir psikoloji ve ideoloji tesiriyle hazır bulunmaları demektir. Bu üç başlı kuvvetlerden ve şartlardan birinin eksikliği, inkılâbın sübjektif şartlarının yerine gelmediğini gösterir.

İnkılâpçı parti olmazsa: kitlelerin ayaklanması, boğazlaşmacasına bir debelleşmeden sonra tarihte daima olduğu gibi ezilmeğe mahkûm kalır. Çünkü, inkılâp partisi derecesinde bilinçli bir teşkilâtı bulunmayan her siyasi hareket kafasız bir vücudun debelenmesine benzer. Gerek par tisi, gerekse devlet teşkilatları öteden beri hazır bulunan üst-sınıflar ve tabakalar o çeşit kafasız ayaklanmaları her zaman yener.

Birinci Cihan Harbinden sonra İtalya, Almanya, Macaristan, Bulgaristan ve ilh. inkılâplarının yenilmeleri o ülkelerde inkılâpçı partinin ya var olmayışında, yahut «yok denecek kadar zayıf» bulunması yüzündendir.

İnkılâpçı bir sınıfın bulunmaması: öteki kitlelerin ve keşif kolu partinin inkılâpçı olmasını neticesiz bırakır. Buna tarihte görülen en iyi örnek Orta-Çağ Köylü İsyanlarıdır.

Şeyh Bedrettinler, Jan Hüsler ve en sonraları Almanya'da Thomas Münzerler ve ilh. hareketleri hep ezildiler. Çünkü o vakit bugünkü işçi sınıfı gibi inkılâpçı bir sınıf yoktu ve başa geçmemişti.

Ne var ki, yalnız başına inkılâpçı parti gibi, inkılâpçı sınıfının bulunması da yetmez. Modern toplulukta işçi sınıfı bütün kitleleri teşkil etmez. Hatta çoğu ülkeler de nüfusun çoğunluğu işçi olamaz. Onun için, proletarya inkılâbında bütün kitleler işçi sınıfının geniş ihtiyat kuvvetleri sayılır.

Her savaşta uzak yakın bütün ihtiyat kuvvetlerini hazır tutmak zaferin başlıca şartıdır. İhtiyat kuvveti olmayan bir ordu her zaman en tehlikeli durumlara düşebilir. İnkılâbın ihtiyat kuvvetleri her mem lekette en geniş anlamıyla bütün halk yığınlarıdır: Köylüler, esnaflar, münevverler gibi.. Onlar dışında başka her sınıf ve zümre içinde yığınla hoşnutsuzlar bulunur.

Birinci Cihan Savaşından sonra görü len: İtalyan, Macar, Alman. Bulgar ve ilh. inkılâplarının yenilgiye uğranmaları o ül kelerde inkılâpçı sınıfın halk yığınlarını se ferber etmeyi bilmemesinden ileri gelmiştir.

İnkılâpçılaşmış (PARTİ + SINIF + KİTLE) üçüzü bir arada bulunmadıkça başarılı bir inkılâptan söz edilemez. Bu üçüzün subjektif inkılâp durumuna elverişli olması ne demektir?

Devrimci partinin devrimdeki rolü: bütün varlığı ile hep en başta döğüşmektir. Öyleyse partinin inkılâba elverişli olması hareket için gerekli her türlü savaşa hazır bulunması demektir. Bu hazırlık şüphesiz yalnız parti içinde değil, parti dışında: yani sınıf ve kitle içinde dahi tam olmalıdır.

İnkılâpçı sınıfın ve kitlelerin inkılâba hazır olması deyince ne anlıyoruz?

Bilhassa şunu:

«Birtek keşif kolu ile hiçbir vakit zafer elde edilemez. Tekmil sınıf, geniş kitle: ya keşif koluna doğrudan doğruya arka çıkmalı, yahut hiç olmazsa iyi dilekli tarafsızlık tutmalı ve keşif kolunun düşmanlarına karşı arka çıkmakta tam bir istidatsızlık tutumunu göstermelidir. Tek başına keşif kolunu kesin savaşa atmak, yalnız sersemlik değil, cinayettir de.» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», s. 179)

Bu kuraldan şu neticeler çıkar:

1 — KEŞİF KOLU: topluluğun bütün bilinçli inkılâpçılarını kendi içinde veya çevresinde toplar. Maddi manevi her tür lü savaşa hazır bulunur (bu hazırlıklar ileride görülecektir).

2 — TEKMİL SINIF ve KİTLE: nin inkılâba hazır oluşu şunları gerektirir:

a) Sınıf ve kitlenin bir kısmı: keşif koluna doğrudan doğruya yardım eder.

b) Sınıf ve kitlenin öteki kısmı: keşif koluna karşı iyi dilekli tarafsızlık güder.

3 — Sınıf ve kitle bütün olarak herhangi bir biçimde inkılâp düşmanlarına yardım etmeyi istemez.

O zaman inkılâbın sübjektif şartları tamamıyle yerine gelmiş bulunur.

III. — HEM SÜBJEKTİF, HEM OBJEKTİK İNKILAP ŞARTLARI

Yukarıda söylenenler gerek objektif, gerek sübjektif inkılâp şartlarının ne denli gerek olduğunu göstermeye yeter. Bu iki zümre şartları birbirinden ayırmak inkılâbı ortadan ikiye biçmek, yani öldürmek olur.

İnkılâp düşmanlarının daima yaptıkları veya yaptırdıkları en mühim zarar: bu iki grup şartları aynızamanda ve karşılıklı münasebet halinde göremeyişlerinden doğar.

Hayalci sosyalistler,Blânkistler: yalnız sübjektif şartlara dayanarak inkılâp yapmağa kalkışırlar.

Opportunist sosyalistler ise tersine yalnız objektif şartlarla herşeyin ve inkılâbın kendiliğinden oluvereceğini sanırlar. Daha doğrusu öyle bir sanı uyandırmaya çabalarlar.

Gerçekte bilimcil inkılâpçılar her iki grup şartları tarihi ve konkret biçimleriyle mezcetmeyi bilenlerdir.

)a YALNIZ SÜBJEKTİF ŞARTLARI YETMEZ

Tarihte Eflâtun çağından beri bir sıra sosyalist teoriler ortaya atılmıştır. Daha özellikle sosyalizm ancak modern işçi sınıfının politika alanına çıktığı gün doğabilmiştir. Neden?

Çünkü ancak 19 uncu Yüzyılda kapitalizmin ağır makine sanayiini kurması ile birlikte üretim araçlarının önüne geçilmez biçimde sosyalleştiği görülmüştür. 20 nci Yüzyılda insan yığınlarının sosyal inkılâp eğilimlerine toplum ekonomi temelinin çatırdaması yol açmıştır. Ondan önceki sosyal dilekler ve arzularla, hatta inkılâpçı bir parti bile ortaya çıksa, inkılâbı yürütmek başarılamazdı.

«On milyonlarca insan PARTİ kanaatı dolayısıyle İNKILÂBA gitmez. Fakat böyle bir değişiklik (yani, «büyük sosyal ekonominin doğuşu») zayıf akıllı Nikola Romanof'un devrilmesinden çok daha aşırıca inkılâpçı olacaktır. Tekrar ediyorum: on milyonlarca insan ısmarlama yoldan inkılâba gitmez. Ancak, giderilmez zaruretler ders verdiği zaman, halk başka türlü olmasına imkân bulunmayan şartlara eriştiği zaman, halk topluluğu on milyonlarca insanın cüreti, atılganlığı bütün eski bâtıl itikatları kırıp yeni hayatı gerçekten devamlıca yarattığı zaman, on milyonlarca insan inkılâba gider.» (V.İ.U.: «Tekmil Rusya Köylüleri Kongresinde Nutuk», 22.5.1917, C. XIV, Ks. 1, s. 168)

b) YALNIZ OBJEKTİF ŞARTLAR DA YETMEZ:

Daha Ondokuzuncu Yüzüyıl ortaların.

dan beri büyük sanayiin siklik krizleri ile Avrupa'da sosyalist inkılâbı için gerekli temelli ekonomi tezatları birikmişti. Bu zıtlıklar temeli üzerinde ekonomi krizleri, politika karışıklıkları ve siyasi krizlerin harpler biçimi almış yürümüştü. Ne var ki, sübjektif şartlar yeterince gelişemediği için, bütün o imkânlar boşa çıktı. Patlıyan inkılâplar yer yer ezildi.

Hele 20 nci Yüzyılda inkılâp şartları artık büsbütün kör körüne parmağım gözü ne olmuştu. Öyle iken, «İkinci Enternasyonal'ın kocakarıları», yani kalleş sosyalistler, artık kabına sığmıyan objektif şartları görüp, onların sonuçlarını gerçekleştirecek olan sübjektif inkılâp şartlarını ciddiye almaktan ve yerine getirmekten kaçındılar.

O zaman dünya kadar objektif inkılâp imkânları ve şartları ortaya çıksa, sübjektif şartlar yerine getirilmedikçe, inkılâbın muzaffer olamıyacağını göze ba tırmak gerekti. Kalleşlere (opportunistlere) şöyle bağırıldı:

«Yalnız bir tek grubun ve partinin değil, fakat bir tek sınıfın dahi iradesine bakmıyan bu objektif değişiklikler bulunmaksızın, —genel kaide olarak,— inkılâp mümkün değildir. O objektif değişikliklerin bir araya gelmesine inkılâp durumu denir. Bu durum 1905 Rusyasında ve Batının bütün inkılâp devirlerinde vardı. Geçen yüzyılın 60 yılları Almanyasında, 1859-1861 ve 1879-1880 yılları Rusyasında gene o durum vardı. Ama o ahval ve şerait içinde inkılâplar geçirilemedi. Neden? Çünkü inkılâp, inkılâpçı durumdan çıkagelmez; belki, ancak yukarıda yazılı objektif değişmelerin sübjektif değişiklikler le bir araya gelmesinden ortaya çıkar. Ve hele: hiçbir vakit, hatta krizler devrinde bile, düşürülmedikçe çökmeyen eski hükümeti kırıp ezmek (slomit) veya zedelemek (nadlomit) için, inkılâpçı sınıf kaabiliyetinin yeterince güçlü inkılâpçı kitle gerçekliği ile bir araya gelmesinden inkılâp sonucu çıkar.» (V.İ.U.: «İkinci Enternasyonal'in Krahı», s. 140)

B. — İNKILÂP DURUMUNUN ALÂMETLERİ:

İnkılâbın objektif ve subjektif şartları anlaşıldı. O şartları göze batıran politika olayları nelerdir? Yani, yakında bir inkılâp olacağı ve inkılâbın zafer kazanıp kazanmıyacağı nereden belli olur.

«Genel olarak inkılâp durumunun alâmetleri nelerdir? Başlıca şu üç alâmeti öne sürersek muhakkak yanılmış olmayız: 1) Hâkim sınıfların kendi devletlerini değişmez tarzda muhafaza etmelerine imkân kalmaması; şu veya bu «yüksek» (yukarıdaki) krizlerin, yani ezilen sınıfların hoşnutsuzluğuna ve isyanına yol açan çatlakları yaratacak hâkim sınıflara has siyasi buhranların patlaması... İnkılâp için alışıldığı gibi yaşamayı «aşağıdakilerin istememeleri» kâfi değildir, aynızamanda alışıldığı gibi yaşamaya «yukarıdakilerin muktedir olamamaları» dahi lâzımdır; 2) Ezilen sınıfların zaruret ve yoksullukların herzamankinden fazla keskinleşmesi; 3) Barışçıl devirlerde kendisini uslu uslu çapul deilmeye bırakan, fakat bütün buhran şartları içinde olduğu gibi, kasırgalı zamanlarda başlı başına tarihi ayaklanmaya içinden bir çekiliş duyan kitle faaliyetinin, yukarıda söylenen sebeplerle, anadan doğ ma imişçesine (fıtrî sayılacak derecede) yükselmesi.» (V.İ.U.: «İkinci Enternasyonal'in Krahı», s. 139—140)

«Bütün inkılâplarca, ve hele 20. nci yüzyılın bütün (tremiya) inkılâplarınca te yid olunan temeli inkılâp kanunu şundan ibarettir: inkılâp olması için sömürülüp ezilen kitlelerin eskisi gibi yaşamağa imkân kalmadığını anlamaları ve değişiklik istemeleri kâfi değildir; inkılâp olması için, sömürücülerin de eskisi gibi yaşamağa ve idare etmeğe güçlerinin yetmemesi gerekir. Ancak «aşağıdakiler» eskiyi İSTEMEDİKLERİ ve «yukarıdakiler» ESKİSİ GİBİ edemedikleri vakit inkılâp muzaffer olabilir. Başka tabirle, bu hakikat şöyle ifade olunur: (gerek sömürenler, gerek sö mürülenler dahil olmak üzere) tekmil millete ait kriz olmaksızın inkılâp mümkün değildir. Yani inkılâp olması için şunlar gerekir: önce işçi çoğunluğunun (veya çoğu şuurlu, düşünceli, siyasetçe faal işçilerin) inkılâp zaruretini tamamiyle anlamaları ve inkılâp uğrunda ölüme atılmaya hazır bulunmaları; hâkim sınıfların en geri kitleleri siyasete çekip getiren, hükümeti kuvvetten düşüren, hükümetin inkı-

läpçılar tarafından çarçabuk devrilmesini mümkün kılan hükümet krizine düşmeleri ortaya çıkmalıdır. (Bütün modern inkılâpların alâmetleri budur: çalışan ve ezilen kitle mümessillerinin siyasi mücadele kaabiliyetleri, eskisine nisbetle on misli, hatta miktarca yüz misli daha büyük bir çabukluk peyda eder).» (V.İ.U.: «Solcu Çocuk Hastalığı», s. 172)

Bu iki pasajdan çıkan neticeleri göz önüne getirelim.

Modern inkılâbın TEMELLİ KANUNU şudur: İnkılâp «BÜTÜNÜYLE MİLLETE AİT BİR KRİZ» dir. Bir memleket te ne tek bir parti, ne tek bir sınıf, hatta ne de bütün ezilen ve soyulan alt-sınıflar istedikleri için inkılâbı başaramazlar. Kriz yalnız alt-sınıfları değil, sömürüyü güden üst-sınıfları da sarmadıkça tam bir kriz olmaz. Tam bir millet krizi olmadıkça inkılâbın üstün gelmesi düşünülemez.

Gerçi inkılâp iki zıt sınıfın çarpışmasından doğacaktır. Yani, her hadisede olduğu gibi, bir tez (üst-sınıflar), bir antitez (alt-sınıflar) bulunur. Bunların zıtlıkları birike birike en sonunda inkılâp denilen senteze varır. Mesele böyle konulunca, ne yalnız başına antitezin (yani alt-sınıfların), ne yalnız başına tezin (yani üst-sınıfların) durumuyla ihtilâl sentezi doğamaz. Bir elin sesi çıkmaz deriz, zıt sosyal sınıflarında yalnız biriyle ihtilâl olmaz.

MİLLİ İNKİLAP KRİZİ genel olarak ESKİDEN BERİ ALIŞILDIĞI GİBİ yaşamaya imkân kalmamış olması demektir. Eskiden beri alışıldığı üzere yaşamaya imkân kalmadığı nereden anlaşılır? Şunlardan:

1 — «AŞAĞIDAKİLER» (ezilip soyulan kitleler) eskisi gibi yaşamayı İSTEMEZLER.

2 — «YUKARIDAKİLER» (ezip soyan üst-sınıflar) eskisi gibi yaşamaya MUKTEDİR OLAMAZLAR.

Aşağıdakilerin: «İSTEMİYORUZ!», yukarıdakilerin: «EDEMİYORUZ!» (beceremiyoruz, muktedir olamıyoruz) diyecek hale geldikleri nereden anlaşılır? İnkılâbın böyle pratikçe en açık alâmetleri hangileridir?

Bu alâmetleri gene diyalektiğin (tez + antitez = sentez); yahut mantığın: (birinci term + ikinci term = mantıki netice) üçüzüyle hülâsa etmek istersek, şöyle üç grupta derleyip toplayabiliriz:

— Birinci Term : Aşağıda Kriz (Bunalım) :

Ezilen ve soyulan emekçi alt tabakalarda inkılâp alâmeti ve psikolojisi şu esaslara dayanır:

1 — KİTLE HAYATINDA: ihtiyaç zaruretleri ve yoksulluk o zamana dek görülmemiş bir şiddet ve keskinlik kazanır. Bu durum kitlelerin yaşamaya tahammülünü çatlatır. Bununla birlikte, yalnız YOKSULUK ve ZARURET yetmez. Onun kavranılması da şarttır.

2 — KİTLE RUHUNDA: eskisi gibi yaşamaya imkân kalmadığı ve muhakkak bir değişikliğe lüzum olduğu kanısı doğar. Artık böyle sürgit yaşanamaz, bu böyle gidemez denmiye başlar. Bu kanı kitle içinde birinci basamak olarak görülen acıklı yoksul durumun ŞUURA GEÇMESİ (bilinçleşmesi) demektir. Bununla birlikte, bir zaruretin sadece kavranılması da yetmez. O kavranılan yönde bir sıra eğilimler de doğmalıdır.

3 — KİTLELER ARASINDA: Ruhlarda atlamak isteyen bir gerilme belirir. Sakin devrelerde usluca boyun eğen kitleler, fırtınanın yaklaştığını hissederek, kendi başlarına ayaklanmak için fırsat kollarlar. O zamana dek görülmemiş KALKIŞMA eğilimi ve faaliyeti baş gösterir. Bu durum şuura çıkan kanaatlerin kitle iradesini harekete geçirmeye başladığına alâmettir.

4 — İŞÇİ SINIFININ ÇOĞUNLUĞU: İnkılâbın kaçınılmazlığını kavrar. Bu uğurda gerekirse ÖLMEYİ GÖZE ALIR. Biliyoruz ki inkılâp kitlelerinin keşif kolu işçi sınıfıdır. Başa işçi sınıfı geçmedikçe, modern bir inkılâp gerçekleşemez. Onun için işçi sınıfının çoğunluğu, yahut hiç değilse: işçi sınıfı içinde bilinçli, düşünceli ve politika anlamında faal olanlar her bakımdan inkılâba hazır bulunmalıdırlar.

Yalnız görüyoruz ki bütün bu alâmetler tek yanlıdır. Onları tamamlıyacak öbür yandaki alâmetler de gerektir.

II — İkinci Term : Yukarda Kriz (Bunalım) :

Kitleleri ezip soyan güdücü üst taba kalarda ve sınıflarda görülen inkılâp alâ. meti ve psikolojisi şu esaslara dayanır.

1 — ÜST . SINIFLARIN HAYATIN DA: eskisi gibi rahat yaşamak ve kolay idare etmek imkânı kalmaz. Her işte güç. lükler, her yanda ve her teşebbüste aksi .likler onların yaşama ve gütme KUDRET LERİNİ KIRAR. Ancak bu iktidarsızlığın şuura geçmesi lâzımdır.

2 — HAKİM SINIFLARIN PSİKOLO JİSİNDE: kötümser kanılar gelişir. Üst . sınıflar şimdiye dek değişmeden kullan. dıkları devlet cihazını daha fazla muha. faza etmenin ellerinden gelmiyeceğini an. larlar. İster istemez bir sıra HÜKÜMET DEĞİŞİKLİKLERİ yapmayı göze alırlar.

3 — İDARİ, SİYASİ KRİZLER: baş gösterir. Bu «yukarıdaki» bunalımlar en geri kalmış kitlelerin yavaş yavaş gözünü politikaya doğru açar. O zamana dek dün yadan habersiz görünen yığınlar siyaset meselelerine ve hareketlerine şiddetle ilgi gösterirler. Bu durum siyasette ve idare. de başlamış bulunan krizi bir kat daha artırır.

4 — HÜKÜMET ZAYIFLAR: biliyo. ruz, hâkim rejimin biricik savunucusu hâ kim sınıf emrinde işleyen devlet cihazı. dır. Siyasi buhranlar devlet cihazı içinde öyle çatlaklar yapar ki: siyasete uyan. mış kitlelerin hoşnutsuzlukları o yarıklar dan içerilere doğru işliyerek hükümeti büsbütün aşındırır ve ezilen sınıfların is. yanına tabanı hazırlayıp yeni yollar açar. Böylelikle inkılâpçılar tarafından hüküme tin çabucak devrilmesi mümkün olur.

III — Mantıki Netice : İhtilâl

Yukarıda işaret edilen birinci ve ikin. ci term olaylarının kaçınılmaz sonucu ih. tilâldir. İhtilâl alâmetleri şöyle sıralana. bilir:

1 — YUKARIDA . HAKİM SINIF. LAR: meselâ SIK SIK KABİNE DEĞİŞ. TİRMEK gibi sürekli bir siyaset kararsız lığı içinde bunalırlar. Her gün yeni bir su. istimal gerizi patlar. Her gün yeni bir i. dare rezaleti ayyuka çıkar. Burjuvazi it dalamış keçiye döner ve bir türlü sürekli siyasi bir kombinezon kuramaz.

2 — AŞAĞIDA . HALK YIĞINLARI: yukarıda geçen yüksek oyunlardan öylesi ne bezmiş, var olan rejime karşı o kerte. de güvensizlikle dolmuştur ki, artık hükü met ne dese onu yalan sayar, ne yapsa on da yeni bir hile sezer. İyi veya kötü baş. vurulan bütün yarım yamalak idari tedbir ler hoşnutsuzluğu artırmaktan, tenkitleri büyütmekten başka netice vermez.

3 — BÜTÜNÜYLE KİTLE MÜMES. SİLLERİ: normal zamanlarda görüldüğün den on misli, yüz misli fazla tahrikat ve teşkilât faaliyeti, on kat, yüz kat fazla döğüşkenlik, mücadele kabiliyeti gösterir. ler. Hangi meseleye, hangi müesseseye el atılsa, orada kitle mümessillerinin bir te. şekkülü, bir faaliyeti ve bir mücadelesi ile karşılaşılır.

Yukarıda sayılan bütün alâmetler be. lirdi ve iş o raddeye geldi mi, artık pra. tik ihtilâle, yani İSYAN kapısına dayanıl mıştır.

Büyük Ekim Devrimi ve öncesi

1 — Rusya'da Narodnizm ve marksizmin yayılması: (1883-1901)

Kapitalist gelişmeye, Avrupa ülkeleri ne nazaran daha geç giren Çarlık Rusyanda, kapitalizm 1861'de toprak köeliğinin kaldırılmasına kadar ağır aksak gelişiyordu. Bu ağır gelişmenin nedeni toprak köleliğine dayalı büyük toprak mülkiyetiydi. Savaşların yenilgisi ve büyük toprak beylerine karşı köylü ayaklanmaları sonucunda, Çarlık, 1861 yılında toprak köleliğini kaldırdı. Köleliğin kalkması köylüye yeni birşey getirmedi; köylüler «azat» edilmelerine karşılık toprak beylerine 2 mil yar Ruble ödediler, topraksız kalan köylü, beyin toprağını kiraladı, beyin yanında angaryaya gitti. Köylünün yoksulluğu aynen devam etti. Değişen bir şey yoktu, sadece köylünün alınıp satılması kalkmıştı.

Rusya'da kapitalizmin gelişmesi hızlandı. 1865'ten 1890'a kadar, 25 yıl içinde büyük fabrikalarda ve demiryollarında çalışan işçi sayısı, 706 binden 1 milyon 433 bine çıktı. Kapitalizmin gelişmesine rağmen Rusya, küçük mülkiyete ve tarıma dayalı bir küçük burjuvalar ülkesiydi.

Kapitalizmin gelişmesi, işsizliğe, pahalılığa ve buhranlara yol açtı. Sınıflar arasındaki çelişkiyi derinleştirdi; sınıfların ve tabakaların çözülmesini ve billurlaşmasını arttırdı. Köylü, hızla parçalanıyor, tabakalara ayrılıyordu. Yoksul köylülerin, yarı-proleterlerin sayısı hergün kabarıyordu.

Çarlık Rusyasında çok ağır şartlar altında yaşayan işçi sınıfı, 1870-1880 ve özellikle 80-90 yılları arasında uyanmaya, patronlara karşı mücadele etmeye başladı. İşgününün uzunluğu (12-15 saat) kadın ve çocuk işçilerin aşırı sömürülmesi, ücretlerin düşüklüğü, sosyal hakların yokluğu, işçileri kapitalistlere karşı mücadeleye götürdü.

İşçi sınıfının bu ilk eylemleri, kendiliğinden eylemler biçimindeydi. İşçiler ma-

kinaları parçalıyor, patronların bürolarını kırıp geçiyorlardı. Daha bilinçli işçiler ise örgütlü ve düzenli mücadele etmenin gereğini kavramaya başladılar. Böylece, işçi sendikaları kuruldu.

İlk sendika 1875'de, Odesa'da «Güney Rusya işçileri sendikası» adı altında kuruldu. Çarlık tarafından 8-9 ay sonra dağıtılarak kapatıldı. 1878'de, Petersburg'da, «Rusya işçileri Kuzey sendikası» kuruldu. Sendika grevlere katıldı, grevleri yönetti ama kısa bir süre sonra Çarlık rejimi tarafından dağıtıldı.

Fakat işçi sınıfı hareketi durmadı; büyüdü, güçlendi. Bölgeden bölgeye, bütün Rusya'ya yayıldı. Çarlık, grevleri bastırmak için silâh kullandı; işçileri tutukladı, ama gittikçe büyüyen hareketler karşısında, işçilerin isteklerinin bir kısmını kabul etmek zorunda kaldı.

İşçi sınıfı bu grevlerden pek çok şey öğrendi, en önemlisi de örgütlü mücadeleyle herşeyin elde edilebileceğini gördü. Ve «işçi sınıfı hareketi, işçi sınıfının çıkarlarını kararlı bir şekilde savunan yetenekli yöneticiler ve örgütçüler yetişmeye başladı.

Narodnaya volya ve Marksizmin yayılması:

Gelişen işçi sınıfı hareketinin ve Avrupa'daki işçi sınıfı hareketi'nin etkisi altında, Rusya'da ilk Markist gruplar ortaya çıkmaya başladı. Marksistlerden önce, devrimci çalışmayı Narodnikler (populistler) yürütüyordu.

İlk Marksist grup, 1883'de yurt dışında, Cenevrede. Plehanov tarafından «Emeğin kurtuluşu» adıyla kuruldu. Emeğin kurtuluşu grubu, Rusya'da Marksizmin yayılmasında büyük işler başardı. Marks-Engels'in eserlerini basarak Rusya'da dağıttılar. Bu grubun önde gelen liderlerinden Plehanov, Akselrod, Zazuliç bir çok eser yazarak bilimsel sosyalizmi yaydılar.

Rusya'da henüz Sosyal-demokrat bir hareket olmadığı dönemde, Marksizmin yayılmasına en büyük engeli aydınlar ve uyanık işçiler çevresinde hakim olan Narodnikler teşkil ediyordu. Narodnikler, bir aydın küçük-burjuvalar grubuydu. Bunlar, işçi sınıfının devrimciliğini görmüyor, sosyal muhaflet içinde, işçi sınıfının öncülüğünü kavrıyamıyorlardı. Bunlar başlıca devrimci güç olarak köylüyü görüyor; çarlığa ve toprak ağalığına karşı mücadelenin ancak köylü ayaklanmalarıyla başarıya ulaşabileceğini iddia ediyorlardı. «Naronikler, ilkin, köylüleri çarlık iktidarına karşı savaşa kaldırmaya giriştiler. Bu amaçla köylü kılığına giren devrimci aydın gençler, köylere, o zamanlar söylendiği gibi «Halka doğru» gittiler. Ama köylü onların ardından gitmedi. Çünkü onlar, köylüleri de gereği gibi bilmiyorlar, anlamıyorlardı.»

Kendi görüşlerinin başarıya ulaşamadığını gören Narodnikler bu defa, Çarlık yönetimine karşı mücadeleyi, emekçi yığınlarının, köylülerin dışında, onlarsız sürdürme gereğine inanarak, kendi bireysel kuvvetleriyle eylem sahasına girdiler. Narodnikler Çarlığa karşı mücadelede, bireysel terörcü yöntemi seçtiler. Hatalı bir yol izleyen Narodnikler, Mart 1881'de Çar II. Aleksandar'ı öldürdüler. Çarın ölmesi çarlığı yıkmadı. Yeni bir çar geldi, işçilere ve köylülere yapılan baskılar daha da arttırıldı.

Bu hatalı ve devrime zararlı «Bireyçi terör politikası, Narodniklerin «kahramanlar» ve bu kahramanlardan yiğitlik bekleyen pasif «kalabalık» hakkındaki yanlış teorilerinin sonucuydu. Bu hatalı teori, tarihi ancak seçkin tek tek kişilerin taptığını, Narodnik yazarların küçümseyişle «kalabalık» diye adlandırdıkları yığınlara, halka sınıflara gelince, bunların bilinçli ve örgütlü hareketlere yetenekleri olmadığını ve «kahramanlar»ın arkasından körükörüne gidebileceklerini ileri sürüyordu. Bunun için Narodnikler, işçi sınıfı ve köylüler arasında devrimci yığın eyleminden el çektiler. Bireyci terör'e başvurdular»

«Emeğin Kurtuluşu Grubu» Narodniklerin hatalı görüşleriyle mücadele etti. Bu hatalı görüşleri işçi sınıfı açısından ilk inceleyen Plehanov oldu.

Narodniklerin temel hataları şu üç noktada toplanır:

1 — Narodnikler, Rusyada kapitalizmin «tesadüfi» geliştiğini iddia ederek, işçi sınıfının büyüp gelişemeyeceğini söylüyorlardı.

2 — Bu yüzden de işçi sınıfını inkâr ederek, sosyalizme aydınların öncülüğünde köylülerle ulaşılabileceğini, iddia ediyorlardı.

3 — Toplumun gelişim kanunlarını bilmiyor, toplumun, tarihin sınıf mücadelesinin ürünü olarak geliştiğini inkâr ederek, tek tek kişilerin toplumu geliştirip tarih yaptığını söylüyorlardı.

Rusya'da Marksizm, Narodniklerle kıyasıya mücadele ederek güçlendi serpilip, açıldı, sağlam bir temel üstüne oturdu. Narodniklerin eleştirisini gerçek anlamda tamamlayan ve kesin darbeyi vuran Lenin oldu.

Narodnikler sonunda çarlıkla uğraşmaktan vaz geçerek, uzlaşma ve anlaşma politikası izlediler. Daha sonraları da köy burjuvazisinin isteklerini dile getirdiler.

Emeğin kurtuluşu grubu veya diğer marksist grubların en büyük eksikleri, işçi sınıfıyla ciddi bağlar kuramamış olmasıydı.

II — Lenin ve işçi sınıfı mücadelesi:

Lenin, devrimci mücadeleye çok genç yaşlarda girdi.

1893'de Lenin Petersburg'a geçerek oradaki Sosyal-Demokrat çevrelerle ilişki kurdu, Lenin, işçiler arasında toplantılar düzenleyerek onlara marksist düşüncenin temel meseleleri hakkında dersler verdi, kararlı devrimciler olmayı öğretti. Bilimsel sosyalizm hakkındaki güçlü bilgisi, kararlılığı ve üstün örgütleyici vasfı, Lenin'i kısa zamanda işçiler arasında sevdirdi, Petersburg'lu Marksistlerin tartışmasız önderi yaptı.

1895 yılında Lenin, Marksist partiye giden yolda ilk ve önemli bir adım atarak, Petersburg'da bulunan dağınık Marksist grubları «İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği»nde örgütledi. Lenin mücadele birliğinin görevlerini; işçi hareketiyle sıkı bağlar kurma ve bu hareketlerin politik yönetimini üstlenmede somutladı. Lenin, «Propaganda çevrelerine giren az sayıdaki uyanık işçiler arasında yapılan marksizmin *propagandasından*, işçi sınıfının geniş yığınları arasındaki aktüel politik *ajitasyona* geçilmesini» önererek, geniş yığınlara yapılan siyasi ajitasyon kampanyasının işçi sınıfı hareketinin gelişmesindeki temel çalışmalardan biri olduğunu gösterdi.

1894'de Lenin, «Halkın Dostları Kimdir? Bunlar Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler» adlı eseri yazarak, Narodniklere karşı Marksistlerce sürdürülen mücadeleyi geliştirip temellerine oturttu. Narodnik görüşler halen aydınlar ve öğrenci çevrelerince benimsenmekteydi. Narodniklerin artıkları, Rusya'da marksizmin yayılmasına engel oluyorlardı.

Lenin, «Halkın dostları kimlerdir?» adlı eserinde;

1 — Narodniklerin bireysel terör taktiklerini eleştirdi, bu taktiğin devrimci mücadeleye olan zararlarını belirterek yığınların mücadelesinin önemini koydu.

2 — Rus marksistlerinin temel görevlerinin, dağınık marksist grupların tek bir örgütte, partide, birleşmesinin şart olduğunu, çarlığa karşı mücadelenin, işçi sınıfının öncülüğünde, işçi-köylü temel ittifakıyla gerçekleşebileceğini, belirtti.

1895'in Aralık ayında, Lenin tutuklanarak Sibirya'ya sürgüne gönderildi. Lenin ve arkadaşlarının tutuklanmasından sonra, mücadele Birliğinin kadroları arasında önemli değişiklikler oldu. Kendilerine «gençler» diyen bir grup, yanlış bir politika izliyerek, işçilerin patronlara karşı ekonomik mücadele vermesini, politik mücadelenin ise Liberal burjuvazinin önderliğinde verilmesini savundular. Bunlara *«Ekonomistler»* adı verildi.

Marksizmin yayıldığı, işçi sınıfı mücadelesinin yükseldiği yıllarda, Rusya'da geçici yol arkadaşları türemişlerdi. Bunlar bir takım burjuva aydınlarıydı. Kendilerine Marksist süsü vererek, Çarlık hükümetinin tayin ettiği sahada görüşlerini yayıp, eylemlerinin kapsamını da bu sahanın dar sınırlarına mahkûm ediyorlardı. Bunlar, özünde işçi sınıfının çıkarlarını burjuvazinin çıkarlarına tâbi kılarak, işçi sınıfının iktidar hedefini reddediyorlardı. «Legal Marksistler» adı verilen bu gruba karşı, Lenin ve arkadaşları amansız bir mücadele verdiler. Bu «yol arkadaşları»nın bir çoğu, ilerde burjuvaziyle uzlaşarak, karşı-devrimci oldular.

1898 yılı Mart ayında, çeşitli marksist gruplar tek bir partide birleşmek için *Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi*'nin ilk kongresini topladılar. Lenin'in sürgünde olduğu bir sırada dokuz delegeyle toplanan kongrede, Partinin kurulduğu ilân edildi. Seçilen merkez komitesi kısa bir zaman sonra tutuklandı. 1. Kongrede alınan kararda, işçi sınıfının siyasi mücadelesine ve devrimdeki hegemonyasına değinilmeyerek mücadeledeki müttefiklerden söz edilmiyordu. Ama, gene de bu kongrenin bir atılım olmasının önemi büyüktü.

Ekonomizme karşı mücadele ve ıskra

1. Kongrenin yapıldığı sırada, Lenin Sibiryanın Şusenkoya köyünde sürgünde bulunuyordu. Sürgünde devrimci faaliyeti sürdüren Lenin, teorik çalışmalarını hızlandırdı. Rus toplumunun yapısını incele yen ve Narodniklere son darbeyi indiren «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» adlı dev eserini yazdı.

Lenin bu dönemde özellikle, oportünizm ve uzlaşmalığın çekirdeğini teşkil eden, ekenomizme karşı savaş açtı. Ekonomistler, işçi sınıfının politik mücadeleden vazgeçmesini bu mücadeleyi Liberal burjuvazinin yürütmesini, işçi sınıfının sadece ekonomik mücadele vermesini savunuyorlardı.

Lenin, sürgünde bir Rus Marksist partisinin planları üzerine çalıştı. Dağınık marksist grupların bir tek parti çatısı altında toparlanabilmesi için; kollektif ajitatör-propagandist ve örgütleyici vasfı olan ve yurt çapında dağıtılan bir gazete çıkarmak için sürgün dönüştü, 1900 yılında Avrupa'ya gitti. Lenin, ülke dışına çıktıktan sonra, Plehanov, Akselrod, Zazuliç'le anlaşarak ISKRA adlı gazeteyi çıkardı.

ISKRA (Kıvılcım)'nın ilk sayısı 1900' de çıktı. Gazetenin başlığı söyleydi. «Kıvılcımdan alevler doğar»

III — PARTİNİN KURULUŞU VE BOLŞEVİK - MENŞEVİK AYRILIĞININ DOĞMASI:

İşçi Hareketlerinin Genel Durumu :

19. Yüzyılın sonlarında, Avrupa'yı kasıp kavuran sanayi buhranı çok geçmeden Rusyayı da etkiledi. İşçilik ve pahalılık ülkeyi sardı.

1901 yılında Petersburg'daki Obuhov askeri fabrikasında patlak veren I Mayıs grevi, işçilerle askerler arasında silahlı çatışmaya döndü.

1902 Mart ayında, Batum'da Sosyal-Demokratların örgütlediği büyük işçi grevleri ve gösterileri oldu. Bu gösteriler kısa zamanda civardaki köylü yığınlarını harekete geçirdi. Daha sonra Rostov'da demiryolu işçileri büyük grevler yaptı, bu grevlere 30 bin işçi katıldı.

1903'de grevler daha da yükselerek ülke çapında yayıldı. İşçilerin hareketi köylü yığınlarını da harekete geçirdi. Köylüler toprak ağalarının topraklarını işgal ederek üzerlerine gelen Çarlık kuvvetleriyle çatıştılar. Hareketler öğrencileri de sardı; üniversitelerde grevler ve boykotlar dalgası hızla yayıldı.

Marksist Partinin ideolojik temelleri ve «NE YAPMALI?»

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, her ne kadar 1898 yılında, kurulduysa da henüz, programı ve tüzüğü olmayan bir partiydi. Üstelik te ideolojik karışıklığa son veremediği gibi örgütsel dağınıklığa da son verememişti. İşçi sınıfı hareketinin yükselmesi ve yakın bir gelecekte devrimin apaçık görünmesi, işçi sınıfı mücadelesini ve devrimi yönetecek tek ve merkezi bir partiye olan ihtiyacı zorluyordu.

Lenin, görevin işçi sınıfını tek ve merkezi bir parti etrafında toparlamak olduğunu ve bu görevi de yerine getirebilmek için, ekonomistlere ve çeşitli sapmalara karşı yoğun bir mücadele verilmesi gerektiğini belirterek, gazetenin bu işi yapabileceğini vurguladı. Gazete, birleşmenin, tek ve merkezi bir partinin yaratılması için ilk adımdı. Bu adımın zorunluğu; birleşebilmek ve güçlü bir siyasi partinin kurulması için, önceden oportünizmin ve her türlü sapmanın açık, seçik gösterilip mahkum edilmesi; Marksist ideolojinin benimsetilmesi gereğinden geliyordu. Lenin açıkça söylüyor: «Birleşmeden önce ve birleşebilmek için, aramızdaki ayrılıklara önce kesin ve belirli bir sınır çekmek zorunludur.» Lenin işe, kollektif ajitatör - propa-

gandist ve örgütleyici olan bir gazete ile başlayıp, Marksist görüşlerin yayılmasını sağladı. «Nereden Başlamalı» ve «Ne Yapmalı» adlı eserleri yazarak, partinin ne olduğunu izah edip, somut bir örgütlenme planı çizdi.

Lenin, «Ne Yapmalı» da;

1) Ekonomik mücadeleyle yetinmenin, işçi sınıfını kapitalizme mahkum etmek olduğunu, Çarlığa ve kapitalizme karşı yürütülen mücadelenin ancak siyasî mücadeleyle başarı kazanabileceğini belirtti,

2) Kendiliğinden - gelme işçi hareketlerinin abartılmasının;

a) *Partinin öncü siyasî varlığını* reddetme,

b) Partiyi, kendiliğinden gelme hareketlerin kuyruğuna takma,

c) Teoriyi küçümseme, partinin elindeki teori silâhını düşürme, olduğunu söyleyerek, bu oportünist ideolojiyi mahkum etti.

Lenin, «Ne Yapmalı» da, teorinin ve partinin önemi ve gerekliliğini vurguluyarak, işçi sınıfı hareketleriyle sosyalizmi birleştirmenin en acil görevlerden biri olduğunu, bu görevin de ancak, öncülük vasfına sahip; profesyonellerden oluşmuş ve sıkı bir biçimde örgütlenmiş bir «Devrimciler Örgütü» ile yerine getirilebileceğini açıkladı.

II. Kongre ve Partinin temellerinin atılması:

1903 yılının Temmuz ayında Brüksel'de Rus Sosyal.demokrat İşçi Partisinin II. Kongresi toplandı. Lenin ve taraftarlarının oluşturduğu grubun yanısıra, kongrede oportünistler ve kaypak unsurlar da bulunmaktaydı. Kongrenin önemli bir işi olan, programın kabul edilmesi sırasında, bir sürü tartışma çıktı. Oportünistlerin, programa proletarya hegemonyasını koymamak ve köylü meselesine değinmemek için ısrar etmelerine rağmen, Lenin ve arkadaşlarının kararlı tutumlarıyla, ISKRA'nın hazırladığı program kabul edildi. Programdan sonra tüzük üzerine tartışmalar doğdu. Özellikle, tüzüğün birinci maddesi olan üyelik meselesinde, Lenin, Parti üyeliğinin, parti organlarından birinde fiilen çalışmak olduğunu önerdi ve partinin şekilsiz bir yapı değil, örgütlerinin toplamı olduğunu, bu yüzden de partiye üye olabilmek için, parti organlarından birinde çalışmanın şart olduğunu savundu. Lenin'in önerisi çoğunlukla kabul edildi.

Merkez komitesi ve ISKRA'nın yazı kurulları için yapılan seçimleri de Leninciler kazanınca, Lenincilere BOLŞEVİK (çoğunlukçu), Lenin'e karşı olanlara da MENŞEVİK (azınlıkçı) dendi. Kongreden sonra, yeni tip bir parti doğdu, Leninci partinin ilkeleri ve biçimi açık olarak ortaya çıktı. II. Kongrenin Büyük Ekim Devriminde ve Uluslararası proletarya hareketindeki yeri önemlidir.

Rus devrimci mücadelesinde başlıca iki siyasî güç olan Bolşevizm ve Menşevizm II. Kongrede ortaya çıktı, Bolşevizm, oportünist bir akım olan Menşevikliğe karşı verilen mücadelede örgüt anlayışını sağlamlaştırdı ve güçlü bir örgüt yapılandırdı. Menşeviklerin en büyük günahı, parti örgütünü küçümsemekti.

Kongreden sonra, Bolşeviklerle, Menşevikler arasındaki mücadele hızla gelişti. Parti organlarında, Lenin taraftarları daha da artarak, parti içinde güçlendiler.

IV — DEVRİMİN YÜKSELİŞİ:

(1904 — 1907)

Emperyalist emelleri her geçen gün daha da artan Çarlık Rusya'sı, Çin'e ve Kore'ye saldırıp yeni topraklar ilhak etme peşindeydi. Fakat aynı amaçlarla hareket eden yeni bir emperyalist güç; Japonya, Çarlık Rusya'sının karşısına çıkmaktaydı. İki emperyalist devlet arasında, Ocak 1904'te savaş başladı. Çarlık savaşta büyük kayıplar vererek yenildi. Savaştan yenik çıkılması çarlığın çürük olan yapısını zorladı; işsizlik, pahalılık, yokluk ve sefalet iyice arttı. Halk yığınlarında çarlığa karşı güvensizlik doğdu. Çarlığa karşı kin ve nefret yükseliyor, halkın sabrı tükeniyordu. Ve Aralık 1904'te Bolşeviklerin Bakü komitesi tarafından yönetilen Bakü grevi patlak verdi. Grev zaferle sonuçlandı. Bakü grevi bir kıvılcım oldu. Tüm Rusya'da grevler dalga dalga gelişti; devrimin yükselişi başladı.

3 Ocak 1905 te Petersburg'un en büyük fabrikası Putilov'da dört işçinin işten

atılması üzerine grev başladı. Hareket kısa zamanda bütün şehre yayılarak, grev, genel greve döndü. Çarlık, yayılan hareketleri bastırmaya karar verdi. Bu amaçla, 9 ocak 1905 te Ajan pravakatör Papaz Gapon tarafından tertiplenen; kışlık sarayda çara bir dilekçe vermek için sessiz yürüyüş yapıldı. Papaz Gapon, bu pravakosyonu daha önceleri kendisi tarafından kurulmuş olan «Rus Fabrika İşçleri Derneği» vasıtasıyla gerçekleştirdi.

9 Ocak 1905, İşçiler, Çarın kışlık sarayına, aileleri, çocukları, anaları ve babalarıyla yürüdüler. 140 binden fazla insan Petersburg sokaklarını doldurdu. Fakat çar II. Nikola, işçileri düşmanca karşılayıp, silahsız işçilerin üzerine ateş edilmesi için emir verdi. Çarın askerleri binlerce kişiyi öldürdü. Sokaklar işçi sınıfının kanlarıyla boyandı. 9 Ocak Devrim tarihine «kanlı Pazar» adıyla geçti. O gün işçilerin Çara olan inançları Çar tarafından kurşunlandı; işçiler büyük bir ders aldılar. Artık hakların yalnız ve yalnız kavgayla alınacağına inandılar... O günün akşamı sokaklara barikatlar kuruldu, işçiler «Çar bize kıydı, bizden onun karşılığını görecek» diyorlardı.

Çarın cinayetinden sonra, tüm ülkeyi grevler ve siyasî gösteriler sardı. İşçiler sokaklarda «Kahrolsun Çarlık» diye haykırıyorlardı. Rusya'da Devrim başlamıştı. 9 Ocaktan sonra, işçilerin devrimci mücadelesi siyasî nitelik kazanmaya başladı. 1 Mayısta ülke çapında grevler yapıldı. İşçilerle çarlık kuvvetleri çatıştılar. İşçiler mücadelelerinde sonuna kadar direndiler; çelikleştiler; eğitildiler ve yiğitliğin, disiplinin en yüksek örneğini verdiler. Bu dönem, büyük Ekim Devriminin hazırlayıcıları için bir okul oldu.

Hareketler giderek köylü yığınları da etkiledi, Köylüler ağaların topraklarını ele geçirdiler, daha sonra, Haziran ayında, Potemkin zırhlısında ayaklanma başladı. Böylece olaylar askeri birliklere ve donanmaya sıçradı.

Çarlığa karşı olan ama devrimden korkan liberal burjuvazi, Çarla anlaşarak devrimi engellemek için reformlar çıkarılmasını savunup, iktidarı Çarla paylaşmaya hazırlandı.

Çarlık, işçileri ve köylüleri hunharca ezerken, milliyetleri birbirine düşürerek katliamlar tertiplerken, bir yandan da taktik olarak, hiç bir yetkisi olmayan «temsilciler Meclisini» toplamayı vaadetti. Bolşevikler bu meclisi derhal boykot ettiler.

III. Kongre, Devrimde Partinin taktik esasları :

1905 devriminden sonra, ülkenin politik hayatında değişiklikler oldu.

Sosyal - demokrat Partinin yeni taktiklere sahip olması; Çarlık hükümetinin devrilip geçici hükümetin kurulması; Köylülere ve liberal burjuvazi'ye takınılacak tavır, v.s. gibi bir sürü meseleler vardı. Resmen olmasa bile, partide iki başlılık doğmuştu ve bu yüzden, tutarlı taktik esaslara sahip olunamıyordu.

Çeşitli meselelerin halli için, Bolşevikler, Menşeviklere, III. Kongreyi toplama çağrısında bulundular. Fakat Menşevikler kongreye gelmeyip, çoğunluğun 1905 yılı Nisan'ında Londra'da topladığı kongreye karşılık, Cenevre'de bir konferans topladılar.

Her iki kongre de aynı sorunları çözümlemek için toplanmıştı. Menşevikler meselelere oportünistçe bakıyorlardı; onlara göre devrim burjuva demokratik devrimiydi, öncülük de liberal burjuvazinin olmalıydı. Proletarya köylülükle değil, liberal burjuvazi ile ittifak yapmalıydı. Liberal burjuvaziyi ürkütmemek için Sosyal-demokratlar geri çekilmeliydiler. Çoğunluk kongresi ise; devrimin burjuva demokratik karekterini saptamasına rağmen, bu devrimin öncüsünün proletarya olduğunu, zira devrimden gerçek anlamda çıkarı olan tek sınıfın proletarya olacağını; bu devrimden elde edeceği öncülük vasfıyla devrimi sosyalist devrime götüreceğini ve proletaryanın koymuş olduğu taktik esaslara yalnız köylülüğün uyabileceğini, bu yüzden de, devrimde doğal müttefikin köylülük olacağını belirtti.

«Ne zamanki proletarya, devrimin başına geçer, devrimin öncüsü olarak köylüyle ittifak kurar, liberal burjuvazi tecrit edilir; Çarlığa karşı halk ayaklanmasını örgütlendirme işine Sosyal-demokratlar et-

kın biçimde katılır, ve zafere ulaşan ayaklanma sonucunda karşı-devrimci hareketin kökünü kazıyarak ve bütün halkı temsil eden Temsilciler Meclisini toplayacak yetenekte devrimci bir geçici hükümet kurulur, ve devrimi sonuna kadar vardırmak için Sosyal-demokrat Parti uygun şartlarda, devrimci geçici hükümete katılmaktan çekinmez, işte ancak bu şartlarda devrim zafer sağlayabilirdi»

Lenin, «Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği» adlı eserinde: Burjuva demokratik devriminde, proletaryanın öncü ve yönetici olması gerektiğini savunup Rus İşçi sınıfının istek ve taktiklerini sıralayıp, iktidarın ele geçirilmesi için Rus proletaryasının ayaklanması ve işçi sınıfının demokratik devrimden hızla sosyalit devrime geçebileceğini ve mücadele süresince de işçi sınıfının köylülükle ittifak yapmasının şart olduğunu belirtti.

1905 sonbaharında devrimci mücadele bütün ülkeyi sardı. Ekim başında, Moskova-Kazan demiryollarında, Bolşeviklerin öncülüğü ile siyasî grev patlak verdi. Ekim siyasî grevi bütün Rusya'ya yayıldı, ülkede bütün hayat durdu. İşçi sınıfı, halk yığınlarının otokrasiye karşı açtığı mücadelenin başına geçerek, öncülük görevini yerine getirdi. Hareketin gücünden korkan Çar, 17 ekimde bir manifesto yayınlayıp vakit kazanmak istiyordu, Bolşevikler, Çarın bu oyununu açığa çıkarmak için kitlelere bu tuzağı anlattılar.

Ekim siyasî grevinin yarattığı mücadele ateşi içinde, işçi yığınlarının devrimci yaratıcılığının eseri, güçlü bir silah olan işçi Temsilcileri Sovyetleri doğru. «Sovyetler, halkını yaratıcı gücünün yeni, devrimci bir biçimiydi. Sovyetler, halkın en devrimci tabakaları tarafından Çarlığın bütün kanunlarını, her cinsten kurallarını altüst ederek meydana getiriliyordu. Sovyetler, çarlığa karşı savaşa kalkmakta olan halkın girişkenliğinin eseriydi. Bolşevikler, sovyetlere devrimci iktidarın çekirdeği olarak bakıyorlardı.»

Ekim 1905'te Peterburg İşçi Sovyetleri seçimi yapıldı, arkasından da Moskova Sovyetlerinin seçimi oldu. Petersburg Sovyetinin başında Menşevikler bulunmaktaydı ve bunlar Sovyetleri, Rus İşçi sınıfının iktidar aracı olarak görmemekteydiler. Moskova sovyetlerinin yönetiminde ise Bolşevikler bulunmaktaydı. Bolşevikler İşçi sovyetlerinin yanısıra Asker ve Bahriyeli temsilcileri Sovyetlerini de kurdular. Böylece Moskova sovyeti ayaklanmanın organı oldu. Bolşevikler Moskovada 7 aralıkta bir siyasi grev başlatarak, bu grevi ayaklanmaya döndürme kararı aldılar. Nihayet 9 aralıkta Moskova'da ilk barikatlar kuruldu. Barikatlar bütün Moskova'ya yayıldı. Çarlık bütün kuvvetlerini Moskovaya yığdı. Birkaç bin silahlı işçi, 9 gün kahramanca çarpıştı. Moskova sokakları çarlığın hunharca metotlarıyla kana boyandı. Ayaklanma yenildi. Aralık Moskova ayaklanması devrimin zirvesi oldu, ayaklanmanın yenilmesinden sonra devrimin alevi azar azar sönmeye başladı.

Rus sosyal demokrat işçi partisinin dördüncü kongresi 1906 yılında Stokholm'de toplandı. Kongrenin amacı birleşmeydi. Kongrede resmen birleşme olmamasına rağmen Bolşevikler ve Menşevikler kendi görüşleri ve bağımsız örgütlenmeleriyle hareket ettiler.

Kongreden sonra Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki mücadele daha da hızlandı ve hayat her geçen gün Bolşeviklerin dediklerinin doğruluğunu ortaya çıkardı.

Bolşevikler Devrimin yükselmeye başladığı sırada Devlet Duma'sını da boykot etmişlerdi. Fakat devrim geri çekilmeye başlayınca, İkinci Devlet Duması seçimlerine katılmama kararı aldılar. Birinci Dumayı dağıtan Çar, İkinci Dumanın daha uysal davranacağını düşünerek ikinci Dumayı topladı. Fakat bu Duma da, umduğu gibi çıkmadı. Çar bu Dumayı da dağıtarak Dumada bulunan 65 Sosyal-demokrat üyeyi Sibiryaya sürgüne yolladı.

Çarın bakanı Stolipin, İşçiler ve köylüler üzerine yapılan baskıyı daha da artırarak, işkenceler, idamlar ve kurşuna dizmeler tertipliyerek devrimi boğmaya çalıştı.

Ve böylece Birinci Rus Devrimi, yenilgiyle sonuçlandı. Baskının ve gericiliğin ağır ve çetin yılları başladı.

Devrim ve yenilgi Bolşeviklere çok şey öğretti.

V — Gericilik Yılları :

Bu yıllar, devrimci çalışmanın ağır ve çetin şartlar altında yürüdüğü; her türlü çalışma imkanının yitirildiği, otokrasinin baskı ve zulmünün alabildiğine arttığı bir dönemdir. 1908-1912 yılları, devrimin yenilgiye uğradığı; işçi sınıfının ve halk yığınlarının yorgun düştüğü, inkarcılığın, teslimiyetçiliğin, davayı reddetmenin, teoriyi gözden geçirip «revizyone etme» gibi sapmaların ortaya çıktığı dönemdir. Rus devrim tarihinde Stolipin gericiliği diye anılan bu devrede; sosyalistlere, işçilere, köylülere işkenceler yapılmış, zindanlar ve idam sehpaları kurulmuş, kara -yüzler adıyla anılan özel baskı ekipleri örgütlendirilmiştir.

Bu dönemde, Bolşevikler çok yönlü mücadele verdiler; dağılan kadroları düzenli bir şekilde geri çekme ve mevzilendirme, mevzilenen kadroları her türlü legal örgütlerde çalıştırma (Duma, dernek, kulüp, v.s.) ve böylece kitlelerle olan bağları sıklaştırmak, diğer yandan da davayı reddedenlerin yaydıkları pisliklerle ve Marksizmi felsefi alanda yeniden gözden geçirip revizyone etmek isteyen sahtekârlarla kıyasıya mücadele ettiler. Bolşevikler saldırıya geçmek için hazırlanma ve toparlanma çalışmalarına girdiler. Bir yandan manevî çöküş, inançsızlık ve yozlaşma başlarken, bolşevikler kadrolarını en iyi şekilde eğiterek, geçmişten aldıkları dersleri yerli yerine oturttular. Öte yandan dağınıklık ve keşmekeşlik başlarken, onlar en dar, en sıkı bir örgüt yapısı geliştirip kitlelerle olan bağlarını devam ettirdiler.

Devrimden sonra ekonomik alanda da değişiklikler oldu. Sanayi gelişti, bankalar, çoğaldı ve bankaların etkisi gittikçe artarak sanayinin ve ticaretin kontrolu az sayıdaki ellerde toplandı. Rusyada kapitalizm, gittikçe artan ölçüde, tekelci kapitalizme, emperyalizme dönüşmeye başladı.

Bu azgınca gelişme, baskı ve terörü arttırdı. Çarın bakanı Stolipin'in idam sehpaları ülkenin dört bir yanını sardı. 1909 yılında Lenin, Marksizmin eleştirici döneklerine karşı ünlü yapıtı, «Materyalizm ve Ampriokritisizm»i yazarak, revizyonistlerin gerçek yüzlerini ortaya çıkardı.

Bu dönemde parti içinde bir çok eğilimler çıktı. Bunların en önemlisi, likidatörler ve Otzovistlerdi. Likidatörlüğün bayraktarlığını yapan menşevikler, partinin kapalı çalışma yapmamasını, partinin dağıtılıp legal çalışan bir dernek haline getirilmesini savundular. Otzovistler ise, partinin her türlü legal yerlerden çekilip, yalnız kapalı çalışma yapmasını istediler. Bolşevikler, 1908 yılında Paris'te toplanan Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi konferansında her iki anlayışa karşı çıkarak, partiyi bu hatalı eğilimlerle mücadele etmeye çağırdılar.

Daha sonra, 1912 yılında, Menşevik likidatör Troçki'nin öncülüğünde; bütün likidatörler ve otzovistler, Ağustos bloku'nda birleştiler.

Ocak 1912 de, Prag konferansında, Menşevikler partiden çıkarıldı. Bolşevikler bağımsız olarak, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (Bolşevikler)'ni örgütlediler.

Böylece, Prag konferansından sonra, yeni tipte bir Parti meydana çıktı.

VI — İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN YÜKSELMESİ VE BOLŞEVİK PARTİSİ: 1912 - 1914

Çarlık rejimi, geniş emekçi yığınları daha fazla baskı ve terör altında tutamadı Karşı-Devrimin azgın baskısı yeniden devrimin yükselmesini engelleyemedi. Aksine daha da kamçıladı.

İşçi sınıfı hareketlerinde, yükselme 1912 yılı Lena altın madenlerinde başlayan grevde, çarın askerlerinin silah kullanıp işçileri öldürmesi üzerine başladı. Hareket kısa zamanda politik bir nitelik kazanarak yığınları kucakladı.

Olaylar, işçi sınıfı ve emekçi yığınlarınca öfkeyle karşılandı.. Ülkenin dört bir yanı grev dalgalarıyla sarsıldı. Devrim yeniden yükseliyordu. Menşevikler ve Likidatörlerin paçası tutuştu. Yükselen devrimci mücadeleye karşı tavırlar takındılar. Bolşevikler, hareketlerin önüne geçerek, hareketleri yönlendirdiler. İşçi sınıfı bolşeviklerin çizdiği yolda yürüdü.

Yükselen işçi sınıfı hareketleri köylü yığınlarını da etkiledi. Köylüler toprak ağalarına karşı ayaklandılar. Hareketler askerleri de etkiledi, Baltık filosu ve Sivastopol'da ayaklanma oldu.

Bolşevik partisinin yönettiği grev ve gösterilerde hedef: Otokrasinin yıkılması, emekçi yığınların çarlığın baskısından kurtarılmasıydı.

22 Mayıs 1912 de Bolşevikler *Pravda* (Gerçek) adlı gazeteyi çıkardılar. Bu gazete, Bolşevik örgütlerinin güçlenmesinde ve yığınlarla olan ilişkilerde büyük işler başardı. Pravda'da çıkan yazılar, işçi sınıfı hareketinin görevlerini inceleyerek yığınların mücadelesine yön verdi.

Bolşevikler, dar ve açık çalışma biçimlerini başarıyla yürüterek, legal çalışma alanlarında da büyük etkenlik kazandılar. Toplumun bütün kat ve kesimleri arasında sağlam ilişkiler kurarak sosyal muhalefette öncülük bayrağını dalgalandırdılar. Bolşevikler, menşeviklere karşı her yerde ezici zaferlerle, işçi sınıfının güvenini kazandılar. Yenilgiden yenilgiye uğrayan Menşevikler Milli Meselede de iflas ettiler.

Bu konuda Lenin, Rosa Luxemburg, un tutucu ve sağ görüşlerine karşı yoğun bir ideolojik polemiğe girdi. Rosa Luxemburg, bolşeviklerin programındaki «ulusların kaderlerini tayin hakkı» ilkesine karşı çıkıyor ve menşeviklerle birlikte saf tutuyor; Polonya'nın Rusya'dan ayrılıp bağım sız bir devlet kurmasına itiraz ediyordu. Lenin, bu sağ görüşleri eleştirerek ulusların kaderlerini serbestçe tayin etme hakkının sosyalizmin ilkelerinden biri olduğunu savundu.

Lenin, ulusların ayrılma isteklerinin teşvik edilemeyeceğini; ama ayrılmak isteyen ulusun kendi kaderini özgürce belirleyip ayrılabileceği ilkesini savunmuş, fakat ulusal meselenin temel çözümünün sosyalizm ile, proletaryanın iktidarı ile gerçekleşeceğini de belirtmiştir.

Lenin en küçük bir ulusal baskı ve eşitsizliğe bile şiddetle karşı çıkmış, ama işçilerin devrimci birliğinin milliyetçi akımlarla parçalanmasının da son derece zararlı olduğunu ısrarla tekrarlamıştır.

«... Proletarya, burjuva milliyetçiliğinin gelişmesine destek olamaz. Tersine o ulusal farkların silinmesine ve uluslararası engellerin yıkılmasına, milliyetler arasındaki bağları sağlamlaştıran her şeye, ulusların biribirleriyle kaynaşmasına yardım eden her şeye destek olur. Başka türlü davranmak, gerici milliyetçi küçük-burjuvazinin yanında yeralmak olur.»

«Kim proletaryaya hizmet etmek istiyorsa, bütün ulusların işçilerini birleştirmeli ve 'kendisininki' olsun, başkalarınki olsun, burjuva şovenliğine karşı kesin mücadeleye girişmelidir.»

Proletarya sosyalizminin bu ideolojik mücadelesi ve Bolşevik Partisinin millî meseledeki programı, pratikte de başarı kazanmış, Rusya devleti sınırları içinde yaşıyan ayrı milliyetlere bağlı işçilerin aynı proletarya partisi içinde örgütlenmeleri, aynı merkezî çelik disipline bağlı olmaları gerçekleşmiş, küçük burjuva veya burjuva milliyetçiliğine, sosyal şovenizme ve bu konudaki sağ eğilimlere karşı üstün bir başarı elde edilmiştir.

VII — EMPERYALİST SAVAŞ DÖNEMİ VE İKİNCİ DEVRİM :

Kapitalizm, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında en yüksek aşamasına girerek tekelci kapitalizme, emperyalizme dönüştü. Emperyalizm döneminde, kapitalist devletlerin hayatında belirleyici rolü oynayan; bankaları, sanayii ve ticareti kontrolunda tutan tekeller doğdu. Malî sermaye denilen, finans-kapital devletin efendisi ve yöneticisi oldu. Emperyalist dönemde kapitalizm, eşit olmayan ve sıçramalar gösteren bir gelişme izleyerek, aşırı kârlar için, yeni ham madde kaynakları ve pazar elde etme uğraşına girdi. Fakat dünya pazarları kapitalistler tarafından paylaşıldığından, ham madde kaynaklarının, pazarların paylaşılması için, kapitalist-emperyalist devletler arasındaki çelişkiler derinleşti. Çeşitli ön çatışmalardan sonra, nihayet 1914'de Dünyayı yeniden paylaşmak için emperyalistler arasında savaş patlak verdi.

Çarlık hükümeti de 19 temmuz 1914 de Almanya ile savaşa girdi.

Menşevikler ve diğer oportünistler, kendi burjuvalarının lehinde açıkça savaşı desteklediler. Aynı şekilde Avrupa'daki oportünistler de kendi emperyalist burjuvalarını desteklediler. İkinci enternasyonal oportünistlerinin sosyal-şöven tutumları sonunda, ikinci enternasyonel yıkıldı. Sos-

yalist partilerin liderleri, proletaryaya ihanet ederek milliyetçilik yaptılar. Yalnız Bolşevikler savaş karşısında enternasyonel bir tavır takınarak, savaşa şiddetle karşı çıktılar. Savaşın ilk günlerinde Lenin, oportünizmin bataklığına batarak iflas etmiş olan II. enternasyonal'e karşı III. Enternasyonal'i toplamak üzere, doğru çizgide olan partilere çağrıda bulundu. Eylül 1915 de Zimmervald'da ilk konferans toplandı, daha sonra 1916 da toplanan Kintal konferansında; Üçüncü Enternasyonalin kurulması ve emperyalist savaşın burjuva hükümetlerine karşı dönüştürülmesine karar verildi. Bolşevik partisi, savaş ve barış üzerine olan teori ve taktiklerini geliştirdi.

Lenin, 1916 yılında, «Kapitalizmin En yüksek Aşaması, Emperyalizm» adlı eserini yazdı. Lenin bu eserinde, emperyalizmin kanunlarını inceleyerek, «Emperyalizm, proletaryanın sosyal devrimler çağının arifesidir» diyerek, emperyalizm çağında, proletaryanın kapitalizmin temellerini sarsarak sosyalizme ulaşacağını ve sömürge halklarının emperyalizme savaş açıp zafere ulaşacağını gösterdi.

Savaşın uzayıp gitmesi, ülkenin ekonomik hayatını felce uğratmış ve emekçi yığınların öfkesini arttırmıştı. Çarlık ordusu cephelerde sürekli yeniliyor, Alman birlikleri de sürekli ilerliyordu. Hoşnutsuzluk tüm ülkeyi sarıyordu. Çarın durumu iyice sarsılmıştı, Rus burjuvazisi bütün bu şartlardan faydalanıp, saray darbesiyle kendine yakın olan bir adamı Çarın yerine getirmeyi arzuluyordu.

Ekonomik buhran derinleştikçe, işsizlik, pahalılık ve yokluk dayanılmaz bir hal almaya başladı.

Bolşevikler kararlı bir çalışma izleyerek, patlayacak hareketleri yönlendirip hedefe götürmek için hazırlıklara girdiler.

9 Ocak 1917 de grevler başladı. Petrograd, Moskova ve Bakü'de gösteriler oldu.

18 şubatta Putilov fabrikalarında, Bolşeviklerin yönetiminde siyasi grev başladı, grev hemen genel greve döndü. 25 şubatta, mücadeleye tüm Petrograd işçileri katıldı «Kahrolsun Çar» «Kahrolsun Savaş» sloganlarıyla siyasi grevler hızla yayıldı.

26 Şubat sabahı, grev ve gösteriler ayaklanmaya döndü. İşçiler silâhlanarak Çarın polisi ve askerleriyle çatışmaya başladılar. Çar, olayları bastırma teşebbüsüne geçti, işçilerin üzerine gönderdiği askerler işçilere değil polislere ateş açtı.

Ayaklanma halkı ve askerleri kucaklamaya başladı. İşçiler, askerlere, Çar'a karşı mücadele etmek için çağrıda bulundular.

27 Şubat'ta, Petrograd'daki askerler işçilerin yanında saf tutarak, çarlık rejimini yıkmaya başladılar.

Devrim Petrograd'da zafere ulaşınca, bütün ülkede; şehirlerden cephelere kadar heryerde, Çarlık rejimi işçiler ve askerler tarafından yerle bir edildi. Böylece Şubat burjuva-demokratik devrimi zafere ulaştı. «Devrimin zafere ulaşmasının nedeni asker üniforması giymiş milyonlarca köylünün, «barış, ekmek ve özgürlük» için giriştiği hareketi işçi sınıfının yönetmiş olmasıydı. Devrimin başarısını sağlayan, proletaryanın hegomonyasıydı. Lenin şöyle diyor; «Devrimi proletarya yaptı. Proletarya kahramanlık gösterdi, karar verdi, yoksul emekçi halkın en geniş yığınlarını ardından sürükledi.»

Devrimin daha ilk günlerinde, Sovyetler doğdu. Devrim, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetine dayanıyordu. İşçiler, Sovyetleri iktidar aracı olarak gördüler, Çarlık yıkılır yıkılmaz Bolşeviklerin çabalarıyla, İşçi ve Asker Sovyetleri kuruldu..

27 Şubatta, Menşevikler ve Sosyalist-devrimciler, Bolşeviklere karşı aralarında anlaşarak, geçici hükümetin kurulmasında yer aldılar. Geçici hükümet, burjuva diktatörlüğü idi. Ama burjuva hükümetinin yanısıra başka bir iktidar daha: SOVYETLER iktidarı vardı.

Böylece aynı anda iki iktidar, iki diktatörlük doğdu.

Bolşeviklere büyük görevler düşüyordu; yeni hükümetin burjuva karakterini ortaya sermek, hükümetin emperyalist emellerini açığa çıkarmak ve geçici hükümetin yerine Sovyet hükümeti kurulmazsa barışın sağlanamıyacağını kitlelere anlatmak gibi görevlerle karşı karşıyaydılar. «Parti askerlere, köylülere işçi sınıfıyla birlikte hareket etmenin zorunluluğunu

sabırla anlatıyor, devrim daha ileriye götürülmedikçe ve burjuva geçici hükümeti yerine Sovyet hükümeti geçirilmedikçe, köylülerin toprağa ve barışa kavuşmalarının mümkün olamadığını açıklıyordu.»

VII — EKİM SOSYALİST DEVRİMİNİN HAZIRLANMASI VE EKİM SOSYALİST DEVRİMİ:

Geçici hükümet, her geçen gün iflas edip emperyalizmin maşası haline gelmekteydi. Geçici hükümet, barıştan ve özgürlükten yana olamadığını, toprak ve ekmek istemediğini açıkça ortaya koyuyordu. İşçi sınıfı ve emekçi yığınları durumdan hoşnut değildi. «Devrimi gerçekleştiren ve bunun için kahramanca kanlarını akıtan işçilerin ve köylülerin savaşın sona erdirilmesini bekledikleri, ekmeğe ve toprağa kavuşmak için uğraştıkları, ekonomik bozukluğun giderilmesi için köklü tedbirler alınmasını istedikleri bir sırada, geçici hükümet bu hayati istekleri görmezlikten geliyordu. Kapitalistlerin ve toprak ağalarının önde gelen temsilcilerinden kurulmuş olan bu hükümet, toprak isteyen köylülerin bu isteklerini yerine getirmeyi aklının ucundan bile geçirmiyordu.»

Artık ikili iktidar yürüyemezdi. Bolşevik partisi legale çıkarak işçi sınıfını iktidara getirme hazırlıklarına geçti. 3 Nisan 1917 de, Lenin Rusya'ya döndü. Lenin Rusya'ya gelince bütün gücüyle kendini devrimci çalışmalara verdi. Lenin devrim üzerine tezler hazırladı. Bu tezler, partiye ve proletaryaya burjuva devriminden sosyalist devrime geçiş için açık-seçik devrimci bir çizgi sağlayan ünlü NİSAN TEZLER'iydi.

Nisan tezlerinin özü, burjuva demokratik devrimi karakteri taşıyan Şubat devriminden sonra ortaya çıkan iki başlı iktidar durumuna son verip «Bütün İktidar Sovyetlere» parolasını atarak, sosyalist devrime ve proletarya diktatoryasına geçmekti.

Bu tezler kısaca:

1 — İktidarın proletaryaya ve onun en yakın müttefiği yoksul köylülüğe geçmesi, her türlü toprak ilhakından derhal vazgeçilmesi ve burjuva (sermaye) hükümranlığının derhal sona erdirilmesi şartıyla burjuva egemenliğinin sürdürmekte olduğu savaşın demokratik bir barışla bitirilmesi gereğini savunmak ve sermaye yıkılmadıkça barışın sağlanmayacağını göstermek, bu bilinci kitleler ve savaşan emekçiler içinde, ayrıca genişçe, ordu içinde yaymak.

2 — İki başlı iktidar durumuna son verecek şekilde, devrimin ikinci aşamasına geçmek ve iktidarı proletarya ile yoksul köylülüğe devretmek.

3 — Geçici hükümetten hiç bir şey talep etmemek, özellikle onun toprak ilhakı konusundaki vaadlerine karşı çıkmak.

4 — Partinin, Sovyetlerin çoğunda azınlıkta olduğunu, Sovyetlerin içinde küçük burjuva oportünist unsurların çoğunlukta olduğunu bilmek ve Sovyetlerin hatalarını kitleler önünde sürekli eleştirmek ve hatalardan arınarak, bütün devlet iktidarının *işçi mümessilleri* Sovyetlerine geçmesini ısrarla ve sabırla savunmak.

5 — Burjuva parlamenter cumhuriyetini değil, işçi mümessilleri Sovyetlerinin cumhuriyetini savunmak, parlamenter cumhuriyete geri dönüş gibi bir geri adımı asla savunur duruma düşmemek, polis ordu ve memurlar kadrosunun ortadan kaldırılması, halkın silahlı güçlerinin bu askeri ve güvenlik görevlerini devralması, memurların seçimle işbaşına getirilmesi ve azille götürülmesi, memurlara ortalama işçi ücretlerinden fazla maaş verilmemesi

6 — Toprak programında tarım işçileri mümessilleri Sovyetlerinin söz sahibi olmaları, ülkedeki tüm toprakların millileştirilmesi, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konulması, yoksul köylü mümessilleri sovyetlerinin organizasyonu, zirai temsilciler sovyetlerinin denetimi altında kollektif, model işletmelerin tesisi,

7 — Tüm bankaların millileştirilerek işçi mümessilleri sovyetlerinin tek bir milli kuruluş halinde bütünleşmiş ve merkezleşmiş bu kurumu kontrol etmesi

8 — Hemen, sosyalizmin kurulmasına geçiş parolasının atılmaması, sosyal üretim ve sosyal ürünlerin işçi mümessilleri sovyetinin denetimine geçmesi

9 — Parti kongresini derhal topla-

mak, program üzerinde değişiklik yaparak programı günün şartlarında yenilemek, emperyalizm ve emperyalist evren savaşı üzerindeki görüşlerimiz, komünal devlet gerekirliğini programa dahil etmek, diğer eskimiş noktaları yeni koşullar ve istekler çerçevesinde yenilemek, Partinin adını Komünist Partisi olarak değiştirmek

10 — Enternasyonali reorganize etmek. Rusya da devrim birinci aşamadan ikinci aşamaya, yani sosyalist devrime geçme sürecine girdi. Hükümet kanlı savaşa devam etmekteydi. Cephelerde zafer değil sürekli yenilgi olmaktaydı.

20 Nisanda Bolşevik Partisi merkez komitesi, yığınları geçici Hükümetin emperyalist politikasını protestoya çağırdı. Çoğu işçi ve asker olan, 100 bin kişi gösteriler yaptı. «Kahrolsun savaş,» «tüm İktidar Sovyetlere» sloganlarıyla şehrin merkezine doğru yürüdüler.

24 Nisanda, Bolşeviklerin Yedinci Konferansı (Nisan Konferansı) açıldı. Bu Partinin kuruluşundan bu yana yapılan ilk açık konferanstı. Konferansta temel bütün meseleler ele alındı. En acil görev, Lenin'in «Tüm iktidar Sovyetlere» sloganıyla belirlendi. Bu sloganla bütün iktidarın proletaryanın hegemonyasına geçirilip, kapitalizmi tasfiye etme ve sosyalizmin kuruluşuna geçme görevi belirlendi.

Kenferans, köylü komitelerine devredilmek üzere, toprak beylerinin topraklarına derhal el konulması için, köylüleri toprak uğruna mücadeleye çağırma kararı aldı.

Konferans, Milli meselede şu kararları aldı. «İstibdadın ve monarşinin mirası olan milli baskı politikası, toprak ağalarının, kapitalistlerin ve küçük - burjuvazinin kendi sınıf çıkarlarını korumak ve çeşitli ulusların işçileri arasındaki bağları parçalamak için destekledikleri bir politikadır. Zayıf ulusları boyunduruk altına alma çabalarını arttıran modern emperyalizm, milli baskıyı keskinleştiren yeni bir etkendir.

«Kapitalist toplumda, eğer milli baskı ortadan kaldırılabilirse, bu ancak tutarlı bir demokratik cumhuriyet kuruluşunda ve bütün ulusların ve dillerin tam eşitliğini sağlayan bir devlet yönetiminde mümkün olabilir.

«Rusya içindeki bütün ulusların, serbestçe ayrılma ve bağımsız devlet kurma hakları tanınmalıdır. Böyle bir hakkın inkârı ve bu hakkın pratik olarak gerçekleştirilmesini sağlayacak, tedbirlerin alınmaması, istila ya da ilhak politikasını desteklemek demektir. Ancak proletarya, ulusların ayrılma haklarını tanımakla, çeşitli ulusların işçileri arasında tam bir dayanışma sağlayabilir ve ulusların gerçekten demokratik yakınlaşmasına destek olabilir.

«Ulusların serbestçe ayrılma hakkı, belli bir ulusun belli bir zamanda ayrılmayı uygun bulmasıyla karıştırılmamalıdır. Proletarya partisi bu sorunu her özel durum için, bir tüm olarak sosyal gelişmenin çıkarlarını gözönünde bulundurarak, proletaryanın sosyalizm uğrundaki sınıf mücadelesinin çıkarlarını gözönünde bulundurarak çözüme bağlamalıdır.

«Parti, bölgeler için geniş özerklik ister; yukarıdan denetimin ve zorunlu bir resmi dilin kaldırılmasını, ekonomik ve toplumsal şartları ve nüfusu meydana getiren ulusal bileşimleri gözönünde tutarak, kendi kendini yöneten özerk bölge halklarının, sınırlarını bizzat kendilerinin belirlemelerini ister.

«Proletarya partisi, 'millî kültür özerkliği' denilen şeyi, yani eğitimin devlet yönetiminden alınıp bir cins milli meclislerin yönetimine verilmesini kesinlikle reddeder. Millî kültür özerkliği, aynı semtte oturan ve hatta aynı sanayi işletmelerinde çalışan işçileri, farklı 'millî kültür'lere bağlı olmaları yüzünden, suni olarak böler; yani ayrı ayrı ulusların burjuva kültürüyle işçiler arasındaki bağı güçlendirir. Oysa Sosyal Demokratların görevi, bütün ülkelerin proletaryasının enternasyonal kültürünü güçlendirmektir.

«Parti, herhangi bir ulusun herhangi bir imtiyazını elinden alan ve milli azınlıkların haklarının her ne biçimde olursa olsun çiğnenmesini yasaklayan temel bir yasanın anayasaya konulmasını ister.

İşçi sınıfının çıkarları, Rusya'daki bütün milliyetlerde işçilerin aynı proleter ör

gütlerde, politik örgütlerde, sendikalarda, kooperatiflerde, kültür örgütlerinde bir leşip kaynaşmalarını ister. Ancak böyle, değişik milliyetlerden işçilerin aynı örgütlerde kaynaşmasıydılardır ki, proletarya, uluslararası sermayeye ve burjuva milliyetçiliğine karşı zafere giden mücadele yürütme imkânını elinde bulundurabilir» (parti tarihi)

Konferans, Sosyalist devrime giden yolda açık seçik bir tavır belirleyerek, Lenin'in görüşlerini oy birliği ile destekledi.

İşçilerin ve Askerlerin Temmuz gösterileri:

Bolşevikler fabrikalarda ve sendikalarda yoğun bir çalışmayı geçtiler. Sosyalist devrim hazırlıkları hızlandırıldı. Öte yandan ülkenin ekonomik ve sosyal şartları da hızla Bolşeviklerin lehine gelişiyordu. Cephedeki yenilgiler ve hükümetin iki yüzlü tutarsız politikası işçileri ve askerleri öfkelendirdi. 3 Temmuz'da Petrograd'da gösteriler patlak verdi. Gösteriler bütün gün devam etti. Göstericiler birleşerek iktidarın Sovyetlere geçmesini istediler, daha sonra gösteriler büyük bir silâhlı ayaklanmaya döndü. Olaylar kendiliğinden bir şekilde gelişiyordu. Bolşevik Partisi, o anda bir silahlı ayaklanmaya karşıydı, zira henüz devrimci buhran tam olgunlaşmamıştı, ordu ve iller henüz başkentteki bir ayaklanmayı sonuna kadar desteklemeye hazır değildi. Gösteriler, gerici askeri birlikler tarafından kanlı bir şekilde bastırıldı. Bolşevik Partisi olayları hazırlamakla suçlandı, Bolşevik yayın organları kapatıldı ve Lenin'le birlikte partinin önde gelen liderleri için tutuklama emri çıkartıldı.

Artık hükümet savaş politikası izlemeye başlamıştı, işçileri ve köylüleri silah zoruyla bastırma, halkın en haklı demokratik haklarını gaspetme yolunu izlediler, böylece hükümet kesin olarak burjuvazinin kontroluna geçmiş ve orada bulunan menşevikler ve diğer oportünistlerde, hükümetin sadık uyduları olmuştu.

Lenin yurt dışına çıktı, artık «Devrimin barışçı dönemi sona ermişti. Süngü gündeme girmiş bulunuyordu.»

Silahlı ayaklanma hazırlıkları ve parti altıncı kongresi:

Bolşevik Partisinin altıncı kongresi Petrograd'da gizli olarak toplandı. Kongrede tüzük değişikliği yapılarak partinin yapısı legal çalışma ortamına göre ayarlandı. Tüzükte partinin bütün örgütlerinin DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK ilkesine göre kurulmasının gerektiği saptandı:

Buna göre:

1 — Partinin en alt kademesinden en üst kademesine kadar bütün organları seçimle iş başına gelecek,

2 — Parti organları belirli aralıklarla, parti örgütlerine hesap verecekler,

3 — Sıkı bir disiplin kurulacak, azınlık çoğunluğa uyacak,

4 — Üst organların kararlarına alt organlar ve tüm parti üyeleri uyacak.

Gene aynı şekilde kongre silahlı ayaklanma için karar aldı.

Ekim silahlı ayaklanması ve Sosyalist Devrimin zaferi:

Karşı-Devrimci General Kornilov, açıkça Sovyetlerin ve İşçi komitelerinin dağıtılmasını istedi, büyük burjuvaların hemen hepsi Kornilov'u destekliyordu, gene aynı şekilde emperyalist devletlerde Kornilov'u destekliyordu. **Kornilov karşı**devrimci bir ayaklanma için hazırlıklara girdi ve hükümetin başkanı Kerenski ile anlaştı.

Kornilov, 25 ağustos'ta üçüncü Süvari kolordusunu Petrograd üzerine yürüttü. Hükümet bu durum karşısında müttefikinin yanından çark ederek «tarafsız» bir tutum takındı. Ama Bolşevikler, boş durmadı, yığınları harekete geçirerek karşı devrimi bastırmak için; işçiler, hızla silahlandırılarak, Kızıl Muhafız birlikleri ile harekete geçti. Böylece karşı-devrim bastırıldı. Parti işçiler ve Köylüler arasında büyük bir prestij kazanarak kitlelerin sarsılmaz öncüsü olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

Bolşeviklerin, Sovyetlerde ve kırlık kesimlerde etkisi hızla yayıldı. Köylüler, kendilerini ancak Bolşevik partisinin kurtarabileceği inancıyla harekete geçip

Parti programında olduğu gibi toprakları kayıtsız-şartsız işgal ederek kamulaştırdılar.

Devrim dalgası gittikçe büyüyordu. Bolşevikler olanca güçleriyle ayaklanmaya hazırlandılar. Moskova ve Petrograd Sovyetlerindeki çoğunluk Bolşeviklerden yanaydı.

Lenin, 7 Ekim'de yurda döndü.

16 Ekim'de merkez komitesi, bütün üyelerin katıldığı bir toplantı yaptı. Bu toplantıda ayaklanmayı yönetecek bir Merkez Komitesi seçildi ve başkanı Stalin oldu.

21 Ekim'de Bolşevikler bütün devrimci askeri birliklere temsilcilerini göndererek, savaş hazırlıklarını başlattılar. Aurora ve Zarya zırhlılarına görev verildi.

24 Ekim sabahı, Kerenski, Bolşevik Partisinin merkez organı Raboçi Put (İşçinin yolu) gazetesinin kapatılması için emir verdi. Gazeteye zırhlı otomobiller göndererek saldırıyı başlattı. Ama, Stalin'in direktifi üzerine Kızıl Muhafızlar ve Devrimci askerler sabah 10'a doğru zırhlı otomobilleri geri çekilmek zorunda bıraktılar. Saat 11'e doğru Raboçi Put gazetesi, hükümeti devirmek için, İşçilere ve askerlere çağrıda bulundular. Aynı anda, ayaklanmayı yönetmek için, kurulmuş parti merkezinin verdiği direktif üzerine Smolni'ye devrimci askerler ve kızıl muhafızlar gönderildi.

Ayaklanma başlamıştı.

24 Ekim gecesi Lenin Smolni'ye geldi. Ve ayaklanmanın yönetimini Lenin üstüne aldı. Smolni ayaklanmanın merkeziydi.

25 Ekim'de Kızıl muhafızlar ve devrimci askerler, tren istasyonlarını, postaneyi, telgrafhaneyi, bakanlıkları, Devlet Bankasını ele geçirdiler. Parlamento dağıtıldı. Bolşeviklerin yönetimindeki ayaklanma başarıyla yürüyordu. İşçiler, Kızıl Muhafızlar, Devrimci askerler, Kronştad bahriyelileri omuz omuza dövüşüyorlardı. Aurora zırhlısı toplarını Kışlık Saray üzerine çevirip ateşledi. Topların gürlemesiyle, tarihin bir sayfası kapanıp yeni bir sayfası açılıyordu, top gürlemeleri kapitalizmin çöküşünü, Sosyalizmin ve proletarya devrimleri çağının açılışını ilân ediyordu.

25 Ekimde, Bolşeviklerin yayınladıkları bir bildiri ile iktidara Sovyetlere geçtiği halk yığınlarına ilân edildi.

25—26 Ekim gecesi, Kışlık Saraya sığınan geçici hükümet, Kızıl Muhafız birlikleri ve Devrimci askerlerin hücumu ile tutuklandılar.

Silahlı ayahklanma başarıya ulaşmıştı.

Ekim 1917'den Şubat - Mart 1918'e kadar, devrim bütün Rusya'yı sardı. Sovyet iktidarı büyük bir hızla ilerleyip kesin zafere ulaştı.

Bolşevik partisinin yönetiminde; yoksul köylülükle ittifak kurarak ve askerlerin desteğini de kazanarak hegomanyasını kuran işçi sınıfı, derhal, toprakağalarının toprak üzerindeki mülkiyetlerine son verip, bütün toprakları millileştirdi. Rusya'yı emperyalist savaştan çıkarıp, barışı sağladı, burjuvazinin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetine son verdi, bankaları kamu mülkü haline getirdi.

Büyük Ekim Devrimi, insanlık tarihinde yeni bir çağı-proletarya devrimleri ve ulusal kurtuluş savaşları-başlattı.

GÖZLEM YAYINLARI

P.K. 966 Karaköy / İSTANBUL

stefanos yerasimos

AZGELİŞMİŞLİK SÜRECİNDE TÜRKİYE

1-BİZANSTAN TANZİMATA

- Osmanlı İmparatorluğu örgütlü yapısına ve gücüne rağmen, nasıl oldu da yavaş yavaş bazı Avrupalı güçlerin bağımlılığı altına girebildi?
- Emperyalist çıkarlar on dokuzuncu yüzyılda, nasıl oldu da Türk toplumunun içine nüfuz edebildi?
- Yaşlı İmparatorluk yıkılıp gittikten sonra, ulusal atılım ve genç cumhuriyet hangi güçlere dayandı?
- Bu gelişme çabası hangi iç ve dış engellerle karşılaştı?

Stefanos Yerasimos'un bu kitabı yalnız Türkiye sorunlarıyla değil, «azgelişmişlik» le nitelendirebileceğimiz bütün diğer ülkelerle ilgilenenler için de önemli ve muhakkak okunması gereken bir eser.

Yves LACOSTE

35 LİRA

ilke 10 LiRA

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ